

הנה חבמה

ספר שמואל

דאש בוך שאואל אין טויטער שפראך הויפט
אום בייידלנך איך קורן ווילן
דארין צו ליין:

דער שאואל אישט דש ערשט טייל בון דען ספר
אלכס דען ענקערט אלש צו איינער בור האבט
איר דש ספר אלכס אום אינדר האב איך דען
שאואל דר צו גדרוקט אלש אין כתב:

גדרוקט אין דער קייזערליכן שטאט אוינשפורן
אין יאר דא מאן צילט דרייא הונדערט אום
ויר אין דער קליין צאל:

דער מיט נאלעם הערצן זיין זין היט נקערט • צו אונזערע ליבן הערן
ווא אפסט ער אין דר גירט • זיין נגוד אומ זיין זכרהייט נאך
כא נילאנ • ער הילפט זיין קנעכטן עש זיין נאכט אודר טאן :

זיין לובא קאן ראנט ענדן וודר דזיא נאך מאן • דרום זול אן שווייגן
ווען אן עש רט בולענדן קאן • ער הוט אונז גהולפן אפסט אויש אונז
נוט • אום הוט אונז בור נעבן אונז גינה אום אונז מיטטוט :

איר הון אין אפסט דר צוירנט אום וודר אין גטון • זוא הוט ער אונש
אין ווילן אונזרן וינדן גילן • ווען איר אין וודר אן רופטן אום לייטן זיין
גבוט • זוא הוט ער אונש גהולפן דר לויט אויש אונז נוט :

דר בון וויל איר שווייגן עש ווער צו זינגן ויל • בון דעם בוך שמואל איר
איר זאגן וויל • וויל גוט יתברך דאך זיירא גייטא נרוש וואונד הוט
גטון • דער וועל אונש אין דעם גלות אין קיין נויטן לון :

אין דעם זעלבן צייטן דא ישראל זאש • אין דעם לאנדא בעטן קיין קויניך
אונזר ישראל ווש • עש ווש אין כוהן גדול דער ווש על גנגט • אונזר
אל ישראל ווש ער אין ריכטר אין דעם זנט :

דער זעלבן כוהן גדול אין דער שטט שילה זאש • אין דעם לאנדא בעטן
קיין קויניך וואש • ער דינט אונזערע הערן ער שרייב אום לאז אין גוט
דינט ווש ער ביריט • ער טעט אל אום • בעשט אל בוש היט ווש
איס לייט :

נון זאש אין זעלבן צייטן צו ראה אין דער שטאט • אין מאן דער היט
אלקנה דער אכט דא אראן זאט • דער זעלבן מאן אלקנה הוט צו זינגן
לייב • חנה אום סנהה גמאן צו צווייט ווייב :

חנה דא וואש שון אום וואל גטון • דא קונט איר מאן אלקנה קיין קינד
מיט איר הון • ער ווש אין לוי ורום אזאן עש גשריבן וינט • דא האט
מיט איס גטראן סנהה קיין קינד :

חנה דא וואונד שוירא אין זינגע הערצן לאן • ער קונט איר רט בור
נעשן וודר נאכט נאך טאן • וודר זיין ווייב סנהה הוט ער גטון כא •
דענוך הוט ער ליד זינגט דא :

בן הער האן אלקהאין ווארדיט דר דוכט • דש ער דאן לויט
האט אים געזעהן ברוכט • דאש זא נוס רל נען אים ברוכטן אופער
דער • אל יאר יערליכן נען זא נוס דעם רל דאר •

אין דא שטט שילה דא דא הייליקייט ווש • מיט אל זינס נעסדא אר
דייט ער ריט בור נאש • וען ער געט העט גדינט זא טראנק ער דען
ווי • אום וואלט מיט אל זינס נעסדא אל און ווילך זין •

אום דער האן אלקה בנקט זין נעסדא • אקליש ביאנדר בייד וויב
אום דער • דש ווישט דך דער נען דש ער ריט בור נאש • אום נאב
תה אל און דש בעשט דארום טעט ער דאש •

דש זא ריט אלט טרויאן אום אין דערליין • אום אלט מיט אדר גען
פסקה אל און ווילך זין • דש בור דרוש פסקה דש תה נוב ווש געט •
אום האט אל און דש בעשט נאך טורקן ווש אר אום •

זא שפוטט אדר גען זא שפראך דא אלטט אר נאן • תה אין
לביאנעל ווש הושט דא נקויסט דין קנאב • דען נרושן אום דען
קליק דש אלט אר בור שטן • דא אלטט מיט דער קסד קב אר
דא בורגן •

דשעל ווא אין דער אר נוב אן טראן • דא ווישט בן קיינ וויי
ריטט ל נאן • וען דא נון נשט רבשט זא בישט דו בולענד ברוכט •
דין נאון ווערט בור נעשן אום מיר אער נדוכט •

דש בור דרוש תה אום דענוך שוויין זא שטל • מינס האן אלקה
אך עש ריט נאן וול • אלט אך אונדז ליבן האן האלבר בון דר נאן •
אך נב דר דש אין טרויאן ער וואנד דרש ריט בור טראן •

נען זא מן ודר קערטן ל געט דינשט ברייט • אר געלין פסקה אל
אלט ל אר זיט • דער שמוכהייט אלוואילן אין לורנען גדין • תה
דא וול שן קונט דין דא בור אר ריט האן •

דארום וואש זא ריט ווא ארן נאך זא בור בייש • זא וואלט ריט עשן
נאך טריכן זא ווינט אלוואהייט • דא שפראך אר אקס תה
אך וול דר נאן • בייש נשט עכט דש דא דין קסד לין קאשט
טראן •

הון איך דרך דוך ליבר ווען דיין געלין פרייה . אום נב דר אל מול דש
בעשט דארום אלסטו זיין ווא . דא שוויגן זא אלט שטילן בי: דש מן
רט מער אש . אום נב דוך דען טעמפל דא דער כוהן גדול וואש :

אין הוב זא איר אמן אום נאך דען האל אן . דא וואלט איר הער
גוט העלפן דש איך גיווען קאן . דא וואלט איר דייק נסדן בישאפן
אין דער ערדן . לויט גיווען דסדד אגא לוש איך נאך וערדן :

זא וואלט דען אין דיינע האל דייך . ענן דא קיין דסדד גיווען אום
לעבן איווען לייך . זא איך קיין קינד גיווען ליבר העריא אמן . זא
לוש איך איווען לעבן אן דא ענן דייך :

זא איך יא שטערבן אום אל וערדן ביראבן . זא לוש איך ליבר הער
גוט בור דסדד טראגן . דש נאך דער כוהן גדול נא חנה ער ניד קרט
איר לעפן נאך ער וואגן איר ריד ער רט הארט :

אין דען געליבן זייטן וואש רט דער רטן . דש נאנט בור דעם טעמפל
נאמעלן פסאלן נא ביטן . ער נדיכט אן זיינע זין דא וואש וואש
טרוינן זיין . ער שפראך דא וואלט הין ווען נא מן טרינט אלהא
רט וויין :

זא שפראך ליבר הער איר האטש רט רעכט בדוכט . איך האב אן
דיק טאג קיין וויין אין איך נברוכט . נא זייט איר דוך קיין גביא
נדיאט אמן שלעכט אמן . איך רויף בון גרושק ליד אמן שופער אן :

גלי דער כוהן גדול דא וואש ער אן נאך . נא וואלט איר נערן הילדן
ווא ער נא איר שפראך . גוט דער אלמעכטן האט איך דר היטן
נאן . נא היטן נא דיינע גליש דא וואלט איר דין טראגן :

דא כינט ניד דא שון וואש נא דעם סתן גדול . דא בשט אן רעכט
גביא דש הילד איך אלנד וואל . דא נב זא איר אידן היט אן איר
נעלט . אלקה אומיד נוסד דא טהן איר דש וואלט :

ווארד היטן נא חנה בור וואר איך איד שטא נאן . נא דא וואלט
ווארד אן דין טראגן . דש דסדד ווארד נא וואש שטא
נאנט . אגער אל ישרא דין נאמן וואש דקאט :

א א א

דש וריאט זיך אלקה אומוואלט אבר נון • אין דיא שטאט שילה און
ער בור הט גטון • דער זעלבן מאן אלקה צו חנה ער דא שפראך •
זא ציהן איר ווידר אין דיא שטאט אויך •

צן שילה צו דעם טעמפל און איר הונ גטון • זא שפראך צין אלקה דא
זאלט אין דיא לון • ביז דש איך האב אנטווינט מיין ליבש קינדליין • זא
אל ער דען אין דעם טעמפל אל און דינר צין •

אלוא הון איך עג בור היישן דא איך גיט אום אין באט • דש ער זאלט
דין שטעט קליכן צו שילה אין דער שטאט • טרויאן שפראך אלקה זא
האב דען ווילן צין • צא היין וואו דא ווילט מיט דעם קינדליין •

זא ברוכט דא היין איר אופער דא צו צוויין שטיר • דאש האט דעש
קינדש אומער אויך בברוכט מיט איר • דא שפראך דער בור בור
צו אינש לין • דא אלשט דש אופער שפכטן דש איר דעם אופער
רעכט טון •

דא שפראך שמואל דער יונג רב דאש אישט צו וויל • דש אופער מאן
שפכטן וועלכר יוד דער דא וויל • דא האט ער גרירט ווידר דען קב
צין • אונדז דען טוט בור שולרש דש זעלבן קינדליין •

שמואל ווארד צואנקן מאן וואלט אים טון דען טוט • צין וואר אונדז צין
אומער שטנדן אין צושר כוט • דא שפראך דעש קינדלינש אומער על
ליבר הער און מיין • נון האב איך אלהיא גבעטן אום דש קינדליין •

נון הוט איך גיט חבדך שאו צווערט אונדז הוט אירש בישערט • בור
געבט אירש ליבר הער זא ווערט מיין קינד דר קרט • דא ווארד דער
בור בור מיט גבואה בלארן • ער שפראך איך הונ עש בור געבן
שמואל אונדז ליבן קנאבן •

דש קינד נעם בידענדן על דער היילן מאן • ער שפראך איך וויל עש
לערן אלש דאש איך קאן • דא וריאט זיך אלקה אונדז חנה דיא וואל
גטון • זא כנן דיא שון חנה בור דען טעמפל שטון •

מיט אלמא צוושן אידן וואש איר הערן בול • זא ווש צו אינר כחיה
סיידט דש זעלבן אל • זא רופט מיט העלר שטיין גיט דען וויל
אך לובן • דא רכשט איך דער ערדן דין קווינציד אישט אונדז •
אין

מיין הערץ מיט גאנצער ווייזן צו דעם הערן מיין . נאָכט זיין איינזאָלן
אונזער טרעכטיין . אַך ווייז אַך מייןש נאָכאָנאָן גאָט דעברך הוּט אַך
ווישן לון . דש בון מייןש און שמואל גבאָס און איש און :

בון שמואל מייןש און ווערט קומן איין און . ער אומ צין וילעהן דיא
נביאות זאגן קאן . אומ אַך צו דיין צייט הון אַך אַהיא געזעהן .
דש ישראל גרוש הילף ווערט געשעהן :

דש ווערט טון שמואל מיין ליבר און . גרוש הילף בון דען היידן ווערט
ער טון . ישראל דען ויל ווערדן ווערט געהולפן גלייך . דד סך איבר
לאָגן בון איינש קוין גרייך :

דער ווערט הייטן ספּרירב צוועלטיג איבר אל . ווען ער קומט נען
ירושלם זאג ווערט ער דען צו טאל . אן כבוד נאָכר ווערדן איר נחבן
זער . אומ אַך דען יונקס ווערט צו און איר ווער :

דיין ווערט דר האָגן אומ ווערט צור קויפט אומ ברוט . ישראל וו
ווערט געהולפן נאָך אויש איררנוט . איין גרובא ווערט ער נאָבן
אל ישראל צו וואָגן . ער אומ צין ציהן און ווערדן אל דר האָגן :

דאָ ווערט איר הער בשעת צווייף קינדליין . אל ציהן ווערדן שט
שטערבן ספּרירב דער געלן מיין . דאָ וואָלט דך הער דר באַרמ אומ
לש איר צוויי לעבן . וואָש זא איר הוּט גיידט דש האָב אַך איר
אלט צור געבן :

דאָ הוּשט אַך הער צווערט אומ וולט איר לושן צוויי . סן האָב אַך
זיבן קינד דער קינד אַך אַך ווייז . סן הון אַך זיבן קינד דאָ צין
אל זיבן מיין . און דש דיא צוויי מיין געלן צין :

גאָט דעברך קאן וואָל טויטן אומ האָבן לעבנדיק : ער האָבט כרדן אין
דיא הילן אומ הילפּט אַך ווידר דיך . ער האָבט דיא רייך אַך אומ
דיא אראן רייך . אומ האָבט דיא הוּהן כרד אומ דרהאָלט דיא אראן
זיבן גלייך :

ער דר היבט דיא אראן דיא און דעם מיטש לין . ער האָבט דיא גרושן
הערן צין לוב אישט און צור שווען . ער הילפּט זיין לין צין ווידר ער
צור שטויט . אין אַבנרעט דער הילן דאָש צוויי און אין זא בלאַט :
גאָט

גַּט דער הייליג ווערט מאכֶן איין גרייט • דען אראן אז דען רייצן איר
קייט ער בור גוט • ער ווערט משיח זענדן דער קוינע הוך גבורין •
זא ווערדן אונזרא וינד זיכליך בור לוכן •

אורלויב נאך דא וואו אום איד איר ליבר מאן • סן הודט שפראך
דער בובן גדול וואש איד אויך נאן • גַט דער וואש אויך העלסן אום
אויפערן וולן טון • אום וואכא קינד איר בישערן אן שמואל אויפער
ליבר זון •

זא צוהן הייט צו לאנדן אום ווארן און ורא • שמואל דער ויל קליין
בליב צו שילה דא • אום לערנט נאך ביהענדן דש ער וואר תורה בול •
וואש דער בובן גדול קונט דש קונט דש קינד אלש וואל •

סן וואש דער בובן גדול בן רעכטר עלטר נרא • ער היט זיין קינד גַט
דיק אז ער האט גיטון • דער איין היט חסד דער אנדר חסד • זא
ווארן אליא בייד אין גַטש דינטש נאך אלש •

ווען מן ברוכט איין קרבן זא ווארן זא ביהענד דא • אום נאמן דש
ווייט אום ברטן עש רוא • אי מן דש קרבן ברוכט זא העטן זא עש
בור דייט • זא וואלטן עש ריט לושן וואש מן עש אין ווארד דייט •

דש ווייט איש דעם קעשיל דא וויל עש סך גוד • זא נאמן עש איט
נאמלט און אל שכלא חוט • זא וואלטן ריט ווארטן באגדש מן גַטש תברך
הט נאמלט • אי עש וואש גוטן דא וואש דש ווייט בור גירט •

נך מער העטן זא בינאמן דא צווען אינדיק קנאבן • ווען איין וואו
נאך אינדר קינד בעט איר קרבן וואלט האבן • זא וואש צו טבילה נאמן
אום וואלט הייט היין • זא וואלטן זא איר איר קרבן דאש זא אושט
לאכט שטון •

אום דא העטן וואו דא קאמן הארט בן דאן • בון אין און גבלות
שלוסן בייט צו אירס מאן • דא ווארד דעם בובן גדול ויל בן אין גיט!
ער שטרעט זיכא קינד אום וואש אים בן הערצן לייט •

זא שטרף וואש בור לוכן אום האלף אן אין נאך קליין • דא לידנט אונז
שטרעט איבר אל שכלא נאמן • אום ער וואלט אן אירעם איר ניש
אשטוט • דר סך ריט איבר לאכט קאמ מענטש און אין חוט •
שמואל

שמואל דער ויל יונק אין דעם טעמפל לאך . דאך איך בראק דער
לויכער אז דער העל איטאן . שמואל דער ויל ווערדיא לאך א.ס.שליף .
גַט בון דעם הייל דעם קנאבן שמואל ריף :

דא מיינט דער קנאב שמואל ווא אין זיין רבי ריף . ער שטוד און נאך
ביהענדן ער צו זינעם רבי ריף . ער איז א באדאמלעך ווא זער .
ביז ער קען ער זינעם מיינשטער א.ס.שליף הער :

ער שפראך ליבר הער זאגט אן וואלט איר מיין . גיא ווידר שלום
דא ליבש קינדליין . איך האב דרך רט נרום לינדך שלום ווידר .
דא גינד דער קנאב שמואל אומ ליגט זיך שווען כדר :

אז זיך בון הט גלייט שמואל דער ריף . דא ריף אים גלייט בון הייל אבר
שמואל שמואל . דער קנאב נאך ביהענדן אבר צו זינעם רבי קס . אז
ער דיא גלייטש שטייט צו דעם אנדערן אומ בור נס :

ער שפראך ליבר מיינשטער זאגט אן וואלט איר מיין . איר האט
איך מער נרום וואלט איר וואלט דאש גל זיין . דא מערקט דער
בוהן גדול און דעם קינדש זאגן . דא אונזערעכטין רויסט דעם
יונק קנאבן :

ער שפראך ליבר און דא גלייטש שלום וון . ווירשטו דיא גלייטש שטיין
צום דריטן אומ בור שטון . ווא שפריך נאך ביהענדן ליבר הער א מיין .
איך הויר אלטא נערן דיא הייליגן ווארט דיין :

אומ דא זיך הט גלייט דער קנאב שמואל כדר . דא ריף דיא גלייטש שטיין
צום דריטן אומ ווידר . יא שפראך דער קנאב ביהענדן ליבר הער
מיין . ווא דא הער גלייטשט דאש גל אומ זיין :

דא שפראך אונזער הער גלייט און וויל דיר זאגן . חסד אומ פארום ווערן
צו טוט דר שלאגן . דר נאך וויל איך איר רעכט אן אל שראל גמיין . דר
בין מיין דר שרעקן בייד נרום אומ קליין :

ווער עש ווערט הויר דעם ווערט עש ווערן ליט . אל ער נאך דעם
זיט בור וואר גלייט . דאש איך בון דער כהא זאבאר שטושן הון .
אם איין שטוך ברוט מיין דא בעטל וון :

אויזר אונז אינזיקלעך אונטער עלן ביינען • יונגיא לייט וואן שטערבן קיין
אלטן אלס וואן ווינען • אונדא דער קנאב שאמאל אין גרושן זורען לאג • אונז
שטונד אויף מיט גרושן זורען דא לויכטט אים דער טאג :

אונדא דער קנאב שאמאל טעט אויף דעם טעמפל טור • על דער
בוהן גרול ווארטט זיין דר בור • ער נבוסט אים מיט גוואלטן דאש ער
אים גולט זאגן • וואס געט יתברך האט נשפדוכן דעם טורשט עד אים
ביט בור זאגן :

אונדא דער בור בור נעם דאס ריד וואו ויל : ער שפראך אונז
דער געט מאג טון וואס ער וויל • דרנאך וואכט שאמאל אונז ווארד איין
נביא נאר • דעם ווארדן אל ישראל אויבר אל גוואר :

דר נאך ביט לאמאן אל ישראל קאמאן • אין דאס שטאט שוה שאמאל ריד זיא
בור נאמאן • שאמאל דער יונג הט גער וואר • אלש דעם ער זאגט
דעם וואס אלש וואר :

ער שפראך איר ליבן לויט איר גול אויך וואס לון • גרוש הויבט
זינד זיין אונטער ישראל געטון • אונטער אונז ווינען וואן איר ביט
שטרייטן נאר • דענאך ווארד גוואמאלט דער זידן שאר :

דיא יודן אל גמיינען דיא שטאלטן זיך צו וויר • ביא דעם שטיין ער
וואס דער זידן היר • דעם הודטן אירא ווינד דיא זאמאן פלישטיק נענט
זיא צוהן מיט גוואמאלט און אפיקר לעט :

דיא היידן אל גמיינען מאכטן זיך הר צו • דער שטרייט וואס גשווינד
און איינעם אונדא וואס • און נאך דיא טוטן וואלן ויל מענען בידר מאן •
ויל דער שטארקן הילדן בון ישראל קאמאן :

דרד אויף דיא ערדן נאמאן טוט גשלאגן • דא ביינען אל ישראל עמאלד
צו קלאמאן • געט יתברך הוט אונז גלושן וואס איר אים האבן געטון • איר
וועלן שריין געט דער בייא אונז הון :

דא איר ווינד דיא טאגל בון סיר דעם בערג • לויכט הילפט אונז
געט בון היאל אונז נבט אונז שטערק • זיא געסטן היז גען
שילדען שריין דער וועלן איר הון • דא געט זיין רומאן געלש
היז האט געטון :

שריין

שריין דערהייליקייט וול און אונז הער טראגן • דא טרונג אין דעם
בוהן גדול קנאבן • דא זיגן ענד קאן אין דער יודן היי • דאטרויטן
אום שריין אום וויי אטן זיך זיך :

דא הארטן עס דיא פלשטיק דער יודן גרושיא ווייך • דא זיגן עס
ווארדן אינעם עס וואש אין גאר לייך • זיגן שפראכן אלן גלייכן אישט גוט
זו אין קומן • דא בון ויל מענכן היידן זיין לעבן ווערט גומאן :

דענוך וועלן איר אונז וויאכן מיט שווערטער שטעהליין • אודר איר
מיטן דען יודן אונזער טעכטן זיין • כון זייט ביט דר שרוקן איר אדלן
היידן גוט • שלאגט אין טיפא וואונדן ווארנט הר נך דאש בלוט :

איר שטארקן היידן קוין מן זייט און בור זייט • דא ווארד דען יודן
אבר איינט ווירד זייט • דא בוט מן שפיץ גען שפיץ אום דרוקן דורך
דען וואל • מן נאך דער יודן וואלן גאר ויל היין זו טאל :

דיא ווישטן אום דיא בעשטן ווארן געלאגט טוט • ויל מענכר יוד קוין
שטונד אין גרושט נוט • דא וילן בון דען יודן דריישט טויגט מאן •
דיא אל שווערטער לזה אום הארניש טרונג אן :

חפץ אום פנחס ווארן זו טוט דר שלאגן • דער שריין ווארד גומאן
דיא הוב זיך גרוש קלאגן • דא זיגן דען שריין ביינעם אום בורטן
אין היין דען • דא שפראכן אל דר ביהענדן איין איש דער
ווייטער מאן •

ער וואש שטארק אום קוין וויש אום אן בור זייט • זיין שווערט
קרעפטליכן דורך שטעהלן רינגן שנייט • דער דעם אלטווא קוין ווט
שאלן גענט • ערנס דא הייליגן טאגלין מיט גומאלט אין זיין העט :

אום טרונג זיגן האלט בון דאגן בור וואר היך אויך דשווייזאגן • דא
מישט ער דאגן ווייכן דש ער ביט ווארד דר שלאגן • ער טרונג דא
הייליגן טאגלין גען שילא אין דאש שטאט טור • זיין הערן ווט איר דר
שרוקן דש זאגן היך אויך בור וואר :

בייד ווייכן אום שרייטן אום ווייכן גלייך גענו • ויל מענכר מאן אום וואר
זיך ועלברט רויסט אום שאגן • כון זאש דער בוק גדול אין דש שטאט
טור • זיין הערן ווט איר דר שרוקן דש זאגן איר איר בור וואר :

ב ב ב

רש ון שריין דער הייליגייט הין הט גטראגן . ער בֹּרַכְט אין זיינע
הערצן ישראל ווער דר שלאגן . דא ער דיא שטאט הורט וויין אונ
קלאגן אלזאז זער . דא ריין ער יעמאל יכן ווש אישט הא דער מער :

ער קונט עש רש גשוואן ער ווש בֹּר בלינדט באלד . אכט אונ
נוינליך יאר וואש דער טהן גדול אלט . דא ער בֹּן שאול דיא בויזן
מער בֹּר נאט . דא וואנד ער זיין הענדא אז איס דען וואל ין
נאט :

אונ דא ער כון הורט דש דער שריין ווש גינואן . אונ ער אין דער גויס
הענד לידר ווש קואן . ער ויל בֹּר גרושק ליד הינדד זיך אן דש עור .
דא בראך איס זיין האלדש זאג איך אויך בֹּר וואר :

דא מושט ער לידר שטערבן ווען איס זיין האלד דר בראך . דא הוב
זיך אן גרוש קלאגן ווער דען יואר זאך . ער ווש ורוס אונ בידר דאש
זאג איך אויך בֹּר וואר . ער האט רעכט גריכט ישראל גאנצ וירלזיך
יאר :

כון טרוג זיין סמך סקסס ווייב בֹּן רעכט אין קינדליין . זיא קלאגט
יעמאל יכן אוינא שוועגה איין . אונ איין ליבראן דען איך ור לולן הון .
זיא מושט בֹּר גרושק ליד לו קינדן גן :

זיא גיואן איין שונן גן דראן דא אויך בֹּר שיד . דא טרוישטן זיא דיא
ארויט אונ זינט אין דעס ליד . זיא זייטן אל גאיינן דא גולט דך וואל
גיהאבן . דא הושט איין טהן גדול זער איין שונן קנאבן :

זיא שפראך דש קינד גל הייטן א בבור . דאדוס דש לידר ישראל רש
ול גר ה . דא טוייאדשטן אונ דיא בעשטן דיא זיין אל דר שלאגן .
דא שטארב אויך דא וואי אין דעס זעלבן קלאגן :

ישראל ווארד ביזאמונג א כ וואש אונטר טון . דא היידן אונ דיא
קלאגט אשטן זיא זי הערן הון . כון הטוען דיא קל גאייס דען היילן
שריין גהאן . זיא שפראך אל גאיינן ער ווערט אנש עבן קואן :

אין ארש גוטט הויש ווש ער אין נאר גרעכט . נעבן ארן דין שטאלטן
דא אין טלעכט . אין דער שטאט אשדד יואו ווש זיא גנאט . איין
שטאט אלזאז גטן אין דער היידן לאנד :

צו מורנש דא עש טאגט דש דיא לויט וואלטן אויף שטון • אונז צו אדעם
נעמט איר בעטהאזער וון • דאן וואלט נאכאלן כידר אויף דש לנד צור דען
שריין • דא שטאלטן אין הר וידר דא ער פפאלט צו זיין •

דא טושט זיך אנערעכט שפראכ דא היידן דא • דא וואלט נישט כידר
מאן אדער איר ווערדן בלא • דעש אנדרן מורקן בינדרן דא אבר צו וון •
דא צוטרין אירן אבר לויט דעם פאן •

דין הויפט אונז זיין הענר ווארן איס אב נשלאמ • אונז לאמ אויף דער
שוועלן דא היידן בינדרן צו קלאמ • דא שפראכ דא היידן דא שוועלן
אונז הייליך זיין • דארום דש איר דאן אויף איר הוט נליטן פיין •

דארום הון דא פלישדעם דער הער נטון • ווער אין איר געטט הויט
וול שרייטן אנדר וון • דער טורשט נישט דאך טרעטן אויף דא שוועלן
ער אונז הין אויבר שרייטן • דאש האכטן דא פלישדעם אין דען
נעלבן צייטן •

דרכוך ווארדן דא פלישדעם בון געט יתברך הרט נשלאמ • דא נואוואון
ויל פאטרן דא אונזשט דא אויך טראמ • אונז וועגן דא וואלטן שרייטן אונז
אירן שטול גען הון • דא בינדרן אין דא אונזשט אין דא לויכר צו וון •

דא צו בישן אין איר נידערעם ציס צחת שלופן דא אין איין • דא נאמ נאך
אין בויז ענר דא קירטן אונז דא שוויין • דא שפראכ אל נאייקן וואלט
אונז דער יודן געט • און אונז איס אין דאן לויט ער ציס שפוט •

דא נעמטן דא בון אשדוד מך אירן הערן נאך • דא שפראכ לויט
הערן לויט אונז ווערדן נואר • וואר איר איר דער יודן שריין מלך ביינן •
טוט איר אונז איר וואלט צורט אין נאייארט בון היק •

דא שפראכ עש דא הערן עש הוט אין לעכט צורט אונז • דש איר
און נע נאמ אונז הויפט שטאט נישט האבן גברעכט • דא צורט און
אין גען נאמ איר דא הויפט שטאט • אונז אונז באלד דער וואלט צו
דעם טור אין טראט •

דא ווארדן דא נשלאמ אונז שטוד וואלט נשעהן • ויל מענך אונז אין געט
זיין לויט נעהן • בון אונז אונז ויין באלטן קאמאן דא אין נישט • דא
ויל צו דער ערדן אונז ווארן נאך באלד טוט •

צו ב ד דא

זא שיקטן שריין קטש בון נַת נַתן עקרון • דא שריאן זא אל נַהייקאן
דעם פֿון • ווש זא אונש דער יודן קטש ווערט אונש שלאגן טוט •
דא נַתן עש דא היידן אבר אינש זו רוט :

איר וואלן דען שריין זענדן דען זורן אין דא נעך • ווישטן איר ווא
איר אין גאטן זענדן דאש אונש נישט נַשעך • זא זענדטן נאך דען
קוזן אונש נאך דען וויין דראט • זא שפראכן ליבן הערן נַעבט אונש
אויסארן רוט :

אונדש איר דש אונקליך נויארט ווערן אב קואן • אונדש דאש דא זורן
אירן שריין וודד העטן נַוואן • דא שפראכן עש דא וויין איר וועלן
אויך וואלן זאגן • דש איר גאט ביזעהן אב אויך קטש הוט נַשלאגן •
איר גאט אונדש וויין בון רוטש קלר קלדיין • אונדש קליך און וויין בלאטן
אין איינן קליין שריין • דש זאט איר דען זורן זו בעשרוכן נַעבן • זא
וירט אויך קטש דר דרן אונדש וירט אויך לושן לעבן :

אונדש זענדט דען שריין אויף איינן נויאן וואגן • צוואו קיא זאט איר
דארן בינדן דא קעלבר הון נַטראגן • דא קעלבר גאט איר בינדן הינטן
אן דש הויז • דא קיא גאט איר טרייבן מיט דעם וואגן אויז :

נַן זא בון אירן קינדן דען רעכטן וועג צו נון • דר בייא גאט איר מערקן
דש עש קטש יתברך הוט נַטון • נון זא קיט דען רעכטן וועג אונדש נַען
הין אונדש הער • זא הוט עש קטש נַטון דין אונדש זאט טווער :

דר בייא גאט איר מערקן דא ווארהייט דר קעגן אונדש זעהן • עש אישם
זירשט אין אונקליך דש אונדש אישט נַשעהן • נַען זא דען רעכטן וועג
אין בית שמש לאנד • זא הוט אונדש קטש נַשלאגן אונדש אן אונדש נַזאנט :

דא דר דען הערן אל נַבילן וואל • זא שיקטן צו דען הויטן דא קיא
אן האלן גול • דא קעלבר ווארן בונדן הינטן אן דש הויז • דא קיא
ווארדן נַטריבן מיט דעם וואגן איש :

דא קיא נַתן קליך דען רעכטן וועג • אן דורשט דא קיט וויין וודד
זא נַקשטעגן • זא לובטן קטש מיט שטאן אין איר שפראך זא
נַרש • זא נַתן נַען בית לחם דא רעכט לאנדא שטרוש :

דא

דא עש דיא היידן זאהן זא ווידר קערטן דוא . דיא בון בית שאש
ווארדן דעש שריינט ורוא . זא ווארן אויף דעס וועלד דא אין דש קורן
שנייד . דא זא דען שריין זאהן דא ווארן זא דר ורייאט :

זא ווארן אלי באר בוש אונ לוסן בארהויבט דאר . זא הובן בון דען
ומען דיא זון שריין נאר . דיא קיא ווארדן נשעכט אונט אופער
דאר נטראק דא הובן זא צו שטוקן דען זעלבן כוייאן וואקן :

זא בוכדן אין דען אידן אויל אויזן קלריין . אויל און אין דער פלישטיק
לנד שטיט אונ דורכער מוכטן ניין . דיא היידן ווארן געהילט בון איר
גרופן שווער . אונ דען בון בית שאש ניכט עש אויך רט לער :

דא זא דען שריין אלזא באר הויבט גהטן גענהן . דא דען דען זעלבן
לויטן ויל ליד ווש נשעהן . איר ווארן ויל נשטורבן גואלן אין דען טאן .
ויל מער ווען בוינפלץ מאן :

דא שפראכן אל דיא לויט מיר וועלן אין רט בייא אונש הון . דא לישן
זא אירא בוסן גין ווען קרית יערים וון . דאש זא אין וולטן זאקן דער
שריין אישט וודר קואן . דען אונש דא פלישטיק אש שטרייט האבן
ניכואן :

וואלט איר אין ביהאלטן אונש עש אויך וואל אן לעס . דא קאמן ענ דיא
לויט בון קרית יערים . זא בויטן שריין קעטש אין דיא שטט גבעה אין
הויש אביצב דא ווארן זא ניין ורוא :

ווער אופער אויף וואלט ברענגן דאש מושט צו גבעה נשעהן . שילה
ווארד בור שטויט דש וויל איך אויך בור יעהן . דאש ווערט אלזא
לאמך איך מיין וואל צודילציק יאר . ישראל ורום ווארן דש זאן איך אויך
בור וואר :

אין דען זעלבן צייטן טאמאל איין ריכטר ווש . מיט אלזא ורושר
ורואקייט שפראך דער נביא דש . ישראל אל נימיין איך וויל אויך
ורואקייט לערן . איר ואלט מיט גאנצן הערצן צו קעט וודר קערן :

זא דינטן מיט גאנצן הערצן דען אלמעכטיגן קעט . דא שפראך דער
נביא טאמאל חנוואלט מייןס ראט . זאמאל אל ישראל אין דיא שטאט
מלכה . איך וויל קעט וואס אונז ביטן דש ווארן זא אל ורוא :

דא

דא זא נען מלכה קאמ אן דא נאמין . דא לויט קאמאן צו דעם רעכט
ב' דעם נביא רין . דא ב' נענדן דא היידן אין אירן שטיטן נאמן .
ישראל זיין נאמאלט איר וועלן זא דרשלאמן :

דא הון זיך לעבט נאמאלט אים וועלן אין אונזר לאנט . דא נאמאלטן זיך
דא היידן אל צו האנט . דא לזהן זיך דא היידן נען מלכה אויבר אל .
זיך הוב צו בידן זיין אכנשט אים נ' ושר שאל :

דא ב' רכטן זיך דא יודן ב' דען היידן זיך . זא ווארן אויף דא קואן
מיט איינע נ' ושר הר . דא שפראכן ליבר שמואל כון טא ישראל וואל .
אם ביט ג' יתכרך דען הערין דשער אונש העלפן ג' :

שמואל דער נביא ב' רכט אין הרבן דאר . דא נען עש דא יודן מיט
דען היידן אנסור . דא ווארד דער נביא שמואל בון ג' יתברך
נ' ושרט . בון ישראל וועגן ווש ער האט ב' ג' ערט :

דא היידן דא דא ווארן דא שטראמאן אל נאמין . צו מלכה אן דער
אויאר מיט אירן בליאן שטיין . דא ליט ג' דען היידן אין שטיט אלוא
שווער . דש זא ב' ווארן אים ווארן היידן אונש הער .

דא דש דא יודן נאהן דא ווארן באר ב' רייט . אום ליפן ב' מלכה
אירא שווערער דא היידן שנייד . דא שאלמן ויל מענכן היידן צו
טוט . דש ועלד ווש נענעלט בון איינל בלוט רוט :

דא אושטן עש דא היידן ווארן אום שטרעבן . וואש זא אין האטן
נענאן דאש אושטן דא אין וודר נעבן . אים טראשטן ריט מער קואן
אן דער יודן לאנד . דא האטן בייא אין דר ווארן ביד לאשטראום
אויך שאנד :

שמואל דער נביא צוואנג דא מיט נאמאלט . אים דא מן דער נביא שמואל
ווש ווארד אלט . דש ער ריט מער בון שטאט קאנט נון . צו רכטן אל
ישראל ווער ב' דאש נעטון :

דא וועלט ער זיין צוועי ג' אביא אים יואל . אין דא שטאט באר שבע
צו רכטן ישראל . דש דא גאט רכטן אים היידן גלייך . דשן נ' ושר יא
דען קליינן ארעט אום רייד :

דא

דא ריכטן דיא צוויין הערן ישראל נשעכט . אומ ווער אין נעלט וואלט
נעבן דער הט אל מולט רעכט . דא זייטן אל ישראל שמואל דעם נביא
צו . זיא שפראכן ליבר שמואל דיין וויין דיין רט אז דוא :

זיא האבן אין אירם הערן רט דא ורואקייט דיין . אומ טויגן אונטער
ישראל רט ריכט צו זיין . איר ביטן דרך גמיינע הער כון טוא וואו וואל .
אונז האך אונש איין קוינך דער אונש ריכטן אל :

דיא ריד גיילן נאך אויב שמואל דעם וויין נאנער . דש זיא איין קוינך
הישן דונקט אין ויל צו שווער . ווען ישראל קוינך אישט געט יתברך
אין זיינע טרון . אומ זיא וואלן איין אהרן קוינך הון :

דא באט דער נביא שמואל צו געט יתברך אלזא שון . דש ער אין גלט ור
נעבן ווש זיא הטן נטון . דא ענטזערט אונז טרעכטיין שמואל אין דעם
זאכן . דוא גולשט זיא גיווערן אום אין איין קוינך מאכן .

דוא גולשט אין אבר צור זאגן דעם קויניש נשיכט רעכטן אנווא ויל .
דאש איין קוינך אל מול טוט וואש ער ויל . דא שפראך דער נביא
שמואל איך וויל זיא ווישן לון . ווא דער קויניש רעכטן ווערט נטון :

ער צוונקט זיא מיט גוואלט אומ טוט ווש ער ויל . ער ווערט אייך און
צוונקט דש ווערט אייך דונקן ויל . ווש אים וואל נבאלט דש ווערט ער
אלש נעמן . דש טוט ער מיט גוואלט אום דארף זיך עש רט שטען :

זיא שפראכן אל גמיינע איר אוישן איין קוינך הון . אל צוילקר אויף ערדן
האבן עש איך נטון . דא שפראך דער נביא שמואל זיא נעט הייס
וודר . איך וויל אויך איין קוינך זוכן דער דא אישט ורום אום בידר :

אין דעם נעלבן צייטן איין מאן ווש שאל נכנט . איין דעם ורום אום
בידר אין ברייט אלט . ער ווש ורום און אוישן שון אום וואל נטון . קיינ
אונטער אל ישראל קונט אים רט אונטער דא אכשילן :

ער ווש איין דעם קוינ איר האבן אין צור נכנט . שאל צון ברייט
נשעכט בון נכעה איש דעם אלט . ער ווש ורום אום בידר דר ט
און אוישן שון : קיינ אונטער אל ישראל קונט אים רט אונטער דא
אכשילן :

צ ו ג ד

קיש דעם ווערדן הערן דעם ווט נישטען ליד . ער הט איין מול צור
וואו דיא זאלן אויף דער וויד . דא שפראך ער צו דעם דעם קוין . אד
וול דך וויסן לן ווש דאמלשט טון :

דאמלשט דיא זאלן זוכן ביזש דאס זא קאכט וינדן . אונזיס מיט
דיד איין בון דש הירטן קינדן . עש גוכט דער הילד שאלו דיא זאלן
דא . אן דעם בערן אפריס זא וואר אנדרש ווא :

זא גכטן זא אין לאנד שליש דא ווארן זא אויך נכט . ער גכט זא
אין לאנד שעלי זין גוכן ווש איין וויכט . ער גכט זא אין לאנד ברכין
אז מיר הון ור מואן . ער קונט זא רט דר נארן וואו זא וואר הין קואן :
דא זא נען לוי קאן נען ראה אין דיא שטט . דער ווערד הילד שאלו
זינס ניעלן טראט . ער שפראך ליבר ניעלן מיר וועלן הייס הין נארן .
מיין וואטר וול וועקן מיר זין אויך צור לורן :

ער מוש זיך דער זאלן צור וועטן אונז שטיל נידאטן . אונז אין זינס
הערן דיא זאלן קלאטן . דא ענטוורט אים זין ניעלן הער אדך אויך
נאטן קאן . עש אשט דיא צו ראה נאך איין הייליך מאן :

ער אשט נכט שאלו ווש ער נאנט דש אשט וואר . ורונט אין כאך
דער זאלן ער נאנט אונז ביא איינס הור . דא ענטוורט אים שאלו
אדך הון אים כשט צו נעבן . אל אדך אים כשט שענקן ווא אשט עש
אים כישט עבן :

דא ענטוורט אים זין ניעלן אדך האב איין טעוך זיבר קליין . דאש
שענקט אים ליבר הער דעם הייליגן מאן ריין . דיא ריד שאלו אלוא
וואל נביל . ער שפראך אויף מיין שבושה אדך דיד בולן וול :

דא נאטן זא נאך ביהענדן נען ראה אין דיא שטאט . דא דער הער
שאלו דא שטעטן אויף טראט . דא וואנד ער אויף דעם בערן אין
ברוינדליין דאש ווש קאלט . דר ביא ווארן יונק ורויאן דיא ווארן וואל
נישטאלט :

דא נאטן אונז הולטן וואשר נען ראה אין דיא שטאט . דער זידל הילד
שאלו דא יונק ורויאן באט . דש זא אים גולטן נאטן דיא רעכטן מער :
אוב דער נבא שאלו אין דער שטאט ווער :

דא

דא וואהן זיא אין גען היילן הוך גימט . ער וועט דאס ווייט אז
אין אום בלוט . ער וועט אלעמאל זיא אין וואהן אין . אום רעדן זיא
לעבן מיט דעם ווערדן אין :

זא שפראכן ליבר הער איר וועט שמואל גלייך . אונטער דער פערטן
דא אישט דער גלייך רייך . ער וויל אויף דען בערג ען שפראכן דא
שון מיט . ער האט דען טעגט הערן אין פאשטאנו בריוט :

ען בויגט אויך ביהענדן אונגיאטאנו איס היין . דאס וואלך ווארט
דא גלייך זיא עטן מיט און אין . שמואל גלייך ביהענדן אין דאס טעט היין :
שמואל דער גלייך היט אין ווילקוס וין :

שמואל היט ווארט אויף שמואל אונטער דעם טור . דא קאם דער
הילד שמואל אויך דר בור . ער היינט זיך ליכטיגלייך בור וואר זאך
אויך דא . אויף שמואל דער גלייך דא ער געטשן וועט :

ער אנפערט אין נאך אירן ער האט זיין ווארט בור דעם טור . דא
שפראך גלייך יתברך לו שמואל ען טריט הר בור . אום היילד הערן
דורך דען ווילן מיין . ער וויל אין קוינא אויבר ישראל וין :

ער אנפערט אין נאך אירן ער אין נערן און נאך . ען אומבט איר נערן היין
ווא ער לו איס שפראך . זיט גלייך וויל קוס בון גבעה אין היילד איש
דר קורן . דא אומבט אישט גבעה אום מיט מער בור זאך :

אל קוינא גלייך ישראל אישט בליך דין . דא אומבט אישט אישט אישט
זא אומבט דען ווילן מיין . דא ענטוורת איס מיט ליכטן שמואל דער דעם
גלייך . דין וואכא הערשאפט נאך און איינעמאל :

ען בון אומבט בון בראין נאך אין קלייטש געלעכט . דא בון אומבט דער
יגלישט אונטער יתברך געלעכט . בון דעם קוינא דין וואט איר הער
שטיל גלייך . דא דין אויבר ישראל קאן אומבט דא :

שמואל נאך אין ביהענדן דען קעגן וין . אום ברוכט זיא ביי
לו דעם פאשטאן דען פאשטאן דין . ער געלט זיא ביי אומבט דען
טש . דא אומבט אישט שמואל היילד אומבט :

דא ע

דא זיא האטן נעשן אים זולטן שלום'ן נון • שאמאל שפראך צו שאול דוא
זולטט וואו אויף שטון • איך וויל דירש גלייך זאגן ונט הוט איך צו דיר
צואנט • דוא זולטט דיא קרון טראגן אויבר אל ישראל לאנדא :

דעש מורנעט דא עש טאגט שאמאל היש שאול אויף שטון • שטיא אויף
שאול עש אישט צייט צו נון • זיא נאכן מיט אנדער ביז צו ענדא דער
שטאט • שאמאל דער גביא שאול נאר זער באט :

דוא זולטט דען קנאבן זענדן אום לושן נון • ננט ית דעש אומעכטיג
בוטשאפט וויל איך דך ווישן לון • דער קנאב נאכן הייסן זיין שטרוש
אום דא ער בון איס קאס • שאמאל דער גביא איין קרוינליין מיט איל
ער כאס :

ער ניש דש איל אויבר הויבט שאול • אום קושט אין מיט נאנליס
הערן אום וואלט איס זא וואל • ער שפראך ונט יתברך הוט צואלט
שאול דען הערן מיין • אויבר אל ישראל זולטטו איין קוינליין :

ווען דא נון קואשט צו דאל נאבן • זא וינדשטו צוון מאקדא ווערדן
דיר : נון • דין מאטר ואנדא דיא איגלן זא נאר אין קורנר ורישט : ער
אינט מן דא זישט צור לוכן ער ווישט רט וואו דא בישט :

ווען דא נון קואשט צו פאלן תבור • זא וינדשטו אבר דריא מאק דש
זאן איך דיר צור וואר • איינר טראגט דריא ציקליין דער אנדער דער
טראגט וויין • דער דריט טראגט דריא לייב ברוט דז אישט אלז דין :

זא ווערדן דד עש נעבן מא כראש בון אייר האנט • זא קואשט דען
גבעה אין דש היילן לחסדא • דען קואט איין שר גביאס דז זאן איך
אויך צור וואר • זא ווערשטו איך איין גביא נאנל אסן וואר :

ווען דיר טון וישענה אל דד מיין • דאר ביא זולטטו נידענקן דש דוא
אין קוינל זאטט זיין • אום זולטט דיר הער מאבן קוינליין צואנט •
זא ווערשטו דען איין קוינל צוואלטאן דעם לאנדא :

ווען דא צו גלגל צו שטריטן ווערשט אויף שטון • זיבן טאג זולטטו
מיין ווארטן אום לט דש אפער שטון • דא זולט עש רט אויף ברענגן
ביז דש איך קום צו דיר • זיבן נאנליא טאג זאטטו ווארטן איר :
מאלויבא

אורליב נאס קויכין שאול אום נכנ הייזדין דא • ווש איס שמואל האט
גיאנט דש גיטאך איס אלס אומא • ער נאנט אויך גביאות אין דער
גביאס לאנד • דא וואונדערטן זיך אל דא לויט דאס אין בור הטן קאנט :

דש ער ווש איין גביא אום ווייט נאך בנערט • דא שפראכן דא לויט
ער איסט ער אלס וואל ווערט • דא שפראך אברש אונקלן שאול ווש
איד בור שטון • וואו איר זייט גואענן דש וול איך איין ווישן הון :

ער שפראך איך וועט דא איין איך אום איין גינעל • דא איך זאגט
קונט וינדן דא נכנ איך לו שמואל • נאך איר אויף דיין טריאן ווש ליט
ער זיך בור שטון • דא האט אן זא גיבונדן האט ער איך ווישן לון :

ער וואלט איס רכטש נאך בון קויכיש גישיכט • ער שטאט זיך אלס
ער • ער טעט און וואשט ער בון רכטש • דא ער מן ווש הייס קומן
בא וואר וול איך אויך נאך • ער האכט איס קושטליך קליידר דא
וואלט דער קויכין טראגן :

דאך נאך נאך ביהענדן שמואל באטן אויש נאנט • דא לויט גלטן קומן
נמן אלסע אין דש לאנד • דא זא נמן אלסע קאמאן ער שפראך איך וול
אויך נאך • איר וועלן נול ווערען ווער דא קרון וול טראגן :

אונטער דעם לועלן גשלעכטן איך נול אערסן וול • אויף גשלעכט
גביאן דש נול גיול • דא ווארן גשלעכט גביאן נול אונטער אין • דא
גיביל עש אויף שאול דער ווש גלוסן הין :

ער הט זיך בור בארן ער הילט עש בור איין שפוט • דא אן אין ריט
קונט וינדן דא ליט אן וראקן גיט • וואו אן אין קאט וינדן וראקט אן אויף
דעם שריין • גיט שפראך אין דער קאמא דא אונטער קליידר זיין :

זא לוסן דאך ביהענדן אום ברכטן דעם ווערדן אן • ער ווש הויכ
ווען אל דש בולק בון דער אכשיל אן • קיינער אונטער יטאל קונט איס
אונטער דא אכשיל אן • דא שפראך דער גביא שמואל איך וול אויך
ווישן לון :

זעכט איר דש גיט האט בנערט אן דינען ווערדן אן • ער אישט קיינער
אונטער דעם וואל דער איס גלייך קאן • דא שפראכן אל יטאל דער
קויכין איז אום עבן • ידלר קויכין יטאל איט אידן אוישט איר לעבן :

דא, 111 C

דא זאגט אים שמואל דש קוינץש רעכט • דאך נאך זאגט ער לי אלץ
ישראל געלעבט • שמואל דעם ווערדן הערן דעם וויס היינאן נאך • ויל
לויט בון ישראל וואלן דעם קוינץ נאך :

זא שנידען דעם קוינץ לי שטוייאך דש נאכט ער נאך שון • מן ואסדא
און ויל לויט דיא וואלן דעם קוינץ ליט הון • זא וואלן אין ליט האבן
אום ווארן זין ליט ווא • דער קוינץ שווייג שטיל אום וואלט עש ליט
רעכטן דא :

אין דעם געלויבן לייטן דא וויס אין עמון זאגט • איין קוינץ איין הער
דער וויס נאכט • ער זאגט און ויל אלץ זאגט אין דעם איר •
אם נאך בור געש געט איר איינע גרושן היר :

אין דעם זאגט ישראל וויס אין לענדליין קליין • ער וואלט דש זאגט
בלייבן דיא שטיט אל גלייך • זא שפראכן אל גלייך וויס האבן איר
ווערדן דא געטן • ויל שטא אונש לויטן בלייבן איר וועלן דא בור אין
הערן הון •

דא שפראך דער קוינץ מוז וואלט איר איין דינר זין • אדך לויט אויך
לעבן איר איר אירשט ליידין פין • דעם מאכן אין דעם זאגט ויל מן דש
רעכט איין איש שטעבן • ליט שמוכדייט אום ליט שטא דא ויל אדך ישראל
בור שפראכן :

דא שפראכן לייב הער זא ווארט אונש זבן טאג • איר וועלן בוטן
געבן אב מן אונש העלפן מאג • ויל מן אונש ליט העלפן זא דיין
איר דיין זא • אום וויס אונש וואל ליידין שפראכן דא דא :

דא זאגטן זא איר בוטן אין דיא שטאט געזע • דא עש דיא לויט
הערטן זא ווייטן אלזא הא • דא דער קוינץ שמואל בון דעם וועלן
קאפ • אום וויס ער דיא בוטן מער בור נאכט :

דער קוינץ דער וויס זורכיק זין זורן דער וויס גרוש • דש עש זין
געדא אלץ זער בור דרוש • דא ליינער ליט דעם אונשן דא ער זא וואג
ער שטאן דא ליט זוריא שטוקן איר זינר זינער האגט :

ער שיקט דיא זעלבן שטיק איר דעם בוטן דיא ווארן • ער
שפראך ליכט הון אום זאגט אין איינע זורן • דא זאגט אלזא זאגטן אום
קאפ ליט איר הער • וועלכט ליט וויל קומן דעם מאג זיכט ליט שווער :
זין

זיין וך שלאן אך איס צו שטויקן גא ווערט ער ענ גיוואר . דא קאמ
בון ישראל ויל שטארקא מאכן דאך . דא לנד דער קוינך שאול מיט
זינעם ואלך אן . דרייא וועל הווערט טויזנט אים דריישיק טויזנט אן :

ער שפראך צו דעם בוסן כון נאגט אויערר שטאט . מורק ווען דיא זון
אויף געט גא מאך אך עמון מאט . דא נכטן הן דיא בוסן אום נאכט
עש אומא . זיא ורייאטן זיך נאך גערן אום ווארן אלי דוא .

זיא שפראכן קוינך סחש אן וויל אונז העלפן כיט . מורק קומן איד צו
דיר ווש אונז דארום כשיט . אום ווילשטו אונז דען צוואגן מיט איינר
בויג לויג . גא שרייאן איר ציטר וואסן אויזא אונזער רעכטן אויג :

אם מורקש דא ענ טאגט אום דא ביא זון אויף שטאך . דער ווערדא
קוינך שאול דש נאגן היר דורך בראך . דא שלאגן עש דיא יודן עמון
וואלך און צאל . דיא טוייערשטן אום דיא בעשטן ווארפן זיא הן צו טל :

דער אידל קוינך שאול האט דש בעשט גיטן . אן ואנד צו צוויי און
ביא אנערר שטון . זיא האטן זיא דר שלאגן אום בון איינדר צו
שפרייט . סחש ווש קולוהן דש ווש דען זידן לידא :

אן קונט דיא טוטן זיכר צו נליין . דא שפראכן אל ישראל איר וועלן
אונז דר ווילן בון גענוס אונזן הערלען דיין ווערדן אן . בון אל אונזן
זינען ער אומש וואל העלפן קאן :

אן זאל אונז דיא לויט צייגן דיא ווידר דען קוינך הן גיטן . איר וועלן זיא
דר שלאגן דש זיא וואלטן שאול צו צוויי קוינך הן . ער קונט אן
ציט געהלפן האבן זיא אין גידוכט . אום האבן אונזער הערן קיין
שעקונדן צו גידוכט :

קיין שפראך קוינך שאול דש זאל ציט זיין . קיין יודן זאל אן שיען דורך
דען ווילן איין . גיט יתברך שמו הוט אונש געהלפן אל גימין . דארום
וויל אך ציט לושן טיטן דער זידן קיין :

דא נכטן דער גדיא שמואל צו ישראל שטון . ער שפראך איר וועלן
מיט ורידן צו דעם גילן זון . איר וועלן אונש דר ווילן אונזן קוינך דא
זיא טעטן עש אל גערן אום ווארן אל וואל :

זיא ורייאטן זיך בון הערלען דער קוינך אום זיין הער . דא שפראך
דער גדיא שמואל אך וויל אייך נאך מער . גיט אישט אונז קוינך דען
הט איר צו שמועכט . אך נאך אייך צו וואל איר הט גיטן אונז עכט

אך נב אויך אין וואר זייך דש אירש אוישט זעהן . דאש איין גרוש
וואנדער ווערט געשעהן . דאן טיינט אינט גער אום אישט גרוש הי' .
אך וויל צו געט רוסן עש קומט דונד אום בלי' .

א דער גבא שמואל דש ווארט אויש געפראך . צור דונד אום צור
בלי' קיין מענטש קיין שטיין געשאך . דא שפראכן זאט שמואל דא
גלשט צור אונט ביטן . אדא אישט אל אול דיין אלטער זיטן :

דא שפראך דער גבא שמואל אך וויל עש האלט ביט לון . אום אויך
וויל אך ביטן אז אך צור האב געטון . דינט געט העכר דענע הערן
זאט לישט ער אויך נישט . ווער אימער דינט דער ווערט אלש אין
וויכט :

דער אדל קוינע שאלו הט כא קיין ווינד געטון . מן וואלט דער קוינע
שאלו דריי טויזנט שטארקד מאכן בייא איס הון . אבר דא אהרן
ישראל אל גמיינ . דא לישט ער זיהן אל ווידר הייס :

ער לישט זאט אל זיהן הייס אין איר הויש . מיט דען דריי טויזנט נאך
דער קוינע אויש . צוויי טויזנט נאך דער קוינע דא . אום דאש היין
טויזנט נאכ ער הייזען אין דא שטאט געבא :

זון וואלטן ער דא היידן אבר צוואלטיג זיין . אום זאכטן זיך מיט צוואלט
גען געבא היין . הייזען דער יונג קוינע אום זיין מאן . איר שווערער
ביינאך זאט צו וואשן אום טעטן הארשט אן :

אום שולן זאט צו שטוקן אין דער זעלבן שטאט צו געבא היין דער שטט .
אל ס'שטיק לייט ווער צווייארט אין היין טראט . דא דא מער דר שולן
דש דא ס'שטיק ווערן דר שולן . דאש וואלטן זאט דען יודן צו צור
טראט :

דא לישט דער קוינע שאלו בלונ אין הייז הוק . וואל איין רייך אום
אום ווער איר הוט געווארן . דער גל באלד קומן גען גלאל אין דאש
לאנט . דא ס'שטיק אל גמיינ ווארדן אן גראנט :

דא צוהן דא היידן נאך דרוט גען גלאל . זאט צוהן מיט צוואלט מיט הייזען
גרושן שאל . מיט דרייסיק טויזנט דרייטער מיט שטאהל וואל ביקלייט .
אום זעכט טויזנט ריטער הייז און צור לייט :

דער

דא שפראך דער גבאי שמואל איר זיין נאך ויל דא היין • זא קוין לויבר
מאכן אום ועלשן דיר דיין זין • אויך אישט געט יתברך לויבר אן טוא זיין
גבויט • מען דש אן ברענגט קרבנות אום ויל אופסר הוט •

דא שפראך דער קוין שאל איה האב אונרעכט גוטן • איך ביט געט
דען הערן מיין גינד זול ער לון • זיין גבויט הון איך לויברוכן בור
שטיא איך וואל אן דיר • איך ויל איין אופסר ברענגט שמואל גע מיט
איר :

שמואל שפראך לוי שאל דוא בישט איין גינדער • מיט דיר ויל איך
לט גען דיין גען אישט איר אונמער • אויך שטוכדא דער גבאי שמואל
אום וואלט היין וועק גען • דא ביינדיק איין שאל אום וואלט אן געט לון :

ער ביינדיק איין בייא זינס גערן אום לוי שאל דען פסעלר זיין • דא
לויכט שמואל אום שפראך דש זול איין ווארלייך זיין • דער דיר לוי
היישט דיין פסעלר דיין קויןדיך מוש ער הון • דענוך שפראך
דער קוין זאלש איך אויך לט גען :

דוא גלשט איך הויט איין אום גע מיט איר היין דאן • הא אישט אל
ישראל מענכר בדראן • בור מינס ואלך ישראל זולשטוואר קיין
טאנד אן טען • דא גען דער גבאי שמואל מיט שאל קש גען :

דא שפראך שאל לוי שמואל לויבר הערא מיין • איך ויל קוין אג
טען דען געאנקן מיין • אן בורט דען קוין אג גבוכדן בור שמואל
דרהט • דא שפראך דער קוין אג אויך דש ביטן טוט :

איך מוש לוי שטערבן איך וואל דיר קענן קאן • דא אנטומערט איך
שמואל דער ויל הייליג אמן • ווש האבן דיר דא אדאן א לוידי געטן
דש דוא דען מאק אב שרדשט דא וינד דא דא הון :

דא שאל אן ויד שטעקן איין דא ערדן טיף • דא בון אן דא לוי אומנט
דען הענכר אן באלד ריף • אן באלד איך הענד אום בויש אן איך לוי
שטעקן איינש • אן ליש דא שטעקן שגען אג באלד לוי רייש :

דא גען דער גבאי שמואל אן זיין הייש גען רעה • שאל וענט זך
וידר אן דא שטאט גבעה • דא וואלט דער גבאי שמואל מיר לוי
שמואל זכר לך • אום טרויערט אל זיין לעב טאג אק דען קויןדיך :

ד ה א ד

דא שפראך גיט יתברך צו שמואל דא אלטע דיין טרווארן לון • אונ
דען קויכען שאל אדך וויל אין דרך כט הון • נע הין נען בית לחם צו ישי
דעם דינע מיין • אונ זאלב דא איין קויכען בון דען מיין זיין •

דעם דר שראך שמואל ווא טאר אדך דש גיטון • ווערט עש שאל
אין מיין לעבן מוש אדך לון • דא שפראך גיט יתברך צו שמואל דא
זאלט עש כמנט וואן • שפראך דא ווילטט אין קרבן נען בית
לחם טרען •

אויף שטונדא דער נביא שמואל איט איינע יאמר גרוש • ער נען נען
בית לחם דא רייז אין זער ור דרוש • דא דר שראךן עש דא לוייט
דא זא אין וואהן • דש עש כוויארט גיט זיין ווש וויל דער הייליג וון •

ער שפראך אדך וויל שעכטן אין אופער צו גיט • איר זאלט איט איר
עשן מיין ולייט אונ מיין ברוט • ער פרייאט ישי אונ זיין וון זא זאלטן
איט אים עשן • ער קס איט אל זיין מיין און אין האט ער בור נעשן •

דער הויטע זינע וואט אויף דעם ועלד דא שוף • ישי איט זיין מיין
נען שמואל צו הין • דער ערשט ביש אליאב איין דעם אלזא גיט •
דא אין דר נאך שמואל ער נדאכט אין זינע מוט •

דער מוט זיין איין קויכען ער אישט מנהיט ואל • איין העלד ורוס אונ
שטארק דש דך אדך אן אים וואל • זיין שפראך אונזר הער גיט אדך
וויל אין כט הון • ער אישט נעך נאכניק דארום זא לוש אין שטון •

דא קאכט דך אדך וואל אדך דיין נביאות הוט אין מוט • דא
קאכט כט מער וושן דען אדך דך וושן לוש • דא שפראך שמואל
צו ישי גיט וויל דען כט הון • דא זאלט אל דיין וון בור אדך לושן וון •

ער ליש זיין וון אל בור דען נביא וון • דא שפראך דער נביא שמואל
גיט יתברך וויל דינע קיין הון • האטו קיין וון מער דש לוש אדך ור
שטון • עש כמנט אדך רעכט וואונדער דש דא דען רעכטן כט ווילטט
הר בוירטון •

דא שפראך ישי צו שמואל אדך האב נאך אייך אין • אויף דען ועלד
בייט דען טופן מוט ער אל מול אונגין • דא שפראך דער נביא
שמואל דש זיין אמדרא מער • איר וועלן נאך כט עשן ביז דש ער
דא אדך קואט הער •

דא קאמ דער קנאב וואו זיך אין דש הויז צו גוין . דא שפראך ענט
הערך צו שמואל דא וואלט באלד אויף שטון . דין ווען קנאבן וואלט
זאלבן צו האלט . אין קויפן אויבר ישראל אום אויבר לויט אום אומד :

דא האט דער קנאב שמואל בול איל זיין הארץ . אום וואלט דוד דען
יומן זיין ברוידן טעט עש זאכן . דא גינג דער קנאב שמואל בון דאן
וואס איז גאך . אין זיין הויז גען רעה ער בור שמואל וואך :

דא בון וואלט קאנט ווען ישי אום זיין גינדא . דש דוד וואלט זיין
אין קויפן אויבר ישראל גינדא . דר נאך ווארד אין קנאב דוד דער
יומן און . אום דא קנאב גאך בון שמואל קאמ :

נאר אפט קאמ קויפן שמואל איין אונזן אן . צוואו שטוד אורד מער
וואוט דער אמן . דא שפראך עש זיין קנעכטן איר געבן דר אין
ראט . דא וואלט איין און לושן זוכן דער ענט זיין שפיל האט :

ווען אויך ליבר הער אין אונזן קואט אן . זא ווא ער איז דער
הארפען שפילן דער עש וואל קאן . זא ווערט איר וודר ווילד דער
אונזן ווערט אויך לון . דא שפראך דער קויפן שמואל איר וואל דין
הון :

דא ענטוורטן אים ביהענדן זיין קנעכט אום ווארן . איר וויש אין
דעם קויפן אים יונג איז דער קורן . אורכל אום הארפען אל זיין
שפיל קאן ער וואל . ער שפראך צו זיין קנעכטן אן אין ברעגן וואל :
וואו וואל אן אין וידן דש וואלט איר בור שטון . ער שפראך גען בית
לחם וואלט צו ישי גען . דוד זיין יונגער וואקט עש אלא וואל . בון
אורכל אום בון הארפען אום אורכל ישי זיין שפיל :

דא זאנט דער קויפן שמואל צו ישי בון . שיק איר הער באלד דוד זיין
ינגסטן זון . דא שיקט ישי שמואל זיין זון דראט . יאס אין גלידן
איר איר גיט גיט גיט :

אום אין לעבן איר וויין ער איר איר זאט . אום אין זינט
ליקליין טרונן ער אין זינט האט . אום דא דער קנאב זא זאט
דעם קויפן קאמ . ווען ער וואר אומדן זיין הארפען ער דא קאמ :
זא ווא בון

אומ דוכט אלזא גישן דש טעט דעם קויכין וואל . זיין און זין מושט ער
לשן אום בור כנן אים אל מול . דא שיקט דער קויכין בוטן לו ישי אין
זיין הויש . בירד וול אדך ביהאלטן ביא איר אל מול אין איינס הויש :

ער נבאלט איר וואל בון הערצן אדך הון דען קנאבן הולט . אומוול אין
רט נעבן אום אז גרש גולט . ווען איר דוד הובירט איין קליינא שטונד
ווא ווערט אדך אל מול נאנד :

דא זאמלטן זיך דא היידן אבר אומא ויל . אז זאנט אין דעם איר און
זאל אום און זיל . איין ויל גרושש הר צווישן שבה אומעניקה לאנט .
דא קאמן דער היידן ויל איין נראנט :

קויכין שאל אום זיין הילדן וואורדן עש נואר . ישראל זאמלטן זיך נען
אלה אים ויל גרוש שאר . דא לאמ עש דיא פלשתיק אויף איינס בערן
ווא הק . אויף איינס אמדרן בערן שאל גיט אין נדך :

איינ צוויין הוהן בערן זא ווארן כט לו שיידן : איין טאל ווש צווישן דען
יודן אומדען היידן . זא ריכטן זיך צו שטרייטן אז אונש דש בוך הוט
גשרבן . אז איינר דען אמדרן העט נערן בור טריבן :

איר וואלן זא לשן שטרייטן זא ריכטן זיך נער אן . איר וואלן וואומד
זינן בון איינס קליינס מאן . דער קויכין שפראך צו בירד דוא גלשט
הייט היין וון . אים הייט דיינר ברודר דרייא צו איר וון :

אום הייט דיינר ברודר קומן דרייא . דא שטערקשטן אום דא
בעשטן דא אמדר וון זיין ורייא . דא ווילן גלשט דוא בלייבן ביא
דעם מאט דין . ביזאדך הון בור טריבן דא היידן דא הא זיין :

בירד דער יאנן זיכר כט לש . ער כנן לו זיינס מאט אז אין דער קויכין
הי . ישי שיקט דרייא זין אין דען שטרייט היינ . דא מושט בירד
אין ווילן ביא דען שופן זיין :

ער ווירט וליש קליינס זיינס מאט דא שוף . איין בער אלזא וולדן
איש רעפ וואלד לוף . ער כס איין נוט שוף אום טרון עש דא היין . דש
בירד דרש בירד אין זיינס דההן זין :

בער

בער אונדזער דיר זייד ווידר זייט . ווילט דוא איין וואטר רויבן עש
אויש דיר ווערדן לייט . איין וואטר האט אכדד ערבן אכט קוצר מאן .
ער כס זיין קרוואן שטעקן אכס לייף דען בערן אן :

ער שלונ דען גרושן בערן מיט זייד קרוואן קרוקן . איין שטרייך זוא
גשוידנדן מיטן אויף זיין רוקן . דש איס דער שטעקן לוסטוקן בראך .
דוד דער קליינע עש כט גערן זאך :

דער בער ווארף דש שוץ ווייט איש זיינס מונד . ער לייף אן דען
קנאבן לודער זעלבן שטונד . דוד לוקט בון דער ערדן דרייט שטיין
זוא גרוש . נאר מיט גרושן קרעפטן ער אויף דען בערן שוש :

ער ווארף דעם בערן גשוידנדן דען שטיין אויף זיין טאך . דש דער
שטיין לודקליינע שטוקן בראך . דוד דער קליינע שפראך לודעם בערן
וואלשטו כט רויבן איינס וואטר דיא שוץ גערן :

זא זיין כון בור דיר זיכר אך הון דך דר רישן . איין שוץ אלזא קליינס
הושט דוא הערט גבישן . דער קנאב נאר בהענדן ווידר לודען שוסן
לויף . דא קאס איין גרוש לזוא אוס טרוך איס דין איין שוץ :

דש בור דרוש בון הערלן דען ויל ווערדן קנאבן . אוס קאן אך קין
רוא בור דען בויז טירן האבן . ער נאס איין גרושא שטאנק דיא וואש
דיק אוס לאנג . נאר מיט גרושן קרעפטן ער דא אויף דען לזואן
שוואנג :

ער שלונ איס אויף זיין רוקן איין אונדזויגן שלאג . דאש דער לזוא זוא
גרש בור איס גשטראקט לאג . ער איינט ערהט דען לזואן נאגן לוד
טוט גשלאגן . אויף שפראנג דער לזוא אוס לייף אן דען קנאבן :

דר לזוא וואש דר לזוינט אוס שרייט איש גרושק לזון . זא שטרייט
מיט אנדער דיא לזון איש דר קרוקן . דער לזוא שלונ גשוידנדן אויף
דען יאקן מאן . דש איס דש חוט בלשט איביר דיא אוקן דאן :

אך איין דוא וואלשט לודען שפראך דער קליינע הלש . איין שטיין זוא
גרשן ער איס איש דר וולט . ער ווארף זוא קרעפט קלזם אויף דען
לזואן גרוש . דש איס דש חוט בלשט איביר זין מאקן אב וואש :

ד ה ד ר ע

דער ליזא ווש נאך דר לוינט אום שפראך איין דען מאן. איין דען
הינדשטן בוישן לוי ער אין ווידר אן. דא שפראך דוד דער קליין
אויש לורנען אום. ווילט דא איט איר רינגן דש דוקט איך זין גוט.
ער אונטער לוי דען ליזאן אום ביינאיי אין בייא דען הארן. אום ווארף
אין לודער ערדן דש טעט דעם ליזאן לודן. דער ליזא שפראך ווידר
אויף אום בייש דען זונגן הארט. זין שטארקא לין ער אדער אנדער
שפארט:

דש בור דרוש דען קנאבן אין זינען אום. דער ליזא ווש זא שטארק
דש ווש דעם קנאבן ליט גוט. דער קנאב ברוכט דען ליזאן אין גרוש.
פיין. ער אשט אין איט בידן הענדן בייא דעם שלונד זין:

דער קנאב הט ניוואונן דער ליזא ווש אונקנאט. ער שטאלט דך און
דען ליזאן אום שלונג אין בארד לודט. טייכל אלזא שטארקן דוא
הושט איך גברוכט אין גוט. איך האב דיר וואל בור גלטן דיין בויזא
מישטוט:

דא ליט זיך דוד היילן ביז ער ווארד געלד. מער ווען דריישיק טאן
וש ער ניווענן וואנד. דא ער כון ווש גהיילט נאכן כון. דא שפראך
ישי לוד לוד לוד זון:

אך וול דך וענדן לודען ברוידן דיין. גערן שפראך דוד לוד וואט
אין. דא שפראך ישי לוד ווא גיא בהענדן. אום שפראך לוד דיין
ברוידן דש זיא זון וענדן:

אין וויברן ליט דש זיא זין ברייט. אוב זיא אום קעמן אין דער היידן
טערייט. דש אירא וויבר כט דורפטן חליצה הן. גערן שפראך
הער דוד וואט דש זיא גטון:

עש אשט הויט וילדן טאן דש דער שטרייט הוב אן. דארום זא
גלטו שוין וויא עש אין איהן זון. ברענגן אין אין אוש גרבן נאכטן אום
גיהן ברוט. אום וואן זיא אוב אין כישט מער טוט גוט:

אום ליהן קעט טראן אין דש דיר היינן. הוקטן דעם שטארקן אום דען
איהן דיין. דוד טעט בהענדן ווש אין זין וואט היש. דא שוין אום
אך דא גייטן ער איינען אדערן הירטן ליט:

דוד

בזר טעט ביהענדן אזאם זיין וואטר האט גידיט • ער נאמט מיט אים
איין שווערט דש שטאהל שנייט • ער שפרדאך אויף איין טרויאק עש
זול איר רט מער נישעהן • דאש איך וול איין שטרייט וואן שווערט
ביזעהן :

מן לושן איר בזר דען קליינן נון צו רעכער אוש • אונ וואלן וואנדער נאמן
בון איינער ריזן גרוש • שראו אונ דא סלישטיק נמן אנדער נמן • אויף
לויין הוהן בערמן דש טאל ווש טייף גבון •

זיא וואורען אונ שושן כמנט וואלט אין דש טאל • דא קאמאן דא היידן
גידרוקן מיט איינער גרושן שאל • אין ריש ווש ווא גרוש דער ווש גלויז
גכאט • ער ווש דר לווהן אין דער פלישטיק לאנט :

ער ווש שטארק אונ גרוש מער ווען זעכש אילן הוך • צו שטארמאן אונ
צו זעכטן ווש דעמערין נוך • ער טרון אויף זיינער הויבט איין גרושן
קופערן הוט • דאס צו טרון ער איין פאלנר בון שטאהל נוט :

אויף דען ריטן ווארן גשלאמט בלעכן • דש דא שארפען פסיל רט הר
דורך קוכטן שטעכן • דא ריטן ווארן געהערט נאך זער • וואל בוינף
האנדערט פסוכט ווארן דש פאלנר שווער :

איין קופערן שילט זיין אכשיל דעק וואש • דען טרון ער אויף דער
אכשילן בזר וואר זאך אויך דש • ווש טרון ער אויף זייער אכשילן
איין שטאנץ דא ווש אל וואס • אונ דיק אונ לאנג אל איין זעגל בויס :

בזרן אין דער שטאמקן איין איין גרוש נמן • זעכש הונדערט פסוכט דש
שפיט איין ווארן • ער טרון אן זייער זייטן איין ויל גרוש שווערט •
דש ווש רט צו שעלן און ווש עש ווערט :

גלייט דער רין לויט דורך זיין העלמ גרוש • זיין קראפט אונ גרושא
שטערק ווש גאר און גוט • איר יודן איר זייט נארן ווש וואלט איר הבן
אן • וואלט איר מיט אונש שטרייטן איר ויל קליינן מאן :

אונ זייט דעמוך דא בעשטן דעש קויניש שאולש קעכט • צו אל
זיין נויטן זייט איר אים גרעכט • איר הט אן אל זיין חסדן דש בעשט
גטאן • דר וילט אויש אויך אלן איין דער איד טאד בשטון :

אד

אך בין איין שלעכטער פֿאָלגט אַז איין אנדער האָט . דר ווילט אונטער
אויך אַלץ איין דער איך טאָר בישטון . אַלץ איר אַלץ איין זיין
שטרייטן . זאָל אַלץ ער וויל דער טוטן דאָ וועלן איר אונטער שטון :

אמא דאָרט וואָלץ יִשְׂרָאֵל וואָהן דען ריין אַן . אומ זיין גרושיא שטערק
וואָל אַלץ וואָהן דאָ . דער ריין טעט בֹּר שוועהן אַלץ אומ
זיין אַן . ער שפּראַך דאָ הוועט רעקן דאָ כאַנט אַלץ קאָן :

דער ריין קאָס איט ווייט אַלץ טאָן זיין אַלץ . דאָ אונטער אומ דאָ
אונטער ווען אַן קִדְמָה שווע אַלץ אַלץ . איט שוועטן אומ איט שפּאָן
נאָכער ווילן טאָן . אַלץ אַלץ יִשְׂרָאֵל זיין דען היידן אַלץ :

אַלץ דער קווינץ איט אַלץ רופֿן ער זיין האַלט ווער ער זיין .
דער דאָרט שוועט דען ריין דען וויל אַלץ אַלץ ווייט . דער וויל
ווייט זיין נאָך שטויאָר נעבן . ער אומ אַלץ בִּידָה זייןש וואָרט דער
ווייט אַלץ האַב דאָ אַלץ :

אומ ווער ער נעמט דאָרט אַלץ וויל ער בֹּן איר הוין . אומ דאָרט קווינץ
שפּאָר נעמט אַלץ זיין . בֹּר דער קווינץ זיין דעם וואָלץ נון קאָס .
דאָ וואָלץ נעמט זיין שטרייטן אומ דאָ ער דאָרט נאָך :

בֹּר דער וויל נאָך אַלץ ריין בֹּן אַלץ וואָרט . ער טרונ אַן זיין זיין
אין שווערט דאָ וועט שווערט . אין איינע נעמט שידן דאָ שווערט אַלץ
היין . ער קאָס זיין בֹּר דאָרט אומ דאָרט וואָרט אַלץ נעמט :

דער שטרייט וועט נעמטן דאָ שריין אין דעם שטרייט . דאָ קאָס
אבֿר נאָלץ נעמט אַלץ אין בֹּר דאָרט . ער שפּאָר אַלץ ווערט
קווינץ אַלץ זיין . דאָ וואָלץ אַלץ בֹּן דאָן אַלץ דען בערן היין דאָן :

בֹּר בֹּר נעמט זיין דען דאָרט שפּאָר דאָרט . דאָ וואָלץ אַלץ דאָ
אַלץ וואָרט קווינץ שפּאָר . וועט אַלץ וואָלץ נעבן דער דען ריין
דאָרט . אומ וואָרט ער אַלץ בֹּן שטערק גרוש האַרט טרונ :

דאָרט וואָרט בֹּר דער נעמט אַלץ וועט דער ריין נאָך דאָ . ער שפּראַך
זיין דאָרט דאָ בֹּר אַלץ שפּאָר דאָ . וועט נעמטן דעם אַלץ דער
דען ריין שפּאָר . אַלץ אַלץ בֹּר דאָרט נאָך :

דאָ

דא שפראך קוינץ חזקיה מן ליבר טרויטר ועטר איין . ווט צייכן וול
איר גוט געבן דש איך גענט גול זיין . אונד דש איך ווערד גען אין דש
בית האקדש אס דרעטן טאג . איך ביט דיר גער. דו איר דש זאגן .

דא שפראך דער גביא הב דיר דש צייכן . דו שטעלסט דיר גלייך אן
וואלט איך דיר לייכן . ווען דיר גוט דש צייכן ווערט טון . דש דער
שאטן אויבר דען ציינר ווערט גון :

זעהן גאנצ שטרך ווערט דיא גון אויבר גון . אונד דער טאג ווערט
קורנר אונד גאנצ ליהן שטונד שטון . חזקיה שפראך עש דוכט איר
זיין גאר גרינג . יא דש ווער וואל גרושר דש דער שאטן הינטר זיך גינג
דא רופט ישעיה דער גביא ט דעם אלמעכטן גוט . ווש דש צייכן
גישעהן אן חזקיה גרעט הוט . ווען עש אישט דיר דוך אלס אישט דו
קאנשט אין וואל גווערן . דו מער לו וואל ביהענדא מער דען אייר קן
גיןערן :

אונד גינג דער שאטן ליהן שטאפסיל הינטר זיך . גלייך ביא קוינץ
חזקיה שטיג ביהענט אונד גרינגליך . דא ווש דער טאג לעבנר ליהן
שטאט . חזקיה גינג אין הויש גוט אונד ווש מן גאנץ געגט :

דא חזקיה וואט שטארב דער דא היש גאט . ווען דער גאנץ טאג
מוארט טואו שענה לאנג ווש . דש מן אין רט גאט קאמט ווען ער עש
צור שולט העט . אינזנט ווש ער כון לעבנר אונד ווש מן ווערד וועט :

דא חזקיה ווש געגט ישעיה טוכט ער דא כס . דא חש איז ווארד
פולליל אונד הט אין איר דל שאס . חסד ביה ווש איר גאמט דש אידרום
אערק . אונד ווש איר גאמט אונד ווארד איר דר ווערד :

כון ווש איין רייכר קוינץ דער היש ביהאך בלייגן . זיין מאג העט
גיהיישן בלייגן איר לאנט בכל טרוג ער דיא קרמ . ער הט איז דען
ער אש דרייט שטונט אויף דען טאג . אונד ווען ער הט געשען ער ווערד
דער גאט :

אונד אונד דען ווערד ביז דיא גאט שאל גרייט . דרייט שטאט נאך
אייטאן שטונד ער ווערד אויף גרייט . אונד ער דען שפאנדן ווש
אונד וואל גאט . איז וואל לייט ער נאך דער ווערד נאך דער גאט
אם i e

אם דא ער איז שטוד וואל בון זיך בעט . אם דיא נאך שוין דריי
אז ער נואנט העט . דא הט ער גלייך איין נישטלט אז וואלט ער ווירד
טאן . וויש וויש דש זיין ער וואלט אל זיין קנעכט דר שלאגן :

הט איר איך לושן שווען דיא נאכט ווירד הרס . איך איך ער אייך
זיאר אנדער איך זיארט ווען . לושט איר איך שווען ביז אונז דען
אנדרן אונז . ער שטוד אל זיין קנעכט אל נרושן אונז :

נענדיג הער דער קוינך איר זאלט אייך רט ור נען . וויר זאגן אייך
דיא נאך ווא איר אישט נישטען . דא דא בון דער זאגן הט זיך היינט
זיך נאכט . דער קוינך שפירט ער אישט איין וואנדר ווער הט דש
אמר נהורט :

ווער אישט אז נעכט דער ערשט קאן ווירד קערן . איך וואלט ער
נען ווירן איר וואלט אין איך איר . זיא שפראך ליבר הער ער אישט
קוינך חזקה גוט . דער איר אונז אונז ליין נרושן הט :

איך זאגן דיא איר ווא חזקה ווער נענדיג קראך . אונז ווער ווירד
נאכט דש וואר רט נישטען בז לאגן . דא שפירט דער קוינך ביינאך
קוינך חזקה וויר איך איר . אם וויר דר לו זיין לוב אערן :

ער אישט אז לו ברייט נאך אין שוין פרייגט . דען ער דעם קוינך
חזקה זיין נען יושליש זאנט . ער אישט אין ברב שרייבן אם
דער האב זיך אונז אן . וויר לו קוינך חזקה דעם הך גלעבט אן :

אם איך וויר לו זיין גוט איר יושליש דער הייזן שטט . אם
שרב איר וויר נאכט אונז וויש ער אישט אונז הט . דיא ברב ווארן אז
זינט דער בוט דיא ברב טרונ . דער קוינך הט אין קנעכט דער
וויש נאך קלון :

ער היש נאכט נאך אם זיין אברשט קאנזלר ער וויש . אונז ער זיין
דעם באטן נאך דש טעט ער איר דש . רט אער ווען וויר טרונ אם
קארט דעם באטן ווירד . אם וויר בז דעם קוינך אונז דיא קרא כדר :

ער שפראך נענדיג קוינך איך בין דיין נטראר קנעכט . דיין נטראר
הט לושן שרייבן נאך אנדעכט . דא הווישט קוינך חזקה לושן שרייבן
בז גוט . זיך דא דיר רט ווירד ווארט אין שפוט :

ווא באר דער קוינך ביינאך איש אנדער ברב שרייבן . אם זעלט

גַּט בָּר אַם לִישׁ עַשׂ אַז בְּלִיבֵן . מִיט דעם העט ער בֹּר דינט דאָ
כְּבֹדֶר נֶלֶךְ . וואוואל ערווש דעש גלויבן אין רעכטער קעלער :

דש אן גַּט מַכְט לֹו קוֹיֶיךְ אַיִבֶר דאָ וועלט נָלֶךְ . איר ווערט הינט נאָך
וואל הוילן ווא ער נָב דא שטלֶךְ . אא קאמין דא באטן לֹו קוֹיֶיךְ חֲזָקָה .
ער אפפֿינג דא וואל נאָך אירן אַמ ווא אירר אַז :

ער ביזט אן גרוש איר זין ש'ן ער אן וויין וואלט . אנער אדך טעט
בֹן זילבר אומ בֹן גַּלֶט . אומ בֹן גַּלֶט באלאמיס איל אומ אדך אידל
גַּשְׁטִין . ער ווז אן זין ש'ן בֹן גרושם ביז לֹו קליין :

אומ זין קושטליכא קרדענל אן זינר גוואלט . אַמ בֹן אַסר לִיא
הויבשִׁי לִירחֶנֶן א מערג וואלט . ווען דיר קורבן חֲזָקָה ווא אַיִבֶר דא
מושן רִידִך . אן דער נאנלן וועלט אַמ מן רט זין גלייך :

ווא דער קורבן סטארבֶה הט דעם נאנלן עולם נאמאן . דש ווא אַש
חֲזָקָה אן זין גוואלט קומן . ער לִיש דא בוטן לִיהֵן א נאָר מִיט גרושן
לֹב . מן הט דא וואל גַּאדט מער ווען איר נאָב :

דא קאמ דער גַּבִיא יִשְׁעִיהֶן דעם קוֹיֶיךְ חֲזָקָה היינן . בִּדּוֹךְ הַבֵּא
לִיבֶר וועט ווא וואלט אַבֶר מִיין . רכש שפּראך דער גַּבִיא אדך וואלט
דך ורוגן . ווער זין דא לִיש דא לֹו דר זין גַּטֶּם :

דער גַּבִיא שטעלט דך גלייך אַז ער בֹן רכש וושן וואלט . חֲזָקָה גַּלֶט
אַיִם האבן געטווארט אַז ער בליך גַּלֶט . מִיין לִיבֶר וועט יִשְׁעִיהֶן דא
ווישט ער דרך וואל . דא עגטווארט אַיִם חֲזָקָה הַפּרִטֶנֶן דעם
זעלבִיגן מאל :

עש הט אַיִן מעכטיג קוֹיֶיךְ אן דעם בלישן לאַט . לֹו איר גַּשְׁקֶט
זיין באטן אַז ווער לֹו האַט . ער הט בֹן מִינען לֹב ול הוילן חֹכֶם דר
לִלֶן . אדך האב דא זער גַּאדט אַשט גַּשְׁמאָרן בִּיא מִינען זין :

מן מִיין וועט שפּראך דער גַּבִיא יִשְׁעִיהֶן . וואל לֹו דעם אַמאן קוֹיֶיךְ
דער ווא גַּנֶט חֲזָקָה . ווא האבן דא דרך גַּנֶט אן דִינען הויז . אדך
וואל טען גַּנֶט וושן אדך גַּנֶט הויז :

דא שפּראך קוֹיֶיךְ חֲזָקָה אדך האב אן טען לִימאָל הא אן מִינען הויז
ווא אדך האב מִיין אַיִן . עש אַשט גַּנֶט אן דִינען דִינען א קליין אדך

דב עש אין נחוצק • דא האבן מיד זער גלובט אים. הוך נפרין :
 נון שפראך דער כביא עש אישט מיר אינקליכן לייך • דש מאן איך
 וואל שפרעכן איין איין • גלשטו און לויט ארן דיאדא רט זין
 בון יזרן גשלעכט • ליבר ועטר חזקה דו הושת רט גטון רעכט :
 אא הוט גוט שפראכן עש ווערט דער טאן קואן • דו דיר אין דיינס
 הויש • אל דש דייין ווערט נחואן • אום ווש דייין עלטרן האבן לאנג אכן
 גהאלטן • דיא בור דיר זיין גיוועגן אום אויך יא דיא אלטן :
 דש ווערט קויניג בבל אלס בון הינ בורן • מן ווערט דך נאר שלעכט
 איין אום אומרדן לט שטורן • אום דייין קינד דיא בון דיר ווערדן
 קואן • נען בבל ווערדן יא גבדיט אום דיר ווערדן יא נחואן :
 רט דיא אלר אימסטן ווען דיא בעשטן צוואר • איך וויל דיר יא נעמן
 יא איך בור וואר • יא זיין נאך רט גבורן דראל אום חכמה אום אימאל
 אום עזרה • דיא ווערדן לט בבל דיין ווא גיאלט דיר דש דא •
 אין פלשט קויניג בבל יא דינר אוישן זיין • אין אנדר מול גא לוש דייין
 וויב מער שענקן איין • דו הושת יא זער גארט אום דייין וויב לושן
 הוצירן • סן ליבר ועטר חזקה ווא שאעקן דיר דיא האלץ ברין :
 דא ענטווארט אים חזקה וידר דו ליבר ועטר אום שוועהר איין • ווש
 גוט הוט גרעט דו און וואל זיין • אן גוט וול איך רט בור לאמן דיא וויל
 איך לעב • איך הויף אן זיין דר באראונג איין ורד ער מיר נעב :
 אום דש גשיכט בור ווארהייט רט אין איין טאן • איך וויל מידש אויז
 איינס הערנן אז דער גרינקלכר שלאגן חזקה ווש איין אומר קויניג
 אז ער אכט גיין בון אים שרייבן דיא בויכר בעשר ווען וויין :
 ער גלט זיין גיוועגן גשיח עש הוט אין ווערן גיועלט • אום ווארנס
 עש רט גשטק דא בון אישט וול א העלט • דוך טריב ער ביא דיינס
 לעבן וול וואסער אום שטערק • אום געשט בון מענכרלייך בון
 אנדרלייך ווערק :
 אום ווא ער אכט טאך אים וול שטארק גרעבן • אום דש דש וושר גינג
 דרך ירושלים נאך עבן • אום איך בור דעם קויניג אשור ער דיא
 שטט וואל ביזאארט • עש הט און איך גרויט איין דער ועלובן ווארט :
 דש ער

דש ער אי ווש נאמען הופערטן אים עלזוש הט גערבן • זון זינר
נרושן וואקייט האבן דיא בויכר ול גשרבן • דער קויכר חזקה
שטארב דא איט נרושן אירן • אום אין דא ווינטן דיא לויט ראנט
קאט אין עש וויארן :

דאמאן אין טרון זון גראב ול איכל ואלק אום איר אים גישאך • אדך קאן
עש כט דר זילן דער נרושן וורדיגן נך • אן לינט אין זאברשט אויבר
אלי קויכרן גראבן • אום אין יאמרטן אים אום אדך קנאבן :

אן גישווינט דען דיא אלטן ווער קאן עש אלט דר נאמן • זין אן
אכשה וואר זון קויכר דר כאך אין קורלן טאמן • ער ווש זאנעלן יאר אלט
טימר עלטר אוש ער מערן • דא הוב ער אן זון לויקן גיט דען הערן

ער ווש בוינן אום פוינפלעך יאר קויכר זין אוטר היט חסדי כה • עש
נייל אויביל אין גיטש אוימן זין בויז ווערן דא • ער ווש חין אויביל זיכר
אלז בויז ער דא טעט • ער ליש אים ריכט גיטאן א האלף אדך קיין בעט
אן גאלט עש בילד כט שרייבן דא בון זון הויזן זון • אן גאלט בייא שפל
נעמן דרום אן עש טו • דש זון מערקן ווער וידר גיט טוט • דש
ען אים דך זון לעלט כט אויש נעט נאך גיט :

ער טעט גלייך וויא דיא בולדך דיא ישראל בור טריבן הט • זין
בויברייא ווש א נרוש אן אושט עש אים גישטטן • ווען ער מיארט
האט בון איינע אפגוט • דעם וואלט ער דין אום נך אים דישט
האפטן בוט :

אל דיא אופערשטעל ער דא וודר בויאט • דיא חזקה הט זון ברוך
וויא ווערן העט ער עש גטרויט • אויף זין אן אכשה דש ער גאלט זין
בויזא אונגאר קיין אפגוט וואלט ער בור שלותן וואו ער נדיארט חייט
ווארד גימאר :

ער דינט דען לענדן בוימן אן קויכר יאמאר הט גיטן • זון אל הר דעש
היילש כיינט ער נך שון • ער בויאט אפערשטעל אין דש הויש בון
גיט • דא זין הייליגליכר נאמן נעלבש אים גימארט הוט :

ער בויאט אפערשטעל זון אל דעש היילשן הר • אן בייזן הוב דש
בית האקדש עט ווש אים אים קליין איר • ער ליש אים בילד אקידש
הט וודר ענלעט נאך גישטאלט • זון לייז גיט דעם הערן זין אנט ווש
אן אעביג וואלט :

בֵּן גְרוֹשֵׁן שׁוֹעֵר בִּלְדֵּי דֵשׁ וְלִי טוֹיֵנֶט מִן מוֹשֵׁטֵן עֵשׁ הָאֵלֶּטֶן • בֹּר נָא
גְרוֹשֵׁר שׁוֹעֵר מוֹשֵׁטֵן זֶה לֹא שְׁפֵלֶטֶן • אֵל טֶאָן לִישׁ עֵר עֵשׁ טֶרֶאָן הֵן אִם
הַעֵר • דֶּאֱרֹבֵיר שְׁטֶאָרְבֵּן וְלִי לֹוִיט הוֹיר לֹוֹשׁ טַעַט עֵר אַעֵר :

עֵר לִישׁ זִיין אָן אִם טֹכְטֵר אִים בֹּוִיאַר אַיִבֵּר וֶאָרֵן • עֵר טֶרִיב גְרוֹשֵׁי
לִיבֶרִיאַר עֵר וואָלט זיך רֵט שְׁפֵאָרֵן • עֵר מֶכְט אַזבֵּי אִם יֶדְעֹר וַעֲרֵן
עֵשׁ אֵלֶשׁ דֶּר שְׁרִיבֵן • עֵר לִישׁ אִים רִכֶּשׁ אַב גֵּן ווֹשׁ עֵר וואָלט טֶרִיבֵן :
עֵר לִישׁ גֵּטֶט נֶאָמֵן אִישׁ מַעֲקֵן אוֹיִז אֵלֶן סְפֵר תּוֹרוֹת • אִם לִישׁ אֵן דִּיא
שְׁטֵט שְׁרִיבֵן נֶאָמֵן דֶּער עֲבֹדָה זָרוֹת • נֹךְ לִישׁ עֵר דֶּרִיין שְׁרִיבֵן
אֶדְרֹק לֵינן גֵּטֶט • בִּיאַר זִינֵר שׁוֹעֲשֵׁטֵר אִם מוֹטֵר אִם בִּיאַר ווֹעַם
עֵר וואָלט :

מֵר לֹאָן בִּיאַר זִינֵר שׁוֹעֲשֵׁטֵר עֵר טַעַט ווֹשׁ אִים גְרוֹל • לֹוִשׁ זַעֲהֵן
שְׁפֵאָרֵךְ מְכִשָּׁה ווֹעֵר מִיד ווִיאָרֵן ווֹל • עֵר שְׁטַעַלֵט אֵן הוֹיִז גֵּטֶט דֵּשׁ
אִם וַעֲדִידִיק בִּלְדֵּי • דֵּשׁ מִיט דַּעַן וִיר גִּשְׁטאַלט מְכִשָּׁה דֶּער ווֹלִיד :

דֵּשׁ גֵּטֶט הוֹט גִּשְׁפֵּרֶאָךְ לֹוֹ בִּיד אִם לֹוֹ שְׁלֹאִה זִינֶט ווֹ • אִיין דֵּשׁ בֵּית
הַאָקֶדֶשׁ ווֹל אֵךְ מִיין אֶרֶץ טֶן • אִיין דִּיא שְׁטֵט רִשְׁלֵיךְ דִּיא דֵּשׁ אִישׁ
גִּנְזֵנֵן גִּנְעֵכֶט • אֵךְ הֵב זֶה אִישׁ דֶּר ווִילט אוֹיִז דַּעַן יוֹדֵשׁן גִּשְׁלֵעֶכֶט
אֵךְ ווֹל יִשְׂרָאֵל רֵט ווֹר וואָרְלֵן אִישׁ אֶדְרֵךְ לֹאָט • אִם ווִיט אִם זֶה מִיין
תּוֹרָה ווֹעֲרֵדֵן הָאֵלֶּטֶן לֹוֹ הָאָט • ווִיא אֵךְ עֵשׁ מִינֶט קִנְעֶכֶט מוֹשָׁה
הָאָב גִּבְאָטֵן • דֵּשׁ ווֹלֵן רֵט דִּיק דַּעַן מֶלֶשׁן אַפְקֵטֵן :

לֵט לִישׁ רִידֵן לֹוֹ מְכִשָּׁה אִם לֹוֹ דַּעַן מֶלֶךְ גִּמִּיין • טוֹט אֵךְ אַב בֵּן דַּעַן
מִסֵּדֵן אִם מֶכְט אֵךְ ווֹדֵר רִיין • וואָלט אֶרֶץ גִּנְעֵרֵן אֵן אִיידֵךְ שׁוֹלֵדִיג זִיין •
דִּיא כִּבִּיךְ שְׁטֶרֶמֶטֵן זֶה הֵרֵט עֵשׁ גִּנְכֵּן אֵן לֹוֹ מִינֶט אֶרֶץ חֵין :

אִם לֹוֹ דַּעַן אֶדְרֵךְ ווֹדֵר אִם זֶה הֵעֵטֵן זיך רֵט דֶּרוֹף גְּוֹעֵט • עֵשׁ
קֶם זִיין עֶלְטֵר מוֹטֵר עֵר ווֹשׁ יִשְׁעִיהֵי גִנְעֵט • לִישׁ עֶרְדֵּל מְכִשָּׁה לֹוִשׁ
דֶּךְ שְׁטֶרֶמֶטֵן • אֵךְ בֹּרֶכֶט בִּיאַר שְׁבֹעֲהֵר וַעֲרֵשֶׁט עֶזֶר שְׁלֹפֵן :

אִם לֹוִשׁ דֶּךְ גִּרְדִּיאַן דֵּה הוֹשֵׁט גֵּטֶט מוֹשׁ • מִן שְׁפֵרִכֶט מִיזֵר טֶן אִישׁ
חֵין גֵּטֶט בּוֹשׁ • מְכִשָּׁה ווֹשׁ לֹאֶרְכֵךְ אִם וואָלט אֵן דֶּר שְׁלֹאָן דֶּער עֶלְטֵר
מֹאָר לֵף הֵן ווֹעַךְ מְכִשָּׁה לִישׁ אִים נִיךְ יֶאָמֵן :

דֶּער

דער אלט מן לויז היז וואל אין דען וואלד . אים קונט נט ווייטער אום
שליף אין איינעם בויס דער הט אין שפלט . מנשה יאנע איס נאך מיט
אל זיינע ביינען . אים ליט דען גרושן בויס מיטן בון אכנדר זענן .

דער עלטר וואטר אושט שטערבן קט זיאמט ניקלאט . ווען דא קאמ
אין ווארד בביא אים אים עלזוש זאנט . זא שרייט ער אין אן אים ליט
אין טויטן . אום ברוכט ער זי לויט דא אין גרושן טויטן :

מן קונט דיא לויט רט זיין דיא ער אל אים ברוכט . ער טעט אל
בויברייא דיא ער נויארט גרוכט . אים בור בויט אל יודן זא אומשטן
זיין אל אכנעלטן . זא הטן עש בור דינט אים ווארן ווערט ט שעלטן :
דרום שפראך קט דער הער אין הער אויבר ישראל . אך וול אויבר
זכא אים ישראל ברענגן איין גרוש אום נועל . ווער עש ווערט הודן
דעם ווערדן דא אומן קלינגן . זא ווערדן אויבר וויינן וול זא אלטנט
דינגן :

אך וול איין ירושלים בייג דיא שמר בון שארון . אים דש גיזדעט בון
אחאב ולייך ווארנענן לון . אך זל אב ורשן ירושלים אר זל וול אך
קורצן גלייך . ווא איין שטול וול אך זא אום שטידלן אר הילף אין
אנטוויכט .

דז אנטדשט נום אוברשטן אך וול איין ערבא בור לושן . אך וול זא
אונט דיא וינט גאנץ אום גר ור שטושן . זא זאלן ווערדן ט שמוכהייט
אם צו שחנד . ווא דא נויארט זיין אן ווייט אן אליא לאנט .

זא האבן אל אול דש בויז אין איינן אויפן גטון . זינט הער בון אלדערס
דש אך זא איש גלזון הון . ביז אויף דען דעיגן טאג . האבן זא עש
רט גלושן . אום ווש טריב מנשה דער איד דער גרושן :

ער בור בויט דיא יודן אום ויל ער דר מורט . דש דיא טאגן גרייכטן
אין ירושלים בון מורט ט ארט . אום אויך אדריא גרוש וועדא דיא
ער טעט בון טאג ט טאג . דא בון שטעט זל גשרבן ווער שרייבן זא

עש קאמן דיא הערן בון בבל דיא קורצן אשור הט גיענט . זא דאמן
קורצן מנשה אום באנדן אים בויט אים הענט . אום שלום אין מיט
נעמלן אום דישטלן אום באנדן אין מיט איין . אום בויטן אין זען בבל
מן
אין בינד אים ט ווייזן :

אן פייניקט אין זער אומזוש זיין לון אומרעכט • אן גינג מיט אים אומ
שווייליך אום גאר שלעכט • אן קאן עש מיט דר שרייבן אלס דש אן
אם טעט • עש ווש אלס צו וועגן אז ער עש וואל ור דינט העט :

עש גינג אים אן דען קורפיל אים ווש וויא צו אומ • ער שרייא אן אל
זיין אפגער דיא ער הילט בורנט • וויא ער זאגט דוכט אומער רינד
אום אומער שופן וויא לאנג ער שרייא דיא ווארן אל אנטשלוסן :

ער רועט אויף דען אפגער מולך וולשטו מיר מיט בייא שטון • האב
אך דיר דוך וואל דינט מיט רייטן אום מיט וון • ווען ער לאנג שריי זיין
שרייאן וואר אין ודכט • וועלט איר איר אל לושן קינד האן אים כיכט
דא שרייא ער אויף דען גרושן וילן דער דא צו שאן הויזן שטעט • וויא
לאנג זאל אך לידן אך דיר עש מיט צו גיטרויט העט • אום יעכט אן אל
אין ליד דש איר איינר יכט אומר זך • אום הויף איר אין ליד
אפגער אום דיא ברוך בון עבריד :

ער שרייא דיא אל אן איר עטליך הונדערט • דש איר קינד ענטוורט
אך דש זער וואונדערט • אך האב אויך זער גינט עש אישט אלס
בגד לארן • איר לושט איר שטעקן הינטן אום בארן :

דיא שווען אל שטיל ווא אים שטוק • אום קונטן אומל ענטוורטן אז אין
גייט אומל אין באך • דוך זיין דיא אומל מיין ווער דען זעלבין אפגער
גיטרויט • אן אומל דוך דר בייא קוכן אין רוב אומל אין קרויט •

אנשה שפירך אין גוט האבן איר ור לושן • אך האב איר זער גיארט
אן דיא אום אין זיין גרושן • ווען דער גרוש ילר דרע הוט איר זער
גיטרויט • אך האב איר בון דען רעכטן גיט ית הין וועק גינגן :

ער שפירך צום אלר לעצטן מן וול גר זאך יא • דש איר אין וואטר הוט
גלערנט אישט דער גשרבן תורה • ווען עז אישט דיר ליד זא שרייא
גיט אן • דער קאן דיר וואל העלפן בור אידראן :

הילפט ער איר מיט זא אישט עז אייטל און • אום ווש איר אין וואטר
הוט גלערנט אישט אייטל טרום • ער שרייא לנדעס רעכטן גיט ית
לבר גיט • בון ישראל הויף איר אישט איינר נוט :

ער שרייא זער צו גיט מיט איינע גשריא אין ביטון • דש זך היאל
אום

דא ענטוורטן איך דיא לויט איר האבן דיר עש ב'ור גייט . דעש
קויניש שאול טוכט אשט אים צו ווייב ביריט . אומ זיינש וואר
גיינדיא וויל אן ורייא הון . אומ ווש ער געלט טאר אומן גיבט אן אים
אויך צו און :

דש דר הורט אליאב דוד ברודר דער גרוש . ער בינדט דער צו צוידן
זיין צורן ב'ון אים שוש . דא ער הורט דוד ווא קעקליכן נאמ . ער ב'ורכט
דעש ריין שטערק דוד ווערט דר שלאמ :

איך ווייט וואל שפראך אליאב דיין בוש הייט אשט גשעהן . דוא
בישט דארום קומן דש דוא דען שטרייט וולט בינעהן . וועם הושטו
אומר שונץ אין דער וואושטרייא ג'לון . גיא איר איש איין אימ דוא
וואשט הייסן גון :

דא ענטוורט אים הער דוד ווש האב איך דיר גטון . דאש דוא איד
ליבר ברודר מיט וולט רידן און . דוד גיך ב'ון דאן אן איין אסד ענד :
ער ורונט אבר דיא לויט דיא זאגט עש אים ביהענד :

ווש דער קויניש הט ב'ור היישן דש ווארדן זא אים נאמ . דש ג'יל גר
וואל דוד דעם יונגן קנאבן . דיא דר קאט ב'ור דען קויניש ווא דוד הט
גייט . דער קויניש היש אים ברענגן דען קנאבן הוך גייט :

ווא באלד דער קויניש שאול דוד צו אים נאמ . דא דוד דער קויניש
דעם קויניש קאט . ער שפראך גיכודט הער וושט איר הארטיש דא
טראמ . דר לויבט איר צו שטרייטן איך וויל דען ריין שלאמ :

דא לאכט ער דער קויניש צו דער געלבן שטונד . דא ער ווש דער
קליינן דער אויף דער לויט קונט . גיך איר דער גייט וואש וולט דוא
ה'בן אן . דו בישט איין קליינש דעט ווא אישט ער א'ין שטערק אהן :
ער הט בייא זיין צייטן גאר ויל שטרייט גטון . דיר ווערט דא אהרץ
אום דיא לויטן מיט געבן רעכטן דון . ער ליכט דיר דיא זיטן דאש עש
דיר ווערט לייט . גיין שפראך דוד קויניש זייט אן ב'ור לייט :

איך האב בערן אומ לימות און שווערט דר שלאמ . איך וויל דעם
שטארקן ריין זיין הופרט מיט בור טראמ . דא ענטוורט אים דער
קויניש ווש ב'ון זינשט שוש . זא גיא הין דעם יונגן דאש דיר ווש
העלסן גוט : 5 ו א ער

ער שפראך דא וואלט איין הארכיש אלס טראגן אן • אויפ'ן זיך דער
קויכ'ן אום קליידט דען קליין מאן • איין ויל גרושט וואסער גיט
דעם קליין קנעכט • שאול גרושט הארכיש ווארד דעם קליין
קנעכט :

דא דש ואך דער קויכ'ן עש ביגנר אין ט בור דרישן • אומדש דער
גרוש גיט אייד דען קליין וואלט ביטלישן • נון ווש צו דער קליין נאך
איין ווייזר אין • אין דוכט אין זיין זיך דער קויכ'ן זעך אין אן :

זיין שפראך דער קליין קויכ'ן איך וול אויך זאגן • איך הון ביא אל
איין טאג קיין הארכיש אן גטראגן • איך וול אנוא בור וואסנט ריט צו
אס נון • איט שלידר וול איך שטרייטן וויא איך בור האב גיטן :

אויש זיך דער יונגן דיא רינגן שטעהלין • אין זיין וואסער קליידר
גידט זיך דער יונגן ווירד איין • זיין ויל גוטש שווערט נאס ער אן זיין
זיין • איט אים נאס ער איין שלידר אום וואלט איט שטיין שטרייטן :

צוויי הערט קיין שטיין נאס דער זעלבן קנאב • אין דיא אסער
האנט נאס ער זיין היטן שטאב • ער גינג גיט דען גרושן פלשט דיא
אין דער ריז אן זיך • וול דער איט איד שטרייטן ער ט אים זעלבן איך :

ער שפראך נון ביטט איין קינד אום הויפט כוילך גיטן • וולשט איט
איד שטרייטן זאב ביטט וואל בטרונ • דא איינשט אין דיינע זין
איך זיין איין שלעכטער הונט • דא קומשט איט איינע שטעקן אום
וילשט איך מאכן וואונט :

ביא איינע גיט גיט דיינש שטרייט אום איך זעגן • ווערשט
סך אז זיך דעמך וול איך דיר דין לעבן נעגן • איך וול דיר אב ריישן
דיין יונגש לעבן • דעם זיך אויף דעם זעלד וול איך דין שעליש נעבן :

דש ולייש אן דיינע לייב אום דש זיך עשן • דין גיט קאן דיר ריט
גיהעלסן גיט האט דין בור נעשן • זיין שפראך דער קליין איך וול דיר
צו זאגער זאגן • איך וול דיר איט דיינע איינע שווערט דין הויבט אב
שליטן :

איין גיט הוט זיך געטראט הויט אין איין האנט • דין שווערט
אום דין וואס איך דיר צו איינע טאג • איך הוד אן דיינע ווארטן
דא ביטט איין טאג אן • דא שפריכט איך זאגן דש ראנט עשן
דא קיין :

דו שפריכטט איך גול לעשן אויף דעם עולד דו ויד . דא קיזא אומ דא
אכטן הזכן גיכרט איך . דא בור טואלט הייד איך כס דיד נוך
הויט דיין לעבן . דען טירן אויף דעם עולד וול איך דיין שילס נעבן :

דען ווילבן אומ דען אנדרן טירן אומ דען בוינן ווילד . דא ווערדן דך
דר רייטן ווען איך דיר כס דיין שילט . דא קואטט זא וואל בור
שלושן אין גוט שטעהלן קוואנט . דענק ווערט דך ענטווארטן מיין
גוט יתברך אין מיין האנט :

אויף דען איך איך בורלוש בון גאלנץ הערלן מיין . ער ווערט דך
באנד בור שטושן בון דעם לעבן דיין . דא הושט נשטרעט אין
הערן דען כהנט שטרעם מאן . דארום ווערט ער מיר העלפן דאש
איך דך דר שלאן :

גוט יתברך בון היילרייך הושטו דר לודנט זיר . דארום ווערט
דיר אנטווייבן אל דיין וויר . מיין גוט יתברך ווערט דיר ווירן דיין
שפוט . אין נאמן גוט דעש הערן וויל איך דך שלאן טוט :

דא קאשטט מיר כט אנטווייבן אב דא הושט לאנגא ביין . דער טוט
ווערט דך דר שליכן דיין לעבן אישט אומיין . ווען איך דך הון דר
שלאן זא לך איך דיין הארשט אן . גוט יתברך קאן וואל העלפן בון
דיין איינעם נאקדן מאן :

ווען איך דיר נון אן גיין הייד אלמא בוי . אומ אל ישראל בון דען
שלישט דר לוי . זא דכט אל דא וועלט דש גוט וואל העלפן קאן .
בון איינעם שטארקן דיין איינעם נאקדן מאן :

עש לינט ביטאן דייעם הארשט נוך אן דייעם שווערט . עש לינטאן גוט
דעש הערן וועם ער לו העלפן בינערט . בון שטיל דך באלד ט וויר דו
טויבילט מאן . וולטו עש שרטי ביינן זא ווילט איך הבן אן :

טויבילט איש דער הייל דיר זיא וודר זייט . דש דא אי ווארשט ביינן
דש מיש דיר ווערדן ליט . דען דיין ווש בור דרשן דא ארעבליכן
מער . בור נרושט נאן ברוטט ער ווא אין בער :

דא רידטט נאך ווערקלכן דא קלייטש וויכטעליין . אומ ווערן דייע
טוינט דיין ענד אישט עש דיין . ווער בון דרייטן שטידט האב איך
הוירן וואן . דעש לויט מאן ארט בולדן ווען אן וול ביינאבן :

§ ז ב אום

אום ווערשטו איך הייל אום אין דער העלן גרוט . מיט איינעם נעטן
טווערט מאך איך דך און גענט . דער ריז צוריקליכן קען דעם
קליינען . כון וועלן איר וואונדער זינען וויא אין דער קליין אנפפניג :

דא זאג דער קויכען שאול זאך צו זאמן נון : ער שפראך צו זיינע הויבט
אן דאס וואלט איך ווישן לון . אבער שטארקער הילד דאס וואלט איר דא
ווארהייט זאגן . וועט געהערט דער יונג צו דער דעם ריזן וויל דר שלאגן
בון וועט אישט ער קומן אונטער יהודה נישלעכט . בון פרין אורד בון
געהאטען אום זאג אירש רעכט . דא שפראך דער העלד אבער צו
דער זעלבן געשעט . איך קאן אויכעט נישט געזאגן איך ווייט דער
ווארהייט רעכט :

אום דא דער גרוש ריזן גיט דוד גינג . דוד שטיילט זיך צו וויא נאך
הערט ער אין אנפפניג . דוד נאכ זיין שלויידר ביהענדרא אין זיין
האנט . איין גרושן קינד שטיין ער אין דאס שלויידר באנט :

ער ווארף מיט גרושן קדעפטן דעם ריזן אויף זיין שטירן . דורך אל זיין
געהאטען דעם שטיין אין זיין הירן . ער ווארף וואנאך נישט ווערן אויף
דעם גרושן זאגן . דש ער אושט ואלן דוד אויף דעם פלון :

דא שפראכן אויף דעם ריזן דוד דער וויינעט . ער נאכ דעם ריזן
טווערט אין זיין האנט . ער בראך איך אב זיין העלס אום ביינדיגן
אין בייא דעם האר . ער שלאג איך אב זיין הויבט אום לייגט ער אויף איין
באר :

ער טיך איך אב זיין וואונדער אום נאכ איך זיין נעטט טווערט . ער
שפראך איך וואלט ביהאלטן ער אישט ויל פגעכענען ווערט . ער נאכ
דעם ריזן הויבט אום טרוג ער הין דאן . וואל אנפפניג אין דער קויכען
ער אום אל זיין זאגן :

כון זיא איר גוט ווילקעם דא יונג דעם נעט . קומט צו דייך יארן זאג
טראגטו העלד אום . אן וואס דך בודכטן ווערשטו צו איינעם זאגן .
נאנט ווערט דך טוירן אונקליך זעהן אן :

כון זאג איר לבר זענליכן דא ווארהייט און גילונ . בישטו בון פרין
אורד בון געהאטען געטן . כון וואס דוד מיט ווייטהייט נאך בון
ברוכט . ער וואלט איך וואל וואס איך דער קויכען געזוכט :
דער

דער קויפן גרובט איט ליסטן אין דעם הערלן זיין • אוב דוד ווער
דער קויפן דער נאך אים גולט זיין • ער שפראך כנעט הער אלס
איר איך גוראנט האט • מיין ווער הייטש ישי בן בית לחם איש דער
שטאט :

איך בין נאך צו יונג דארום וועט איך שטיל גראדן • איך האב ביא
מיין טאטן נאך הייזן זאגן • אוב איך זיין בון פראן אנדער צון זיין
גיסלעכט • איך ווייטש נישט ליבר הער דארום האלטט איך נישט שווער •
הוקטן נאך באלדן צו דוד גינג • איט זיין ביידן אראפ ער אין אום וינג
איט האלדן אונז איט קושן נאכט וול איך בון דיר טרייבן • ער נוממן אין
אזליב אז זיין אייגן לייבן :

זיט שווארן איין הערטן אייד דא היילן איש דר קורן • איט וואל בור
דוכטס וועט און אלן צורן • זיט וואלטן אייד גיילן זיין אין אלרסט •
נאכט גולט זיט שידן דען דער בער טוט :

הוקטן נאך דעם דוד הארש אלט ויין • זיך קליידטן דא צוויי געלן
אין רינג שטעהליין • דא זעהן עש דא היידן דש דוד דער קלייט און
דען ריין האט דער שלאגן דא ווילהן דא היין דאן :

זיט ווילהן היין צו דורן צו ווילהן וועט אין נאך • דער קויפן אונז זיין העלדן
יאגטן דען היידן נאך • און זיך דא אייד גיזעלן איט קרעפטן שלאגן
דראן • וועט זיט אויבר נאכטן דער קונט נישט קומן דר בון :

דוד דער קלייטן שטרייט איין הערטן שטרייט • ער שטעלט זיך אין
דא עמקא אונז מאכט באלד אום זיך ווייט • אונז איך זיין אייד גיזעלן
וואלט בון אים נישט • דא אושטן אין דא היידן אירן ווילן און :

דא יאגטן זיט דא סלשדעם גען עקרון אין דש טור • אונז ביי גען דש
זיגן איך אויך בור וואר • דא שונקן זיט צו טוט מענכן היידטן און •
דער קויפן אונז זיין שטארקן דיהובן זיך היין דאן :

איש צוהן זיט דא טוטן דא זיט דא דר שלאגן • אונז וועט זיט ביי און
בוכדן דש ווארדן זיט אונז הייט היין עראגן • דוד טורן גלייט שווער
אונז זיין הויבט גען דשלאס הייט • זיין הארש אונז זיין וואוסן אין
זינגן הייט וועט עש זיין :

ער שפראך אדך ווילט בור קויפֿן עש קאמט איר נאך עבן • ויל נולדן
אוס ויל פסעברן אוש אן איר דארום נעבן • דאנענט שאול דוד און
הויבעמאן און דעם שטרייט • וואו און דער קויפֿן הין שיקט ער שולן
וואנדן ווייט :

ער בלונאנן דעם קויפֿן לנט אוס לוייט • ער ואכט מיט גרושן קדעסען
אז אוכט דט בוך בידוייט • ער מאכט אין גימאלטיק אויבר דאש נאלץ
הין דאן • דעש ורייאט זיך הער דוד דער קויפֿן אונז אל זיין מאן •

ער וואלט דוד דען יונגן מיט הייט לושון • ער שפראך דא אן אושט אל
מאל ביא איר הא בישטון • אויבר אל מיין שטארקא זולטו ביבאלן
זיין • דא שטרייטשט מיט גרושן קדעסען און דער יונגט דיין :

דער קויפֿן אוס זיין העלדן לזה הייט לז לאנט • זא לזה נען גבעה און
ישראל לאנט • זא ווארן וואל אנפֿעהן אין מעכר ווערדן שטאט
מן הורט ווט אויט גבעה נען דוד טראט :

ויל מענען שונדראן נאך וואל גיטון • מיט פוירן אונז פווינן נען זיא גר
שון • זיא לובטן אלזא ווער דעו קויפֿן אונז זיין מאן • דא נעמן ילזא
גויש איין לידן הובן זיא אן :

אירועלן אליא דען ווער נויארט זינגן קאן • אן הורט דען הארש
קלינג אן אינגע ווערדן מאן • דער אידל קויפֿן שאול אישט מאנהייט
באל • מיט זינגע שארפען שווערטקאן ער ועכטן וואל :

דען קויפֿן אונז זיין העלדן אושט אן זיכר לובן • אן זיכט דען אידלן
הערן טובן • ער הוט מיט זינגע שווערט דר שולמן טויזנט מאן •
דארום זא וואלן איר זינגן ווער נויארט זינגן קאן :

דער אידל קויפֿן שאל הט מענען מאן זא נעט • אין שטוראן אונז און
שטרייטן זיין זא וואל ביהוס • דא שטארק העלדן קויפֿן זיין גר וואל לז
לובן • אן זיכט דא יידן קויפֿן און דען שטרייטן טובן :

אין שטארק דעם יאגן אישט דוד נענט • ער אישט נוייד קוואן איר
הון און ערשט דר קאנט • ער אישט אין שטארק דעם דער אלז
טויערשט און • און און אלן כדגט ויכרן קאן :

דעם

דעם שטארקן ריין גרוש וואלט ער כעס צור טראגן . דד'נו האט ער
דיא היידן וואל' ציהן טונט דר שלאגן . דאס קונטן איד וואל' שטען דיא
ער דר שלאגן מיט זיינע שווערט . און וול' דעם קנאבן אידן ער אשט
וואל' אידן ווערט :

דש צור דרוש דעם קוינ' דיא ריד נעם ער צוד זיך . ער שפראך און
לעבט דעם קליינע זכר מער ווען איך . זא אייך מיט אדעם זען ער וול'
קוינ' זיין . אונטאל נאך איר ביזל'ן דש גוט קוינ' ציך איין :

דר נאך דער קוינ' שאול' צוד וייד' נואן . אן דעם אסד'ן אורן קאם
אין זיין און זיין אן . דא טאמ' דוד זיין כל' נאך אס דאט אלזא שון . דוך
וואלט דעם קוינ' זיין און זיין כט לון :

דער קוינ' טרונ' איין שפיט אין זינר האנט . ער ווארף אין נאך צוד
דש ער שטעקט אין דער וואנט . דא ער אין רט קונט טרעפן ער
גדעכט אין זיינע מוט . איך איין דאש גוט יעברך דעם קנאבן לייכ'ן
טוט :

ער בינאן אין צו האשן אס טעט אין צון איס היין דאן . ער זעלט דעם
דעם יאנען מייארט אדער טונט און . ער מושט אין אל' שטרייטן
בורקן דראן זיין . צור אל' ישראל מושט ער לידן פיין :

דש טעט דער קוינ' דארום דאש ער גולט ווערדן דר שלאגן . דא
מושט אן ויל' דער טוטן צון דעם קנאבן טראגן . אל' ישראל הט' ליב צוד
אלזא שון . ער ווש אל' אל' דער שפיטן אס קיינעם ליט כעס טון :

גוט ית' האלף צוד אין אל' זיין טיטן . צוד אס צורכט זיך דער קוינ'
ער וואלט אין הייאלך טיטן . דער קוינ' שפראך צו צוד העלד איך
ויל' דיר נאך . וול' נאך ער שטרייטן אונט וול'ט איין וייד' דר שלאגן :

זא וול' איך דיר נעבן דיא גרוש טוכט'ר איין . איינ' איין טוכט'ר
אל' דיין איינ' זיין . דא שפראך צוד ליבר הער איך ביז איין אדאר און
דש איר איין אונט טוט שפוטן איך אייך נט' גלייכ'ן קאן :

איא שפראך דער קוינ' איך וול' דיר זא נעבן . ער געדעט אין זיינע
דק' עש געט אס אן זיין לעבן . איך וול' זינר שונק אס ויל' אס צוד
טראגן . אבר צון דעם היידן מוש ער ווערדן דר שלאגן .
דיא מער

דיא מער גאווויט דר שאלן ווא דוד גולט נעמן . מרדך דיא יאנן קורין
ער דאלעט זיך איר ריט שעמן . אבר דער קורין נאב דיא ארם רכט
ער נאב דיא עזראל זיין הוסכונן וולט איין וויכט :

דוד וולט נאך ליד ארם דיא מיט גאשון . דאש עזראל דיא שון קורין
גולט הון . ער געשט זיאלושן וארן דא ער זיאלעט קונט גהון . דעמך
הט דער קורין איין טוכט דא וולט נאך שון :

זיאלעט דיא שון מיכל אומן זיאלעט . זיאלעט אויך נאך שון אומן וולט
דעם יאנן הולט . דוד דער יונקן לון איר אין ארם אומן . דש ורייאט
זיך בון הערלן דוד דער העלד געט :

דעם אדלן קורין קענעט נאנטן ארם דיא מער . ווא דיא שון מיכל
נערן דוד ווער . דיא ריד גביל דעם קורין וואל אין זיינע אומן . ער
שפראך איך וול ארם זיאלעט אבר עש טעט ארם מואר געט :

ער אומן דאך ארן ווילן ווערדן דר שלאמן . ער שפראך לו זיין קענעטן
רדט מיט דעם קנאבן . וול ער דיא יונקן קורין איך גב זיאלעט ארם אן
דער שטאט . דא ווארן דיא בושטאמט אומן דער קורין באט :

זיאלעט שפראך לבר דוד איר לושן דרך בור שטון . דך וול דער קורין
שאלן לו זיינע אידן הון . אומן דעם קורין קענעט האבן עש
בינערט . מיכל זאלעט דא נעמן דא בישט דער ערן וואל ווערט :

ער ענטוורט אין מיט ליכטן איך וואלט זיאלעט ווער איין . דוכט עש אויך
איין קליינט דעם קורין אידעס לו זיין . דר לו בן איך ארם דעם איין
אישט ריט ויל ווערט . איך ווייט דאש איך דער קורין לו קיינע אידן
בינערט :

דא נאנטן זיאלעט קורין ווא דוד דער יונקן שפראך . דא שפראך דער
קורין שאלן איך שאלן ארם און נאך . איך וול ארם זיאלעט ער ווערט
אבר דר שלאמן . געט הין לו דוד איר גולט ארם דש זאמן :

בישט דא אן ריינע געט ריט איין רייכר מאן . דאש וול דער קורין רון
דיר ריט זעלן אן . קאנטשט דא אן דין וינדן נרוש רוכונן טון . דא וואל
עש זאמן גייכר טוכט ווילן זאל געט ער דיר זיאלעט :

דא וולטשט

דא וואלט עבן מערקן וואו ערש וויל הון • דא וואלט דעם יאן לודען
היידן • אונס לך אין מיט בואלט אין איר לאנט • דיין וואלט
שווערט כס אין דיין האנט :

הונדערט שטארק היידן מערקן וואו אירש איין • דען דא וואלט אויש
שלאסן דא לין לויטן דעם ביין • דער קויכע וויל זיך רעכען אן דעם
ווינלן זיין • ברענגן דא הער נען געבן ווירן דא דער בלאה איין :

דא מיט וואלט אנטפונן דא אאנט וואל בטון • אויף שפראכן דער
העלד בוד אונס וואו איין ווייטש אאן • דא וואלט זיך בוד דער יונג
וויינט • ער לך מיט זיין קעכעטן דעם פלשטיקאן איר לאנדא :

דא נאכד ער דער היידן וואל לויטא הונדערט אאן • ער שלאסן דא אל לוד
טוט איר קיינער אים אנטראן • ער שלאסן אן מיט זיין שווערט אל דא
ליין אויש • דא ברוכט ער דא דער בלאה אין אירש ווארטש הויש :

ער שפראך אירליא קויכען איר וויל אויך לין נעבן • דא מיט וויל איר
אויך אנטפונן איר האב בואנט איין לעבן • אן דעם קויכע ווינלן
האב איר רוכונגן בטון • עש היש איר אירער ווארט זיין געבט קונט
איר כעטלון

דא אאכט דער קויכען שאול איין הונדערט אין איינע שפוט • אונס נאכ
איר זיין טוכער אירל עש וואו בשערט בון גוט • דא בואנט דא וואו
בוד דעם יונג אאן • אונס אונס אירן לייב איר אויך וואו אאן קאן :

נאך לייב וואו עש דעם קויכען דש דא איר הולט וואו • ער זיך אונס
קונט דר קעבן דש בון גוט ית וואו דש • ער האט ווינד דעם אירש
בון נאכנאם הערלן זיין • ער ברוכט אין זיין הערלן ער אישט דער
רעכט ווינד איין :

דא נאמיטלן זיך אבר דא היידן איין וויל גרושש היי • בוד גאט זיך
כע לאנג ער נאכ אין אל איר וואו • ער טעט אל אונס דש בעשט וואו ער
לך אין דעם לאנד • אויבר אל שטארקן זיין נאמן וואו דר קאנט :
דער הילד בוד וואו לוד • אן נאך דעם אירלן רעקן אין הארטן
שטרייטן טובן • ער וואו נון אין אלן לאנד וואו דער קאנט • בוד דער
שטארק וואו דער העלד געאנט :

דער אידל קויפן שאלו נאך אבר לו רוס • מיט אלן זיין רעטן וויא ער
אין זולט שלאגן טוט • דוד רען ויל ווערדן איין עלילה מוש איך האן •
עס אישט אומק אין דר נאכטן זיין לעבן מוש ער לון :

בון ווש דער הילד הונגן דוד אויך נאך הולט • אונער זיין ליבן שוואגער
בליך האבן זולט • ער קונט בור רעכטער ליב און אין מיט וועגן • וועגן
ער אין מיט זאך גא קונט ער מיט געגען :

ער הט אין ליב בון הערלעך דען ליבן שוואגער זיין • נעמט הער קויפן
אום ליבד וואטר מיין • איר הט ביא אוייערן טאגן נוצר אל מול נילן •
ווארום וואלט איר אין טיטן הוט ער דוך רשט נטון :

וואלט איר בולט בור נישן אין אוייערם קויפן זיך • אן אינס ודואן
דירן רש ווער אינס גיכער גלייך • עש ווישט אל ישראל רש ער אישט
אין בידד האן • דער שטערקשט אום דער בעשט דען אן וינדן קאן :

בון הוט דער דעגן יונקן רא קיין גינד נטון • בורכט געט דען הערן איר
זולט אין לעבן לון • ווש האגן דער הערלעך יונקן רש אין דא ורויאן לעבן •
בון גרייט איר אויך אים הערלעך דא ער דעם ריגן לאגן אבן :

ער וואגט ליב אום לעבן אומנס זיך שטרייטש אן • גליות דעם ריגן
ער זיין לעבן נאכ • איר ורייט אויך בון הערלעך דא ער גיוואונן הט •
ווא נאך אום און שולד וואלט איר אין שלאגן טוט :

נעמט אידלר הער אום וואטר נדענקט אן אונזרן געט • לושט אין אויך
נרשן דאש ער אוייער טוכטער הוט • דא שטערקשט איך נאך
זער שפראך דער קויפן הער • ברענגן דייס געזען איך טא אים
מישט מער :

נעמט הער אום וואטר דאראן קער איך איך ככט • וואו ביא אל איך
ורשן דא אים מישט נשיכט • זיין שפראך דער קויפן דא בידארשט
קיין זאגן מער האן • ביא געט דעברך ישראל איך וול אין לעבן לון :

דא גרייט זיך הונגן אום נאך און אליא זאגן • לו דוד זינס ליבן שוואגער
דא ער אין הט בור בורן • ער שפראך שוואגער אום געזען מיט ורייזן
זאלט לעבן • איר אום געט גלייט הוט דוד דער קויפן געבן •

דא נאכ

דא גינג דוד מיט זיין ברודער קיין שטון. און דינט זינט פלוצלעך
אז ער בוד הט גיטן. דא האבן אבראם דא היידן אנגעטאן און געוואלט
נאט. זא שולמן אין דעם לאנד ויל יודן טוט :

זא העטן זיך געמאלטאלז זאגט אין דעם איד. אום לוחן אין דער זון
לאנט מיט איינעם גרושן היר. דא שפראך דער קיין שאל דוד איד
ויל דיר זאגן. נאט מיט דיר אין שטארקא אירנאלט דא היידן שולמן :

דא וואספאט דך מיט ולייט דוד אום זיין מאן. דוד וואר אן דער שפיין
אל שטרייט הוב ער אן. וועלכן ער קונט דר רייכן זיין לעבן הט ער זיך
לורן. דא וואוט ער אין דעם בלוט ביז אויבר דא גלדן שפארן :

דער היידן ווארן אז ויל אז זאגט אין דעם איד. דוד אום זיין שטארקן
ווארן אין קליינט היר. זא ווארן איינעם גלדן אום העטן זיין וואס :
זא דר שולמן ויל דער היידן אום וואוטן אין דעם בלוט :

דא וואלטן עש דא היידן דעם ווערן מאן. מיט ארעם גרושן היר
גרויבן אן. אויף דוד ווארדן זא דרינגן נאך אין גרושיא שאר. דא
מושט ער האל גברוכן זיין הארניש אום זיין געשפער :

דער שוויש געוועלט קלייבן דוד דא רינגן ראן. עש הטן דא היידן
מענכן שטארקן מאן. וואו ווירט זיך הער דוד דר טו לאנג אין גרוש
נאט. דא ווילן דער היידן בוד זינט שווערט טוט :

דא קאמאן ויל דער היידן געם דעם קלייבן מאן. דעם ווילן ברייט
בליזן אויט זינט העלפן בראן. דער שילט טו קלייבן שטארק ווארד איד
הין געלאגן. דוד מושט מאן ויל דער שטן היידן בון אידס הין דין
טראגן :

דא דא יודן זאגן דודש הארטן שטרייט. זא ווארדן טו אידס דרינגן
עש דוכט זאמאן דער זייט. ליטן וודר אגורן הערן זא חערן איד
ביטרוגן : זא דרוגן געוועלט קלייבן טו דר געגן :

דא ווייטאט זיך דוד דא ער דא זיין ואך. באדעגן גרושן דרינגן דער
דעשט גען הייל אויף בראך. דא שולמן זא טוט דער היידן אן זאל
: אום אויך דעם קיין געשט דער וילן נאך ויל טו טאל :

דא בורכט זא : זא : זא

דוד בֹּרַכְט זינער שטארקן בֹּרַד דען בויון היידן • ער זאך דער זיין
מאלן דש ווש אים גאר ליידין • דער אידל הערנונג בוד ער זיך טרא
הינטן הילט • דער בויון טויזנט שפילן ער מיט דען היידן שפילט :

זיין שווערט מיט ביידן הענדן בֹּרַט ער מיט קרעפטן גרוש • ער טעט
דעש שטארקן היידן מעכ • הערט שטוט • ער מאכט לו ביידן זיין
אין ווייטן קרייט • ער מאכט דא היידן שווינן דען בלוטן שווייט •
וואל בולנטן בוד זיכא ווערדן מאן • דער שווייט גוועלט קליכן דרך
דא רינג ראן • זיא דורך בראכן דש גרוש הר אויך איר געלט • אום
שלוסן איר באכר כדר אויף דש ועלט :

דער דאמפף גוועלט קליכן גען דעם היאל בראך • דו אין מעגש דש
אגד נעבן אים קום זאך • דא פליש דעם מוסטן וליהן דר לו לואנג
זיא גרוש טוט • כאנט קעט זיא זיין דא דא לאנג טוט :

זיא וליהן הי' לו לאנדן דוד יאנט אין נוך • דא ווש מעגכע היידן לו וליהן
אלוא נוך • דר נוך וליך הייט לו לאנדן בוד אום זיין מאן • מיט אלוא
גרשן וויידן דש כאנט זאמן קאן :

עש וואר ליידי שאל דאש בוד טראר דר שלאמן • ער בינוד עש
אין זינע הערען היימליך לו קלאמן • אן דעם אנדערן מורען זיין און זין
קאפ אין אן • דא דוינט בוד גיטן מיט זינער כל • זאך שון •

שאל נאך זיין שפיש מיט קרעפטן אין זיין האנט • ער וואלט בוד דען
יוכט כא'לן אן דא וואנט • דוך ווייך אים בוד אויש דעם שטך דער
גרוש מאן • דער שפיש שטעקט אין דער וואנט בוד וליך בון דאן :

בוד וליך הייס אין זיין אייגן הויט • לו זינער ליבן ורויאן דא זאך לוס
ועגשער איש • זיא זאך דעם קויניש קנעכט קומן הר נוך גראנט •
דא שלאנג זיא לו דא פסורטן דא זיא דא בוטן דר קאנט :

זיא אום רינגלען בודש הויט לואר ער קאן אויש טראנטן • אום ווען
עש ווערט טאן זיין לעבן מוש ער לון • דא וואלט בוד דער יוכט דש
ער מושש ליידין פיין • ער מיינט אין זינען הויט וואלט ער אמן אליא
זאמן זיין :

דא נאמן

דא נאך דיא יונג קויניגן צו אירן מאן שטון • דוד איין ליבר מאן איין
איינע מאן וואל נאטון • דא וואלט צוון הינ וליהן עש טוט דיר לידר נוט
• וליכטו ריט צוון הינ גא בישטו מאגן טוט :

ווא האלטו הער נאטון דיא לייכטן ברויאר דיין • דיין וואלט שווערט
מאט נאטע האלן • ער שפראך הערן ליברא ורויאר אדך וואך עש
טעט איר נוט • איך וואלט דיין וואט דער קויניג • א שאלאן טוט :

אדך וואך באלד צוון דאך דש אדך ורישט איין לעבן • איין שווערט אומ
איין האריש קונט איר מאנט נעבן • איין הערן ליברא ורויאר נון נב
איר דיין נוט • הילף איר היינט צוון הינ דש זא איך ריט שאלאן טוט :

זא שפראך אדך בין דיר ליברא דיין וואט אדך קאן • וואט איכש הר
נוך נאטון דא הערן ליברא מאן • ווען אדך דיר הילף צוון הינ וואט עש
איר האלט נאט • אדך קוס צוון איינס וואט אדך אכנאט אומאן נוט :

דש וואט אדך איך דר וועגן העלד הוך נאט • דא וואלט איין הער
נאטעקן וועגן וואך וועלט נאט • וואלט דיר צוון איר שידן העלד
און בור לייט • איר נאטאך בייא איין טאן נאט אומאן נאט לייט :

נון היר איין ליברא ורויאר דש וואלט זיכר זיין • הילפט איר נאט דאך
צוון הימל אדך בור נאט ריט דיין • זא ליש אין דורך איין וענטער אן
איינס זיין • זא שפראך איין ליברא הער נאט דאך אדך נאטן נאטן
אום הייל :

דא ער קאמ צו דער ערדן צו וליהן וואט איך נאך • אין דיא שטאט נאט
נאטע ער צוון דאנן וואך • דא ער קאמ נאטן נאט צו שטאל דעס נאט •
ער קאנט דעס נאט ורויאר וואט ער וואט :

ער קאנט איך אייבר שאל וואט ער איך הוט נאטן • נון וואלן איר הער
דוד דעס נאט קאנט לון • אום זיכר צוון זיכר ורויאר וואט זא הוט נאטן •
אום וואט זא דעס קויניג קעכטן הוט וואט לון :

זא שפראך צו דעס קעכטן וואט זיט איר קואן הער • וואט וואלן איין
וואט אומאן וואט אישט זיין בנער • וואט דאך קויניג דאט לון איר
אויך בור שטון • דער קויניג וואל דוד צו דעכטן נאט הון :

6 זף : ג נאט

זאנט אייערע הערן דש ער לוס קוינן נאט • זיין גיבט אל ער נאט דר
ברעך אורד ער האט בא שאלט דען טוט • דא שפראך דא אידן
קוינן דש קאן נאט גיין • ער איז קראנק ווארדן דער ליב הער מיין •
דיא בוטן גיין דראט דעם קוינן דיא מער לט נאט • דא היש איר דיא
קוינן אין גרוש בילד הער טראט • דא באנד איין גייש הויט אן זיין
הויט גרא • דא ליגט עש אן דש גיט אום דעקט עש טבן לו •

זא גיין לט דעם קוינן אום נאנטן איס דיא מער • ווא דוד אין זיינס
הויש קראנק ווער • ער שפראך נאנט איינר טוכט איר וואלט לו איס
גון • אום ברענגט אן מיט דעם גיט זיין לעבן מוש ער לון •

דא גיין דיא בוטן אום וואלטן אין בשוואן • זיין קראנק הייט וואלטן איר
ביזעבן שפראך דא לט דער וואיין • דא וואלטן אין הין הונ גטראטן ער
ווא דא אן נאט • דא בוסדן איין גרושן גיין ליגט אן דעם גיט •

דא נאנטן דא דעם קוינן דיא מער • אום ווא איין גרושן גיין אין דעם
גיט בעלן ווער • דא שיקט דער קוינן שאל נאט זינר טוכט זיין •
ער שפראך דא הוישט איר בור שיקט דוד דען וינר מיין •

דר לו הוישטו איר גלייכט מיט איינס גרושן בילד • אדך גב דיר דעש
מיין טרויא אדך וויל דיר לון ווילד • דא שפראך מיין ליבר וואט אדך
מושט עש טון בור נאט • העט אדך איס נאט גהולסן ער העט אדך
גשלאטן טוט •

מיין לעבן מושט אדך רעטן בור איס אן איינס הויש • ער וואלט אדך
הון דר שלאטן דא ליגט אדך אין הין אויש • נון לושן איר שאל אום זיין
טוכט זיין איין דאך • אום וואלטן ווייט גיין ווא עש הער דוד גיין •

דוד קאנט שמואל זיין נאט אן איינר איין • דא שפראך דער גביא
שמואל נאט בלייב ביא איר איין וויל • דא לערנט שמואל דוד תורה חלון
ול • דש ווש דעש נאט לושט אום זינש הערדן שפיל •

דיא מער ווארדן שמואל בילד בור יעהן • ווא אן העט הער דוד לו
געה ביא שמואל געהן • ער שפראך ער האט בור לון זכר לך זיין
לעבן • אום אן אום אום שמואל וואלט אדך נאט איין זיין געבן •
כאנט

מאנט קאן אים ניהעלסן איך וויל אין שלאגן טוט. דער קוינץ שיקט
זיין בוטן נישט הין אום ברענגט אין דרוט. דא דיא בוטן קאמאן נעגן רעה
הין דאן. שמואל אום אנדריא בביאס דא זאהן זיאן :

נון הורט וויא אין לייבן דא נשאך. אומדא דעש קוינץש בוטן דא
בביאס אן זאך. זיא וואורדן אויך בביאס אום ווייזאנטן אויך מיט אין.
אין קאמ דעש קוינץש בוטשאפט ראאן אירן זין :

און נאנט שאל דא מער וויא אין לייבן ווער נישעהן. מיר הון אחיער
בוטן אל בביאס נוצעהן. דא שיקט דער קוינץ אנדריא בוטן דאך.
דיא וואורדן אויך בביאס אום ווייזאנטן אין דער שאר :

ער שיקט ווידר בוטן אין לורכנץ אום. אום ווערט מיר נישט בביאס
היט אויך דש ארש נישט טוט. דא זיא זאהן דיא בביאס ווייזאנטן אום
באר. דא קאמ אויך דיא בביאס נישט יעברד ווייך דא לואר :

זיא ווייזאנטן בור שמואל אז אנדריא בביאס רעכט. מיר נישט שפראך
דער קוינץ מיט דער ווייט ביהילט אויך קיין קנעכט. אויך מוש ועלבר
בלענדן ווש מיין הערץ בינערט. מיר נישט אים ברענגן זיין הארש
אום זיין שווערט :

דער קוינץ רייט אליין נעגן רעה אין דיא שטאט. דער זעלבין לאנדש
הער דא (וייט באט. וואו אישט שמואל אום דש זעלבין אויך
בישייד. דא שפראכן בייא דעם לערן ויסט מיר דיא הערן ביד :

דא דר ביישט ער נישט דער ערדן שאל דער וויינט. ער נעגן נישט
לערן דש ער דא נאנט. אום ער דעם בביא שמואל אויך אן זאך. בון
זיינע און זין ווארד ער אבר שוואך :

ער וואוינט אין דעם האיש נישט זעלבן שטאט. ער ווארף זיך נישט
דער ערדן אום מאכט זיך זעלבן וואס. ער נעגן איש זיין קליידר
אום לייך נאקנט הין דאן. דיא נאכט אום אויך דעם טאג ווש און זיין
דער מאן :

דא שפראך דער בביא שמואל דוד לייבן אן. אויך וויל דר זאגן ווש דא
נאנט טון. דער רייך אום האש אישט נרוש דעם דער קורץ האט.
בלייבטע לענגר בייא מיר ער נישט דעם שלאגן טוט.
דא וואשט

דוא מושט אין איינל איין ורישטן דיין לעבן • אז לאנג אז דיר בון געט
יִתְבַּרְךָ דש קוין קייך ווערט געבן • ערשט היבט זיך אן דיין אנשט
אומ דיין מוט : דוא מושט בור אים אליהן אז בור דעם טוט :

אֵיךְ הֵן אֵין גֵּטש נאמן דער דיר וואל העלפן קאן • זיא וואורדן נאך
זער ווייניג דא לנגן וואמן מאן • זאא געבט מיר הער אורלויב בוד לז
שאמאל זייט • דא וואורדן אירא אויפן איט טרעהרן ביטפרייט :

אורלויב נאמק הר בוד אומ מאכט זיך הין דאן • אום קאמק נען גבשה
לז : הִנֵּה • ער שפראך שוואנך אום אייד געזעל הילף עש טוט מוט •
איך וול דיין זאטער דער קוינך אבר איין אול שלאמן טוט :

ביין שפראך : הִנֵּה דש קאן יוא כט גיין • ער טוט נישטש אן איין
ווייל דער ליב זאטער איין • ווא זאטער מיר בור העלף דש גרושן
הערלן ליד • דארום אישט עש גלום : הִנֵּה לז בוד זייט :

עש אישט לידר וואר ליבר שוואנך איין • עש ועלט קויס איין טריט
אך מוש דר שטוכ זין • ער קלאנט : הִנֵּה אל זיין טוט • בייא געט
יִתְבַּרְךָ בון היאל ער וול איך שלאמן טוט :

ער ווייט וואל דיין זאטער אונזר ליבשאפט גרושן • דארום הוט ער
זיך אלזנדא כט ווישן לושן • דארום רוט מיר ליבר שוואנך איין דא
ווערדן אן • ער שפראך אך וול דר העלפן דש בעשט דש אך
קאן :

הִנֵּה שפראך הוד איין רוט • זאמק אישט ראש חודש דש אן לז
דעם קוינך עשן נאט • אל דש קוינךש דער דא און אן טיש זין
אך ווייט דש דער קוינך ווירט יא גרענקן דיין :

אך וול שפרעכן דוא זייט נאמן נען בית לחם שון • אך האב דר
עש דר לויבט דא הין לנגן • עש האבן אל דיין ברודר איין שון
פאשט ברייט • זאם האבן בוד אך דר לז גבריט :

ווערט דער קוינך שווייט אום לישט עש זון דא הין • זא טוט ער דר
כישט אומא טראנט אך איין זין • ווערט ער און איך לידן דש
אך דך האב הייטן זון • איינש זאטער וולן וולן אך וואל בור שטון :
אז

אוב ער דרך וויל ברענגן אין זיין פוואלט • אום אוב ער דך וואלט טויען
באלד • זא וויל אך דך כט ברענגן צו דעם וואס איין • דודאדעס
קין גורן הון שוואג אום געזעל איין :

ווארעם וואלט אך דך איינעם וואס געבן • אודר ווארעם וואלט אך דך
ברענגן אום דין לעבן • דא שפראך צו אים דוד דא וויל ווענדען מאן •
וואו אך דין וואס טויען זא היין איר היין דאן :

ווער זאל איר אבר נאך ליבר שוואגן איין • וואס דיר ענגזאט דער
ליבר וואס דין • דא שפראך צו אים : האטן דש וויל אך דך ווישן און •
וואל אויף איר גאן וואנדען איין רד זאלטען עבן צו שטון :

זא גען איר אנדער אויף דש ועלר ווייט • דא זייט : האטן צו דוד
וד בירן דך עזאשט צייט • הינטר דעם הילן שטיין זאלטען צו
בארן זיין • ביז אך ווידר דרום קום איר דעם קנאב איין :

צו דעם שטיין וויל אך שיטן דרייט שפינינג פסייל • שפירך אך צו
איינעם קנאבן ברענגן זא הער אום אייל • דא פסייל דין הער בש
ווערד אך צום קנאבן זאגן • זא ברענגן איר דא זעלבסט דודאדעס
קין גורן ביט האבן :

ווערד אך אבר שיטן דא פסייל ווער אויבר דש ציל • זא שפירך אך
צו דעם קנאבן דא פסייל זיין אויט היין וויל • זא וואך באלד בן היין
ליבר געזעל איין • איין רד מערק נאך עבן דא זאל דין וואלדייך דין :

דא ליבשאפט דא וואס גרוש צווישן אין בידן • זא שווארן צו אנדער
אום דר נויאטן אירין אלטן אידן • דוד איר נרושן גורן הינטר דעם
הילן שטיין טראט • : האטן גען ווידר גען געזעה אין דא שטאט :

אל דעם קויניש קענעטן צו דעם טיש קאמאן • איר דעם קויניש
עשן דא שפיין זא נאמאן • דא קאמאן אל זיין דוד אום הענט קוועד
זאמאן • דא גבראך אן דודט שטאט כוונט זאט דאמאן :

דער קויניש שווייג שטיל אן דעם זעלבן טאג • ער דודט אן זיין
זיין ער לעבט כט קאמאן איר ער אויט לעבט הינט צו טעלען ער אשט
לעבט צייט דין • אורן ווערט ער קאמאן אן איינע צו אך עז איין •
כל זא חס

אמך אנדרן אחרן דא מן וולט אבר עלן • דוד שטט שטער לער ביאנט
ווש דאראן געשען • דער קויפן אנט לו • הוספן דא ווארהייט מיר
בידויט • ווארום קומט מיט אן ישי ווידר געשטרט נאך הויט :

דא אנטוורט אים • הוספן מיט ליכטן נאר שון • איך הון אים דר לויבט
גען • ביהמ"ק לון • עש האבן אל יין ברויזר אונז יין גשעלעכט •
נאר איין גרוש פאשט אונז איין גרוש גברעכט :

ער באט מיך אלס וער איך דר לויבט אים עש לו האנט • ער שפראך
יין גרושטר ברויזר העט נאך אים גאנט • דער קויפן דער וואש
לדרכ יין נארן אן אים בראן • דא שלאגשט נאך דיינר מוטר דא
בוזוויכט • הוספן :

דיין מוטר אישט אונטעלן דא דרך הוט גטראן • איר בושעהייט אונז
ווידר שפעקייט דא ווער ויל בון לו זאגן • זיא לויפט שטען אויש דעם
היש אונז הוט מיך געלבר גנומן • עש וולט קיין שטרייך בון אירם
האלו מוטר מיט קומן •

דא טושט מיט אלן זאכן אז דא מוטר דיין • דא וולט מיר אי אנטפערן
דען רעכטן זיס איין • אז לאנג אז בוד לעבט ווא קאנשטו מיט ערבן
מיך • אונז דארפשט מיט גרענקן נאך דעם קויפן גרייך :

וואו הין הושט און בור בורן אלס מיר באלד זאגן • שיק נאך אים ער
אישט שולדין לו דר שלאגן • וואט אונז אויך הער ווא לוישט דא לויט
באר שטון • ווארום אל ער שטערבן ווש הוט ער דאך גטון :

בישטו איין רעכטער ריכטער ליבר וואט איין • זא לויט דורך גוט יתברך
גרשן דען אומן איידן דיין • דא ווארד דער קויפן לרגש אונז וואל •
רש ער קיין ווארט קונט רידן לו דעם געלבן אאל :

ער נס בור גרושען לורן יין שפיט ווא גרוש • אונז ווארן אין אויף
האגן נאר אין הערטן שטוש • דא שאנד גנג • הוספן אין יין הערן
היין • אונז קלאגט יעמליכן דען ליבן שווער יין :

באר ליד אונז בור לו רן שטער ער אויף בוס טיש אובן • יין וואט דא
אין יין וואט מיט שאסן יין גהבן • ער וואלט מיט עשן נאך טרינקן
מיט דעם קויפן אער • אונז אין אונז אונז יין געלן טרויט ער נאר
זער :

אז נָשָׂא דא עש טאנט אום דאדיא ון אויף שיין • ער נָכַן איט זינעם
קנאבן לז דעם הולן שטיין • דא ער זיין ליבן ניוועלן הט הין בור בורן •
ער ווש ביז אן דען וידן טאג בלעגן אן זורן •

יהונתן הט גטראטן איין בוטן קופערין • אום טראט איט קרעטן דש
אראברושט איין • ער שוש נישודען דרייא פפילן אז דך זאגן וול •
נָגן דעם הולן שטיין ווייט אויבר דש לז •

ער שפראך לז דעם קנאבן גיא הין אום הול דא פפיל • זא זיין וער
אויבר דש לז גיא הין אום איין • ער ליף אום ברוכט דא פפיל אן אים
נבוס זיין הער • דא בור שטונד וואל דוד דש ער אושט וליהן מער •

יהונתן נאב דעם קנאבן דא בוטן אום איד דא פפיל • ער שפראך
טראג עש הייס גיא הין אום איין • ער ליף גאט וער דש אים אבראן
דער שוויש • יהונתן אום דוד ווייטן אלמא בייש •

גיא קושטן אום האלטן יד אנדער דא לז ון וערדן און • זא וזינען גא
זער דוד העטן בינן • דש זא יד אושטן שידן דז ווש אן אלמא ליד •
דא וואלן אידא וואגן איט טרענהן אויבר שפרייט •

יהונתן זאגט לז דוד ליבר ניוועל איין • נע אום ארישט דיין לעבן גוט נע
גאליי דיר זיין דש איד דיר אייד ניוועל נט נהעלסן אגן • אד
נלעכט בייא אל איין זייטן ראקין לידנן טאג •

זא שידן בון אנדער יהונתן נכנ וידר הייס • דוד וואך דאג נאדעט
אום אליין • ער וואך אן איין שטאט דא ווש כוב נאגט • דאגן
וואלן כוהרס דוד זא וואל קאגט •

זא טרון אורס אום תומים דארום ליף ער דא • ער צדכט אדך וול
גוט וואגן לעכט ווערד אדך ניוואר • ווש אדך גאליי אדך ווש אדך גאליי
הבן אן • וואו אדך הין וליהן אדך בור ארטראג •

ער ליף אויבר איין היידן דא ווש נאר ברייט • איט מענכ וואלן דחוט
ווש דא היידן אויבר שפרייט • ער נכנ אויבר אדך דחוט דש פלומס
נכאט • דש ועליבן קחט קראפט טא אדך איד בקאט •
כז חג וער

חבר דארויבר טריט דער ווערט אונגזונד . ער אוש באלד ברוט עשן
מיט זינעם אומד . וויאט ער זיך איין וויילן ער אוש ליקן טוט . בון דעש
קרויטש קרעפטן קאפ דוד אין כוט :

ער שפראך לומ כוהן הגדול דער היש אחיאלך . נב איר ברוט לז
עשן בון הזנך בין איך שוואך . דא דר שראך נאר ער דער כוהן גדול
ריין . ער שפראך כון זאג איר הער ווארום בישטו אליין :

וואו זיין אל דיין קנעכט הערלונג אויט דר קורן . אונ דיין נטר הארריש
אום דיין ריטר שפורן . ווארום בישטו אליין דש לזש איך בור שטון .
ער שפראך איין שנעליא בוטשאפט אוש איך דעם קוינך הון :

לז איינר היימליכן שטאט איך טאר עש כראנט זאגן . הוט איך דער
קוינך גשיקט איך אוש שטיל קראגן . וויאט איך רט לאנג נעבט איר
לז עשן ברוט . איך בין בון פולאמוס קרעפטן שיר טוט :

דא ענטוורת איך דער כוהן איך הון קיין שוועכט ברוט . ווען מייארט
לחץ פנרש דש אויט דעם טעמפליקט . נב אירש איך אאן עש וואל
עשן דש איך איין ליב דר נער . דא נאכ ער איך בוינן ברוט ער אש
נאר ער :

דעש קוינךש שאלש קנעכט ווש איך איינר דא . איין שטארק דעם
קוין דש ווש מעגך מענש און ווא . דאן דער אדומה היש דער
זעליבן קנעכט . ער זאך דען כוהן גדול האבן איין גרוש גברעכט :

דא דוד מן הט נעשן ווש ער מן הט בנערט . ער שפראך לז דעם
כוהן הושוטו ברגנט קיין שווערט . איך הוואיז שווערט אונד וואוסן
דא היימל בלון . איך אושט אין גרוש איין בון דעם קוינך נון :

דא שפראך דער כוהן גדול עש אישט קיין שווערט דא . ווען נויארט
שווערט נאית דען דא שוונקשט איך טאל אילה . וולט עש האבן איך
הון עש וואל ביהוט . איך וול האלט קיין אנדרש שפראך דער דעם
נוט :

ער וואלט איך אורש אונד וואס אונד ברוכט איך נאית שווערט . דש
אריאט זיך הער דוד ער שפראך עש אישט וואל ווערט . נון אונד
אונד וריד ער דא אנפנינג . ער קורט זיך נון דען פלישתיס נון נא
ער גינג :

ער מיינט אין דער פֿלשטיק לאנטאן אליא נורמל צו זיין . זא ווערדן
אין ביהאלטן בור דעם הערן מיינ . נון הטן עש דיא פֿלשטיק אבר
איינש דר טראכט . אונט הטן איין קויכנ אונטער אין גראכט .

דער קויכנ היש אכט נתי ווש זיין הויבט שטאט . בוד און אליא נורמל
נען נתי היינן טראט . דא אין דעש קויכנש קענעכט זאהן זא קעגטן
אין וואל . זא שפראכן צו דעם קויכנ אן אין טויטן וול :

זא שפראכן דש אישט בוד אויש דער יודן לאנד . מענעכט שטארקן
היידן הוט ער גטון גרוש שאנד . ער ווער בילד אין הער ער הוט
אונש ביז וואונקן . ער אישט דער בוד דעם דיא ארויטן איין לידלן נאנט :
דער אידל קויכנ שאול הוט טויזנט מאן דר שלאגן . אונד בוד וואל לזה
טויזנט איד קיין איש ניט בור טראגן . דא שפראך דער קויכנ אכש
זא ברענגט איד אין גראכט . דא גרעכט דער ארם בוד עש אישט
אונט איך דר גראכט :

ער ריפט אן שטעט דען אלומעכטיג נעט . דארום ליש ער אין אין קיינער
נוט . זא בודטן אין גראכט בור דען קויכנ היינ . דא אושט דער
ארם בוד אבר לידן פֿיין :

מן הוט דער נעלבין קויכנ איין טוכטר דש אישט וואר . זא וואל און
זיכנ גווענן ויל מערן יאר . בוד ווארד גראכט ער וואלט רט לענג
הארן . ער מאכט זיך בור דעם קויכנ צו איינש הויפטן גארן .

ער קונט וואל לעפיש גראכטן לעפיש וואש דער מאן . מיט אלזא גרוש
גארהייט אז איך אויך נאגן קן . ער ווש איין הויפער גאר קיין גארהייט
ער דא שפארט . ער ליש דעם גיבר ריט אויבר דען בארט :

ער נאג אין דיא הענד אונט טעטשילט אין דאריין . דיא הענד אונט אליא
ווענד וואשטן גיטעטשילט זיין . דא שפראך דער קויכנ אכש ער
אישט איין נערשט מאן . איד וואלט איד אין רט ברענגט טרייבט אין
ווייט היינ דאן :

האב איך צו וועגן אנזיכנ לידר אין מיינש הויש . איד דר מאנט
איך אל לידש טרייבט אין מייארט אויש . זא טריבן אויש דעם גארן
דא היינ לין ער דא . דעש ווארד הער בוד גאר אויש דער אושן וראו :
כל זלז חג ער לין

ער ליף ביא איינס האלן שטיין אין יהודה לאנט • דא וואלט ער אין זיך
ער היינט עשודשט ביאנט • דא קאס נא איך וואס אומזין וואס
אין נאט • זא וואהן אל בור שאל ער וואלט זא שלאגן טוט :

דא וואך אל דר נא בוד וועט שאל טעט גדראנג • אומ וועלכר ויל וואס
טולדג דער מאט זיך נאט לאנג אומ ווער בון אובנטייאר וואלט רער
שאטט בינג • דער קאס נא דער גיל געוואלט נא דורדן :

זא וואך איך אלעבן ווער נויארט ביא איך וואלט זין • בון וועלן זא
האלט קאס ער נאט זא גערן אין • עש שווארן איך ויל הנדרט
אייטל שטארקד און • דא בון דער קוינג דורד וודר אין הערן גוואן :

דורד נא בון דאן אין קוינג מאב לאנט • ער שצראך נאנט הער
אויגער הילף טוט איר ביקאנט • איין וואס אומ איך אומר לושט הא
ביא אויך זין • ביז איך ווייט נא בלייבן אט דען דינג אין :

איך ברענג זא אויך נא איך אומ גטרוי אויך זא וואל • דש איר איר
זא ביהאלט בור קוינג שאל • דא שצראך דער קוינג מאב דורד דש
זיא גטן • איך וול זא בור קוינג שאל וואל זיכר הון :

דא בלייבן זא ביא קוינג מאב ויל מענכן טאג • ביז דש אן עש קוינג
שאל וואס זאגן • דא גענדט דער קוינג שאל אבר זין גבוט • דא
גולשט דורש גינדאלש שלאגן טוט :

טושט עש נאט שירן נא האב איך איר ברייט • נא זיא דיר קוינג
מאב שון וודר זיט • דא בורכט זיך מאב בור קוינג שאל גבוט •
דורש וואס אומ וואס איש ער שלאגן טוט :

אום אל איר גינדט וואס ער דינג וואס • דור ברודר וואך אין אמוש לאנט •
זא דעס קוינג נאט דער הילט אין אט גוואלט • ביז דורש נאט גוואן
אין נאט גשטאלט :

דור אום דא זיין האטן אין גהעגן • דארויט זא זיך דר גרטן זא
מאבט אפסט גאלעגן • דא קאס גר דער נאט נאט גוואלט • ער
שצראך איר דך בון דינג דא אומשט אלביאנט בלייבן טוט :
שאל ווערט

פאל ווערט דין וואָ אלהא באלד נא האנט . דארום האָך דין בון
היין ליד אין יהודה לאנט . דוד אום דא זיין לזון אין לאנט יהודה .
שאול טרויארט זער דעס ער דוד נישט וואס דא :

שאול זאט נאָ געזעה אין זיין בעשטן שטאט . דעס מאכט דער געזעה
דעס ער שטעט קליין בור אין באט . ער זעט זאכט בון דעם זיין נאך
לעטערליך דעם שטוב . ער שפראך נאָ זיין קנעכטן אד האט אן איר
גברון :

אך ווייט דעס נאָ ישי אהיד און ווערט נאָ הערן מאכט . ווען איר אין נישט
קאן זינדן אין דא ביישט קוינט איר וואל לאכ . איר האט איר אד העלט
דעס אים יהונתן הוט גשווארן . דעס איר זיך אהיד אהיד נאך זון :

איר האט זיין קנעכט גרושן גוואלט געבן . דעס ער אהיד איר נאָ הוט
אום שטעט איר נאך דעם לעבן . דעס אומבאקאנט אהיד און נאך אהיד
ווערן ליד . יהונתן און ישי הוט גשווארן אין אהיד :

דא ענטוורת אים דאך דער אדואי . איר נאך נאָ דא ער נישט וואס
אלהא . ביי דעם כוהן גדול נאָ איר דער שטאט . ער נאך דוד
נאָ עטן ביז ער וואס זאט :

ער וואנט אים אהיד אום תואם אום נאך אים גלייך שווערט . אום
טעט אים אל זיין וואל וואס נאָ געזעה . דא שיקט דער קוינט שאול
זיין בוסן ער דא באט . נאָ דעם כוהן גדול גען נאָ איר דא שטאט :

ער שפראך דעם כוהן גדול איר וואס און . ער אום זיין זאגט
גרינד און נאָ איר נאָ . היינט נאָ איר קומן דעם וואל הייליג מאן . אום אל
גרינד זיין וואס נאך אהיד אים הין דא :

דא זאט נאָ קאמא בור דעם קוינט שון . דער קוינט שפראך נאָ אהיד
אין דעם זאט בור שטון . דא ענטאט אים אים אהיד דעם וואל הייליג
און . וואס וואלט איר ליד דער דעס זאט געטון :

ער שפראך אן איר הוועט גברון אום וואס איר געטון . אום הוועט
און ישי אל זיין וואל געטון . אום טרויאט שפראך דער כוהן דאט אהיד
קליין וואס נאך . איר וואנט אים אהיד אום תואם און ער קומט
נאָ איר דא :

כון האט דער העלד דור אל אול צפֿלונגן • דש ער אין אלן שטרייטן
איט אל אולט צו איר כֿלונגן • וויא זולט איך דר בור הויטן איך הב
עש אפֿט גטון • דש איך אין רד נָטש האב ווישן לון :

זולט איך הער בָדענקן דש ער רט ביא אויך ווער • אומזין דוך אל
אוייער קנעכט קיינר אלש ווארהאפֿטיק אלש ער • אומאיט דר צו
אוייער איידעם אין העלד אויש דר קורן • דש ער אויער וינד איט
דא העט איך בור גשווארן :

איך האן כֿכֿט גווישט בון דיג גשיכֿט • אומאל איינש וואטר בידד
האבן אויך גווישט כֿכֿט • כֿין שפראך דער קוינן כוה איך זאג דיר
רעכט • דא אולט שטערבן דא אומאל דין גשלעכט :

דער קוינר רופֿט דען גוואפֿנטן וועלכֿר ביא איט זאש • כון שלאנט צו
טוט דא כוהקס נָטש • זא האב וואל גווישט דש דר בור איר וויך •
דר צו האבן זא איט גהולפֿן דש ער בון דאנן לֿיך :

אל דש קוינש קנעכטן קורטן זיך רט דאראן • איר קיינר וואלט דר
שלאגן דא ויל הייליגן מאן • ווש לייט אונזאן דעס קוינן זא ער ט
זינדן בָנערט • איר קיינר וואלט אויש לֿיהן איר זא קיין שווערט :

דער קוינן שפראך צו דאן דער ארואי דא הושט איר עש גייט •
דארום רעך איך אן דען כוהקס דא איר האן גטון לֿייד • דא שלאגן
דאן ט טוט דא כוהקס דא דא שטונדן • זא אושטן לֿיידר שטערבן
ער שלאגן אין טיפֿיא וואונדן :

דאן לֿיך ביהענדן נען כוב אין דא שטאט • מיט זיינע שארפֿן שווערט
ער אין דא גאטן טראט • דא שלאגן ער צו טוט ווש איט אמתן קאס •
דש זיך אומאך דא קינד ורוי אונ אויך דא מאן :

דש זיך גאייט דש וואנד אלש דר שלאגן • דעס קינד אין דער וויגן
וואלט ער ער רט בור טראגן • ער שלאגן לֿיידר צו טוט בוינן אונ אכנן
מאן • עווארן אייל כוהקס דא דא טרוגן אירס חונדמיס אן :

דא וואך ביהעט בון דאנן דער כוהן אבֿיֿהר • זון אַזיאַלך ער לֿיך צו
בָדד דאך • דא זיט ער אס דא מער וויא איט ווש גשעהן • חוס
וויא ער דא זיט סיאר וואנד גועהן :

דא קאמט

דא קלאגט אלזאזער דוד דער וויינאנט • כון אוש עש נָט יתברך דר
בארמאן דש איך קאס אין דש לאנט • דאש בון איינ שולדן אישט טוט
מענכר מאן • אך רייכ נָט בון היאל איך בין און שולדיג דארמאן:

דא איך דואן דען אדואלז נוב זאך שטון • איך דר שראך בון הערלן
ער הוט עשלייז אלט נָטון • אבייזר ליבר וריינט דוולשט ביאמיר
זיין • ווער דא ביגערט דיין לעבן דער ביגערט אויך דש איין:

דא כון אבייזר לז דוד חש קואן • ער הט אורס אונ תואס מיט איס
בכואן • דעש ורייט זיך דוד דער וויינאנט • אבייזר אושט ביא איס
בלייבן וואו ער ווש איס לאנט:

אין דען זעלבן זייטן דיא היידן אבר קאמן • דען לויטן בון קעליה זיא
נאר ויל קורן כאמן • זיא רויבטן אין דען שוויארן דען וויין אונ דש קורן
דש בור דרוש דוד אונ טעט איס אונא לורן:

דוד שפראך לז אבייזר טוא אורס אונ תואס אן • אונ ורן אונא איך
קעליה העלפן קאן • דא ליט איס אונזר הער נָט יתברך דיא אורס
זאגן • זיא אונ היילי קעליה דוא וולט דיא פלישעס שוואגן:

דא שפראכן אל דיא זיין דוד דא לויט בון • מיר וואושן ביא יהודה רט
ווש לז טון • וואן מיר מיט דען פלישעס אין היבן איין שטרייט •
ווערט עש שאלן אין ער ווערט אונש מאכן אין בויזא לייט:

דא ורונט אבר דוד דיא הייליג ווארט • ווא איך מייך היא בור בערמן
אורדוואל איך שטרייט דורט • דוא וולשט קעליה העלפן שפראך אונזר
טרעכטיין • דוא ווערטט דיא פלישעס שוואגן נאך דעש ווילן דיין:

דוד איז דיא זיין אין דען זעליבן זייטן • אין הובן מיט דען היידן זיין
אין גבויגן שטרייט • זיא אונטן דיא היידן היין בון דויז פליין • איר
שפייט איז איר ויך אושטן זיא לושטן שטון:

דיא פלישעס אושטן ווייבן מיט דעש ווייטן זעלד • דוד איז דיא זיין
רויבטן אין אר נעליט • דא וואש דוד לז קעליה מיט אירן לויטן גלייך •
זיא הטן נָט בון מאכן דא דוכטן זיך נאר רייך:

דא ווארט
3

דא ווארד שאלן נאנט ווא דוד צו קעגלע זאט • מן וויש איך אין צו
ווען אי ווא נאט דעש דש • הוט ער צו דען שטיט זיין וואהנען געטן
• וואל אויף דא איינא מיר וועלן דען שאלק האן :

ער שיקט אויש זיין בוטן אלש ווייט אלש זיין לאנד • ויל מענען העלדן
קויס זאמלט ער צו האנט • ער שפראך מיר אויפן וואנדערן צו קעגלע
אויפן מיר זיין • ווא שיקן מיר דא בוטן אויבר דאמאיר הייז :

דא ווארד הערלונג דוד נאר באלד גיוואר • דש אויף אין צוך דער
קויסן מיט איינר גרושן שאר • דוד דא אורעס אונזערעס אבר צו
האן באט • וויט דער קויסן שאל ציהן בור דא שטאט •

דא ענטווארט איך גוט ער וורט קומן יא • מיט שטוראן אום שטרייטן
צור דא שטאט קעגלע • זאן מיר ליבר הער גוט קאן קעגלע בישטון •
אדר וורט איך קעגלע איינע הערן אן :

יא ווערדן דך נעבן שאלן אין דען שטרייט • מן וואל אויף אל דא
איינע עש אישט צו אליהן לייט • דוד וואך בון דאנן ער אום אל זיין זאמן •
א ר ווארן וואל זעכט הונדערט דא הארשט טרום אן :

דא דש הויט קויסן שאל דער ריד וואר ער כטורא • דש דוד ווא
גלוהן איש דער שטאט קעגלע • ער ליט בון זיינע ציהן זיין רייזער
אן שטאלט • דוד אום דא זייק דא צוהן אין איין וואלד :

אין דער וואו שטרייט מען מאכטן יא איין געהען • דארויש יא זיך
דר גרעטן מיט מענען געשען • דא נאכט שאל דוד ויל מענען טאן •
ער קאט אין כרענט ווערן צור וואר איך אויך דש זאן :

הוקען זון שאלן ווארדן גינאנט דא מער • ווא דוד אום דא זייק אין
דער וואו שטרייט מען ווער • דא שטונד אויף האקען צו דוד ער דא
גאן • ווא נאר מיט גרושן וריידן דוד אין אנפאנג :

דא שפראך צו איך האקען דא דארפֿשט דין זורן האן • ער וועט
דך כט אין וואר דין נאכט ער אן • דא שווארן אבר אידן בון
אריינטשטעט אלמא גרש • אויף שטונד האקען אום גאן ווער זיין
שטראש :

כּוּן ווארן עש מאכן דיא קונטן מאכֿן בעלֿך . דש האר'ן כּוּן דען כּוּמֿן
מאכטן זיא גאָלעך . דוד אומ זיין מאכן וואורדן זיא כּוּמֿאר . דש זיא איר
וואונג האטן גימאכט אלדאר :

דא כּנֿגן זיאָט שאל אומ זאגטן אים דיא מער . ווא דוד אומ דיא זיין
אים וואלד בור בארן ווער . דא דאנקט וער שאל דען בעלֿך מאכער
געט הין אומ מערקט עבן אומ זאגט איר מער :

מערקט אן אל דען שטיטן דא זיך בור בירגט דער שאלק . אומ קאן
אך וילרן זא ווא זינכט באלק . ער אישט ריט לו וינדן ער אישט איין
ווייר מאן . וואוּמאן הין הויט הוט געהן אורן אישט ער דר כּוּן :

קוינט איר איר אין אכטן אך וויל אויך לֿזן וואל . זיא כּנֿגן לו דעם
קוינט לו דעם געלבן מול . זיא וויזן אים דיא וואושטניא אויף דעם
געלבן וועג . דעם קוינט אומ זיין שטארקן לייגטן זיא דען שטעג .

דוד אומ זיין מאכן איר געהעווש נאר הוך . דא זיא דען קוינט גאהן
לו וליהן וויס אין נגד . און דיא וואושטניא געוון אויף איינן שטיין . דא
קאן ער איך ריט וינדן אין איינע זין אך עש איין :

דא זאגטן אים דיא קולר וואו דוד וויס הין גוואהן . שאל אימט זיך ריט
לאנג אומ קאס אים נאך גלונן . אוער אויף דען שטיין אויף דוד
זיטן נגד . אויף דער אנדרן זיטן דוד דאן וולך :

קוינט שאל לויט אומ רינגלטן דען בערג נאר דרוט . דוד שריא
אים הערנן הילף געט יתברך עש טוט טוט . איד הוט אומ רינגלט
אין הער אומ הוט איד נאגן אומ לֿוהן . איד בורכט איד אוש שטעבן
שאמאל הוט גלונן :

אך רייכר געט כּוּן היאל איד האב קיין ווינד גטון . זא הילף דך
איינן קנעכטן זינט דא איד ווילט לֿון . זינט דש אך אוש שטערבן
אומ אנשולד ליידין פֿיין . זא לֿוש דר לֿיבר הער געט איין זל ביבֿוּלהן
זיין :

געט יתברך שיקט איין ענין לו שאל אין דען טאן . אין אלר גשטאלט
אז ווער ער איין מאן . ער שפּראך קוינט שאל דא וואלט היימאן
אן . דיא היידן האבן גרוש שאדן אין רייכט לאנד גטון :

ז ז א ז

זא זיין רט וער בֿון הינן מיט איינסן נרושן היר • זארויבן אים זא
ברעכן קויכֿן קוס באלד אונז וויאז • דא ריטן אים דא זיין ער זאלט
זיין לאנט ביזאמאן • דוד אונז דא זיין קעגן אונז רט אנפסארן :

אויף איין אנדער מאל ואנז דוד אונז זיין היר • ווערט דש לאנדור לורן
דא ניווישט עש נויאר מער • בון דאזן לוך שאל נאך דען היידן
דראט • דוד מיט נרושן וריידן זיין הענד נען הימל באט :

דוד לוך אבר ווייטער אין דא וואו שטויבט עין גדי • אויף איין הוהן
בערג ור בארג ער זא • קויכֿן שאל יאנט דא היידן וער אין איר לנט
אין עין גדי דער קויכֿן וואנט :

ער נאמט מיט אים דריי טויזנט דא אלס שטערקשטן מאן • דא
טזיערשט אונז דא בעשטן דא מן ויכֿן קאן • זא זוכטן דען הערן
דוד איין איינסן ועלזן היך • דארויף נעגן שטיינבאך דער קויכֿן יאנט
אין נאך :

כון ווש אין דעם ניוולד איין בערג דער ווש אין הול • בֿון דוד אים דא
זיין ווש דער בערג בול • זא הילטן זיך נייטן דא מיט נרושן זאגן •
אין דען הולן בערג ווארן זא אל בור בארגן :

כון ווש אין נרושן שפין ביט ניוואכטן בֿור דש לוך • אין דעם לוך אישט
ניאנט שפראך דער קויכֿן דוך • דא וואלט דער קויכֿן שטייטן אין
דש לוך קאמער ער נון • אלזין בון זיין לויטן זיין לוך וואנט ער טון :

דא שפראכן דוד קנעכט לז דוד אלז דרוט • ער אישט אין דיינן
הענדן כון שאלן אין באלד לז טוט • אויף שטונדא דוד ביהענדא אונז
שליך נאמליך דאר • ער שנייד דעם קויכֿן בון זינס פפעלר דש
ער עש רט ווארד נויאר :

אין נרושן נערן ער אים אויט טראנט • ווידר לז דען זיין זיך דוד
ואנט • דא וואלטן זיין לויט שאל הון דר שאלן • ער הילט זא ארויף
מיט ווארטן ער שפראך מיר גלט גראמ :

דר שאלן מיר אונזן הערן דא גענדא אוישטן מיר הון • הוט אין גוט
זיט נייאנט אין קויכֿן ווער וואלט אין רט הון • שטעלט זיך דען אין
מעגט וודד גוט • נשיכט אים דען איין אונזליך ווא אש ער דאר לז
דער וועלט שפוט :

איד

איך וויל איין הענד ריט זענדן אן דען הערן איין • בור איר אונדען
 איינן וול ער זיכר זיין • כון הוט עש איך ברויטן דש איך דען פפעל
 ש נייד • דש קלייד הון איך ור דערבט דש אישט איר אינזונט ליד :

דענאך וואלטן אין דיא זיינן אי דער שלאגן הון • דור איט גיטן ווארטן
וואלט זיא כט לון • דא העט דאר קויכץ שאול נקאקט אין דודש הויש
• דא וואוישט ער דען תחת אוכ נאך ווידר הרויש :

דא נון דער קויכ'ן שאול וער בון דאן ווש קואן . דא העט דוד דע
פפעלר שטיק אין זיין האנט גיבן . ער שטעלט זיך אויף איין בערג
דער וואר אלטא הוך . דער קויכ'ן שמואל הייז אונט דעם בערג
הין לויט :

צוד רופט נאך לויט דש עש ווייט דר האל . אונאובן אויף דעם בערג
אונא אונדן ווש דער טאל . ער שפראך הער דער קוינץ ווארום
בלויבשטו דען לויטן . דיא רכילות טרייבן אנאך דיר וול ביטויטן :
יא שפרעכן דש צוד בינערט דש קוינץש טוט . טון זיך ליבר הער
ווער דען פפערל צו שרען הוט . דוא ביטש אים הולן בערג אן איין
הענדן ניווען . דוא הושט בור איין לויטן קויס קוינען :

זא וואלטן דרך דר שלאטן אלש איך דיר וויל ביטייטן. אדך האן דיר
קויט ניהולפן בון איינן לויטן. דר בייא גולשטו מערקן אדך האן דיר
נעטן נא. דא ווילט איך ליבר הער טוט האבן לי :

עש אישט דיר חיינ שאנד דט דוא איר נאך טשט יאן . אונ דין נעטן
טרויאן וולשטו איך טוט שלאגן . איך הון דיר ליבר הער כא דין לידיא
נעטן . דש אוש איך געט בון היאל אל אול נרשן לון :

נאך וועט יאנז קויפן ישראל נאך וועט זיכט ער אויף • נאך איינצ
טוטן הונט זיכט ער אויף זיינע הויף • נאך איינצ הדייט אין וואך דא
דא טוינט אער • דעם יאנז נאך דער קויפן איט איינצ גאנץ דער :

גַּיַט מוֹשׁ אֵן זַעֲהֵן דֵּשׁ הִלְעֵנְד מִיִּין • אױף מוֹשׁ אִיִּין רִיכְטֵר צוֹרֶשֶׁן אַנְשׁ
בִּידִין זײַן • אױף מוֹשׁ אֵן דִּיר רַעֲכֵן וּזֶשׁ דוּ מִיר הוּשֵׁט גֵּטֶן • דוּ
וּמֵאַרשֵׁט אִין מִיכֵן הַעֲנֵדן אִיד הַלֵּב דִּךְ לױטן ׀ :

3

אין הענד וואלט איך קיט געבדן אן דען הערן איין • דארום הושטא
בהאלטן דש אדל לעבן דיין • בישט עש איין וון דוד שפראך דער
קויכ דא • דא ווארד דער קויכ וויין אומ וויינט אלזאז הוא :

ער שפראך איין גן דוד דאז וואלט וויד קערן • איך טא דיר קיין
לייד מער שויר איך בייא איין אירן • דאז העטשט איר איין לעבן
במאנוואל • דא איך הון גשמישן אין דעם בערג הול :

דאז בישט אדואר מער ווען איך דש וויל איך דיר וואל זאגן • העט איך
דיך דיין בבוודן איך העט דיך טוט גשלאגן • ערשט ווייט איך עש
וואל דאז אערשט איין קויכ דיין • אומזוערשט נאך איר ביזלן דש גוט
קויכ דיין איין :

דאז הושט איין פסעלר לז רישן דש ווייט איך איזנר וואל • איר זאגט
עש דער גביא שאמאל אין צורכט ווייז אין אומ • דאז וואלט נאך איינס
טאט איין קיין טון קיין לייד • דש וואלט איר שווערן אין רעכטן אייט :
דאז וואלט דען זיכר בור איר זיין • נערן שפראך הער דוד ליבר הער
איין • דאז שווארד דוד שאמאל איין רעכטן אייד • דאז ער זיין קינדן
וואלט טון נאך זיינס טוט קיין לייד :

שאמאל סך ווידר הייט דר לז ווש ער קיט טרעגן • דוד אומ דאז זיין לז
אן איר בהעגן • אן דען זעלבין זייטן הוב זיך גרוש קלאגן • שאמאל
דער גביא ווש גשטורבן דש ווארדן דאז לויט זאגן :

לז קלאגן אומ דען גביא שאמאל אל שראל בינערט • דא קלאגטן אומ
דען גביא ער ווש עש אלז וואל ווערט • ער ווש איר גרושן אירן לז רעה
בינראבן • דענאך אומשטן אלז שראל דען שארן האבן :

מן ווש איין אומ דען ווש געבן דער ווש געבן • ער הט נאך גרוש
רייכטאט לז בראל אין דעם לאגט • בן שוסן אומ בון רינדן וואש ער
אלזאז ורייט • ווש ער איינש זאל האבן דש האט ער אל אומ דרייט :

מן ווידט זיין קעכט איר שף בייא דוד וואל • דוד אומ דאז זיין
דאלסן אין אלזא • דאז איין איך ראגט קיין לייד טון • נאך אל
אומ ווילן איין דאז הער דוד זון :

עש ווש

עש ווש זיט אין דעם געלבן לייטן ווען איינר ביטאר זיין שוף. דא מלכ
ער איינ פאשט ווער עשן וואלט דער לוף. גלל לו בראל אין זיין שאף
ביטאר. בוד אום דא זיין דא ווארדן עש בואר :

נמן הט דער מאן גלל נאר איין שונע ווייב. מיט אלר דווימקייט וואס
גללע איז לייב. דא ווש ורעם אונד בידר אום קונט מיט אלן דיקן וואל.
נמן ווש אר מאן גלל אלר בוש הייט בל :

נמן ווש עש בורראש השקה לון אורד דרייא טאן. דש מן עש בוד
וואורד זאן. דש גלל זיין שוף לו שעקן הט בור מעשן. בוד אום
דא זיין האטן רט ויל לו עשן.

בוד שיקט זיין בוטן נמן בראל לו גלל. נב אונט בון דייק שופן לו עשן
אום האלט דר דא וואל. דא גולשט דאראן גללעקן דש אר דר עש
הון גטון. אר האבן דייק הירטן אים ועלד ריל קיין מאגל גללן :

ביא טאן אום בייאנאכט דש גולשטן גללען אר. וראן עש דרייא
הירטן דא ווערדן עזאן דר. אר האבן נמן דעם ים טוב נאר ווערן
לו עשן. דייין שוף גולשטן בישורן דא גולשט אומר רט בור געשן :

אונד אראר לויט גולשטן אויך בדעקן. אום גולשט אונט לבר גלל
בון דיינק עשן שעקן. ער גבט זיין קנעכטן ווען אר זיט דארט.
זא גרשט אר אין בון איינט וועגן אר געבט אים גולטא ווארט.

דא קאמאן בודש בוטן לו גלל לו. ראנט וואלט דא אנפסאקן מן ליש
דא טרופסן שטון. ויל עשן אום טרינקן מן אין דעם הויש אום טרונ.
עש ווער בון איינע קוילין גוועגן גללן :

דא גען עש דא בוטן בור גלל שטון. דא שפראך דער הערלונ דוד
הוט דך גריש לון. דא ווארן דא דא בוטשאפט אר דר הט גרייט.
דא געטוורט אין גלל אר גב אים דש הערלן לייט :

ער ווארד וודר שפערגן אן דעם הערן זיין. דארום אושט ער זיין
לעבטאן בוז רד נעמן אין. גולט אר גען געבן אל בור לוסן געבן.
אר ווארד בון איינע וליש רט איינר בלייבן דא רובן.
מן יש

אן ישי אישט איין בויאויכט איך דר קען אין רעכט • בון רוז האטאביה
אישט אל זיין נישלעכט • דא שפראכן זא איס דא בוסן וולט דא איס
נישט בעשרש נעבן • איר זאגן עש אונזרע הערן עש קואט דיר ריט
עבן :

נע זיין דוך אל דא זיין בור לופן הער • מיינט איר איך טאד ניט זאגן
ווער אן ישי ווער • דא נעמן הין דא בוסן בור שאנדן ווארדן זא רוט •
אונ זאגן עש דעס קוירן נבלש ענטוורט דרוט :

דוך אונ דא זיין נעמן דא זא רוט • זא שפראכן אל נעמין ער הוט
בור שולט דעו טוט • ויר הונדערט שטארק היילן טעטן הארכיש אן •
אונ בליבן אין דער הוט נויארט נוייא הונדערט זאגן :

דוך שפראך מיט נעמין עש אישט דוך אלש בור לורן • וואש איר איס
נעטש הון נעטש דש טוט איר אלזא זורן • איר וואלן זא טוט שלאגן וואש
איר קואן אן • דו ויך אונ אויך דא קינד דא ווייבר אונ אויך דא אן •
איך שויר ביא מיינע לעבן אורד איר אונש נעטש • אורק ווען עש
טאן ווערט דש זאן קאן נעטש • זיין הויש מיט דעס נרוט ועשט
איך איך איס זא שאנד • איס זא ניט אויבר בלייבן דש איין הונט
ברונלט אן דא וואנט :

איינר בון נבלש קנעכטן נעמן זא נבלש ווייב • ער שפראך ליבי ורויא
בון העלפט זעלבט אויערע ליבי • עז הוט דער הערלונן דוך בוסן הר
ניאנדט • זא אירן אונזרע הערן זא הוט ער איס אנטבוסן שאנט :

דעס העלדן דוך הוט ער נרושיא שאנד נעטשוכן : איך בורכט דער
הערלונן דוך לוש ניט און נרוכן • זא הון אונש אין דער וואוישטייא
קיין מאנבל גלון • ווש איר בון איס בנערטן דש הון זא אלש נעטש :

בון הוט אונזר הער נבלש דוך הייט זאגן • ויל שאנד אונש שאוכהייט ער
ווערט דאש ניט בור טראגן • איך בורכט דש ער אונש אלן ווערט
שלאגן טוט • איר טארן ניכט זאגן כון נב דיר זעלברט רוט :

דא אילט דך אבזייל אונש נאך נוייא הונדערט ברוט • אונ נוייא לעגל
ורן לוד דא נאר דרוט • אונ בוינין שוין נבראטן נבויילט מיט אייער
ואל • אונ בוינין אונש נעמן נעמן נעמן דא איך נעס זעלבן זאל :

הונדערט

האדרט גרונד טרובן אום צווייט הונדערט גרונד וויין . זא שפראך
דש וול אדך אס שענקן לויכט ווערט ער שוויין . זא שפראך
אירן קענעכטן נון לאדט דא אילין נאך . איר גאלט לוקש היז רייטן אדך
ויל באלד קומן נאך :

זא שפראך צו אירן קענעכטן איר גאלט שטיל געדאן . דו ערמאנט ווערט
אין אום גאלט עש נבלרט נאך . דא רטן זא בהעסן איין דען
בערג היטליך . דוד אום זין מאכן בינגטן אין דאליין :

דא זייטן נבלש קענעכט דש שיקט אויך אונז הער . צד אום דען
זיינן ווש עש נאך אונזער . ער שפראך זא אויסן שטערבן איר
בלייבט אויבד קיין זא . זא הון אונש שאנד גשפראך דא שאנדהייט
טוט אונש ווא :

דא נון אבגלייב דוד קומן נאך . דא ויל זא בון דעק אדל בור ליד אס
אונגמאך . זא נינט זיך צו דער ערדן דעק ויל ווערדן מאן . זא ויל
אס בור זין בויען ער קערט זיך רכטש דאמאן :

דוד אום דא זיינן האטן נאטא שווערט אן . אס שלט אן איר
הענדן ער אום אל זין מאן . דא שפראך אבגלייב דא שלט אישט אלש
מיין . ווש דא אישט גשעהן דען ווערדן בוטן זיין :

דש רדט זא דארום דש ער זא הוירן גאלט . אוב דער הערליך דוד
בון ערשטן שונן וואלט . זא שפראך ליבר הער וולשט דא אונשאלדן
דר שלאגן . נון אישט דוד דא שלאגן מיין האד לוש דידאמאן .

וולשטו הער בור גשן אונשאלדן בלוט . דוד אישט ווא בידר דש ער
קיין גלייכש טוט . דא שטוס דער הערליך שטיל דש זא אס גאלט
זאמ . ווארום זא ווער שלאדן צו דער שלאגן :

אום אוב איר מאן נבלש שון העט בור שולדט דען טוט . דא געדוכט אס
דוד דש ויל אדך הוירן דרוט . אדך וול ריט בלוט בור גשן בון קיינע
וואמן מאן . אזא לנג אדך הון דש לעבן אס אישט גשטין קאן :

זא שפראך אדלר הער ריט נעמט אן אייזאק ווא . ווש אויך דער
בוזזויכט גלייכאמא יערן לויטן טוט . זיין נאמן אישט נבלש אונש
אויך ער . ער טוט אל שאלדיט קיין גלייכ אישט אס צו שווער :

דא : 1 : ח אד

אך נא אייך ליבר הער צו גיט יאָבדך הוט איך וואָסן זון • כָּל ווערט
 פֿיר שטערבן ער הוט ויל אינר גיטון • אויט אין זעלברט שטערבן
 הער כּוֹר גיט קיין בלוט • ווען אדרנן ווערט זיין אין קורצן אַז ווערט
 עש אייך זיין גוט :

עס איזט אין איינע הויז מענכער בידר האן • קינד אום איד ורויז
דיא זין אונטערן דראן • לויט אין זעלדט שטערבן אד זאלט קיין
בלוט בור גיטן • דש עש תויד אין אויארק קויניגרייך ניטווערט בור
דרישן :

אין און אייערן ווערן אויך געט העכר רעליון. אום אל דא
וועטן שטערבן דא אויך ליד הון געטן. איך וואס אייער קינד ווערן
קורץ זיין. וואס וואלט איר ליד הער דען ריט צור געטן איין:

מן נעמט ליבר הער נישענקט בון איינר האנט • ביידער ווערד זיך קיין דער ורויאן וואנט • זיא ספראך ליבר הער דיא שאנד ווער ניט נישענה • ווער איך דא נאמען יאמ העט דיא בוטן נאענה :

**דער שפראך צו אַכצײלן מן וויל איך לובן נָט . דער איך הויט קיין דר
נעמט דער . קלובט זיאָ נָט בון היאָל דער האט איר וואל נָטון .
דער נָט יתברך בָּן היאָל דער נעב דיר דיין לון :**

דע דאז בישט קואן הער קען איר • דיין ריד אחס אל דיין ווערד קעט
 יעצנד זאל אונ דיר • ווערשטו מיט קואן נען איר ט האנט • עש ווער
 קיין האנט אויבד בל' בן דער דא ברולט אן דא זאנט :

מן וד' כֹּהֵן דִּינִי וְעַמּוּ וְוִל אֶדְ עֵשׁ לִשְׁוֹן בֹּרֵךְ • יֵא שְׁפִרְאֲךְ נֶטְ כּוֹן
הַיֵּל וְעַל אֶתִּיךְ בִּזְמַן • דֵּא נֶאֱמַר עַד דַּעַן פִּרְזִיגֵט נֶאֱמַר בֹּן אֶרֶר
הַנֶּט • דֵּא דֶאֱנֶקֶט עַד דַּעַר וְרִיזֵן דִּדֵּר יֵא וְדֵדֵר הֵיטְ וְאֵנֵט :

דא רייט אָבנ'ן וודער הייסט אונז און איראקעכט • זא האכט אירט
אדער וויזעהייט אל איר נאך שלעכט • נא אונז דא זיינן הען וויד נ'סן
• איט עטן אונז אירט טרינק אונז ווט דא ערדן טרונ :

דא אומא טורין שטיל אומ זיט פאל בון ריכט . ער וויל באל אונז טרעפן
פאל רעד בראדעט . נאמערנש דא עש טאקט אונז דא דא זון איין
בריק . דא זיט דא דא אער זיין הערן ליד אונז אידן :
ער דר

ער דר שראך בון הערלן דש זא דור האט געבן . אומדש ער פיר הט
בזל לורן זיין לעבן . אומדש איס בור לייך זיין הערלן שיר דר בראך .
אז בזלר נאך ראש ה'צנה בור קרנקהייט ווארד ער שוואך .

דא עש מן קאס יס כסור נבל דער באזונדט שטארב . דא ענהארט
הער דור נאך חכמיון ער ווארב . דא איש ער באלד זיין בוטן לזא אגפיל
ון . וולשטו דור נעמן ער וול דך גען הון :

דא כיינט נך חכמיון לון הורט ווא זא זייט . כון בין אדך דך כט וורדין
דש אדך גולט זיין זיין זייט . דא איילט אומדש כון דאן אומדש פראך
באלד יא . איט בוינץ יונקדוואן זייט זא לזא דור דא :

דא נאס זא דור לזא איינס ווייב . ער שפראך אדך וול נאך איינא האלס
איינס לייב . איין יונקדווא בון יזעל דא היש אגפילעס . דא וואר
רוס אומדש דור זא אדך נאס :

דא דש דער קורין שאלו הורט זאן . ער שפראך איין טוכט דא
גול איש כט בור טראן . אדך גב זא איינס אנדערן זייט ער לזא וואו הט
כמואן . קוינט אדך אין מוארט וינדן עש גולט אדס אויב ביקוואן :

אדך וול דען באזונדט דור נעמן זיין לייב אומדש זיין לעבן . אדך וול אדס
איט איינס שווערט דער לזא וויאר ווייבד געבן . דאש ערשט אן דען
בושן אונטן אוש אנפערדן . אין אומדש זיין קאן אדך אין מוארט
וידן :

ער איש אדס באלד רוסן סלטי איש זון . ער שפראך אדך וול דר זאן
ווש דוא אושט טון . איין שוירא טוכט דא וושטו לזא איינס ווייב
געמן . אדך זאן דר דען יונק דוא דארפסט דך אר כט שטאן :

שאלו גאב איכל סלטי איש זון . ער שפראך אדך וול דר זא געבן דוא
גולט אר אבר ככט טון . אדך טא עש דען באזונדט מוארט לזא
ליידן . האב דר זא לזא איינס ווייב ווערט ער דך בון אר שידן :

דא אושט סלטי איש זון טא ווש דער קורין בנערט . לזא דן אדס
אדך ליינט ער מולט איין בלש שווערט . דר נאך שטארב אייב דא
נאס ער אר קינד . אומדש אדך בוינץ קינד אומדש סלטי נידדא :
א . ז . ב דא קאס

דיא קאמא אבד דיא בעל מאכד צו שאול צו נון . זיא שפראכ צו קוירן
שאול וולשטו דוד הון . ער אישט בייא אנש בור בארן אין דער
וואס טעניא חולה . יאבן אויף איינע בערן אין איינע וואלד הוא :

אן וואסענט זיך דער קוירן אום ווש דוד נרם . דרייא טויזנט שטארק
העלדן ער איט אים נם . ער צוך איט זיינס ואלך נען זיך אין דש ועלד .
דיא נאכט ווש זא וינשטר אויף שלום זיא איר נעלעט :

דוד האט נאעהן אויף איינן שטיין ווא היך . דש נאר איין נרוש ואלך
אין דיא וואס טעניא צוך . דא זאנט ער זיכא בוטן זיא גלטן זעהן גליך
אוב עש אישט שאול דער קוירן ריך :

דיא בטן קאמא ווידר אום זאנען אים דיא מער . אום וויא עש קוירן
שאול איט זיין לויטן ווער . דא נען דוד אללין נאר היימליך נאך ער
זאאן . וואס זיך לנט הין שלום דער קוירן אום זיין מאן :

וואס זיא אל שליפן דש נאס ער עבן וואר . ער נען צו זיין לויטן הין
ווידר דאר . שאול לאן אין דער מיטן בור וואר זאן אדך אויך דש .
דש ואלך צו אלן זיטן אום דען קוירן ווש :

צו לאן נעבן דעם קוירן דער אלר שטערקשט מאן . א: מן אין דעם
היר ניקנט וינדן קאן . אין האט נאמאכט דער קוירן שאול אין הויבט
מן איבד זיין היר . אין דעם קוירן אום היט דער שטארק אבגר :

עש ווארן אויך בייא דוד צוויין שטארק מאן . אן מן זיא אונטער דען
זיין קום וינדן קאן . דער אין ווש אין חיד אום היט אדמליך .
דער אמד היט אבישי זיא ווארן בייד רעך .

אבישי מן לרזה ווש נאר וויט דר קאנט . ער אום זיין שטארק ברודר
דער ווש יאב נענט . דוד שפראך צו אחימליך אום ט אבישי . ועלכד
וול איט איר קומן אין זורק מענכעלייא :

אדך וול נס קוירן שאול אין זיין היר היין . אויף שפראך דער העלד
אבישי הער אדך וול בייא יאד זיין . זיא נען איט אנכד אין שאולש
היר . זיא ווארן אל אנטלופן אים שליסן הארט אום זיר :

זיא נען

זא נאָן אַרש היר בייז דעם קוינן היינן . זיין שפיס שטעקט
 און דער ערדן דעם הויכט זיין . אום איין נלאז מיט וואסער שטונד
 און דא מער . דא שפראך דער העלד אַבֿישי צוד מיין ליבר הער ;
 הויט הוט דיר גוט יעברך בענטוורט דיין וינד זול דר שלאָפן ווערדן .
 אדך וול איין שפיס דורך און שטעבן טיין איז דא ערדן . זיין שפראך
 זיין הער צוד לוש דר בון . ער אשט גואלכער גוטש איר וועלן אים
 זיכטש טון :

דענאך וואלט זיך אַבֿישי ריט אן צוד קערן . זיין שפראך הר צוד בייא
 גוט ית איינע הערן . בון איר אום דען איינן זול אים זיכטש גישעהן .
 דיא לייט ווערט וואל קואן דש אן אין טוט ווערט געהן :

אדר גוט יעברך בון היאל ווערט אן אוירדן טוט . אודר אן איינע
 שטרייט ווערט ער ליידין טוט . זיכ אים זיין שפיס אום זיין נלאז מיט
 וואסער נאר . אום לוש אונש באלד בון הינן דאש אן אונזר ריט ווערט
 גואר :

אַבֿישי דער וואונדער שטארק זיך אויבר רידן ליש . ער נאמט עש אום
 טרון עש בון דאן אן אין צוד היש . אַבֿישי שרייט אויבר אבבר אום
 וואלט צוד בייטן . צוד ווש לו קליין יאבר אבבר לו שרייטן :

אבבר הט זיין בויש לו אים גלונן . אונזר אבברש בין לאן צוד גלונן .
 צוד וואלט הר דורך טליפן האט ער אין זיינע זין . אַבֿישי שטרעקט
 זיין ביין וורדר אונזערד לו אים :

צוד טורשט זיך ריט רידן אונזר אבברש ביין . ער ווער וויכטש
 אנטוואכט זוא העט ער אן גטויט אליין . צוד ריפֿט אן זיינע הערן
 גוט ית בון היאל אן . אין שטעבנדין וועשפא לו וליהן קאמ :

זא שטאך אבבר אין זיין ביין דש עש אין יוקט . אַבֿישי זיין ביין וורדר
 לו אים נוקט . צוד ווש ביהענד אום שולפֿסט אים דורך דיא ביין .
 ער אום אַבֿישי נאָן וורדר אליין :

נאר וער בון דאן אויף אים הוהן בערן . צוד ווש קליין אום האט דך
 גרושיא שטערק . צוד ריפֿט אבבר אדך האבט רידן מיט דר . ווא
 לאָן זול אדך דך ריפֿט אבבר ענטוור איר :

A iii • א דא ענטרט

דא אנטווארט איז אַפֿגור ווער אאָפֿטו נויאָרט נײַן • דעם דאָס
וועט אַפֿן דעם דאָס הערן אײַן • דער שפּראַך נאָ אַפֿגור האָר אַדד וואָ
דער וואָס • דאָ אַלס בײַד דער קײַנאָ נאָ טוט אַוועק אַלעס •

**זאג אן דאס ביידעכט אפערד ווער אישט דיר נאך . איט שטערק אים
איט קוזהייט אין אל דעם קוינרייך . דא וואלט דעם קוינ די היטן
דעש שטינד דרוואל אן . גאט הושט בור שלום דא אויס אל דיין מאן :**

דש איינר בון איינע בולן ביא דעם קוינ אישט גיווען . איך האב
אם קוים גהאלפן דש ער אישט געווען . וואו אישט דש קוינש שפיש
דער לווינ האבטן שטאט . אום דש גלאז איט וואשר נד לאב ערש
נאך הוט :

בייאנעט בון הייל דוא אומ אל דין קנעכס • דען טוט האט איר בור
סולרטער טיטט איד וואל איר רעכט • גולט איר אויך דען שולף
אז ליב לושן דין • דש איר רט היטט דען ליבן הערן איין :

דער קינד קענט דוד אן דער שטאן זיין. ער שפראך אישט דש
דיין שטיק דוד ליבר אן זיין. דוד שפראך ליבר הער עש אישט
האט זיין שטיק. שאול ליבר הער זיין ריד עבן בור כס:

אך הוּא אֵינֶה לִיבֵר הָעֵר כִּאֲדִין לִיִּד נִטוֹן . אֵר קוֹאט אֵר אֵין
אֵין הָעֵר אֵך לֹש אֵיִך אֵל אֵלֵט נֵן . אֵשֶׁט עֵש בֵּן נֵט בִּשְׁעֵר
רֵש אֵר אֵר נִיך נֵלֵט יֵאָן . נֹא נֹל עֵר אִסְפֵּר נֵעֵן אֵין נֹל עֵר אֵר
בֵּר טֵרֵאן :

טען ער דעם דאזיגן דאזיגן רב' (אז ער איז) • און איך אויס (און) •
 שטעלן צו ער • וואו איז דא ער • וואו ער • וואו ער •
 און איך • וואו ער • וואו ער • וואו ער •

[illegible][illegible]

ער זאָט אין אויף דעם בערג נאך אנדערן בױלן קינדן . אב ער זיין
ינג און אויכט בױנדן . דאס זאָט אידן לױבן דער אױבן אלץ בערג .
אז ווערן אידן אסאך אױסן אױסן ווילן בלױזערן :

דאס שפראך דער קױנן שאלן אידן האב אונדעכט גוטן . קער ווערן
הייסן אידן ווילן דעם בױדעם דרױסן . צו דעם שפראך דיינעם טױשן
עבן וואר . שייך דער אױסן בױסן דיינעם קנעכטן אידן שייך דרױסן דאך :
דיין לעבן דעם אױסן ווירדן אין דעם אױסן אױסן . אב אױסן אידן אױסן
לעבן אין גוט אױסן זיין . דאס ענטרעם אױסן דער קױנן בױסן וואר דאך
הױט וואר . דאס העסט אידן וואר דרױסן אידן ביקען דרױסן אױסן
וואר :

דאס לױך דער קױנן שאלן ווירדן הייסן בױסן אױסן . דױס אױסן אױסן
ווערן גען דעם זיין וואר . צו דעם אױסן זיין אױסן בױסן בױסן
אידן אויכט דער קױנן שאלן אױסן אױסן דרױסן גראטן :

ביזט אױסן אױסן בערן ווען דעם אױסן דאס אױסן . אידן וועלן דעם
היידן אין אױסן אױסן . דױס שייך דעם אױסן דאס אױסן דרױסן
שעמן . זעכט דער אױסן העלדן אין דיינעם אױסן :

צו דער ווארדן שפראך דער ווילן דיינעם זיין . אױסן זעכט דער
שפראך העלדן ווילן שטאן אין נעמן אױסן . נערן שפראך קױנן אױסן
וועלן אױסן זיין גראטן . אידן ווילן אױסן וואר לױסן דעם אױסן דרױסן
צו דעם אױסן זיין אין דער פאשעם אױסן גראטן . צו דעם קױנן
אױסן נעמן אױסן דאס אױסן שטאט . ער אױסן דאס זיין אױסן ווירדן
אױסן אױסן קינדן . אױסן אױסן אױסן אױסן אױסן אױסן :

דאס ער האט קױנן שאלן דעם ווילן דאס אױסן . אין אױסן דער היידן
דאס גראטן ער דעם אױסן אױסן . ער בױסן ווארן זיין אױסן דאס
הייסן ער דאס בױסן . בױסן האט ווילן דאס אױסן אױסן דער היידן גראטן :
ער אױסן דאס אױסן אױסן ווירדן אױסן אױסן . צו דעם אױסן דער
שטאט ווארן דאס אױסן ביהמ . צו דעם שפראך דאס אױסן דער היידן
ווארן אױסן אױסן אױסן אױסן אױסן אױסן אױסן :

דױס

צוד קדינן אָכֶש נאָר זער באַט • נעבט איר אין אייארק לאנד ארנעט
אין שטאט • דש איר אויך אין נה קיין אויבר לאשט ניט טון
אלזא נאנט הערליך צוד צו אָכֶש זענען אן :

דש טעט ער דארום דש אָכֶש ניט וולט ווישן • אוב ער דען זיין
עלזא איר רויב העט אב גרישן • קוינן אָכֶש נאב איר זיין דש
נאט צוד זיין • צוד אום דיא זיין נאמן זיין אן :

דש ורייט זיך הר צוד ויר וואלן נוט גיורן • אום וועלן עש ביהאלטן
אן אנדער שטאט דיא אן • צוד אום דיא זיין וואלטן ניט לעבן
בייטן איר וועלן איר דען היידן הייאלד צוד אָכֶש שטרייטן :

יא לנהן זער בון דאן אין דער היידן לאנד • ביזש דיא טויארן
דעקן ראנט מער קאנט • יא לנהן צוד דען נשור אום צוד דען נה
• אום אויך אין דש רייך וואלד אין דש לאנד עמאלד :

צוד אום דיא זיין דר שלום נאך איר נורן • וריינד אום אויך וריינד
וויט לויט דאריין ווארן • יא וואלטן קיין מענטשן אויבר בלייבן לון •
דש ראנט ניט קאן גשפרעכן צוד הוט עש גיטן :

דש לאנד אלזא נט צוד וואושוטן יא לנהן האנט • יא שלום יא לנהן טוט
ביז אן אָכֶש לאנד • יא נאמן שוין אום רינד אום קעמאלד אלזא
ויל • אום אל איר גשאיד האך אויך זינען ויל :

גומנט נולד אום זילבר וויט יא קונטן טראגן • צוד אום דיא זיין דיא
נען מעגן וואגן • דער רוב וויט זא גרושן דש ראנט זאגן קאן •
יא לנהן וודר צו אָכֶש צוד אום זיין אן :

דיא שפרדך קוינן אָכֶש דיא ביטט איר רייכטום קומן • דר צו איר
מאין וועגן וועגן הוועט עש גיטן • דיא אנטווארט איר הר צוד הער
אך ויל איריכט זאגן • ווייך דער צרום זיין האב איר הוועט גשלאגן :

אום צרום דען יחזקאל • אום צרום דען קר • דען הון איר דש נט
גומנט דש איר הון אלא • איר הון אלש דר שלאגן וויט איר בון קומן
אן • דש אויך ראנט קומט צו קלאגן וודר וואלד אן •

דש :

דש ביאנט דארף זאגן הער דש'נט איטש מיין • דש הוט אונש נחמן
דוד דער דינר דיין • איר וואלן אויך דארויש שענקן ווש איר וואלט
הון • איך קומט ביאנט צו קלאגן נען זיך'ן וועלן איר זין :

אכיש גלויבט דוד אלש דש ער יאך • נון הורט ווא אכיש צו זיין לויטן
שפראך • דוד הוט גטון ווידר דען קויכ'ן זער • נון אוש ער בייא
איר בלייבן אין קנעכט אויאר מער :

אזא טעט הער דוד דא ווייל ער צו זיך'ן זאש • ווען ער רויבט דיא
היידן ער שפראך דער יודן עש וואש • דער קויכ'ן אכיש עש אים
גלויבט אום גומן אין נאר הולט • דוד אום דען זיין גאב ער רייכן גולט :

נון העט דער קויכ'ן אכיש ויל מענכ'ן קוינן מאן • נאר ויל דער גילדנר
ער אויך דר צו גומן • דיא שטארקן היידן קוינן דא ווארן און אר צייט
: מיט הערטן שטעהלן רינגן ווארן זיא וואל ביקלייט :

אין דען זעלבן צייטן ווארד מן קויכ'ן שאול זאגן • ישראל ויל צוברין אין
אין שטיטן האבן • מיט אויבנות אום דעורקס האבן זיא זיך בוד ווארן •
זיא דינן אין אן אנט דש טעט דעס קויכ'ן צורן :

דער אדל' קויכ'ן שאול נוך זיין שטארקן זאנט • זיכט'ן שטאט'ן
שטאט'ן אן ווייט אל מיין לאגט • דער אויבנות הוט גדינט שלאגט'ן
טוט • אנד ווער דעורקס אין זייר גומאלט האט :

דא טעטן עש דיא שטארקן ווא זיא דער קויכ'ן שאול באט • זיא דר
שולן מאן אום ורויאן אין מענכ'ר ווערדן שטאט • אין דער זעלבן
צייט קויכ'ן אכיש זאנט • ער זאמלט אל זיין שטארקיא אן ווייט אן זיין
לאנד :

דיא אדל' קויכ'ן ריקן איש ער אויש ווילן • איר ווארן אוא ויל דאש מן זיא
ביט קונט צילן • ער זאמלט דער היידן איין ויל גרושש היר • איר ווארן
אן וילאן זאנט אין דעס איר :

דא שפראך אכיש צו דוד אדל' הערלונן קון • דא איך מיט היין
שטארקן דש בעשט זאלט טון • איר הוט דער קויכ'ן שאול גטון גרוש
לייט • איך קלאג דירש ליבר דוד אין דעם און בוד צייט •
ל יא א נערך

נ' רעך מיך דעם קיין אן דען וינדן איין . דא ויל טויער ריין אים
דיא טאקען דיין . דא ענטארט אים הער דער הער איר גולט איכט
דר לון . זייט איך קיין אהפט אין אויערעם לאנט כיט הון :

איך וול ריכט רט דר לושן דא אויש דר וולטר דעם . דא גולט לו איין
הויבטן מאכ ווע איך שלוי פלעגן . דא גולט אין איינס לאנט דש אהט
דען אל אול הון . גערן שפראך הער דוד הער דש זיא גיטון :

דוד אהט דא זיין לוחן מיט דען שארן . דא הינטן בייא דעם קויכין
דא גולט אין ביווארן . דא לוחן קרעטקליכ בור דא שטאט שונם .
שאל אהט דא זיין אויף בערן גלובע קאס :

דא שאל נאך דא היידן זיין הערן ווש אים בור זייט . מיט אייטל
שטעהלן רינגן ווארן זיא ביקליידט . ער קונט אויף הוהן בערן דאש
וואלך רט אייבר ועהן . איך רייכר גיט ית בון היאל וויאל גל איר גשעהן :

ער דענט אורעם אום תואים דא ענטארטן אים רט . ער שפראך
רייכר גיט יתברך בון היאל ריין גיגור איך ביט . האב איך א גיגור
אומוודער דרך גיטון . דא גולט איין וואלך . ישראל רט אנטעגוטן לון .

דא גולט עש לבר הער גיט יתברך אן איר ועלברט רעכן . אומ איין
מאין ישראל איין גיט רט לו ברעכן . דא גולט אין דיינס היאל איין
רעכט ריכט זיין . האב איך הער גיגורט ווא אשט דא גיגורט איין :

דא גולט איר לבר הער גיט יתברך וענדן אין גביא אין דאש הר .
אגור אנטארט איר מיט טרוואן הער גיט יתברך איך ביט דך זיר .
דש גבעט ווש גא גרוע בון דעם וענדן וואן . בוראש היאל אום
ערדן ליטערן ביגןן .

דא זון אן דעם היאל איר שיינ ליש זיא זיין . דענוך וואלט גיט יתברך
זיין גבעט רט געווארן . גיט יתברך בון היאל לו דען ענקלן שפראך .
איין וואלך הוט בור גיט ליד אום אונגאמק :

אן דעם קיינש ביטן קארט וך גיט יתברך רט אן . דא שפראך דער
קורן שאל לו אל רימ וואן . ווישט איר דענעט קיין אדוא דא אש
אגבט קאן אהטן . אהט איין וואלך . ישראל וול איך זיא וואן לון :
עש אשט

עס אישט לעבט מיט אונדז דאס איך איט אויב ווען. דאך ווילן אל
ישראל דארום בין איך מיט טרען. 'אום אויך בון איינר וואס אישט
בעסער ווען בון איינע מאן. לעבט מיט זיך גוט יעבך איז אונדז מיט
אן:

דא ענטווארט איך: שפאל קויפן עש אישט וואר • אין ארוי קאן איט
לויבן דא זינט אין עין דאר • אויש לויבן דער קויפן שאלו זין קויפן קליין
קוואנט • ער טעט אן אנדריא קל' ידד דש אן און ריט קאנט •

ער נאך איט לויזן זיין קענעכטן ביז נען עין דאר . אים קאמאן דענוך בור
נאכט דאר . דא שפראך דער קויניג שאול לוי דער זעלבן וויאן :
דא וואלט איט אובעט לויבן דיין לויבר וואל איך בישוואן :

ברענן איר הער איין טון וועלכן איך דיך הייט. דיא ורויא שפראך
דש טוא איך מיט דען אל ישראלי ווייט. דאש דער קויכץ שאול דיא
צויברל וושיט דר שלאגן. דוא בישיט דאדוק קואן דאש דוא עש דעם
קויכץ ווילט נאטן:

פֿין שפּראך שאול ביידעס לעבנדיגן נַט. דא קואש בױ איינ וועג
און קינדלייט נױט. דא שפּראך צו אױס דא וואס וועלכע וואלט דא האן.
ער שפּראך דען נָהא שאול הייט איד אן אויף שטון:

דא וואלט דען זעלבן טוטן ברענגן אויף זינען גראבן • וואס איך אין
ויל. ראטן דו גול ער איר זאגן • דא לויבט זיט איבער שמואל מנשה
אין שטון • ער באט משה אום אהרן זא גולטן איט אים גן :

פֿר נִדְּוֹכְט אָן זײַנעם זײַן עשׂ ווער דש יונקשט גֵרִיכֵט . דש ער אַוּשט
אױף שטען ער וואשט בֵּן דעם לײַבֿר ריכט . ווער א ט א בֹּת לֵט בֵּר
דֵרײַאַר לײַא כִּיאט ער אײַן . כּוּן וועלן איר זײַנן וואש דײַא דֵרײַא זײַן :

ווער דא אזאכט דען טיבר דער זיכט דא טוטן קואן • ווש דא טוטן
זאמן בון איס ווערט רט בור נואן • ווער זיא וושט אויף ברענגן דער
הירט ווש זיא זאמן • ער קאן רכטש זעהן אזדר ווייט גידיאן :

א' דא דאר בייא זיין דא זיין אל איין ודכט . זא זעהן אדר הויך בן
דעם ט' בר ככט . דא דא וזיא נאך שמואל אויכא אשה אויכא דער
קעגן . דש ער ווש דער קוינא דש הט דא וואל בור נאמן .

ה'ג 3 ה' 5 2

דא כּתּן אױף דען בױשן נען היאזל ניש איר שופף • נאכט ווען מן איז
אױף ברוכט ווא כּנן ער אױף דעם קופף • דש טעטן זיא דעם קוינץ
שאול ז אירן • דא כּתּן אױף דען בױשן אום כײַטן זך נאך זירן :

אױ ווא שפראך דא וואווא הושטא איך ביטרום • דוא בישט
זעלברט קוינץ שאול ווארום הושטו נלונן • ער שפראך דוא דארפֿשט
דך כּט ביורן וואן אן ווען זיכשטו דא • דא שפראך נלון עכּל נטש
אום אײן מאן דער אישט נא :

ווא אישט דער מאן נישטאלט דש גלשטו איך ווישן לן • זיא שפראך
ז אים ביהענדן ער טראנט אין פּענל אן • דא כײַטן זך דער קוינץ
אום בור שטוד וואל דש דש דער אלט מאן שאמאל דער כּבא ווש :

דא שפראך שאמאל ז שאול ווארום לושט דוא איך וויקן • אום אױש
מיינץ נראב לושט איך דר שריקן • שאול שפראך ז שאמאל הער עש
אישט איר לידן • עש זין אױף איך נלונהן מיינא ויינר דא היידן •

מן הוט זך גט יתברך דער אלמעכּטן בון איר אב נטון • אום וול
איך מיט כּבאָה נכּטש מער ווישן לון • אום איך מיט אורס אום
תּואם לושט ער כּכּטש מער ווישן איך • דארום ליבר שאמאל ליש
אך רויפּן דך :

דש דוא איר גלשט זאמ ווש איך גל הבן אן • אום איך דען שטארקן
היידן אן נדמן קאן • טרויאן שפראך שאמאל ווארום וויקשט דוא איך
היינט • זיט דש גט יתברך אישט ווארדן דיין ויינט :

האט זך גט יתברך בון דיר אב נטון • ווא בין איך זין דיר וואש גל
אך דך דע ווישן לון • רייכר קוינץ שאול נואר איך וול דיר זאמ •
דוא אום דיין גזן ווערדן ז טוט נישלאמ •

מערן ווערשטו שטערב דוא אום דריא דיינר גזן נליך • אום ווערשט
ז איר קואן אין דש היאזל כיד • דיר ווערט אלש נשעהן וואש איך
דיר הון נזייט • נדד דינע נעמלן אישט דש קוינץ כיד ברייט :

אך טאר דיר אין וואל נעם איך כּרכט איך כּכּטש בור דיר • מורן
ווערשטו קואן דא איך בין ז איר • דוא הושט עש אלש כּור וזירט אום
וודר גט יתברך נטון • דוא גלשט בון עמלן כּכּטש הון לעבן לון •
דא אילט

דא איילט זיך דער קוירן אומויל אויף דש אנטליץ כידר . מיט אנגעשע
אום מיט יאמר ווארן אים דר שלאגן זיין גלידד : זיין קראפט וואס אים
אנטוויכן דעם ויל היך נאעשן . ער הט דען טאג טאג דיא נכט נכטש
נארויך נאך נעשן :

דער צווייט נאך איין ענדבור וואר זאגן איך אויך דש . דיא ורויא זאגדן
דער קוירן זער דר שרוקן וואס . דיא שפראך ליבר הער אווערן ווילן
האב איך נאטון . אום האב אויך אויסן ברענגן ווען איר הט וואלן הון :
מן טוט אויך מיין ווילן קוירן אויס דר קארן . איין וועגן גוט איר עשן
זאג בור נעט אויך דער נאדן . זיין שפראך דער קוירן איך דש איין
ניט מער . דא באטן אין דיא קנעכט אום אויך דיא ורויא נאך זער .

אויף שטוד ער בון דער ערדן אום זעלט זיך אויף איין ביט . זיין
קראפט וואס אים אנטוויכן בור הונק אום און זיט . דא גרובט דער
קוירן וואס איך דען ווערדן דר שלאגן . וואו וואלד איך בור רעבן אום
וואס אין ניט בור טראגן :

מן הט דיא ורויא אין אירם הויש איין קאלב דש וואס נאישט . דיא איילט
אום ליטש עש שעכטן דיא דוכט עז ווער דר בישט . דיא נאט שוין מעל אום
בך קוכן דראט . דיא גב דעם קוירן אום זיין קנעכטן ולייט אום ברוט :
אויף שטוד דער קוירן אום זייער מאקלונג . ער איילט זער בון דאן
ביא נאכט צו גיין . אום דא דער קוירן שאטל צו זייער באלק קאס . אום
דא עש בון ווארד טאגן דיא היידן העבן אן :

דיא צוהן היין צו שטרייטן בור אירן קוירן זיין . דא שפראכן דיא היידן
וואס יודן ביא אונש זיין . דא שפראך דער קוירן אכיש עז אישט מיין
ליבר קנעכט . צו דר בון דען יודן דער הערלונג דינט איר רעכט :

אזאנא דער הערלונג דוד ביא איר אישט נאמען . דא הוט ער איר
מייער וויינד ווערן אויסן נעמען . דא צו דינטן עש דיא היידן עש אוכט
דיך וואלן גרויאן . ווילטו איינעם יודן לייב אום גוט נארויאן :

שיק אין אין זיין שטאט דיא דוא אים הושט נעבן . דאש ער אונש אין
דעם שטרייט דיא אן עבן . וואו וואלט זיך דער הערלונג דוד באש
צו מאכן . שלגן ער הינטן אין אונש שאטל ווארד זיין לאכן :

ל ווא יא דען

דען שטארקן דעם קוין וועלן איר ריט ביא אונש הון . קדענקט איר
ריט דש דיא וויאן זאגן אויף יערס פלון . טויגט הוט דר שלאגן שאל
דער הער ווין . אס דוד זיהן טויגט ער וול ריט ביא אונש ווין :

אכט שפראך לו דוד דא גולטט היימהן ון . דך וועלן דיא היידן ריט
ביא אין הון . דוד שפראך דש ווער איר אין שאנד ליבר הער ווין
דיא לויט אוכטן שפרעכן איר אוכט ריט שטעט ווין :

ווש הון איר ליבר הער ווידר אייך גטון . דש איר איר אין ווידר ריט
וועלט שלאגן ון . דואויל טויאיר רעקן בור וואר זאגן איר דר דש :
דא בשט אין איין איין אלש עכנל גטש :

מייאדט מייא הערן דיא היידן דיא וואלן דך ריט ביא אין הון .
אורלוב נאס הער דוד אום לוך בון דעס פלון . ער אום אל דיא ווין
קאמן לו זיין לו ון . דא וואנדן זיא דיא פערטן אל חס טטון :

דיא שטאט ווש אויש בבראנט נאגן אין דעס בויאר . דוד אום דען
זיין ווש אל ווידן טייאר . איר וויבר אום איר קינד ווש איר קיינש
דיא . איר וך אום איר גט דא ווש אנדרט וואו :

עש ווש ווידר מעש וך אין דער שטאט ריט מער . דוד אום דיא ווין
וויכטן אל נאר זער . דא וואלטן אין דיא ווין בור רוסק לידא בור
שטיין . מיט יאמר אום מיט סט וואורדן דא אל זער ווין :

דוד מיט זינך בעט אבר שריא לו גט . דא האלן אס גט יתברך
בון האל אויש אלס סט . ער שפראך לו אברה ברענגן יאמר אום
האמר הער . דא טעט דער כוהן דורש ביער :

ער ליש וראתן גט גל איר דעס וואלן נאך יאגן . דיא איר דיא שטאט
הון בור וואלט אום גל איר דא דר שלאגן . דא שפראך אומר הער גט
דיא גולטט אן נאך ון . דואוילט זיא דר שלאגן דיא דירש האבן
גטון :

דוד אום דיא ווין וועלן נאר גטורס . איר וויבר אום איר קינד אום
אל איר גטורס . דא קאמן דא לו איינע ביר דער היט נשאר :
לויא האנדט זינד האבן בליבן טען דר בור :

דיא

זא וואלטן מיט מער וואס איר נאנט וואס אנדערש וואס? דוד מיט לוויא
האנדערט דיא בליס איז ער דא. דוד אום דיא זיין דיא קארטן זיך די
דאן. דיא בולנטן אים נאך נויארט ווד האנדערט אים.

דיא בונדן דיא איין אלז דער וואס האלבר טוט. דיא לאבטן אין מיט
מאטער אום אויך מיט ברוט. דיא ברוכטן אין זיך דוד אום דיא ער זיך אים
קאמ. דיא גלבן אים איין האלבר ויין דיך בון ער קראפט ניומן.

אום בון דען דודן טרויבן נאבן דיא אים לוויא. ער האט אין דרייאן
טאמ ווען קיימליי. דיא ער זיך קרעפטן וואס קוואן מן. דיא
שפראך זיך אים הער דוד נאך אן וואס מאכט בישטו.

ער שפראך אים אין איין אלז איינש נאמלן קעכט. אים בון נאך
קראנץ ניוארדן איר אישט מיט רעכט. אים נדעכט אים אושט
שטערבן אים קונט מיט נענען. ויל בולן בון נאמלן אישט דיא ניועמן.

דארום דע דיא היידן דיא ווארן ניומן איש. אום אויך דיא יודן
ווארן מיט אין אירם הויז. דיא זיין איר ניומן דען יודן אין אירן לאט.
אום אויך דען היידן אן דער דרום וואלט.

מיאנט האט אום ניוארט וואו איר זיין דיין קוואן. אום אן אודר האבן
קוין בודין אום ויל האבן איר ניומן. אום אויך דען העלד בודן הון ווד
נברוכט אין מיט. ווד האבן אים ניומן אלש דע ער האט.

ווייבר אום קינדער האבן ווד ניומן אן דער שטאטן. ווד האבן
זיך נאמלן איין קוין שאלן ניומן. דע הון איר אלש ניומן אום דיין
נברוכט זיך האט. אום האבן אים נאמלן מיט בודיא איש נברוכט.

ניעל וולשטו אים וויין וואו ונדא אים דע היין. נערו שפראך דער
אלז וולשטו איר אנדערש שווארן. דע דיא אים וולשט דע איר
אום וולשט אים אן לעבן. אום אין איינש הערן האט גלשט אים
מיט נעבן.

דער אים הערלעך דוד בוד היש אים אלש דע. דיא נאמלן אים דער
אלז וואס נאמלן וואס. דיא ווארן דיא יאן נאמלן אים דעם אום אום.
אום טאמלן אים דיך דיא מיט ווארן דיא אום.

דיא

דא וועט עס נון אויבנט דא צוד דאד וועט קומן • און באנדן זיא אירא
העלס צוד יאמ זיין וואס • אום איד דע ואלק עאלק וועט צו שטרייט
ברייט • דא דרוקט זיא צו זאמל אום ווארן און בור צייט •

מִן הַטֵּן עַם עֲמִילָה דַּעַר גִּילְדֵרמַאן אַא וִיל • דַּשׁ וַעלְד וואַר רַב־וִילט זא
דְרוּקן לִדְרַעַם רִיל • בִּיד אַמ־דא זײַן וואַרן מִיאַרט ויד הוּמֵרֵט אַאן •
דא לִפֶּן דַּשׁ רַב־וִילט וואַל עֲמִילָה אן :

כון הטן עש עמאין העלרן דיא ווארן בשווינד • זיא שולן זער אייף הער
בדש ברנד • וואל ווארטן זיך דיא יודן מיט איר שווערט אורט •
איש הארט שטעהן רינגן נאנט הורט קיין ווארט :

אומ דא דער הערלונג בוד עמליך קראפט דר יאך • דא וואלט ער אן
דיא שפילן נאך ביהעד ער בוד הין בראך • זיין שילט בינעד ער לו
ואטן דער ויל ווערדיא מאן • ואיש לנך ער זיין קטש שווערט דאש ער
גלית בואן אן

ער שפראך נ' זיין לויטן שטעט אן דען רוקן היין : דא שלון ער
קדעפטיקן דורך רינן שטעהליין . דא ווארן עמאלקש קנעכט אויך
און בור זייט . דא שלון אויף הער דוד דש ווש דען יודן לייט :

מן ומארן בודש העלרן נאר וואל צו לובן • דא דרוכטן אויף עאלק איר העלס
דא אין צו קלובן • איט דען עאלבן רינגט הט עאלק וואל האלב בור לורן •
דא עאלקס קאמון בון אנדערש טעט הער בוד לורן :

אז דאס ער דען זיין גוט קונט צור גסטון. זיא הטן זיך גשפרייט
ווייט היינט צו טאג פון. ער אומ אל דא זיין שטאנד אין גרושר קוט.
דא וילן עש בון עמאלך נאר ויל אומ ווארן טוט:

דער שטערייט וואס דר שפרייט אז ווייט אז דוועלט • דוד אומדען זיין
אד שווערער ווייט דר העלט • דוד נאך לוריקן יאן ביידן העסן
טען • זיין וילן עטש שווערט ער דורך עאלן שלון:

דא שטענער אלט צו שטוק וועט ער קאמ אן. דא שולן דא ווידער אונס
 זיך דאזש צויער בראן. וואו ווירט זיך הער דוד איט אלט האפער
 האט. וואו מעגן העלדן קוין שולן דא אין דאזש האט:
 בון ארץ

בון איס אום דען זיין גרוש קראפט ווארד געטון . דא לאגן דא עמאלדן
בזר אין אויף דעם פלון . זיא הטן עמאלדן אום רינגלט אן אלן זייטן .
עמאלדן קונט רטוליהן זיא מושטן מיט אין שטרייטן :

גוד אום דא זיין הטן אום גקרייטט . דאש גרוש ואלדן עמאלדן דאש
מינשט אום דש מינשט . עש ווארן אייטל העלרן אום הטן קראפט
גנג . וואל ווארט זיך עמאלדן ביז דש מן זיא דר שלונ :

וואו גודש קעכט איינר שטוד אין מיט . ווען עש זאך הער גוד ווא
דראנג ער צו איס דרוט . ער מאכט ווייטא נאשן דא ענגן קונטן איס
גיט שארן . זיא ווארדן אל גרוכן אום מיט זיינע שווערט בלארן :

גוד אין דער מיט אויף עמאלדן שלונ . זיין ואלדן אן דער זייטן זיא האלן
שטרייט גנג . גוד אויף זיין רוקן זיין שילט ער ווארן . ער שלונ צו
ביידן זייטן מיט זינר קלינגן שארן :

דער שטרייט ווערט דא נאכט אום איד דען טאג . ביז עש ווארד
ינשטער דער שטרייט ערשט גלאגן . דא לאגן גרושיא הויפן צו דען
יודן טוט . אום וואשן גרושיא בעק בון דעם בלוט רוט :

אן אל עמאלדן זייטן דען שטרייט צו זיך נאמן . ביז דאש זיא אין דער
מיטן ווירד צו נאמן קאמן . דא ווארד עמאלדן ואלדן דר שוואגן איינר אל .
אב בוכרן זיא אריא העלס צו גאנגן ווש דער טאל :

דיא עמאלדן הטן רעגלרדיך דא ווארן קליין . זיא רטן אויף דען קעמאלדן
דיא רעגלרדיך גליין . דא זיא כון נאהן דש זיא הטן צו לורן . דא וואלדן
זיא בון דאן דש טעט הער גוד לורן :

ער קונט זיא מיט וואגן זיא רעכטן אויש דעם פלון . גוט יתברך לש זיא
גרשן ווש איר עלטרן הטן געטון . דא עשונדן צו יעקב איז וואלט אין
שלאגן טוט . וד הוגדרט זינד מאגן וויס בון עשו דרוט :

מן ווארן דער רעגלרדיך וד הוגדרט בון יעקב וד הוגדרט קומן . אום
דא הטן דא אינאנד אירן לון איין גומאן . דאש אין דער הערלונ גוד
דא רכטש קוט טון . אקליכט ווארט אומקייט גימט דא זיין מן :
כא i ב' א דר חוכ

אומדען צון שפאנט אומדען צון אשתות • אומדען צון רובא ושת
אויך קיט צור שונות • א: אוד אין דען שטיטן דא דא נאש דער
י: דאמאל • א: אוד אין דען שטיטן דא דא נאש דער קד :

אומדען ב'ון חרין אומדען ב'ון ע'ן • אומדען ב'ון ע'ך אומדען ב'ון
ח'בדון • אומדען ב'ון ש'טן דא זיג זאלן דין נאכט • דא זאלן דין אים
דיא זיין עטליך הוט אנפאנג :

[illegible]

דא וואלט דער קויפן שטאל בארן אן דעם שטרייט. ניין טפראכ דא
זיין עש אישט נאך מיט זייט. ווער נאך אי אין קויפן אן דער שפין
נאך. ער וואלט אי בור נאך דריקן זא וואלטן אין מיטלן:

דא דרוכטן עש דא היידן אין דער יעדן שאל • דא שווען דא היידן דער
יודן ויל צו טאל • אויף הייב דער קויערן שאל דא אידן אמן זיין • זיכר
גוט יתברך בון האל צו ברעכט אמן :

אייזיק זינד וויל איך ביקען דריי אדער האב געטון . דאס וואלט אלץ ישרא-
ל' האט זיך אנטוועלטן וואו . דא איך וואו דאס בראכט דאס קינד דא איך שווא-
ווארטן וואלט . איך טעט עס אין דעם בעסטן דאס וואס ער האט
וואלט :

זא איך דש וואלך בון עאלך האב איבער בלייבן לון • אך איינט עש אין
דעם ביזשטן גאט האב איך גערעכט • דאס וואס איך האב געווען
שולדיג • דאס וואס איך האב געווען • דאס וואס איך האב געווען :

א. מיינע קעניגליכע הויז האט איר איינע גוטן • דעם וואלט איר יאיר
שלאטן יאכאב וואלט איר • דאס שניט פון דעם העלס מיט זייער
קרוין איר • פון איר דיר ליבער הער גיט יאיר • אל ב' בולען
זיין :

דא ליף דער קוירן שא: אעלברט אין דען שטרייט. מר שוין דען
ביידן עסק וואס דער ווייט. עוולין ויל דער היידן באר דאס אין דען עטן
דא דאמאן וליף דען קוירן מעכר קוידא וואן:

שדח ב' ה' א

דא דעס זיין שטארק זאהן דעם ערשטן איין נאך . דא שולן זיין דער
היידן נאך וילן זיין טוט . דער דאזשט ברוטליכן אויף נען היידן
בראך : דעס איין מענטש דעם אנדערעם אדער קוים נאך :

נאך לייד וועט עס דעם קוים דעם איין אדער דאזשט איין . ער רופט
נאך יעמערליכן און דא שטארקן זיין . עס וועט דורך הייבן וועלן נאכט
ליידן נאך . דא זייט אישט ליידן קוים דעם אדער אדער ליידן טוט :

זיין שפראך דא זיין מענטש מענטש בור איין און . איר ביינערן נאך
אויך זיין אדער קוים קוים טאן . אדער וועט איר ליידן הערן
ווערן זיין טוט געלעבן . וואו אדער און אדער וועט זיין הייבן טראגן :
און וועט דעם שטערבן וואו רעכט איר אדער וואו . און אדער וואו וילן היידן
ליידן אויף היידן באך . דא שפראך היידן וועט היידן מענטש שטארק
און . דא שולן אויף איין אדער דעם דעם ביינערן בראך .

און נאך זיין ביינערן זיין דא שווערט דא העלן קליין . אדער וואו איר
זיין זיין שטארקן שטארקן . דער שטארקן היידן וילן וילן טוט . שאל
אדער דא זיין שטארקן און גרויס נאך :

אדער שולן דעם אדער דאזשט דעם פלון . זיין וילן זיין ביינערן זיין
דאזשט דעם טאן . דא שולן דא זיין טוט מענטש היידן . אדער דא
היידן דא זיין דא וואו דא זיין זיין :

דאזשט זיין ביינערן זיין אדער דאזשט אדער גרויס נאך . דא שולן אדער אדער
באשטן וואו דאזשט טאן . וואו וואו דאזשט זיין ביינערן זיין זיין דא
שולן . שאל אדער דא היידן ביינערן זיין זיין :

שאל קאט דא וואו דעם זיין קעכטן זיין . זיין דאזשט קעכטן זיין
בור אירן הערן זיין . וועט שאל דעם קוים וועט בור זיין דאזשט . וועט
אדער העלן וואו קוים בור דעם קוים שפראך :

דא וואו דעם שטארקן היידן אדער שולן . דא זיין זיין דא
קאט דא דא וואו דאזשט קאטן . דאזשט דאזשט דאזשט דא
היידן זיין אדער נאך . דעם אדער קוים קעכטן זיין וועט דאזשט :
דעם

דער שטארקן היידן ווארן נאך לידר לו וילן • קויניש שאול קנעכטן
שולן זיא און ליל • דא וואלט דא גרוש מעלן דען יודן רכטש בור
טראגן • דא ווארדן קויניש שאול העלדן אל דער שלאגן :

אום דער קויניש שאול שטונד אדך אין גרושער חט • אום מעגער
שט זיך דער היידן לילן אדך בור אים טוט • דא מן יהונתן זינש ווארט
טוט ור כאטש • ער דר שלאגן מעגן היידן ביז ער לי זינש ווארט קאס
ער אום זין לווין ברויזר דרוגן דורך זיא אל • מעגן שטארקן היידן
שולן דא לו טאל • דער איין היש אביבב איין יאנר דעגן גוט •
דער אסד גילך שוע זיא וואוטן אין דעס בוט :

דא מן דא דריי ברויזר לו אדק ווארט קאמן • מעגן שטארקן
היידן זיא דש לעבן כאן • דא טרייב ער גרושן יאמר דא ער זין קינד
זאך • מן מוש עש גוט דר בארמן ער וודר זיך זעלבט שפראך •
דש אדך ווארד גבארן דשוול אדך גוט ית קלאגן • דש דאך איין מיט
וולן איין קינד גולן ווערדן דר שלאגן • דא לווין יונג קוינען שטונדן
אין גרושער חט • אד שטעהליין רינגן ווארדן בור בלוט רוט :

מן זאך דען קויניש שאול יעמליכן קלאגן • דש בון איין מיטן וועגן
איין קינד גולן ווערדן דר שלאגן • וילן מעגן שטארקן היידן דער
קויניש אדך דר שלאגן • דא קאמן אדך איין גרוש געדעגן אדך ווארן מך
גיסן :

דאריין ווארדן דא לווין יונג קוינען דר שלאגן • שאול אום יהונתן
ווארדן יאמר דער קלאגן • איין ווארף יהונתן זין שווערט זין בדער
ער דא ראך • מעגן שטארקן היידן ער דאך שטאך :

דער אדל דעגן קוינ ווש וואל לו לבן • אומער דען שטארקן היידן
זין שווערט זאך מן טובן • דא היידן קרעפט קליכן דרוגן איין דען
אמן • בן אדן שטארקן שלאגן שטונדן ער ביז :

דער אדל קויניש שאול לו זינש מן שפראכן • זין שווערט איין
דא היידן אלט לוט דר קלאגן • דא אדלן קיין הערן שטונדן ביד
אין חט • יהונתן דער שטארק זין רינגן ווארט אים חט •
(כ) ט י ב ג וואל

וואו ווארט זיך דער שטארק מיט אילענטהאפט'ן האנט • דורך
העליס און דורך שילט ער טראנט • ס'וועט זיך גוט דר באראן דער
נרושן טוט • יהונתן דער שטארק ווארד נישלאן טוט :

דעם אידלן קוינען קאמ דא וועט אלעמא נרוש • ער טענה'ען הייזן
מעגן הערען שטוט • ער שולן דא נראיקל'כן וואויל שטארקן און •
דא וועלן ויל דער הייזן בור שאל און דען טאן :

דא קאמ עס דא הייזן אבר דאר נאון • א מ'קאמ דא דא שוין
דא דא שוין מיט דעם בון • זא שוין נאר ער און דען ווערן און
בידש דש רוט בלוט בון דעם קוינען ריט :

דא שארען שפילן פיל דורך זין הארעט בראך • דא ווארד דער
אדל קוינע בון דען שוין שוואך • זין קראפט וועט אים אנטהאלטן
דא ער זין אנטהאלט • לו זיצט קנאבן זיך דער קוינע וואנט :

ער שפראך לו זיצט קנאבן דער אים נאך טרונ זין שווערט • הויז
לבר און וועט אים בון ריד בינער • אים בון ווא הארט נישטן דש אים
שטירב לו האנט • געט ית'אל אים ביהיטן בור מינר ויידה האנט :

דש זא אים נאך וואנט מינר ויידה דא הייזן • אוב אים געשט בור
זי אים לעבן דש ווער אים נאך ווא ליידן • דא בישט אים אל דין
לעבט אים נאך ווערן • אים בון ווא הארט נישטן דש אים נאך
און נאנטן :

ס'וועט אים דא נאך ווער זיך אים דין שווערט • אונ שטיך אים
בולענד זי טוט טא וועט אים בון בינער • זין אים און מיין טרויער
געט ית'אל אים הער אים • אים בון אים הענדן און דער
שטוב זין :

דער קוינע נאך זין שווערט וועלברט אים זין האנט • דער קמפל'ן נון
דער ערדן ער דא וואנט • ער ויל אים דא שפילן מיט קרעפטן טעט
ער דש • דא וואנט ער לייד שטעבן דש שטיכט ער נאך :

דא דא דש ער נאך וואלט קאמ אים ויידה האנט • דא דא שטארק
ער דא וועלברט דש ער טוט ויל אים דש אים • דער קנאב דער
אם נאך טרונ זין שווערט דער העט עס געזען • נאך דעם אידלן
קוינע וועט נאנטן :

דער קנאב לויף זיין שווערט אויש און זי האט . דע קנאפן נאך
דער ערדן דער קנאב און וואנט . ער וויל צו גרוסן ליד און זיין
שווערט נאך דרום . ער שטארב מיט זינס הערן זא ווארן ליד
ביידא טוט :

דא וואהן אל דא זען אויש דעם לאנד . דא ווארד און צו דעם היידן
נאך וויל נאך גראנט . דא שטייט דא מוהט ווארן דעם נאך גרוש לידן
דיא יעדן וואהן צו דאן דאריין זעלטן נאך דא היידן :

אן דעם אנדערן אורט דא היידן ווידר קאמן . אויש לויף דא היידן
דיא טוטן איר קלייד זא כאמן . זא נאהן דעם קורצן שאל לידן זינס
שווערט . דא וויאטן זא נאך זאך דער הערן נאך מער בינערט .

אויש לויף זא דעם קורצן זיין שטארק גראנט . אס שרדן אב זיין
הויבט זי האט . זא שיקטן עס און איר לאנט און איר אספער הוינער
זא נאמן . און היידן דא נאך מער :

זא האטן און אשדוד זיין הויבט גטון . זא שטערטן זיין לייב און
מיאך בית שאן . אס דריי זינד זיין שטערטן זא און דא . דאס
ווארדן דא בון געשלאגן דעם זעלבן טאג גראנט :

זא שפראך זי אינדר קורצן שאל האלף אנטן . צו דעם קורצן
הויש איר וועלן אס און גוט טון . דא גיטן זא דא נאך נאכט זיין
גאנץ אס . ביידא : דא דעם טוטן קורצן און דער ווארד קאמן :

דא כאמן זא דעם קורצן אס זיין און אל דריי . אס טרונד דא היידן
דיא קורצן הערן זא . דא ברעבן זא דעם קורצן זיין געשלאגן ער
לויף . זא טרונדערטן אס ווידערטן אס אשטן דאן טאג :

אס זיין דער קורצן שאל וויל געטן טאג : דוד וויל צו זיין ער וואנט
נאך דריי טאג . און צוויי נאכט טאגן ער קיין בושטאפט גראנט . אס
אן דעם דריטן טאג דא לויף זיין אס און :

זיין קלייד ווארן צו ריטן צוויי יאר און צו קאמן . ער קאמן אס
ברוכט ערד און זינס הויבט צו טראגן . ער גיט נאך זיין דער ערדן
דא ער באר נאך טאג . דא דאן טאג דא נאך זיין ערד און :
ער

ער שפראך ליבר נײַל ווש בידויט דיין קלאן ווא שווער . ער שפראך
בױן ישרא אדך בן גלום הער . ווא זאגן איר אויף דיין טרויאן ווש אישט
אס שטרייט גשעטן . ליד אום גרושן יאמר האב אדך אס שטרייט
גזעהן :

ול בולק בױן ישראל זין לו טוט דר שלאגן . אום אדך דער קויכג אום
יהונתן דש קאן אדך אויך וואל זאגן . אום אל דעש קויכגש שטארקן
זײַן גשלאגן טוט . עש אישט בערגן אום טאל בױן אייטל בלוט רוט :

דער קויכג אישט דר שלאגן אום דרייא זינר קינד . יהונתן דער
שטארק אום דעש קויכגש גינד יודא ווישטועש לו זאגן דאש זא זין
לידר טוט . אדך רייכר גוט זאברך בױן היאל דער יעמאלן כנס :

וואו הוטטעש גזעהן אור ווא ווישטועש לו זאגן . דש דער קויכג
אום יהונתן ליידר זין ווארדן דר שלאגן . ער שפראך אדך ווש אס
שטרייט אויף דעש בערגן בלובע . דא דש גרוש אונגליק ליידר גשא :

דער אדל קויכג שאול שט: כנר אין גרוש כנס . אום לאגן ול דער היידן
בױר אס אדך טוט . דא טעטן עש דא רייטר אונד דא רייטר גוט .
דער קויכג וואר גשושן דש אס אבראן דש בלוט :

אויף זיין גוטן שפיש ליינט זיך דער ווערדיא מאן . אס קורט זיך דער
קויכג אום זאגן אדך אן . ער שפראך ליבר נײַל ווש מאגש מאגשט דוא
גזיין . אדך שפראך אין גר עמלק וואר דער וואטר מיין :

ער שפראך ווא איז אום שטיך אדך באלד לו טוט . דש איך מיין זינח
רט זאגן אום ברענגן אדך אין כנס . מיין גינד האבן איך ביגריפן מיין
לעבן מוש אדך לון . עש גולן דא בױר שטופטן היידן אירן ווין רט מיט
איר הון :

דא אדך זאגן דש דער קויכג יא מושט ליידן כנס . דא שטונד אדך אויף
אום טאג אין בלונט לו טוט . זין קרון אום זין תפילן גול דש וואר זיין
זין . אדך האב עש אויך הער גטראגן דוד הערא מיין :

דא דר שראק דער הערלונג דוד ער אום אל זין מאן . זא לו רישן איר
קליידר לו וויסן העבן דא אן . דא קלאגטן זא בױן הערלונג דען יאמר אום
דיאכטא . ביז אן דען אונגט איר קיינר אש קיין ברוט :

אס דען

אומן דעם קוינן שאאל אומ אומ אל זיין מאן . אומ אומ בולק געטש אומ
אומ :הוכתן . אומ אומ דש ניינד ישראל דיא דא לאמן אין דעם שווערט
דוד אומ דיא זיין איין איקליכר וויין ביינערט :

דיא שפראך קוינן דוד לו דעם בוסן ברוטער . זאן ווער אישט דין
וואטר בון וואנן קואשטו הער . ער שפראך איין גר עמאלק איין וואטר
ווש . דש וואלט איר איר הער בלויבן בור וואר זאן איך אויך דש :

דיא שפראך דער הערלונן דוד איך וויל דירש רט בור טראגן . ווא
טארשטו נייאלבטר געטש דר שלאגן . בויכשטו דרך רט ווינדן ווא
טארשטועש וואגן . כין איך ליבר הער איך הון אויך אן גלונן :

איך הון אין טוט זעהן לויט אין זיינע שווערט . דארום הון איך גלונן
אין בעטן ברוט איך ביינערט . דיין שולט אן זיינע הויבט דוא הושט
בור שולט דען טוט . איך וויל דיר לושן געבן דיין רעכט בעטן ברוט :

ער ריפט איינר זינד קנעכט נון כס אים באלד זין לעבן . ארט זיינע
שארען שווערט וואשטו אים דש בעטן ברוט געבן . דא שולן ער אין
לו טוט אז אים זין הער גבוט . דא לאן דערנ רעמאלק בור דוד
קנעכטן טוט :

דעם אידן הערלונן דוד שוואס זין הערל אים בלוט . נאר זער וואר
ער דר היצט ליידיג ווש זיין אומ . אומ שאאל אומ אומ יהוכתן הוב ער
אין קלאג אן . עקונט אין כאנט טרוישטן וודר ווא נאך מאן :

אוינא דעם אידן הערל דען וור ביר לורן הון . נון אוישן וויר דען
הידן ליינר זיין אונטר טון . עש הוב זיך אין דעם לאנד יאמר אומ
גרשנוט . יהודה אומ זער שטרייטן אז אשה רביח גשריבן הוט :

ווילשטא דין ויינד יאגן ביז דש דא בור דר וליהן . דין שווערט דין
בון דין פפיל אומשטו באלד זיהן . ביז דש דר דין ויינד אירן נאמן
קערן . דיא שטארקן בון יהודה אוישן זיך ואשט ווארן .

דיא הערשטאפט בון ישראל דיא אשט ליינר טוט . אויך בערן אומ
אין טאל דכט אן בלוט רוט . איך רייכר געט ישראל דער עמאלקן פין
ווש שטארק העלרן קוינן לו טוט גשלאגן זין :

ל א א א

איר אידלן ריין קויזן ווא אשט אויך נשעהן • מן מושט אויך אין און
 שטרייטן אל מול דז בעשט בור יעהן • ווא זיין דיא שטארקן בואלן אום
 לין אין דעם בלוט • מן האט איר דוך נטראן שווערט אום הארש
 נט :

אך וואלט דשעש אין נתרמנט נואנט גולט הון • אמוזא דעש בואן
 בוטן ברוט אין נאשן אשקלן • אמוזא שטיט דער פלשטיק ווא ורייאן
 ניד דא היידן • אין אירן שטיטן אויזא דעש נרושן לידן :

דש איר אויך גולט ורייאן אויזא דער נרושן כוט • דא הערשטעט בון
 ישראל אשט כון לידר טוט • בערן בלובע דא שולד אשט דר ברייט
 • אויף דיר אשט נשעהן דש נרושיא הערליא לייט :

ננט יתברך גול דיר דארום נעבן דייקלן • קיין טויא בון דעם היאל
 גאלט מואר הון • אום אויך בון דען וואלקן גאלט האבן אויך קיין רעמן
 אויזא קויזן שאול דוא אויש דרוילטר דעמן :

קיין ארכט גל אויף דיר כט וואכשן אויף בואן נוך אויף ועלדן • כמנט
 גול דך בערשן דז בישט וואל ווערט נשעלטן • שאול אום זיין שטארק
 הטן שילט נט • דא קונטן אין כט העלפן דא לין אין דעם בלוט :

דא ווארן וואל נהערטעט כונטן לעדר שון • דא הון אין כט נהולפן דא
 לין אויף דעם פלון • זיא ווארן וואל כואלכט גילטר ווען איין שפיגל גלאז
 קיין פפיל קונט דארויף העפטן אך ננט יתברך ווא קואט כון דאש :

דש דא שארפס פפיל דארויף נהעפטעט הון • דורך שילט אום
 דורך רינג דא לידגיא פפילן • אך רייכר ננט יתברך בון היאל
 דער יעמלכס כט • קיין שילט בון דען שטארקן קיין אל מער הט :

איש הון דא כוארפן איר אל אום איר גלט • אויזא קויזן שאול דין
 שילט הט קיין זיט • גלייך אלש ווען ער בייא זיין טאמ קיין אל כא
 כואמן • עש הט דער היידן פפיל אל נהעפט דראן :

עש גולטן בור קויזן שאול שטארקן לין טוט • אום אויך בור הוכתן
 זי דא שטוכן אין כט • איד גייל האקן דין שווערט אום אויך דין
 בון • האשט אל דין לעבטאן כא אום גנשט כנטן :

שאול

שאול דוא אידל קווינך דוא טרונשט איין נאנט שווערט • דוא הושט
אין אן שטרייטן ריטשאפט בינערט • דו ביסט אויך קיינעם שטרייט
דיין טאך כא קומן • עש העט דען דיין שווערט זיין טייל גומאן :

אויסא שאול אום יהונתן וואו איר גיטעהן • זא אדך אויך בייד מיאר
מער גיטעהן • איר ליבן וריינד איר ווער ליבד אדך ווער בור אויך טוט
דיא ליט ווארן אויך גיטעהן איר ווארט גארט בון גוט :

גיטעהרעט מיט אלר וואקייט דיא ווייל איר האט געהאבט דאש לעבן •
בון הט איר אויער ליב לו גוט יתברך לו אופסער געבן • גוט יתברך
דינטט הט איר אל אול גוטן • ביזש זי אום ליב מושטן בון איין אסד
גן :

איר ווארט אין גוטש ית דינטט מער ווען דער אדל ביהענד • אום
שטריך ווא דיא ליטאן לן דען גוט און ענד • אד רייכר גוט בון האיל ווא
זא איר גיטעהן • שוואך אום איד גייל דוא קאנטט אדך מיאר געהן :

בון מוש עש גוט יתברך דר באראן דש אדך ריט בייא אויך וואש • בור
לייד מוכט אדך שטערבן אדך טראן איר זעלבסט האש • טוכטער בון
ישראל וויינט אום דען קווינך הער • ער שענקט אויך בון זיין ווינדן
קין לירונך מיאר מער :

זוען דער קווינך שאול איין רויב זיין ווינדן אב נאס • דיא טוכטער בון
ישראל גלופן קאס • דיא נאב ער אין רופן שארליך אום וואלט זא דא
מיט שטיין • מיט גאלד אום מיט זיכר שטילט ער זא מיט וואלן :

קלאנט יעמארליכן שאול דען קווינך הער • איר הט בון אס קיין לירונך
מיאר מער • אויטאדער שטארקן העלדן ווא ליטן זא אדן דעס בלוט •
אויטאד איין גייל יהונתן איין הערן ברענט ווא איין גלוט :

אויך דען הוהן בערן הושט דיין ליב אויף געבן • אום קאן אדך דך
רעכען זא וואו אדך ריט לעבן • איר אישט לייד אום דך וריינד
יהונתן • אויטאדער וריינטשאפט אויטאד דא ווערד אמן :

בון מוש עש גוט יתברך דר באראן דש אדך דיין קנט גומאן • אומד
ליבשאפט קאן כאנט גלויבן ווידר ווא נאך אמן • עש אישט קיין ווא
אויף ערדן דא אדך גלייך ליבט הון • אט מיינט גייל דען אדך מוש ליט
לן :

וואו איז דאס ליבן גיין דער איר אישט ווארדן דר שלאגן • מיין הערן
אומ דך זינען אויף קלאגן • דך קאן נישט געהאלפן דיין מאנהייט
דיא וויש גרוש • אום אויך דיין גוט נישטאידן וואו בישט ווארדן זינען :
דער שטרייט זייא בור וואכט דער דירש האט געטן • אויזא דעש ליבן
גיין דען אדך בור לורן הון • אויזא דעש וועטן גיין דער איר אישט
ווארדן דר שלאגן • אדך אויף אים דך אל מיין לעבטאגן קלאגן •

וואו וואלן זיא דא שטארקן וואו האבן זיא וואונדן ווייט • אום זיא זיין בור
לורן אל געש דעש שטרייט • דיא קלאגן נעם איין ענד בון דער ווערדן
מאן • ער שפראך צו דעם כווא אומ אומ אום וואס אן :

ער זאגט אונז הער גוט יתברך דא וואלט איד ווישן לון • נאך אדך א
יהודה אין איר שטיט וון • דא ענטוורט אים אונז הער גוט יא זיא א
אין הין • דא וואלט אין הער צו ווערדן וועלכא שטאט אונז וואו
הין •

דא שפראך אונז הער גוט יתברך זיא הין גען חכרון • אויף שטודא
הער צו דאס שפראך דא זיא געטן • אויף לונד דער הערלונד צו
אום אל זיין העלדן גוט • אט אירן ווייבן אום קינדן דא האטן זיא הוהן
אום :

דא ברעטן זיא גען חכרון איר ווייבר אום איר קינד • אום אלש דאש זיא
הין הייט רוט אום בונד • דא וועלט דך הער צו דען גען חכרון ורייא
דא נאלטן דך דא זיין אין דיא אמדן שטיט דר ביא •

דא דא געלעכט יהודה צו דאס ווארדן בואר • דא קאמן אל יהודה
געלעכט גען חכרון צו אים דא • דא נאכטן זיא הערלונד צו יהודה
נאמן געלעכט • צו בישט דא בועגן אין הערלונד סן זיא אין קוינן
רעכט •

אויבר אל יהודה וואלט אין קוינן זיין • דא נעם דער קוינן צו נאמן
יהודה לנט אין • דא ווארדן עש דא דעם קוינן צו נאמן • דא
מאן בן געש גען האבן שאול בינאבן •

בין דען ווארדן דא שאול טרונג זיא דען הערן • אום האבן אין בינאבן
אום אין בקלאגט סך איר • דא שיקט דער קוינן צו דאס זיין בוען
דא • וואו איר שאול געט האבט געטן דאס בין אדך ווארדן וואו :
גוט •

קט תברך מוש ואיך בעגשן אום נעבן אייערן לון . או איר אן אייערם
הערן נכוד הט גטון . איך וויל אויך אל איין לעבטאן דעשט ליבר זיין
דש איר הט בינראבן שאל דען שוועהר איין :

ווער איך אדער דען זיין גטש הט גטון . דען וויל איך זיכרליכן אל אל
נכשין לון . אום זיט העלרן קוין אום נעבטאויך ועלברט רוט . שאל
קאן כראר העלפן ער אישט ליידר טוט :

סן הט זיך גשלעכט יהודה מיט איר בידאכט . אום הון איך לו טרושט
איין קוירן נאמאכט . אום וואלט איר איר אויך שווארן אלש איך איך
האב בור פסליכט . דא ענטוורטן דא בון יגש אום גלעד דודש בוטן
ריכט :

גן הט דער קוירן שאול איין גון גלושן . ער ווש וירליך יאר אלט אום
ווש גוואכשן גרושן . אין דער היידן שטרייט איין שטארקד העלר
גכאש . אבך דער שטארק איין הויבט אמן אין שאולש הר ער וואש :
דעש קוירנש שאולש גון ווש אשבושט גנאנט . דער הויבט אמן אבך
בורט אין אין אדגיק לאנט . דער יונג קוירן אשבושט נס אל ישראל
אין . און גשלעכט יהודה דש וואלט ביא דוד זיין :

אבך האלף קרעפטליכן דעש קוירנש שאולש גון . דא בינאן דער
קוירן דוד אויבר זיין וואלן לו טון . איין העלרן קוין דען הט ער וואל
דר קאנט . דער שטארק הערלונג יאב ווש דער הויבט אמן גנאנט :
דא טך דער הערלונג יאב מיט קוירן דודש קנעכטן . בור דא
שטאט גכעה ער הט ריט זין לו ומכטן . אבך אום דא זיין אום אל
אשבושט אמן . איין דער אדערן זיטן איך נען גכעה קאס :

זא זאשן ביא דעש וואס דא אויף איינר זיטן . דא אדערן אויף
דער אדערן זיטן זא וואלטן יא ריט שטרייטן . דא שפראך דער העלר
אבך לו יאב וואר גלט . זיא איר דא ווא דא וואלט איך בין דיר ריט
הולט :

דר ווילט לוילף איש דייך קנעכטן ווא דר וויל איך אויך לוילף סן .
לוט זעהן ווער דש בעשט אוכט דאן וויל טון . גואוועלן איר בשוואן
ווער דען שטרייט ביהאב . נערן שפראך הערלונג יאב איין הורן גון
גיאש אב . גל ווא גל דא

דא איז דער בור בון בראן לואלף אַבֶּרש קענעט דא היין • יאָב שלעט
אויך לואלף איר קיינער האט גוון • דא שפראכן נאך איינער ון נאך
האן • אייןליכער גיין דען אנדערן בייא זיינע הויבט אן :

אייןליכער נאכ דען אנדערן בייא דעם הור • אום שטאך אין אין דיא
זייטן זא וילן אל היין לואר • זא וילן אל גלייך מיט איינער טוט • דא
הוב זיך צו בידן זייטן אקנשט אום גרוש טוט :

קיינער וואלט דען אנדערן און גרוכן לון • דא זאך אן שפיין נאך שפיין מיט
קרעפטן וון • דש ווערט דען נאכטן טאן מיט אקנשט אום גרוש טוט •
עס ווארן אייטל העלדן אום וילן היין צו טוט :

יאָב דער וואונדער שטארק איין אורט גריאר האן • מיט אונזער
קרעפטן ערדש ועלד גוואן • אַבֶּרש דער מושט וליהן אום אל דא
העלדן זיין • יאָב אום דיא זיינ דראגן צו אין איין :

סון העט דער העלד יאָב צוויין ברודר דא • דער איין היש עשהאל
אום אַבֶּרש וון צוהיה • עשהאל לין באלד אויף זיין בויען כון • שנעל
דען דיא הינדן אויף דעם ועלד טון :

עשהאל לין ביהענד אויף זיין בויען זער • מיט זיינע שארפן
שווערט לין ער אין אַבֶּרש הר • סון דער העלד עשהאל נאר איין
גרייטן אום • זא ווש דער העלד אַבֶּרש אויך איין דעם נוט :

אום קערט זיך אַבֶּרש אום נאך עשהאל אן • בישטו עש עשהאל דא וול
נערדן אן • יא אויך בין עש אויף איין טרייאן דא וואלט דאך אן איר
דר נעבן • אַבֶּרש גב דאך גאנץ וואלט אדרש לענגר לעבן :

דא וואלט בון איר ווייך שפראך אַבֶּרש צו עשהאל • נע בון איר אויך
ווייז דאך וואלט אין דיא העל • נע צו דער רעכטן זייטן אורד צו דער
לעבן האנט • שלאן האלט וועט דא וואלט אום כס אים זיין גוואנט :

סון לעבט עש דאך אלש נעמן דער אלר אראשט אן • אלש דער אלער
רייכט אַבֶּרש סון וואל אן • דא וואלט דאך העלד דר נעבן אום איין
גאנצער וואלט זיין • וואלט אדרש ביהאלטן דש איר לעבן דין •
עשהאל

געהאל נע בון דאן אום קערדיך באלד בון איר : אדך בין שטערק
אער ווען דאס וויל אדך ווייזן דיר : שלאן אדך דיר צו טוט גא
וירשט עס ניוואר : וואו גא אדך עס צור ענטווערן נאן יאזב דיינע
ברודר :

מן נא בון איר בון הינ אדך ווייזן דך אין דא העל : אבגר נב דך
נאמאן שפראך עשהאל : עשהאל נריאקליכן אויף אבגר לויף : אבגר
שטאך עשהאל איר זינען שווערע וואו טיף :

וואו נאך איר גרושן קרעפטן דורך רינגן שטעהלין : דורך אל זיין
געהאיר צו דער בוינעטן רופן איין : דען שטארקן העלדן קוין ער
קרעמטיקליכן שטאך : דא איר דא שפיץ צום רוקן אויש הינ בראך :
דא לאן דער העלד עשהאל צור אבגר טוט : אבגר וואך בון דאן צו
ווארן וואו איר נאט : יאזב אומזיין ברודר אבישי דען וואו בידן נאך :
אומ אירן ליבר ברודר יאנטן דא אבגר נאך :

אל בראין נאך אין דען שטרייט לוך : אבגר נאט איר דען זיין אויף איין
בערן הוך : דא אומ וואו אומט נאמאן אבגר שפראך צו יאזב דראט :
יאזב וואו לאנג ווילשטו דא יודן שלאן טוט :

עס ווערט דיר צו דענע לעצטן בון גאט איבאל אויש גין : דען שטרייט
הושטו נאמאן וואו ווילשטו האבן אין : הייט דיין קנעכט בון אומש
קערן אומ לוש דא בון אומ נון : דען שטרייט הושטו נאמאן וואו ווילטו
אער הון :

דא אנטווערט איר הער יאזב זיכר דא שולד אישט דיין : העשטו
אירש צו נאמאן אדך העט עס אומזיין : העשטו דך דר נעבן אומ
העשט אירש לאנג גייט : דען שטרייט העט אדך גלושן ביא איר
וואקייט :

דא בליז אויף יאזב זיין דיר הורן : דא האט ער אין דען שטרייט
נוינליהן און דור : אומזיין ליבן ברודר דער וואו נאמאן איין
שטארק דילד : גיט דען נוינליהן וואו ער וואו גילט :

דא לאמט טוט נאמאן בון בראין גשעלעכט : ענעלין אומ דריא האנדט
דא קיין אשבושט קנעכט : דא וואו הייט צו לאנד אבגר אומ זיין
אמן : דער אדל הערטן יאזב צו זינען ברודר קאס :

ער

ער קלאַנט אין יעמארליכן דא ער און ליין ואנד : ער טרונ אין נעמן ביה
לעס דא ביינעב ער אין צו האנט : דא איר אור וואטער ביראבן ווש :
דא נעמן דא נעמן חבדון צור וואר נאך איך אויך דש :

צו אורנעש דא עש טאנט דוד דא מער ור נאס : דא אויף נען דא ון
יעב צו אים קאס : ער קלאַנט אים יעמארליכן זיין ברודר צו האנט :
דא ווארד דער קוינץ נאטען אין דער יודן לאנד :

צוד אים דא זיין דא נאמאן איין נאך ער : אום אל נינד ישראל נאמאן
אב נאך ער : דא ווארד דער קוינץ צוד נאך איין אויף נעמנד
האן : אום דער קוינץ אשבושת דא קיין שטרייט נאמן :

מן האט דער קוינץ צוד נעירט זיין לייב : ער הט בייא אים צו חבדון
עכש יליך ווייב : איטליי ביאנדער בייא אים נאמן : צו דעס קוינץ
צוד אן איך אויך נאמן קאן :

דער ערשט היט אומאן זיין אומט ווש אדנועס נאנט : דער אנד
היט בלאב אן אן נשריבן ואנד : אבגיל ווייב דעל הט אין נאומאן דא :
היט דעס קוינץ צוד דש ווש דער קוינץ ורוא :

דער דריט היט אבשלות דער אלער שוישט מאן : דען אן אין דער
וועלט נענט ונדן קאן : זיין אומט היט מעכה איין קוינץ שון : איר
מאנד היט תלוי צו נשור טרונ ער דא קרון :

אדאנה ון חגית דער וירד אין דער נאל : דער בוינעט היט שפטה
זיין אומט היט אביל : דער עכשט יחרועס אן אן עש נשרבן ונט
זיין אומט היט מיכל דעס קוינץ שאול קינד :

מן לטון וויר דא וואכשן דא קנדרי אל נליך : דר נאך ביאש צוד דש
נאמן קוינץ נליך : נון וול איך אויך זינען ווא עש ט קאס : דער
אדל הערליך אסער אין ורוא צו ווייב נאמן :

דא ווש דעס קוינץ שאל קעבש ווייב נאמן : אן איר עש אין דעס
בך דא האן נאמן : דא ווש נענט ור רעפה איה טבערליין :
אסער בענד איר היימליך לב צו זיין :

דש ווארד ניוואר אשבוש'ט עש טעט אים אלס לורן . ער נדוּכט אין
זיך זין ער העט זיין לייב ור לורן . אשבוש'ט זייט לו אַבֶּר אַך וול דר
וואו זאגן קאן . דוא טושט איינעם וואר אים נראב שאנד אן :

דוא ל'נשט בייא זיינע קעבש ווייב אים ווארעם טושט דש . דו בישט
אין רעכטער הדינט איין וואר איין קוינין ווש . דא ריד דא טעט דעם
רעקן אַבֶּר אלס לורן . ער שפראך בייא גוט דעם הערן דש אשט
טויאר נישט ווארן :

ווען אַך ווער דער אישט הייבט אן אונטער דודש לויטן . ער העט
איר קיט ניווארט דש וול אַך דר בידויטן . אַך וול דין קוינין
זיכר הר דוד נעבן . דר לו וול אַך אים העלפן ור'ניט איר ג' דו נעב

זון הון אַך דך לוס קוינין אַך נדוּכט . אום אום דער וואו וולן
הוטט איר בויז נדוּכט . וול אַך איינע דין דער גיט וואל בור שטען
קאן . אום אן אים דינט איט טרויטן אורד אום אן אים קעטש גאן :

אַך וול דעם קוינין דוד דש קוינין אַך לון . ווא קונט אַך נעווארן
זינט דש אין גוט וול הון . גוט יתברך הוט דוד דש קוינין אַך נעווארן
דר לו וול אַך אים העלפן אום טעט עש דר האלט זאךן :

דא דר שראך דער קוינין אשבוש'ט נאר נער . ער קונט בור נרושר
בירכט אים קיט אנטוורטן מער . אום בון שטונד אן אַבֶּר בטן אויש
זאנט . לו דעם קוינין ביד נען חכרון אין דש לאנד :

וולשט איר הער שווארן אין זיכרהייט . ווא שוואר אַך אויך הר
וורד איין אייד . אל קוינין אַך שראל וול אַך אויך אויף נעבן .
נערן שפראך הר דוד נעל דש קואט איר נעבן :

ווען נויארט איינל'יא אַך דר וואן קאן . איםל שאולש טוכט נאכט
איר אין אַבֶּרן מאן . ווערט דא אידל קוינין דעם נעלבן קיט נאמן .
זאט וול איר אייער קיינער אונטער איין אויף קואן :

זא האלף איר און איינן מיטל'בן אירם וואר הינדאן . דארום וולט
אך אַבֶּר קיט נעבן אן . דוא ברענקשט איר דען איםל בור וואר אן
אך דר דש . דא ל'ב אום דא לארט דא איר נערויט ווש :
ס ו י ד א דא

דא זאגט דער קוירן דוד זעלבד בותן אויש • לודעם קוירן אשבושת
הייס אין זין הויש • שיק מיר מיין ווייב איכל דענעך דע דאזעש ריט
לויט • מיט הונדעט פלישטיגער האב איך דא אנטשפוטט :

דא שיקט דער קוירן אשבושת לויט פליש וון ליט • שיק מיר דודש ווייב
אכט חכמא דעש ריש • דא קאמט עש דא בותן לויט פליש לויט האנט •
דא שיקט ער דא הער דוד הייס אין זין לאנט :

דא הט הער פליש דא האבט ויל מענך יאר • ער נען מיט מיר אום וויינט
דעש זאג איך אייך בור וואר • דא שפראך דער העלד אכער פליש גיא
וידר הייס • אורלויב נעם הער פליש אום ליט דא איך אליין :

דא רידט דער העלד אכער מיט אל שראל דא • אום מיט נישלעכט
דאזין דא ווארן אליא וואר • דא דער קוירן שאול נאך לעבט • דוד יא
דער שפיץ אין אלן שטרייטן שטרעבט :

ער טעט אל וואו דעש בעשט אין קוירן שאלט צייטן • מאן זאך דען
שטארקן ריין קרעפטיקליכן שטרייטן • אום נאט ית הוט אים נישלוארן
איך אייך וואו זאגן קאן • דעש ער אל זיין וידרן וואו צייטן אן :

נעמא מיר אין לויט קוירן דען שטארקן ריין דראט • וואו היילעט אום
נאט יתברך אויש אל אכער נאט • דא שפראך אל גייטן מיר וואו אין
נערן הען • דא מער הערנטן אכער דוד ליט בור שטון :

ער קאמט לויט אים נען חבדון מיט לודינליך זינר קנעכט • ער שפראך
אידלר קוירן דוד דא זאך אישט אל שאלעכט • מיט עשן אום מיט
טרינקן דער גישט אן וואו פלאגן נאר שון • אין קוירן דודש הויש לויט
טיש וואשטן דא זון :

דא מאכט דער קוירן דוד אכער אום דען קנעכטן זיין • איין נאט
פאשט מיט עשן אום מיט וויין • דא שפראך דער הערנטן אכער קוירן
דעש מיר וואשט לעבן • נאדעט ליבר הער מיר וואו מיר אורלויב נעבן :

איך וול לויט אייך ברענגן מענעך ווערדן מאן • לון אל שראל דא איך
אאל זאגן קאן • דא איך אייך ליבר הער אל גייטליך שווערן • לויט איינס
נעכטן קוירן אום לויט איינס (אגדש הערן :

אורלויב

אורלוע נאפּ אַבְגֶר ער אומ אל זיין קנעכט . בון דעם קויכּ דוד דא
נאך ווש איר שלעכט . בון ווש דער הערלונג יאב דא היימאן כט גווענן
ער נאך אל זיין העלח אדיר עש הון גלען :

דא ווארן גווענן אין איינע שטרייט וער הין דאן . מיט מענכעם שטארקן
אין . אַבְגֶר אומ זיין קנעכט ווארן נאך כט וער זיר . דא קאפּ דער
הערלונג יאב מיט זיינע גרושן היר :

זיא ברוכטן דש גוט אלמא ויל אלש אן עש וואנישן גולט . דער רויב ווש
זא גרוש בון זילבר אומ בון גולט . אן זאגט יאב דא מער אבְגֶר אישט
גווענן ביאדעם קויכּ גרייך . דש דוכט יאב גאר וואומדלויך :

אן זאגט איס וויא איס דער קויכּ גרוש איר הט אן גטון . אומ מיט
גרושן אירן הט אין דער קויכּ לושן גון . דש ביגנר וער בור שמוהן
יאב דעם וויינע . לו דעם קויכּ דוד גנן יאב לו האנט :

אידלר קויכּ דוד דא דונקשט דרך נאר ווייז . אומ בישישט דרך אין
דער ווייש הייט דא מיט איך דך כט פרייז . אישט אבְגֶר זון גר בייא
דיר היא גווענן . דא העטשט אין בילך דר שלאמן זא לושט דא אין
גנען :

גלויבשטו דעם ואלשן ריקן ווש ער דיר לויין זייט . עש אוכט דיר אומ
דען דיינ נאך ואל ווערדן לייט . גלויבשטו הערלונג אבְגֶר איך ווייש
דש ער דך עפּט . ער ויל דא שטאט אויש שפעהן אומ ורשן דין
גשעפּט :

אַבְגֶר בון בְּהֵמָן גול דער בייא דיר זיין . איך ווייש דאש אבְגֶר דא
שטאט ווערט נעמן אין . ניין שפראך דער קויכּ איך קען אבְגֶר
וואל . ער הט איר גשווארן אלר ורואקייט איש ער ואל :

איך ווייש וואל לבר יאב וועם איך גול גטרויטן . איך זאגן דיר זכרליב
עש ווערט איך כט גטרויטן . דא גנן דער הערלונג יאב בון דעם
קויכּ הין . ער גדוכט אין זיינע הערלונג דר לו ווייש איך אין זין :

יאב שיצט איש בוטן אין אלר גבער . אלש אוב עש קויכּ גוד
ערשטליכא מיינען ווער . דא קאמאן עש דא בוטן לו אבְגֶר גראנט ;
דער אידל קויכּ דוד הט אונש נאך דיר גיאכרט :

ו ז י ד ב דא גולשט

דא האלטע בן שמואל אן קומן צו דעם קוין הער • ער האט אים דער
צו רידן מיט דערמאכן מער • דא איז זיך הערלונג אבן נוס
קוין דש אישט וואס • אום דא ערקאס נען חבדון אונטער דש טור •

דא בן נוס אים יאצט צו חבדון אויף דער ברוקן • ער בן נוס צין קטש
שווייט אונטער דען אהאל צו צוקן • ער שפראך שום עלי כס אבד
לש איה צור שטון • ווא קנויפט אין ווא איה סוף אויף ווען דא
חלילה אוש האו :

דא ענטהרט אים הער אבן יאב איה וול דרש וויין • דא בוקט זיך
הער אבן צין שוך אויף צו פריין • דא בוס אים הערלונג יאב דא
שפיצבון דעם שווערט צין • אום שטאך אין קרעפט קליכן צו דער
בוינסטן ריסן איין :

דא האט אים איה ברודר עטאל דר שלאגן • דארום אושטו איין
שווערט אים דער שפיצ טראגן • דר צון אושט לידר שטערבן אבן
דער ווערדא אים • דא שפראך דער קוין איה בין און שולדן דראן :
אישט אבן נשטורבן אום צו טוט דר שלאגן : אבן דא טוייער
צין ווא וול איה דך צור קלאגן • דיר אישט נאר לעשטליכן ווארדן
צין אן • דש אושן הערלונג יאב נען דא אכטאן :

יאב אום דא צין אושן אויף דיר פידן • אין איה ווינדן ריסן אום
אנצערע ווערדן • דש ציכט אין ביי אום אין צו צור נן • דר צו אין
הערטן שטרייטן ווישן גא איה לעבן לון :

אום איה דש בעטל ברוט וואן גא אל אול האבן • דארום דאש גא
לעשטליכן אבן האבן דר שלאגן • דא אין נון הערלונג אבן נוס נראב
טרום דא היין • דער איה הערלונג צור לעבדט אים צין :

דא שפראך דער קוין צור צו יאב איה • אום דר נקט אל דעם ואלק
נרוש אים איה קליין • צו רייט איה קלייד אום טוט זיך אן • אום
קלאגט יעמאלד אבן דען ווערדן אים :

דא ווארד דער הערלונג אבן איה נישן איה בראבן • דא העב אן
דער קוין צו ווייזן אים צו קלאגן • דא ווייט קלענליכן דער קוין צור
אום ווייט אל דא צין איה :

דער אום

דער הוב אויף זיין ארם נאך דעם הייל איך
הערך בון דינס ווערדן מאן • אַבֶּר דאָ בישט לייַדער נישלאַמט טוט •
לייך אלס איין שאלק דער עש בור דינט הוט :

דעם אן מיט איינע שווערט בון טולדן מוש דר טלאַמ • דאָ הוטט עס
רט בור שולט דאָרפֿ מוש איך דך קלאַמ • דאָ ויל טויערר ריקן דיין
הענד האב איך וואל דר קאנט • דאָ וואָרדן כאַ נבונדן בון קיינש
מעגשן האנט :

בון בישעפֿטיש דייַנר יונקט ביז דיד אישט וואָרדן נאָ דיין לוק • דאָ
וואַרשט כאַ נואַמטן אין איין נוך אין שטוק • דאָ בישט לייַדער נישלאַמט דו
אדלר דעם שטולץ • לייך אַמאָן וילט איין וואָרדן אין דעם הולץ :

דאָ וואָרד נוך מער ווייַן דער קויכֿן אומ זיין מאן • אַמאָ דאָ בון דער
קויכֿן ווידר הייַם הין קאָס • דאָ וואָלטן זאָ אין לאַבן אומ איס לזעשן
נעבן • זיין שפּראַך דער קויכֿן דוד אלס בור וואָר מוש איך לעבן •

איך וויל ווידר עשן נוך טריקן הויט אן דינס טאָמ • מיט יאָמ אומ מיט
לייַד וויל איך דעם וואָרן קלאַמ • דאָ דר קאנטן אל ישראָל אומ וואָרד אין
אויך גייט • דש עש ווש דעם קויכֿן בון נאָלנץ הערלן לייט •

דאָ דר שראַך אשבושֿט דאָ מאן איס וואָרד זאָמ • דש אַבֶּר ל חֲבֵרוֹן
טוט ווש דר טלאַמ • דאָ וואָרדן אל ישראָל נאָלן בור לייט • אומ דעם
קויכֿן אשבושֿט ווש עש בון הערלן לייט :

חן וואָרן עש לזעט לזיין הויבט לייט נבליבן • דאָ הוט דער קויכֿן שאל
לעבשט בור טריבן • דאָ אין חן לזעט וואָרד נואַמט דאָ מער • זאָ
נעמן נען וואָרד דאָ רייז ווש אין רט טווער :

אין דעם קויכֿן אשבושֿט דאָ קאָמ זאָ לזיין • מיט לזיין זעקן
אלס אומ זאָ ווייַן וואָלטן קויסן • דער קויכֿן אשבושֿט אייַן זינע בעט
לאָן • אַמאָ שליף אַמאָ גיטן אן דעם מיטל :

דאָ שרידן איס אב זיין הויבט דאָ וושער לייַדער טוט • זאָלען בון דאָ
לזעט ווש אין חן • דער איין היט רבֿ דער אסר בעלז • זאָ נעמן
ביש נען חֲבֵרוֹן אַמאָ וואָרן בייַדאָ וואָ :

וואָרדן דאָ וואָרדן

זא קאמאן צו דעם קוינץ דוד גראנט . דעם קוינץ אשבושת הויבט
טרום רב אין דער האנט . זא שפראכ אדלר קוינץ אלטא רייד .
גוט האט אייד גהולפן בן אויארן ויכרן גלייך :

אן שאול אום אן דעם זיין נעכט איר רוכנן כון . אלהיא אישט הויבט
אשבושת דער קאן אייד רט מער טון . דא חאדד דער קוינץ דוד
גאר אין לארנך מאן . אים דר שראך בון הערלן אז איך אייד זאגן קאן
ער שפראך בייא גוט יתברך בון האיל דער איר גהולפן האט . בון
אל איינ ויכרן אויש אל איינר כוט . דא איך כד ווש צו גלגל דא קאס
אין בוטן ברוטער . אום זאגט איר בון שאול איך מילכ מער :

ער שפראך ער העט דר שלאגן שאול גלייך . ער איינט בון דעם בוטן
ברוט ווערדן רייד . דא איש איך איס נעבן דש רעכט בוטן ברוט .
אין איינר שטאט גלגל איש איך אין שלאגן טוט :

גולט איך צוויא שעלן אין וילכן מארט צור טראגן . דא איינ ורוואן
הערן אין זיינע בעט דר שלאגן . דער קוינץ רין דעם הענער שלאגט
דא באלר צו טוט . אן הוב איז אב העגר אונז בויט דער קוינץ עש
גבוס :

אן הינן דא העכר אום צויש אויבר דש וואשר צו האנט . דר בייא וול
אן גרענקן דש לעשטערלך פסאנט . אום דש ענדעם קוינץ דוד
בון הערלן ווש לייך . דא בירוב אן אין אכערש גראב קוינץ אשבושת
הויבט :

דא קאמאן אל ישראל צו דעם קוינץ נען חברון . אדלר קוינץ דוד כון
טראגט דעם לאדש קרון . זא שווארן איס אל גאיינ אן ישראל
גלייך . ערשט ווארד דער קוינץ דוד אין רעכטער קוינצרייך :

דא וואלט דער קוינץ דוד רט לענגן צו חברון זיין . ער צוך אז ווייט
אז אל ישראל אום נאס דא שטיט אל אין . דא קאס נען רוסלס קוינץ
דוד אויש דר קארן . דער שטט הער היש בוס דעם טעטע צורן :

דש דער קוינץ דוד דא שטאט וואלט נעמן איין . ער שפראך זינט
אכערש לייטן ווש דא שטאט אל מיל איין . כון האט יתחך אים יתחך
גישווארן דעם אלטערן איין . דש דא שטאט צור דוד אל וואלט וול
דאחאס זיכר זיין :

דארומ שטון צו גרעסטע צווייג בילד אן דער ציין . נייצט יסמן
אום יעקב דיא האבן דעם אייד נאך אים . ביא אין שטיט גערבן ווא
דיא דעם אייד נאך אים הן . דיא שטט אל קוינצן צוד און צור ווארן לון :
דיא וואלט דער קוינצן צוד דיא לערנר אום דיא אלטן . אב עש דיא
יבוסק דעם אייד העטן געהאלטן . דיא זיטן דיא דעם קוינצן דער אייד
אז ווארדן גבראך . דיא הן ישראל גרעסט געהאן אום גרעסטן :

דיא שפראך דער קוינצן צוד ווא בן אדך אין און אומער . דש דיא
האבן גשפראך צוד קומט כט הער . ווא אשט איין הערן דיין
בילד גא ווינט . אדך וואלט דיא ווערן אים צווייאר וד ברענט הוינט :
דיא ריד וול אדך האלטן אדך קויר דיא בילד כט אן . כון וואל און אל
דיא איין ווער צווייארט שטורמן קאן . ביא דעם טאר אום פסורטן
טאר אדך כרנט זיין . ווא העלפט איר ליבן געלן אויב דיא וואר
היין :

זינט אדך דיא בילד כון דעם טור ווייט . ווער איר דיא בילד כון
דעם טור רייט . זינט דיא איר האבן צור בוטן דיא שטאט אישט
כט איין . ווא העלפט איר ליבן געלן אויב דיא וואר היין :

אדך וול דעם שטורם ביטוין אדך בן דר כון כט ווייט . ווער איר
קוינט דיא שטאט אום היבט דך אן דעם שטרייט . דער אל אויב איין
הילדן זיין איין היבטאן . כון מאכט אויך אן דיא ווארן אום ווערסט
גייטראן :

יאב וואנד שטארק צו דעם טור היין טראט . אז אין דער קוינצן אום
אל זיין דר באט . איט נאך גרושן קרעפטן הובער דך אן דש טאר .
דיא שטאט האט ער באלד גיוואסן דש זאן אדך אויך צור וואר :

יאב ואס אן דער וואר איין בוים דער ווש גא הוך . יאב ווש צו
דעם בוים גאר נך . ער בון אן אויב דיא וואר ער ריף דעם קוינצן
זיין . אדלר קוינצן צוד הופסט אויב דיא וואר איין :

כון בינרייט דין בוים ביא זיין עסטן . אום האלט דך אדלר קוינצן
אן דיא עשט נאך עשטן . דיא טעט דער אדלר קוינצן ווא אן יאב
באט . צוד ליש דך טעלן הן אויב דיא שטאט :

דיא

דא שפראך דוד ג'ט ית האב איך אין איינס זין : מן געבט ל'בן לויים
ווא וליך איך יאציר דא וויאך היין . אומ דא דער קויכ דוד אין דא
שטאט מן קאפ . ירושלם דא ג'ט שטאט ער דוד אין הויבשטאט נס:
דא בויאט דער קויכ דוד ל'בן אן דעם בערג . איין שלוש אומ איין
ג'העגן נאך אין וואגדל'כש ווערק . ער איינט דוד זיין וויכדן דארין
זיין ביהוט . מיט זיין ווערדן רעקן יא האטן הוהן אומ :

דוד נאש אין דער וועסטן אומ היט עש דוד שטט . ויל מענכן שטרקן
היידן באטן יא שך אומ אט . ג'ט ית האל'דעם קויכ דוד ווא ער
יך היין וואנט . נאך ער אין וועגדן לאנדן וואר ער וואל ביקאנט :

וואו דער קויכ דוד איינש שטארקן ווארד ג'וואר . ווא שיקט ער
באלד זיין בוטן ל'בן איס דאר . אומ נאכ זיין רעקן נאך אין ג'טן ג'ולד .
דש ער דא שטארקן איס שטרייט האבן וואלט :

מן וול איך איין טייל נעגן דער ה'לרן אויש דר קורן . דא אין אל' דעם
שטרייטן בייא דעם קויכ דוד ווארדן . עש ווארן העלרן קויכ דא
אלר טוייארטשטן מאן . דא מן אין אל' דעם לאנדן כירננט וינדן קאן :

דער ערשט היט ע'דה דער ע'לכ איין אידלר רטר ג'ט . ער טרונ
אין ג'טש שווערט אומ האט איין ג'טן אומ . עכט הוהרט שטארקן
רעקן ווארן אס אין וורנט . ער געלט מיט זינס שווערט מענך אומ
דיד :

ווען דער שטארק רעקן ל'בן שטרייטן וואלט ג'טן . ער אומכט נאך וואל דער
שרעקן דער אין וואלט בישטון . מן קונט דער רעקן קויכ איד וואל
מיט וואקייט טרייבן . מיט אנדן זיין ג'עלן מיט לערן אומ מיט
שריבן :

אל' ע'ר זון דוד דער טוייארטשטן רעקן איין . ער נאכ דער שטארקן
דוד ג'אנקן קיין . ויל מענכר שטארקן היידן טוט דוד איס לאך . איד
איין דש אין דער וואלט אס כאנט ג'לייבן מאן :

ט'ה מן אה ווא איד דער שטארקן איין . אן אין דא זון אד וויכר
ש'ין . מענכן שטארקן היידן ער ל'טוט דר של'ן . ווער זיין שווערט
וואלט דוד חק דער האט זיין באלד ג'נוץ :

אב' ע'י

עש הוב נאר וער אן לו שרייאן דש טעט דעם יונגן לורן . ער האלט
בון דאן רייטן ער טעט אן זיין שפורן . דא הורט דער דעם יונגן איין
גשרייא אלזא גרוש . דש עש דעם יונגן אין זינס זין בא דרוש :

טרויאן שפראך בכה אייך בון הינן רייט . ווא אוש אייך יוא בא שוואן
וואש טויבליש אלזא שרייט . ער קודט זיך ניין איינר גרובן דעם
גשרייא נאך לונן . דא ואנד ער איין שטארקן מלך אונטער וועטן
שטון :

ער הט אין זינר האנט איין שפיט איין גרושן . עש הט דער העלד
בכה ויין שווערט ליין לושן . נעבן זינס פפערד דא עש נאמט ווש .
ער נס איין גרושיא רוטן בור וואר נאך אייך אויך דש .

איט דער זעלבן רוטן ער לו דעם מלך קאס . דא איט ער איס זיין
שפיט גינעלטיקליכן נאס . דא שטאך ער אין לו טוט איט זינס איינן
שפיט . דעם זעלבן טוטן מלך ער אויך ליין ליש :

ער אילט ניין דער גרובן דא דש גשרייא אויש נאט . דא ואנד ער איין
שטארקן ליזאן דער שרייא האגרש טוט : דעם הטן זיא גרובן בון מלאב
בון קורטויל דריין גטון . טרויאן שפראך בכה הער ליזאן אייך אוש
דיך הון :

ער אילט מך זינס שווערט אונטעט עש אונבן אן . אונט ער שפראך
אין דא גרובן דער וואנדד קיין מאן . ער איינט ער וואלט דעם ליזאן
הין גטראטן הין . דא שרייא דער ליזאן איט לורן אונט וואנד דעם מאן
בישטון :

דער ליזאן שרייא איט לורן אין דעם גרושן שרא . איט קראלן אונט איט
בייטן טעט ער דעם יאגן וויי . דוך וויארט זיך דער יאגן דורך דעם
טוטש טוט . ביז ער דעם שטארקן ליזאן אייך שאלן לו טוט :

בון דאן רייט דער יאגן ביז דש ער לו דא קאס . דער אידל קיין
דא אין גערן איין נס . ער נעב דעם שטארקן ריין איין אאפט דיווש
נט . דש ברוכט דעם דעם יאגן אין מיטן הוהן אונט :

עשהאל יאגן בדוד דער ווש נאר שטארק גינעטן . דעמך קונט ער
בא מלך רט נעטן . אהמאן דוד נאר איין שטארק איין . לו
דעם קיין דא ער נעט ביה לחס קאס : שמה .

עש ווארן העלדן קיין אום אייטל שטארק מאן . נך ווארן ויל דער
שטארקן דיא אדך רט אל נענן קאן . צוד מיט דעם זיינן צו ירושלים
זאט . וין דעם קהעג צו ציין בור וואר זאן אדך אויך דש :

אין קוינן זאט צו חס דער ווש חירס קנאנט . דען אידן קוינן צוד
ער בון הוד זאט קאנט . חירס שיקט צוד בוסן בור אלן זאכן . דאש
זא דעם קוינן צוד איין הויש גולטן מאכן :

ער שיקט אים גוט הולץ אום בויא לויט גאזל . ציאר לויט אום שטיין
מען ווארן עש האבן וויל . זא בראטן אים איין הויש נוך דעם ווילן
זיין . קוינן צוד אום דיא זיינן זעלטן זך דאריין :

דער אידן קוינן צוד צו ירושלים זאט . ער נס נך מער ווייבר בור
וואר זאן אדך אויך דש . כון וואלן מיר זא נענן דא קינדער אויש דר
קורן . דיא דעם קוינן צוד צו ירושלים וואוירדן גבורן :

שטאט אום שובב אום סתן אום שלמה . יבחר אום אישע נסש ווש ער
זרא . יסעי אום אישע אום אל דע . אום אל סלט דש ווארן דיא
קינדער דא :

עש ווארד דעם שטארקן סלשדס קנאנט צו הנט . דאש דער קוינן
צוד נס איין דער יודן לאנט . אום וואל אל ישראל דען קוינן וואלטן הון
זא גאולטן זך דיא היידן אום וואלטן עש אונטר שטון :

דא דש דער קוינן צוד צו ירושלים ווארד בואר . דאש דיא שטארקן
היידן וואלטן קואן דאר . דא איילט זך קוינן צוד אין זיין גוט קהעג .
דא קאמאן עש דיא היידן דא מאכט זך איין גשולטן :

אדך דיאט אלטא גער אום קאן אין רט בור קלאן . מיין ליבן גיעלן
העקן דען זא מיר הון דר שלאטן . דא שיק דער קוינן צוד אלעגן זון
דעונו יא אום גאזל אל ישראל אום זיידען ווירד דא :

אלעג דער שטארק זכר רט איש . ער זאמלט אל ישראל אן אין דער
קורן דש . דא לנהן עש דיא היידן נון אין אויף דעם סלון . אום זא
וואלטן אל ישראל רט צו דעם קוינן לון :

דא שפראך

דא שפראך אלעזר זון דודו איר יודן זייט און צור זייט . דאש ועלז
אטשן יא אטש רויזן ווער עש אין שון זייט . איר זאלט אלהא בלייבן
גא וול אדך זי אין זון . לוש געהן שפראך אלעזר אוב מאן יא טאר
בישטון :

אן וואסענט זיך דער הילד אין זיין שטאהל גיזאנט . מיט זיינע נוטן
שווערט ער זיך גיין דען היידן וואנט . זא און גיזאנט שלינג ער און
דיא היידן טעט . דא וילן הין דיא היידן אה העט זיך יא גיזעט :

ער שלונג זיך ביידן זייטן מענכע הארטן שלאנג . ויל מענכע שטארק
הייד און זיינע זייטן לאנג . דא הטן אל ישראל ערבייט גלייך געסן .
דא יא אטש זעהן דיא טוטן דיא דער העלד דר שלונג :

דיא פלשטיק מושטן וליהן מיט שאנדן אום מיט שאנדן . אלעזר
האפטט זיין נוט שווערט אן זיין האנדן . מיט קיינליי דינק ער עש
הר אב נאכ . דען מיט הייטשק וואס עש הר אב קאכ :

דא רייט דער העלד אלעזר אום זייט הער צוז דיא מער . ווא עש
אין מיט דען היידן דר נאנטן ווער . דא שיקט דער קוינג צוז שעה
זון און . ער שפראך גיא זי דען יודן איין וויל ביא אין שטיא :

אוב דיא שטארקן היידן ווערדן הר ווידר קומן . דש לוש מיד ווערדן
אין עש ברענגט אין קיינ ורומן . שעה דער וואנדער שטארק וואש
דער בוטשאפט ורוא . ער גיט זי דען יודן אונדווארטט דער יודן דא :

דא קאמאן ווידר דיא היידן מיט מענכע שטארקן הילד . אין שטארק
אום אין שטרייטן ווארן יא אטש דר הילד . יא זעהן מיט גיזאנט
אין דער יודן שאר . דיא יודן מושטן ווייכע דא שטאלט זיך שעה
דאך :

אין אקד ווש מיט ליכטן אין דער יודן פלון . דען וואלטן אין דיא היידן
זי לייך צוז דערבט הון . דא שטעלט זיך אין דען אקד שעה דער
ווינאנט . ער שלונג מענכע היידן כדר און דשלאנט :

ער הילט דען שטארקן היידן דען אקד צוז . אן הארט דיא שווערט
קלינקן זיין אנטר דעם טור . ויל מענכע שטארקן היידן אקד זיין וואלן
טוט . דא שטונד דאך הילד שעה און גיזאנט :

ק זיט ט ג דא ווארט

דש ווארד דער קוינך דוד אום זיין שטארק מאכן צוואר • דש דא
שטארקן היידן וודר ווארן קומן דאר • דא ווארן זיא נאר ביהענדן אל
זו שטרייטן ברייט • ער אום זיין העלדן ווארן אוכצורלייט :

דוד אן דער שפינן דער אלר צוורשט אן • דא שטארקן היידן קויס
ליף ער מיט קרעפטן אן • אל זיכא שטארקן דא דרוגן אים באך •
דא ווארד דעם קוינך דוד צו הר שמה נאר נך :

ווער איף זיא וואלט דרינגן דער מושט אין לוסן ווייט • זיא צוירטן אן
דען הויסן איין טויבלישן שטרייט • מענכן שטארקן היידן ער דר
שטאך אום דר שלון • ביז דש ער קאם צו הר שמה דא נאב ער אן
ערשט נכון :

שמה צטרדיאר דינר שטיא אן דען רוקן מיין • אך וויל דיין אייד
נעל אן דיין בוטן זיין • נמודט אידלר קוינך הער שמה וודר שפראך
• אך צטרויא מינע שווערט אך שאף אין אום נאך :

נון וואלטן אל ישראל צו דעם קוינך ען • זיין שפראך דער קוינך איר גולט
ווארטן איין דעם פלון • עש המן דא היידן גאנץ דער שטארקן אן
• זא ציהורן צו מיין שטארקן רעקן דא אך אין וואל זעגן קאן :

זייט צווייארט איין דער ווארטונג אום לושט היין וליהן קיין • דז אונש
לט אנטריק דער היידן מיין • דא ריף דער קוינך דוד זיין הילדן אן
צור לייט • אך קלאגן אויך מיין שטארקן מיין גרוש הערצן ליידיא :

דא שלון מיר צו טוט דען אייד נעלן מיין • הוקתן וויל אך זע'ברט
רעכ אום גולט עש מיין ענד האט זיין • דא אנטווערטן אים דא
היידן גלושט דך דש זעלביג אך • דא שלן בון הוקתן נעבן מיר
דיר אך :

דא שפראכן הילר נמן העלד מענך מענט דש נאך • דער איידל
קוינך דוד דער היידן ויל דער שטאך • אום דעם קוינעש שטארקן
שטריטן איין הערטן שטרייט • דא שלון דא הייד ויל וואנדן ווייט :

ביז דש דא שטארקן היידן וואהן בון דעם פלון • דוד אום דא זיין
וואלטן דא לט וליהן לון • דא שלון זיא דא היידן דש בלוט בון אן
שום • אן איין גרושער באך דש בלוט בון אן לוש :

דיא היידן ווױהן בױדאנן אום לײטן דא איר בילד . דא שפראך דער
קױכין דוד אירן גױטן טא איר ווילד . ער מאכט איין גרוש בױיא אױף
דש לאגד . אין אײנער קליינס ווילן האט ער זיא אל בור בראנט :

דוד אום דיא זיין צוהן אין דש ועשט הויז . דא שפראכן ער דיא היידן
דער שטרייט אישט נאך רט אויש . זיך זאמלטן ווידר דיא היידן איין
זיל גרוש הר . אז שטערן אן דעם הייל אום אלש זאנד אין דעם איר
זיא צוהן מיט גוואלט דעם קױכין אין זיין לאנד . אין דש טאל רױס
נאך מעגער זיינט . דוד אום דיא זיין צו ירושלים לאן . דער היידן
העליס לויכטט אז דער העלי טאן :

דא צוהן עש דיא היידן גען בית לחם בור דש טור . מיט שטורמן אום
מיט שטרייטן לאן זיא דר בור . דוד אום דיא זיין גען ערלם נאך .
דען אויש דער ווילטן רעקן ווש צו שטרייטן עך :

דרייא זינער שטארקן רעקן ווארן רט בייא איס דא . דארום ווארן
דיא יען ערזארגן אום רט ורוא . ערצה דער ערלי אום אלעזר אום
שמה . דיא קאמן אל דרייא דא :

דא טן דיא דרייא העלדן דיא מער ור נאמן . דש דיא שטארקן היידן
אױף ישראל קאמן . דיא קאמן דיא דרייא העלדן אין דש הר גראנט
דש ורייאט זיך ישראל ווער דיא רעקן קאנט :

דער קױכין אום זיין שטארקן אין זיין געהען ווארן . דא שפראך
דער קױכין דוד איר שטארקן הילדן אויש דער קורן . ער זיין דיא
היידן זא זער מיט גוואלט . בור דעם טור בית לחם דא שטעט אין
ברזילאין קאלט :

דער איר דש זעלבן וואשר איין ערוק קונט געבן . מיך דוכט איר
וואלט איין יאר דעשטער לענגער לעבן . דש דר האטן דיא דרייא
שטארקן אום נאמן דא צו ראט . איר ברענגן אים דש וואשר אום גולן
איר דארום לײט טא :

אן וואלפנט זיך דיא דרייא קורן מאן . אין שטאהלין רימן קליידען
זיא זיך אן . דיא שילט בױנדן זיא צו ווארן דיא דרייא וויינט . אום
איר זיל גוט שווערט נאמן דיא אין איר האט :

דא

זא קאמט נאך בײַת לחם דא מענכר הייז לאך • דא ווארד אויף זא
נשלאגן מענכר הערטער שלאך • דא דרייט רעקן קויס טרוקן שווערט
נאך • דא ווארטן ביז אן דא קניא אן דער היידן בלוט :

זא דרוקן קרעםטיקליכן דאך דע ברייט הייז • דא נאך אן מענכ
היידן לעבנדן מאר מער • דא דרייט שטארקן רעקן קאמט בור דע
טא • דא שוואט אן אויף דא פערטן אן ליש זא נאך דא בור :

דא שוועסטן זא דע ווארד איש דעם ברוינליין קאלט • אום מאכט
זיך בון דאך איר קראפט ווא מענכ וואלט • דא ראנטן עש דא היידן
אן דא דרייט געלען • דאך אן וול דער היידן בון אירן פערדן געלן :

זא ווארפן איר שילט טרוקן דא דרייט קוין אן • אום ליפן דא היידן
נאך קרעםטיקליכן אן • איקליכר טרוקן דע ווארד אן זיכר לינקן האנט
• אום דע שווערט אן דער רעלטן ביז דע הייז וואר טראכט :

דע וול ברייט הייז דע בור בײַת לחם לאך • דא קאמט אויף אירן רוקן
מענכר הערטער שלאך • ביז דע זא דע נאך הייז נאך דורך בראך
• זא קאמט לוינליך דוד דע ווארד זא איר ברוכטן :

זא בחכטן איר דע ווארד דע ער נאכט דע בון ווארט • אדלר
קוינ דוד נון בוישט אויארן לוישט • עש אישט בון בײַת לחם דע
קאלט ברוינליין • דא בור הוט מענכר הייד זיין לעבן לוישן זיין :

דא אנטווארט אן קוינ דוד דער ווערד אן • וואלט איך דע ווארד
ערינקן דא טעט איך נאכט דאראן • איר האט לייב אום לעבן
נאכט אן דער נאט • וואלט איך דע ווארד טרינקן דאך בור ביהאי
איך נאט :

העט איך נאכט דא מער גאט העט איך אויך נאכט • איר איש
דע וואלט העלדן דא אט זיט איר נאכט • ער נאכט דע ווארט
ווארד אלס בון איר האנט • ער נאט עש אויף דע געבן בור אופער
ער עש בור בראכט

דא האטן עש דא היידן אדער איר לישט דע טראכט • אום האטן וול
נאך אן דעם ווארט נאכט • דא דער קוינ דוד נאט קאמט אן
הער • וואלט זא אן דא נאכט נא ווארט ווארט איר בער :

דא הייז

דא הייז דער קוינץ דוד אהרן אום תרס בער טראגן . ער שפראך
ליבר הער גיט דאז גולשט איר אבר זאגן . זא איר צו איינן ווייזן צו
אין דאז מוט . זא וואלן ויל דער היידן צון איינס שטארקן טוט :

דא שפראך גיט יתברך דא גולשט זא (ושן שטון) . דאז גולשט דען
שטארקן היידן מיט אונטער דאז איינן זון . איר וואלן גולשט איר אום רינדן
הינטן אין דעם ועלד . זא שלאגן מיט דען דיינן איינן איין גלעלט :

בייא דען וויידן בויען גולשט איר ווארטן איין . איר ווילן אין דין שטרייט
געלברט בייא דיר זיין . זא ווערשטו הוירן טרעטן דאז בויען דאז דא
שטון . זא אייל מיט דיינן רעקן גיט ווערט צור דיר זון :

דער אידל קוינץ דוד זיכר מיט אבריש . ער טעט מיט זיין ווייטן ווא
אין גיט יתברך הייז . ער קאמ צו דען בויען דאז ווארן אלזו הוך . ער
הורט דאז ענכל טרעטן דאז ווש אים באלד זיך :

דש וילן עש דא היידן מענכר און דין טוט . דער קוינץ אום דאז זיין
שטונדן מיט אין מוט . דש ווש דען גרושן היידן אין גרוש הערלן לייז
גיט יתברך געלברט צור דאז יורן שטרייט :

דא ווש מענכר היידן צו וליהן אלזו זיך . דוד אום דאז זיין יאגן אין
זער נאך . צון גלעבט ביזנען גור ער אין נאך צוך . זא מענכן שטארקן
היידן ער צו טוט שטאך :

דא ליש דער קוינץ ישראל היימהין זון . ער שפראך דאז טוטן היידן
לעכט מיט וודר איין שטון . קואן דען דאז היידן וודר הייס אין
אונזר לאנד . זא שפילן איר מיט אין דען קוסף וודר דאז וואנט :

אין דען ועלכן לייטן קוינץ דוד צו ירושלים זאש . אום שריין דער
הייליקייט נאך אין גלעבט ווש . אז אין דער הויזן שאלן אלזו אילט ביא
אים הון . זון וואלט אין דער קוינץ דוד לושן בוירן צון דאן :

ער ליש שריין דער הייליקייט צוירן צון דאן . מיט אים וואל דריישיק
טראגט און . מיט טאגלן אום מיט שפרינגן אום מיט וויידן אלזו וילן .
מיט אהרןלן אום מיט הארפעסן אום מיט אלזו לייטן שפילן :
צא טא א אין

אין זוכה היש לעזה דער קרייז רען שריין אן דא שטארב דער זעלבן
זוכה צו וואך זוכה דאן . דען שריין וואל אדך האלזשן עש טוט איר זוכה
טוט . אדך אכט אדך אדך צו אידן אדך צורכט אדך צו דעם טוט :

אין היש עובר ליש ער דען שריין . דא האלזשן גוט יעברך עובר אין אל
דען זאך זין . ערשט צורכט צו וואל ער הט גוטן . ער גוט שריין
דער הייליקייט האבן טראגן לון :

דא ליש דער קרייז צו דען שריין הייט טראגן . ארט זאגן גרושן גרייזן
דא וואר וואל זוכה זאגן . און דער זעלבן רייז ער מערד אופער
צורכט . זוכה און גוט יעברך דעם הערן ער עש צורכט .

עש הט דער קרייז צו צורכט קרייז אן . אין איינע לייזן גוט
טאגלט דער ווארד און . וואל מענכן שוין שפרוכט טעט דער לאנדש
הרן . צו שריין דער הייליקייט גוט יעברך זוכה זין :

דא זוכה דער קרייז צו גען ירושלים קאס . מכל שאלש טוכט דעם
קרייז וואר קאס . דא אין זאך טאגלט מכל דא קרייז . דא צורכט
אין אירע זין דא אונזשט וואל אין צוכה זין :

דא טאגלט אן דען שריין גען ירושלים אונזשט דא בית אקדש טור . צו
צורכט נאר וואל אופער דר צו . ער צורכט אל ישראל אונזשט דא
הייט זוכה . דא זוכה אין זין היש דער אידן קרייז שון :

ער וואר זוכה וואל אונזשט זוכה מכל דער קרייז . זא שפראך קרייז
צו דא אונזשט וואל אין צוכה זין . ארט טאגלט אונזשט שפרוכט
צורכט דא דייקן לייז . זא אין אונזשט צוכה אונזשט דא וואל
ווייז :

זין שפראך דער קרייז דא זאך אונזשט זוכה אונזשט . גוט יעברך הט
אדך דר וואל דא זוכה זוכה און דא . שאל דייקן אונזשט זוכה
זוכה זוכה . דא זוכה זוכה אדך ווייז דא זוכה האבן אדך עש גוטן :

זוכה האבן אדך זוכה אונזשט דייקן וואל ווייז . אדך אדך וואל וואל
דא זוכה דא אדך אדך . זוכה יעברך דייקן זוכה זוכה זוכה :
אדך גוט יעברך וואל אדך דייקן אדך דא זוכה :
אדך

אֵינְלֵּ הַטּוֹךְ צֹד וְיִנְדֵּט אֵן אַדֶּס לִיבֵן מֵאָן . דֶּש דֶּא בִּיז אֵן אִיר עֲמֵדֵא
קִיין קִינֶד בְּוֹוֹאן . דֶּא דֶּער קוֹינֶךְ בִּידֶל לֹא יִרְשָׁלִּים נֶאש . אִיין גָּבֵא הִיש
נֶתָן בִּיא דַּעַם קוֹינֶךְ בִּידֶל וּוֹש :

קוֹינֶךְ בִּידֶל שְׁפֵרֶאך לֹא נֶתָן מֵן גָּב אִיר דִּיין רוֹט . אִיךְ אִיין אִיךְ וּוֹאן
אִיין אִיךְ בִּיא לֹא גָט . דֶּער גָּבֵא שְׁפֵרֶאך לֹא דַּעַם קוֹינֶךְ טוֹא נֶאך
דַּעַם וּוֹלן דִּיין . דִּיר הִלְפֵּט אַל מֵל אֲזֹכֶר טֶרַעֲכֵטִין :

אֵן דֶּער זַעלָבֵן נֶאכֶט דֶּער גָּבֵא לֵאן אֹם שְׁלִיף . בִּיז אֵן גָּט יִתְבַּרְךְ
שְׁטִים בֵּין דַּעַם הִיאֵל רִיף . נֶתָן דֶּער גָּבֵא אִיךְ וּנֶאך דִּיר זִכֶּר רַעֲבֵט :
גֵּיא לֹא דַּעַם קוֹינֶךְ בִּידֶל אֹם וּנֶאך אִיין קֶנַעֲכֵט .

דֶּא הוּשֵׁט אִין דִּינֶס הַעֲרָלֵן אִיר לֹא בִּיאן אִיין הִיש . לֹאש בֵּין דִּינֶס
בִּירֶאנֶקֶן נִוִּיאַרֶט לֹאש וִיין אִיש . דֶּא הוּשֵׁט אִיר דִּיין הַעֲרָלֵן נֶאך
מַעֲכֵן מֵאָן דֶּר טֶלֶאָן . דֶּארוֹם וּוֹל אִיךְ בֵּין דִּיין הַעֲרָלֵן קִיין אִיךְ
הֶאבֵן :

אִיךְ נֶאך דִּיר דַּעַם קוֹינֶךְ בִּידֶל אִיין לִיבֶר קֶנַעֲכֵט . דֶּא נֶאמֶשֶׁט אִין דִּיין
בִּירֶאנֶקֶן דֶּרֶאן טַעֲטֶשֶׁטוּ רַעֲבֵט יוֹעַן דֶּא אִיר גְּרוּשֵׁן אִירן אֵלֶּהֵא וּנַעֲרֶשֶׁט
בִּירֶאבֵן . דִּיין אֵן מֵךְ דִּינֶס טוֹט דִּיין קוֹינֶךְ יִדֶּךְ יִדֶּךְ מֵל הֶאבֵן :

עֵר וּנַעֲרֶט אִיר גְּרוּשֵׁן אִירן דִּיין קוֹינֶךְ בִּידֶל בִּידֶל . אִיר רִיכְטֹם אֹם
אִיר בִּיאֵלֶט אֹם אִיר גְּרוּשֵׁן וּוֹלן : דֶּער זַעלָבֵן מֵל אִיר בִּיאן אִין
אִיךְ לֹא הֵט . אֲזֹכֶר אַל דַּעַם הִיאֵל דִּיין אֵן וּנַעֲרֶט דֶּר קֶאט :

דֶּא מַעֲרֶ נֶתָן דֶּער גָּבֵא דַּעַם קוֹינֶךְ גִּיט . דַּעַם וּרִיאַט עֵר זִיךְ בֵּין
הַעֲרָלֵן בִּידֶל נֶאמֶן וּוֹש וִיין לִיט . עֵר דֶּאכֶט גָּט יִתְבַּרְךְ אִיר לֹא אֵלֶּה
וּל . אִיר הֶאדַּפֶּסֶן אֹם אִיר זִכֶּן אֹם אֵלֶּהֵא גִיטן שְׁפִל :

דֶּש מֵךְ דִּינֶס טוֹט וִיין קוֹינֶךְ וּנַעֲרֶט בִּישְׁטֹן . אִיכְ אֲזֹכֶר וִיין
קִינֶךְ בִּיאֵבֵן אֹם מִיאַר מַעֲרֶ אַב נֵן . דֶּש וּרִיאַט זִיךְ דֶּער קוֹינֶךְ בִּידֶל
בֵּין נֶאמֶן הַעֲרָלֵן וִיין . אֹם דֶּאכֶט אִיר גְּרוּשֵׁן אִירן אֲזֹכֶר
טֶרַעֲכֵטִין :

דֶּר מֵךְ דֶּער קוֹינֶךְ בִּידֶל לֹא יִרְשָׁלִּים נֶאש . נֶאך אִיר גְּרוּשֵׁן אִירן בִּידֶל
נֶאך וּנֶאך אִיךְ דֶּש . עֵר בִּיאֵבֵן נֶאך קֶרַעֲכֵטִין וּל מַעֲרֶ
לֶאט . דֶּא וּנַעֲרֶט דֶּער קוֹינֶךְ בִּידֶל אֲזֹכֶר וּנַעֲרֶט דֶּר קֶאט :
אֵן אִיר

אין דעם זעלבן זייטן און איך וואו קאן • דא האט ער דא ס'שטען
נאך אין גרויסן מאן • אין ריש אונזערער איין דעם און בור זייט •
ער וואו גלויבט רעכטער ברודער אז אונז דא בוך זייט :

ער היט איך גלויבט אום טרען געטן הארעש אן • ער וואו גלויבט דר לונג
דער אונזערער מאן • ער קליידט זיך אין שטאהל רינג אונז אין
שטאמפן אין זייער הענט • דא לווה דא היידן דעם יודן אבר אין איר (אט) :

קוינען דוד אום דא זיינען אין אנטהאלטן לוך • דא וואו דעם שטארקן רינג
זי הער דוד נאך • שטארק קוינען דוד דיר זיא רעכט ווידר זייט •
הויט וויל איך אן דיר רעכטן איין גרושע הערלען לייט :

אין טאל אלה דר שולנשט דא איז דעם ברודער איין • דאש קלוגן איך
אייער שטאמפן דיין עכט אום ער זיין • שייש ריט שפראך דער קוינען
דוד איז אורא בורכט איך איך • דר שולן איך דיין ברודער זאגט
שולן איך לעכט איך דרך :

היט דרך בור איינעם שווערט וואו דרך בינעם דא שנייד • איך זי
היט דר דיין שטאמפן אז איין בוליא וויד • וואו קאכט דא בייאכט
קלאפן שרייב דער ריז זאג האך • מן וויל איך דך דר טרוקן אלס איין
אנדרא וואך :

זא ליטן בון דעם ווארטן ער דוכט זא אן דער זייט • דא וואנד בון
אין גבורה נאך איין הערער שטרייט • דער ריז וואו אונז לעכט דוד
וואו ביהעג • דא נעם דער גרוש גלויבט איך אין בויזעסא :

דוד שולן אין זיט מעגער הייד וואו איט אים דר שולאן • דא וואוהן ער
דא היידן דא זא אן זאן טראגן • דר מך אויבר לאמך קאן דא היידן
אבר דא • איט מעגער שטארקן היידן דא וואנד דער קוינען גוואר :

דוד אום דא זיינען איר העלעם זא ווידר איין באנדן • זא איילטן מך
דעם היידן דעם זעלבן שטעלן • מן האט גלויבט מך איין ברודער איין
יונג ווייזאנט • איין ריש שטארק אום גרוש דער וואו ש'ב' גראנט :

ער וואו ביא זיינען זייטן כאקאן איין שטרייט • ערשט וואלט ערש
בינגן ער דוכט אן דער זייט • דוד אן דער שפיט בור זייט העלען
גינג • וואו מעגן שטארקן היידן ער נאך וואנד אומפוסט •
דער שטרייט

דעם שטרייט ווערט לאנג דו וויל איך אויך נאך • ויל מעגער שטארק
הייב בון דור ווארד דר שלאג • ער שלונג זיין שארפן שווערט דאך
שטאהל גנואנט • דא ווילן ויל דער היידן בון קוינך דעם האנט :

ביז דאש דער קוינך דעם ווידן בינגן • ער וואלט איין ווילן וואן דעם
דער ווערדא האט • דאש דר נאך דער נאך • יא דער פאשטער
זא גרוש • ער טרונ אין זיין הענדן איין שפיט גרוש און אוש :

דרייז הונדערט פפונט דש שפיט איין וואג • דאש הט דער יאנג דו
איך קראפט נאך • ער ליף מיט גרושן קרעפטן קוינך דוד אן • איך
לויט דך נט רואן שפראך ער לו דעם ווערן האט :

איך נאך בייא מייסן לייטן קיין שטרייט אין מיינס לאנט • דר שלאג
איך דך לו טוט דש ווערט דען יודן איין שאנד • מיינר ברודר לוין
ברוכשט דוא אנטר דיא ערדן • דאש וויל איך הייט אן דיר לו איינס
ריטר ווערדן :

דא ענטווארט אים הער דוד דא העשטו גרוש שאנדאן • ווען דוא
שלינגסט איין ווידן קיין בידראיף דען פלון • לויט איך איין קלייב וויל
איין רוא הון • איך וויל דך שטארק דעם ווילקליך בישטון :

בישטו דען זא וויד דש הויז איך ווערן נאך • דו גלעטשט איר איין לוין
ברודר דיא דוא איר הוט דר שלאג • הויט וויל איך אן דיר רעכן
מענכן בידר האט • ניין שפראך הער דוד דו העשט אונרעכט דראן :

בידארשטו רוטש נאך דש וויל איך דיר נאך נעבן • אום היין קליין
ווילן לויט איך רואן פפלעג • דוא טריבשט עטאן ביזאורטן נון וואר
דך בהעגר • דיין גשפרא וויל איך דיר ווארן דיין לעבן הוט איין
ענד :

זא וואר איך איך זא ווידן דש בעשט דש איך האט אום זעהן עז איין
שטארקן זא לעבשט קיין טאג • דוא וולשט בון איר ווייזן איר לויט
איך רוא פפלעג • דער רוי שלונג מיט קרעפטן איין דעם ווידן דעם :

איין שטרייך מיט זינס שפיט איף דעם העלס ווין • אום דאש דעם
בייערש בלוקן נאב לכתן שיי • דא בישראט אן ביד דעם טוט ווין
שטעהלן גנואנט • איך דך דער קוינך דוד ויל בידר איף דש לאנט :

א זא ע ג דש בון

רש בן דיוק שטרייך אגא ווייט דר האל . דאש דר נאך אַבֿישֿ דעם
קוינעס צווייט ואל . איינרייכר נאָט יתברך בן הימל ביהויט דעם הערן
אין . זיין שלט ווארף ער צו דוך אום דראנג צו דאס אין :

ער קאס צו רעכער צייט דא וויל דא וואס דאס לאס . דער אידל
אבֿישֿ בור זיין הערן שפראנג . מן וואס דער העלד אבֿישֿ אין מארט
נראר מאן . מיט אַלמאָנאָ קרושן קרעכטן לויף ער דעם ריזן און :

מיט יאמר אום מיט לייד וואס זיין רבערד . דא לאן דער קוינעס צו דאס
און מאכט אַלמאָנאָ דער ערד . ער שרייבט אַלמאָנאָ אַלמאָנאָ דער
קרושן נאָט . מיין ליבן הערן הוואט געלאנגט טוט :

שלינגט דעם וואס דין קין דער אויף דש לאנט . שווינגט דאס אַלמאָנאָ
טוט דאס קרושן צו לאנט . יאָגאָ מיין ליבן ברודר ווארד אַלמאָנאָ בידא
רעכט . אַלמאָנאָ אַלמאָנאָ בור נאָט אַלמאָנאָ אַלמאָנאָ דר ברעכט :

דיין האל מיט דיינע נישאיד אום מיט דעם לעבן דיין . אוינא אידל
קוינעס צו ליבן הערן אין . דעם שטרייכט זיך ווארד הוואט צו
דער ווינאנט . צו ליבן דאס צו ווארד קייט נאנט ער זיך אויף דאס
לאנט :

דש ער וואס נעמען דש וואס דעם ריזן לייט . מן הארט ווארד דער קוינעס
צו דעם ריזן לייט . וואלנט אַלמאָנאָ לויטן דאס אַלמאָנאָ אַלמאָנאָ לייט .
אַלמאָנאָ שטרייטן אַלמאָנאָ שטרייטן מיט דר קיינן שטרייט .

אַלמאָנאָ נאָט נאָט וואל הייט דין אום דאס דיינן צו דר מארדן . אַלמאָנאָ
וואסערט אַלמאָנאָ נאָט דאס דאס בישט ווארד לעבדיג ווארדן . דא
איינא זיך אַלמאָנאָ דאס דער צו נאָט . ער שפראך אַלמאָנאָ קוינעס
דין מן שטאַט אַלמאָנאָ נאָט נאָט :

ער וואס אַלמאָנאָ לויטן דאס אַלמאָנאָ זיין דאס . אַלמאָנאָ דער וואסער
שטאַט אַלמאָנאָ דעם דעם שפראך . דא ווארד קרושן קרעכט בן און
ביידן נאָט . אַלמאָנאָ לויטן דעם אַלמאָנאָ דער דאס דעם פאן .

אַלמאָנאָ נאָט אַלמאָנאָ זיין שווארט נאָט . מיט ביידן זיין הענדן לויט
ער דעם דעם און . דאס צו שטערט ער דאס דעם דאס דאס דאס
שטאַט . אַלמאָנאָ זיין נאָט העלעס דער וואס אַלמאָנאָ דר קלעבן :

דער ריז

דער ריז וואלט אנגווייבן אַפֿשי וואלט אין ריט לון • מאן זאך דען
שטארקן ריזן זוכן אַפֿשי מיט גאנצן שוין ער אַפֿשי דען
ריזן לויף • ער שלונ אַפֿשי דער שטער ון דער וואסן טיף •

דער ריז וואלט וואן דער זעלנע וואסן אין דאס וואס • אַפֿשי וואס דער זעלנע
אס שלונ דען ריזן זעלנע • דאס דער זעלנע • שבי זעלנע וואס דער זעלנע
דאס וואסן אַפֿשי דער זעלנע וואסן דאס קלאפן •

דאס וואסן דער זעלנע וואסן דאס וואסן • דאס וואסן דער זעלנע
שטארקן דער זעלנע דער זעלנע • ער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע
מיט אַפֿשי וואסן • וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע •

ער וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע • דאס וואסן
וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע • וואסן דער זעלנע דער זעלנע
שלאסן דאס וואסן דער זעלנע דער זעלנע • וואסן דער זעלנע דער זעלנע
וואסן •

ער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע • דאס וואסן דער זעלנע
וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע • דאס וואסן דער זעלנע
דאס וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע •

דאס וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע • דאס וואסן
וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע • דאס וואסן דער זעלנע
דאס וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע •

ער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע • דאס וואסן דער זעלנע
וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע • דאס וואסן דער זעלנע
דאס וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע •

דאס וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע • דאס וואסן
וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע • דאס וואסן דער זעלנע
דאס וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע •

דאס וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע • דאס וואסן
וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע • דאס וואסן דער זעלנע
דאס וואסן דער זעלנע דער זעלנע דער זעלנע •

פן הטן

נוך האטן עס דיא היידן איין גרושן ריזן דא הייזן צור געשן. וואלט
אין זיין גרוש וועלן אטאמושטאן אין מעשן. ער הט זעכס ליהן אן
דען צווישן אום זעכס וינך אן דער האנט. ער ווש אויך גליות ברודר
אויש דער היידן לאנט:

ער ווש שטארק אן דען צווישן אום אויך אן דען הענדן. ער ווש איין
דעק קויט אן אן שטרייטן ביהענדן. דא קאמאן הר גודש שטארק
עס ווש איין קליינא שאר. דען גרושן ריז ווא שטארקן רופטן זא צו
אין דאר:

איד ווערדן הויט צון דוד אל אמורש ליד דער געלט. ער הוט אייטל
נאר אויבר איינר געלט. דש ער ווא איט ווייך ואלק איינט צו
שטרייטן זער. כון זיין עש דער פלשתיס אן זאנט אין דעם איד:

דש דר הורט האבן גודש ברודר זון. דיין שטרום און דיין שטעלן
וול ריר באלד בוש טון. ער גינג דעם שטארקן ריז אונטער דיא אויגן
באלד. דער שטרייט ווש גשווינדן ביז ער דען ריז וועלט:

דיא היידן מושטן ווייך דר צו צוואנגן זא גרוש כוט. דש וועלד גיימין
דש ווש צון בלוט רוט. דא דש קוינש שטארקן קאמאן גען רוסלשן
אום קיין זאמן אן. וואל אנפסינגן זא דער קוינגן ער אום אל זיין זאמן:

דא שפראך דער קוינג דוד אדך וול אגש געבן רוט. זאלן וויר איט
דען היידן אל אול האבן כוט. איד לאנד וועלן איד צור וואוישטן דא
לויט דר שלאמן יאסדר שטעבן. איד קוט וועלן איד געמאן איד שטיט
זעלן איד צו ברעכן:

וור ליהן אן דער היידן לאנד איט איינר גרושן שאר. גיוזין איד
דיא הויבט שטאט. ווא האב איד ען אלש נאר. דא זאנט דער קוינג
צוד ניק מעגכט שטאלן זאמן. ביז ערבון ישראל איין גרוש היד גוואן:

דש צור דחש דען קוינג דש ער ריט טורשט דא היין. הייטש צו דען
זיין שטרייטן דא גרובט ער איס איין זין. איד מוש איין ליטש וידן ריז
אדך ער וודר הייטש. וואל אנטאל אדך אד שוואלן אלהיא אן איינס הייטש:

דא מושטן אים אל ישראל דא טבע ווער זיין. דען שטארקן העלדן
דען לבן דוד זיין. דא טהן דא דען היידן הייט אן איד לאנט. דא
שטיט ווארדן גוואן דא הויזר אויש גבדאנט:

גַּת דִּיא נֹט הויבט שטאט ווארד גוואוכן דראט . דיא הויאר זא דר
בראכן דיא לויט שלונן זא צו טוט . ער זאלט אייטל יודן גען גַּת אין
דיא שטאט . דער אידל קויכנ צוד מאכט דיא היידן מאט :

דיא זאמלטן זיך דיא היידן איין ויל גרוטש הר . אלש שטערן אן דעס
היאל אומא זאנט אין דעס איר . דיא זאמלט דער קויכנ צוד אל
ישראל הויך דאר . מיט מענכע שטולן יודן קאס דער קויכנ צוד
נאר :

דיא האלץ נאר קליין דיא היידן איר גרושיא קראפט . צוד אומ דיא
זיין איר שווערער הטן האפט . דורך שטאל אומ דורך איין טעטן
זיא אונגמאך . דער דונש גוועלט קליבן גען היאל אויף בראך :

דיא היידן מושטן וליהן בון וועטן דעש טוטש נוט . דיא וילן זאל דער
היידן ויל צו טוט . דיא היידן וליהן בון דאכן גען גַּת ווש אין זיך . צוד
אומ אל ישראל בור גַּת דיא הויבט שטאט זיך :

דיא לאטן זיא אנלאכן אז איך אויך זאטן קאן . מיט שטורמן אומ מיט
שטרייטן ביזער דיא שטט גוואן . דיא לויט שלונער צו טוט דיא שטט
נאט ער איין . דיא זאלט דער קויכנ צוד אייטל יודן דאריין :

דיא זיך אומ אין דער היידן זאלט צוד אומ זיין מאן . ער שלונ אלש צו
טוטש ער קאס אן . דיא היידן ווארדן צוד שטורט אומ דר שלאטן
זער . דש זיא אין זאלט ישראל קאמן בויאר מער .

וועלכא איזבר בליבן ווארדן דר שלאטן . דיא מושטן אין דער יודן זאלט
זיין אומ שטורער טראטן . דר נאך דער קויכנ צוד אין מואב זאלט
רייט : דיא ווארד דעס קויכנ מואב בון צוד וורד זייט :

גדענק דיר קויכנ מואב ווש דוא איר הושט גטון . מיין ווארד אומ
מיין ווארד וואלט איך ביא דר לון . ביז איך בון קויכנ שאל ווער קואן
איש דער נוט . מיין ווארד אומ מיין ווארד דר שלונשט דוא איר צו
טוט :

דר צו איך מיין ברודרש וול איך אן דר רעבן : אן אל אויער העלון
אויער שטט וול איך דר ברעכן . דיא גוואן קויכנ צוד איך מואבש
זאלט . זיך ריך דער קויכנ צוד מיט זיך אינעם האט :

א י י א ער נס

ער נאך איין גרוש זיין אום צוילטעש מיט לויטן שון • צווייט שון ער צו
טוט איינש ליש ער נאך • אלוא טעט קוינך צוד אל גויין • וואן אום
וויאן גרוש אום קליין :

דא אושטן דא בן אומב צוד זיין אונטער טון • גרוש צינו אום שטוייער
וואלט צוד בון אין הון • אין דען זעלבן צייטן אין רייכר קוינך וואש •
דער היט הידר ענד בור וואר וואך אדך אויך דש :

ער ווש איין רייכר קוינך אין ארם צכה לאנט • ער לוך אין דעריוון
לאנט אדך קראפט ער נוך רט קאנט • בייא דעם באך פדת נאם ער
דיא שטיט אין נאך • דש וואר דער קוינך צוד אום זיין העלדן גוואר :

אן וואפנט זיך הער צוד ער אום אל זיין אאן • אין הארטן שטאהלן
רינגן קט הארשט טעטן זא אן • דא לוך דער קוינך צוד אן דען באך
פדת • דא דער קוינך הידר ענד מיט זיין לויטן ווש :

לש הודן ווש דוא וולט דוא כוויאר חתונה • דא שפראך דער קוינך
צוד בון וואן קואשט דוא הער • דא ווארד דען שטארקן העלדן נאך
שיר וודר זייט • צוד אום דיא זיין ווארן באלד בירייט :

זיא שטריטן מיט דען יורן אן אן גשריבן וינט • דא שונן עש דיא יורן
מעכך אוטר קינט • הידר ענד דער אושט וליהן דא וואר דער שטרייט
דר נאמן • זיבן ציהן הונדרט רייכר רטר העט הער צוד גוואמן :

אין צווייליך טויזנט צוש קנעכט דיא בעשטן דינר זיין • דיא ווארן
אל גוואמן צוד נאך זיא איין • דען פפערדן ליש ער אל דיא נאמן אדך
אב שונן • ער ביהלט אדך כוויארט הונדרט דיא אין זולטן טראמן :

קט יתברך הוט עש גיבטן דארום האב אדך עש גיטון • קיין קוינך
אונטער טראל וול פפערד הון • הידר ענד אושט צוד רינג דעש
צוואנג ער אין צו האנט • צוד ביילט מיט דען זיין אל הידר ענד
לאנט :

בון בטח אום באדעט אדאש שטיט אל • דא נאך דער קוינך צוד קופער
און צאל • אום ויל דער נאדן שילט דר בון אישט רט צו וואן • דיא
הייד ענדט בולך אדך שטרייט הון גטראמן :

ווא דער

וושדער קווינך דוד און בולקר אב נח • דש ועלובין אלש גמיינ אין דש
הקדש קאס • קווינך דוד ליש עש ביהאלטן אומ איין שלשן וואל • דש
אן דש בית המקדש מיט בויהן וול :

תועה קווינך תמתי הורט דא מער זאגן • וויא דער קווינך דוד דער
מור העט גיט לאגן • דעש ורייעט זיך דער קווינך תועה נוך זינען
דען ער הט מיט דער עור אל זיין טאג גשטריטן :

דא שיקט דער קווינך תועה צו דוד זוכס זיין וון • אום ליש דוד וער
דאנקן לזם אים גרוש איר אן טון • עט זילבר אומאדיל גשטיין ברוכט
אים דעש קווינך קינט • דש דאנקט אים הער דוד און ען גשריבן
וינט :

דש ועלובין אויך גמיינ אין דש הקדש קאס • אום ווש ער אל זיין וינדן
אין אלן לאנדן קאס • עש וואלט דער קווינך דוד בור אלן דינקן רט לון •
ער טיט ווש ער וואשט דש דא ווארד וואל גטון :

ער העט מיט גאנצ הערצן אל זיין זין דרנעבן • נאכן אין געט יתברך
בורכט וואלט דער קווינך לעבן • ער טעט אל דען זיין קיין אויבר
לאשט • נויארט אין געט יתברך דינשט הילט ער זיך ואשט :

נון העט דער הערצן יאזב אדום וויא גטון • אכטליהן טוינט אמן הט
ער אין דר טלאגן לון • דא היש דער קווינך דוד דא טוטן אל בינדאבן •
דא שפראכן אל דא לויט דאנק מוש דער קווינך דוד האבן :

עש אשט דער קווינך דוד ווא ורוס לזם ווא בידר • ווען ער זיא דר
שלאגט ווא בינדאבט ער זיא ווידר • ווען ער זיא הוט דר שלאגט ער
לושט זיא בינדאבן שון • דא שפראכן אל דא לויט דאנק האב הער דוד
שון :

דא זאגט זיער קווינך בכה דען העלד • אויבר שין אים אויבר שולענדן
אום אויבר דא געלט • נון וויא דער קווינך דוד צו רוסלס ואש • ווא
נאך מיט גרוש ורוואקייט קווינך דוד שפראך דאש :

לעבט ניד בון קווינך שאלו חין ורויא אנדר חין אמן • דעס אל איך טון
דש בעשט אים ווילן ההיץ • דא קומט דער קווינך דוד דא ווארהייט
גיט ווערדן בן וור • דא ליש דער קווינך דוד לכה רכין דאר •

א ב ז

לִיבָה וּשׁ מְוֹלָגֵן דַּעַשׁ קוֹיִנְשׁ שְׁאוּלֶשׁ קִנְעֵכֶט • דִּדֵּן שְׁפֵרֶאך לִיבָה
מַעֲרֵק אֹמֶס וְאֵן מִיר רַעֲכֵט • לַעֲבֵט כּוֹךְ בּוֹן קוֹיִנְשׁ שְׁאוּלֶשׁ אִיִּן וְרוֹיֵא אַנְדֵּר
אִיִּן מֵאֵן • דַּעַשׁ ווֹל אֵיךְ טוֹן דֶּשׁ בַּעֲשֵׁט אֹמֶס ווֹלֵן יְהוֹסֵף :

דֶּא עֲנִיטוֹר ט אַס לִיבָה אִיִּן מֵאֵן מֵן כּוֹךְ וִינֵט • עֵר אִישׁט קוֹיִנְשׁ שְׁאוּלֶשׁ
עֲנִיִּן לִיִּן דַּעַשׁ שְׁטאַרְקֵן יְהוֹסֵף קִינֵט • עֵר קֵאן לִיבֵר הַעֵר מִיט אַוִּיךְ
ווערד נֵן כּוֹךְ רִיִּטֵּן • עֵר הִינְקֵט אֲלוֹנֵא זַעֲרָזֵט אֵלן בִּידֵן זִיִּטֵּן :

דֶּא שְׁאוּלֶשׁ אֹמֶס זִיִּן קִינְדֵר וואַרדן טוֹט נִשְׁלָאָן • דֶּא הֵט דַּעַן יִנְקֵן קֵנאַבן
זִיִּן אַס הִינְוֵעֵךְ נִטְרָאָן • דֶּאשׁ קִינֵט לִישׁ זִיא הֶאָרֵט ואלן בּוֹן נִרוֹשֶׁךְ
שְׁרַעֲקֵן לִישׁ זִיא עֵשׁ זִינְקֵן • דֶּארוֹס מוֹשׁ עֵר אֵל זִיִּן לַעֲבֵטאַן הִינְקֵן :

דַּעֵר קֵנאַב הִיִּשְׁט מֵקְבוּשֶׁת לִיבֵר הַעֵרִיא אִיִּן • דֶּא שְׁפֵרֶאך לֵט אַס
הַעֵר דִּדֵּר וואוּ מֵאֵן דַּעֵר קֵנאַב נִיִּיִן • עֵר אִישׁט אִיִּן מִכִּרֶשׁ הוֹיֶט לֵט
לִדְבֵר • דֶּא שִׁיקֵט דַּעֵר קוֹיִנְשׁ דִּדֵּר בֶּאלֵד זִיִּן בּוֹטֵן דֶּאָר :

אַס לִישׁ אִיִּן בֶּאלֵד בִּרַעֲנֵן דַּעֵר קוֹיִנְשׁ מֵקְבוּשֶׁת יְהוֹסֵף זֵן • דֶּא בֹרֶכֶט
זִיךְ זַעֵר מֵקְבוּשֶׁת דִּדֵּר וואַרד אַס טוֹן • עֵר קֵאס לֵט דַּעַשׁ קוֹיִנְשׁ אֹמֶס
בֹּרֶכֶט זִיךְ אֲלוֹנֵא זַעֵר • עֵר כִּיִּינֵט זִיךְ אַוִּיִּן דִּיא עֲלֵדֵן בּוֹר דַּעַן קוֹיִנְשׁ
בַּעֵר :

דֶּא שְׁפֵרֶאך דַּעֵר קוֹיִנְשׁ דִּדֵּר מֵקְבוּשֶׁת בִּישְׁטוּ הִיא • דֶּא ווֹל מֵקְבוּשֶׁת
כִּדֵּר אַוִּיִּךְ דִּיא קִינֵא • יֵא אֵיךְ הַעֵר דַּעֵר קוֹיִנְשׁ נִינְדֵט לֵאנְדֶשׁ הַעֵר •
דֶּא מַעֲרֵקֶט דַּעֵר קוֹיִנְשׁ דִּדֵּר דֶּשׁ עֵר זִיךְ בֹּרֶכֶט זַעֵר :

דַּעֵר קוֹיִנְשׁ שְׁפֵרֶאך לֵט מֵקְבוּשֶׁת דֶּא דֶּאָרֶסֶט דֶּךְ בִּיגֶרֶן רִכֶּט •
דֶּא ווֹל אֵיךְ הֶאָב דֶּשׁ לַעֲבֵן קִיִּן לִיִּד דִּיר נִשְׁכֵּט • אֵיךְ ווֹל דִּיר טוֹן
דֶּשׁ בַּעֲשֵׁט אֹמֶס ווֹלֵן דַּעַשׁ וואַרֶשׁ דִּיִּן • דֶּא וואַלֶשׁט לֵט רֹשְׁלִיס אֲלֵמֵל
בִּיא מִיר זִיִּן :

אַוִּיִּן מֵינֶס טִישׁ וואַלֶשׁט עֵשׁ אַנְמִינְדֵר קִינְדֵר אִיִּן • אִיִּן אֵל מֵינֶס
קוֹיִנְשׁ הוֹד ווֹשׁ אֵיךְ מֵיִן • ווֹשׁ דַּעַשׁ קוֹיִנְשׁ שְׁאוּלֶשׁ עֵרֶב בּוֹר אִזֵּי
נִינְוֶעֶן • דֶּא עֲקֵד גֶּלֶטֶשׁ שְׁכִידֵן דֶּא ווִינְקֶארטֵן וואַלֶטֶט לַעֲבֵן :

אַל דִּינֶשׁ מַטְרֶשׁ עֵרֶב גֶּלֶט ווערדֵן דִּיִּן • לִיבָה שְׁאוּלֶשׁ קִנְעֵכֶט גֶּלֶט דִּישׁ
נִינְוֶעֶן דִּיִּן • זִיִּן גֶּלֶט אֹמֶס אֵיךְ זִיִּן קִנְעֵכֶט דֶּא גֶּלֶט דִּישׁ וואַרֶטֶן • דֶּא
עֲקֵד אֵס דֶּא ווֹזֵן אֹמֶס דֶּא ווִינְקֶארטֵן :

דֶּא וואַרד

דא ווארד מע' בושט נאר איין וואר מאן • ער דאנקט ער דעם קוינ
אז אים דען וואל אן נאם • דא בלייב מע' בושט ביא דעם קוינ מענד
יאר • ער טעט אים דש בעשט דש נאך אדך אויך בור וואר :

ער וואר ביא דעם קוינ אז זינר קינד איין • נאך האנד אלנאז ער
אן בידן זיין בין • דער רייך קוינ דוד לו ירושלם נאש • בוד און
זיין וינדן ער נון זיכר וואש :

דיא לאנט הט ער ביזוואונן אז וורש בוד מואן הא • אים אושטן אליא
דיקן זיכר זיין אונטער טון • אין דעם זעלבן זייטן קוינ נאש שטארב •
אום זיין זון חנון דש קוינ רייך דר ווארב :

דא שפראך דער קוינ דוד עמון דען מוא אדך איין • מיר אישט נאר
לייד אום דעם לאנדש הירן • דא מיר דער קוינ מאג דר שולן דען
ואטר מיין • דא לולך מיין ליבר ברודר לו קוינ עמון איין :

חש קוינ עמון דער הילט אין מיט גוואלט • ביז מיין נאך גוואן איין
גוטיא גישטאלט • דוד זענדט זיין בוטן דא גולטן חנון נאך • זיין גרונ
אום זיין הולד אום גולטן זיין וואטר קלאמ :

דא קלאגטן זיא דעם קוינ אין רבת בני עמון • דא ווארד דעם אידן
בוטן גרוש איר אן גטון • דער קוינ עמון אין גרושיא איר אן טעט •
דא שפראכן לו דעם קוינ זיין קנעכט אום זיין רעט :

מינשט דש קוינ דוד איר דען וואטר זיין • אום ער שון זיין בוטן
נען רבה שיקט העראין • ער וול דא שטאט מיט שפענה אין ריכט
זיין ערשט הוט • ער וול דא שטאט גוונדן נון ואלנט מאנער רוט •

שיק אים דא בוטן הייס מיט שאנדן גאן גשיכט עש מייר אפר •
דש ער שיקט זיין שפענהר איינס לאנדש הער • דא שפראך דער
קוינ חנון וריליך איר הט וואר • אדך נעב אום דש שפענהר כט אין
קליינט האר :

עש וואר אין דעם זעלבן זייטן אין גרושיא שאנד נאר • ווען אן איין
הורט דער זיין בארט בישאר • דא שפראך דער קוינ חנון לו דוד
בוטן אדך נאך אויך זעלניס מערן • אדך וול אויך איינער בערט לושן
האלב אב שער :

א זי ר ג ער'ש

ער ליט אין איך אב שניידן אל איך גוואנט . הינטן אויבר דען זעמל
אנס בורקן אויבר דיא שאנט . ווער דען זעלבין בוטן אין איךן זעמל
וול בלונ . דער דרעט אין קיט אויף היבן ווידר רוק נוך הונ .

יא וואשטן קיט בור שאנדן ווש זא גולטן טון . אומ וואו זיא הין גולטן דש
זא קעמל בון דאן . זא קונטן זיך ווידר הינטן נוך בורנן לוז דיקן . ון
יאך אין הינטן אין זעמל איך קליידר וואלטן קיט קלעקן :

אן שיקט זא הין מיט שאנדן דור ווארד עש גוואר . אין שיקט דער
קוינן דור אנדר קליידר דאר . ער שפראך בלייבט לוז ירחו ביז אויך
ומאכט אויער בארט . איך וול אויך אן איס רעכץ אויף מיין זינטן הין
וארט :

געהאבט אויך גווארט ואל איך ליבן דינר מיין . אן דעם קוינן זען
אוש עש גרובן זין . איך זאן אויך ליבן קנעכט זיכרליך בור וואר .
עו אוישן מער לויט דרום שטערבן ווען ער אויך הור אב שר :

דא בליבן עש דיא בוטן לוז ירחו אין דער שטאט . ביז אין ווידר וואכט
איך דיקר לאנג בארט . דא ווארד דעם קוינן זען רעכט ווידר זיט
בון דעם קוינן דור דש ווארד מענכט מענאן לייט :

דא שיקטן דיא בון עמאן ויל זיכר אום גולד . אום דינינטן ויל שטארקיא
אום גאבן אן גרובן גולד . זא דינינטן איס בית רחוב אום איס זכה .
לוינליך טויגט שטארק העלדן דיא ווארן דעש גולדש ורוח :

אום דען קוינן מענאן נאר איין שטארק און . מיט טויגט שטארק
רעקן דיא טרום הארשט אן . אום דש טוב איין בוישט ווייט דר קנט
גולדן טויגט שטארק העלדן בראכט ער אין דש לאנט :

אן זאנט דעם קוינן דור לוז ירחו דיא מער . ווא דער זעמל
געשט וואו ויל קאן ווער . דא שיקט דער קוינן דור גאן אין מענאן און
דיא אל שווערט טרום אום הארשט האטן אן :

דא שיקט דער קוינן דור יאכ דעם ווינאנט . אום אל דעם קוינש
שטארק מער אט איס נאנט . דא נאך דער הערלונג יאכ אויף איין
וויטן פאן . בור דיא שטאט זכה אלש ווירט בור מאן הון :

טן לאקן

בן (אמן) זיא צור רבֿה אויף דעם ועלֿר ווא ברייט . מיט נטן שטעהן
רינגן זיא ווארן און בור לייט . ווא לויכטט איר נישט איר אדער אס
גלייך . יאָב מיט דעם זיין האכט גיין אין איין שפיץ :

דיא ווייליט דער קויניג עמון גנאמילט אלז זיין לאנט . דיא איש דער
שטאט רבֿה קאמאן אויך דאך גראנט . עמון הטן זיך גנאמילט ווא אנט
אין דעם איר . דא לנהן אלז ישראל איין ויל גרושש הר .

ישראל זיך אן ריכטטן אן דיא ורעמאדן גילדנער . עמון לוך הינטן איין
ישראל דש ווש דעם יודן שווער . דאש דר הורט יאָב עש טעט דעם
העלדן לורן . וועלן איך נם דיא ווינד גשנייאן הינטן איס בורן :

ער דר ווילט בון ישראל דיא בעשטן דיא ער וואנט . ער האכט דא איין
שפיץ נען עמון ער זיך וואנט . דאש אנדר ישראל גמיינן זינעם ברודר
אבֿיש ער גאב . אבֿיש נון הויר איין ליבר ברודר ווש איך דר גאב :

איר אוישן נאר ביהענרן לוויה ועלֿר גיין אין האן . ווא גולטטו מיט זיין
לויטן עמון ביסטון . איך אום אלז איין שטארקן וועלן דעם ורעמאדן לויטן
נון לוש דיר ליבר ברודר בור עמון רט גרוזן :

זיך איך דש דיר עמון לז שטארק וויל זיין . ווא הייז איך דיר בייא לייט
אויף דיא טרויאן איין . זיין איר דעם דיא ורעמאדן לז שטארק אין דעם
שטרייט . ווא קום איר אויך ט הייז ווען עש זיך דאקט לייט :

עמון מיט גרוש איין הינטן אן דא ראנט . אבֿיש מיט דעם זיין שפיץ
גיין אין וואנט . דער שטרייט ווש גשוונדן דש עש יאָב בור דרוש :
זיין קראכט אום זיין שטערק דיא ווש און וושן גרוש :

דא קאם דער העלד יאָב אין דאש הר גראנט . דא וואנד בון זיין
הענרן מענכר רינגן לז טראנט . ער שלונן נאר ער אום זיך אום האכט
איין ווייטן קרייז . ער האכט מענכן שוועלן דעם בלוטן שוויש :

זינעם נטן שווערט קאט ראנט בור גשען . ער שלונן דיא שטארקן
העלדן כדר אויף דעם פלון . נם ווארן עש דיא שטארקן דין מיטן איש
דר קורן . ויל מענכר שטארק רעד וואנד בון דין בור לארן :
דער שטרייט

דער שטרייט דער ווערט נאר לאנג דש העלד גען העלדן גינג • מיט
אונז ביזן שלעגן ער מענכ אומפֿינג • קיין מענטש אין דער וועלט
קיין גרויסער שטרייטן גינג • אז דעש קוירנש צו דש רעקן דש גרוש
הר דורך בראך :

דיא וינד דיא ווארדן דרינגן אויף קוירנש צו דש קנעכטן • דא זאך און
בון דען שטארקן דש אויבילש טויבילש ועכטן • און ואנד אירש גלייכן
ברגט אין קיינמ לאנט • בון אירן שארפֿען שווערטן ווארד מענכ
העלס צו טראנט :

דיא יודן שלעגן צו דער ערדן מענכ ורעאדן מאן • דש בלוט אין דעס
אךר לוש ווייט היין דאן • וועלכר ריט קונט וליהן דער אושט לייט טוט •
אז ריכט שטעהלין רינג ווארדן בון בלוט רוט :

דיא ורעאדן אושטן וליהן עש דוכט זיא אן דער צייט • אביש שטרייט
מיט עמען נאר איין הארטן שטרייט • דא נון אל דיא ורעאדן צור יאב
ווארן גבלוהן • דא וליהן זיא אויך צור אביש אומקאמאן באלד גבלוהן :
אין דיא שטאט רבה וליהן זיא היינ • דא אושטן עש דיא יודן הר
אוישן זיין • יאב מיט דען זיין גען ירושלם קאפ • וואל אומפֿינג
אין דער קוירנש צו דא אומאל זיין מאן :

דיא נאנטן דעס קוירנש צו דא וויא קוירנש זיא ווערן געגען • אומוויא דער
שטארקן וינד אלז ווערן געגען • העט איך די גרויסע שפראך דער
קוירנש הער • ביא אויך ווער איך געגען עש גשיכט צוויאר ווער :

דיא שפראך הרד עור מן הון איך איך צור מעשן • איך וויל דער קוירנש
צו אלזאנעבדן ורעשן • איר זיין צור דיא שטאט רבה אל דיא היינ
דר שלאמ • דש קאן איך אים אומ דען זיין ריט לענג צור טראמ :

דיא נאנטן דך הרד עור אז ווייט אלז זיין לאנט • ווער צוויארט שילט
קאנט טראמ אים שווערט אין דער האנט • אז שטערן אן דעס היאל
אום געט אים איר • קס דער קוירנש הרד עור מיט איינע גרושן הר :

ער געברענגן אים דער ענהאלב דש באך וואש • קיינש שטארקן
סך קיין שוואכער דא הייזן צור נאש • דיא געלביגן אל גלייכן קאמאן
הרד עור אל • אז נאנט אן דעס איר אום אז שטערן אן צאל :

דא טר

דא לוך דער קוינך הדר עזר מיט זיינע נרושן היד . אונד דער קוינך
שוךדיין איין הויכט און אויבר דש היד . אן זאנט דעם קוינך דוד דא
אער אל לז האנט . דש ואלך אישט מיט לז לילן דש דיר זיכט אין דאש
לאנט :

דא ליש דער קוינך דוד באלד זיין בוטן אויש נון . ער זאמלט אל ישראל
אין נרוש ואלך מושט ער הון . דא קאמאן איס אל ישראל זיא ווארן און
בור זייט . דער קוינך אונד דיא זיין ווארן בורן אן דעם שטרייט :

ער שפראך איך וויל רט ווארטן ביז זיא קואן הער . איר זיהן אין
אנטנין לוש געהן ווער עט אונש ווער . דוד אונד דיא זיין אויבר דעם
יגדן לונג . מיט אירן שטעהן רינגן מיט שווערט אונד מיט בונג :

דא ואנד ער הדר עזר מיט איטל שטארק און . הדר עזר אונד דא
זיין הוב דעם שטרייט אן . זיא שטריטן מיט דעם יודן אין ויל הארטן
שטרייט . דוד שפראך לז דעם זיין בן אישט עט אן דער זייט :

איר אדלן שטארקן ריקן נון ביזוייזט אויער קראפט . עש קונט דין
מעגש דין ווארט הורן בון אירש שווערט האפט . דעם ווילדן
בייערש בליקן נון היאל אויף בראך . דער שטויב אונד דער רוד אונד
דער נעביל זאך :

איך וויל זיא לושטן שוואן דש איך אדך ועכטן קאן . דער אידל קוינך דוד
ליין זיא זעלברט אן . דא שלונ ער זיא מיט דעם זיין זאמל מעכך און
קין מעגש אין דעם לאנט דער זיא לילן קאן :

דער אידל קוינך דוד זין קראפט דא ביזוייז . דעם ווילדן בייערש
בליקן אויש דעם הארש גלייז . דא קאמאן נאר ויל רויט און דעם
קוינך גראנט . זבן הונדערט רויט וילט ער מיט זיג האנט :

דער קוינך דוד ווארד גדרונגן ווייט בון דעם זיין דין . לזויטן
איס אונד דעם זיין ווארן וואל טויגט און . דש ווש ישראל ליד אונד טעט
אין אלזא לזרן . זיא איינטן אל גלייטן זיא העטן אדך הערן בור לזרן :

דא שלונ זין שטארק מעגכן און לזט . זיא זוכטן אדך הערן מיט
יאאר אונד מיט מיט . זיא ווארן אל בור לזרן ערוש גדרונגן הין . זיא
זוכטן אדך הערן ביז דש זיא בוסן דין :

יח א ער

ער דינט שטעטיקליכן דעם אלמעליגן גאט . דארום ליט ער אין כח
אין דינער מוט . וואו האט זיך געווארט דוד דער ווייניגסט . וירליך טויגט
דייטער וילט יער מיט זייער האנט .

דא מיטן שטונד ער איז דוד דער ווערדיא האן . דא ורייאטן זיך
דיא זיין דא זאין זאן . אן דעם דריטן אורט בור וואר זאן אן
אויך דש . ארם ווארד געלעהן דער ער קוים געזאגט :

שווער דער הויפט האן ווארד דא שלאגן מעכד האן ווארד מיט אים
טוט . דא טראטן אראש בארד מיטן אין דאש קוט . דא שטארקן
העלן קוין איר קראפט ווש מערן וואט . זיא שוונן אלש דרדוד
יונג אים אויך אלט :

ארם וואך בן דאן ווער מייארט וליהן קונט . זיא ווארן רטלז לילן דא
טוטן אום דא דא ווארן וואנט . דער קוין דוד אום דא זיין ווידר
הייסן לוך . דער ער מיט גרושן שאנדן בון דאן וואך :

דא בארעכטן זיך דא קוין דא דא דער ער ווארן אונטער טון . דש זיא אים
רט מער וואלטן העלפן מיט דוד לז שטרייטן גון . דא ור לז דער ער
אל זיין העלפער וידר . אום בליבן בון דא הייזן אום קאמן רט בר ווידר :

דער קוין דוד קאם ווידר הייסער אום אל זיין האן . מיט אלזאן גרושן
אירן דש ראנט זאגן קאן . דא עש מן ווארד וואר אום דא גלאן דער
וונט . דש אן הייז אום האברן אום אלז לייט עשן וונט :

דא שיקט דער קוין דוד יואב אום אל זיין שטארקיא דא . אום מיט
אום אל ישרא בור דא שטאט רבה . מיט שטורמן אום מיט שטרייטן
דא שטט וול איר הון . גערן שפירט הערלזן יואב הער דז זיא גוטן :

עש אירן זיא רט געהילפן ווידר וואר נוך גראבן . אום וואלט איר
דארום שטערבן דא שטאט וול איר האבן . דא לזאן זיא אויף עמון אום
בור דערבטן אום אל זיין לאנט . יואב אום אל ישרא זיך בור רבה
וואנט :

דא סעהן זיא דר רבה אויף דש ווייטא וואר . זיא אומן בור דער שטט
מיט מעכער שטורם געלד . מן וואר דא שטאט רבה בור שטורם
וואל ביהוט . אום וואר לז אלן לייטן לז אלן טיטן ווט :

מן אומן

כין לאן זיאר רבֿה וואל איין גאנץ יאר . מיט שילוראן און מיט שטרײַט
דש וואָן אַך אױך בױר וואר . אונד דא דער הערלעך יאָב לאַן בױר דער
שטאט וואָלט . דאָנאָך דער קױנץ דוד וואָר אין זײַן האַט :

ער טעט אליא וואָדײַט אליא זינד ער בױר שפּוט . קײן אַענש וואָרד
כאָנבאָרן דער אלזאָל לובט גױט . אלס דער קױנץ דוד לובט גױט אלזאָל
ויל . מיט אורגל אונד מיט האַרפּפּאָן אונד מיט אַלר לײַא זײַטן טפּיל :

דער אַידל קױנץ דוד זײַן כלי וואָר נאָך . ער לובט גױט ית דען הערן
דש אין דיא וואָלדן קלאָנג . אונד נאָכט אלזאָל וואָדײַט וואָר דש קױנץ
בײַנער . איין אונד שפּראַך קױנץ דוד בױר אַך אַיך לײַב הער :

אַיך ווייט דש אַבֿרהאַם אַיר כּײַט גײַכן אַיך . אַיך דין דיר לײַב הער
בײַא נאָכט אונד אַיך בײַא טאָן . הייליג דײַכן נאָאָן אַיך אַיך נאָן בײַא
גײַך אַיך נאָ אַבֿרהאַם דער אונד אַלר וואָר וואָר :

דא עמורט אַיך אונד הער גױט ית דוד דעס קױנץ רעכט . דוד דא
קאָנשט כּײַט גײַכן אַבֿרהאַם אײַנעם קעכט . אַיך בױר נאָכט אונד מיט לײַב
זאָכן וואָ אַיך נאָאָרט וואָלט . ער בײַשטונד אַיך אײַנעם וואָן דאָס
בין אַיך אַיך האָלט .

בױר נאָך אַיך בױר נאָך אַיך אַלזעכטײַך טרעכטײַן . בױר נאָך אַיך אַיך
בױר נאָך אַיך אַיך וואָל בױר נאָכט זײַן . וואָר אַיך כּײַט אַיך אַבֿרהאַם עמורט
אַיך אונד אַיך . מיט הערן אונד מיט אַלר וואָדײַט גױט אַיך אַיך אַיך אַיך
בײַט :

נאָן הון אַיך אַלזעכטאָן כאָ דין וואָר גען . אַיך דײַר גױט אַיך
בון היאָל וואָ וואָל דאָ בון אַיך הון . לײַט אַיך דאָקאָן ח וואָלט וואָל
אײַן הערן . אונד גײַך אַיך אַיך אַבֿרהאַם אַיך ערנשט אַיך אַיך שפּראַך :

לױט בון דײַנעם בײַטן שפּראַך אונד טרעכטײַן . אַבֿרהאַם אײַנעם אַיך
קעכט קאָנשט כּײַט גײַכן זײַן . וואָ אַיך דאָ בױר נאָכט אונד וואָלט
בײַטאָן . בײַטן שפּראַך קױנץ דוד דש וואָרט כּײַט גען .

וואָלט אַיך דין נאָכט בײַטאָן וואָ וואָר אַיך אַיך בױר נאָכט . כאָ אַיך אַיך
אונד נאָך אַיך דין נאָכט בײַטאָן אַיך כּײַט . דא שפּראַך גױט אַיך אַיך
וואָלט שױט . גױט וואָל אַיך דוד נאָך וואָ אַיך אַיך שױט אַיך .

ב ז ח ז ד ב

דך בור שלוש דער קויכין דוד אין איין קאמאר איין . ער בור בוט אל
דען זיך ביא דען האלדן זיין : הויט זאל איר ראנט אויף טון דער
קויכין אין גבוס . ווער איך הר אויש וויל לושן דען זאל אן שלאגן טוט :
נאָט יִהְבְּרָךְ ווילט איר וויטן אוב עש גיין מאן . דיין גבוס וויל אך
הויטן הויט ביא דיוק טאן . דער קויכין וואר בור שלושן אן דער
קאמאר גיאמאן . ער הט עש רט גוואנט דארום וואר אין בור לאמאן :

ער טראט דורך קאדן ווילן אן איין געשטלן . אין איינש ראפן
וויז וואן דער טייל איין . אונז וואן איך בור דעם געשטער אומד
הער אטס היין . דא שפראך דער קויכין דוד ווא האט דא איין זין :

נון קאן אך רט גינעהן בור דעם בונל איין בליק . ער שפאנטאויף
זיין אראברושט דא וואר שטארק אוב דיק . ווילט דא איך בור דעם
געשטער דיין טאן עפן . זא וויל אך גינעהן אוב אך דך קאן
טרעפן :

ער שוש אומ טראף דען בונל עש דוכט אין ווא ער ענזאך . אוב ווא
דער בונל וואר גואלן אויף איין טאך . ער שפראך אך אוש דך האלן
הער אין איין הויט . דער אדיל קויכין דוד שטיין לוס געשטער אויש :
ער גינג אויף דעם טאך נאך דעם בונל שוואן . דא נאך ער אין איינס
הוב נאך אין שווי ורוואן . דא שפראך דער קויכין דוד דא ווארהייט
אוש אך יעהן . אך הון אל איין טאן קיין שווינר ורווא גינעהן :

דא זא אין איינס באך אוב וואלט לו טבילהן . דא שפראך דער קויכין
דוד דא ורוואן אוש אך הון . ווערט זא איר רט שיר בור ליד זא
אוש אך שטערבן . זא וויל אך יא בור זוכן אוב אך דא קאן דר ווערבן :
ער שטיין ווידר הייזן לו דער טויר ער לייף . זיין קעכט אוב זיין טור
הויט ער באר לו אים ריי . ווער גיט אין יענס הוב זאן איר עש
קעכט . זא שפראך איהר דעם חיד וויבא אויערשגטרויען
קעכט :

דוד גענט זיין בוטן אלא דראט . געט אוב וראנט וועלכא ורווא היינט
לו גבילה נאט . אוב ברענגט איר דא הייזן ווען זא אישט הייזן קואן .
נערן ליבר הער וויר הון עש וואל בור נאמן :

דא גימאן

דא נאכטן עשדיא בוסן בור ביה שפע שטון • דא וואלט שוירא וואיא צור
למך קוירן • דא נאכטן דיא שוין וואיא אין דיא קאמער הייזן • אל דיא
מיט איר קאמער דיא וואלטן דיא אויסן זין :

**דא שפראך דער קוינ'ן זיידע וואס האט געוואלט אים אויסגעבן
אונזערע הילף מיטלן. זייט שפראך נאכדעם הער איין ווארט און
דעם אלץ טוייערשטן זיין דעם און ווערן דיין :**

ער אישט אינעם בור רבה איט אהרן העלרן איד. אהרן דער חיד
אונטער הער יאבש'הר. ער האט איר גיט געבן דוך אין וואלד און
אוב ער ווערט דר שאמן אין איינס שטרייט גרוש:

דשאך בון זיין ברויזן לידן אלט זיין. ווא דארף אך נישט חלילה
אדער העריא מיין. ווא זאגן מיר ליב ווא דא רעכט וואהרייט.
דא ביזט עט טבילה נאכן וועט הוועט דא דך בירייט:

בְּנוֹדֵט אִדְלֵר הָעֵר זײַט אײַך אײַך בֹּר שַׁעַץ • אוֹב אײַן אײַן אִדְלֵר
אִדְלֵר לִזְנוֹן קַעַם • דֵּש אײַך נײַם דַּעַץ וְרוֹאן וְעַר בְּרִיט • דִּחְסַץ
בִּין אײַך לִזְנוֹן טְבִילָה נֶאֱמָן נֶאֱמָן הַיָּב אִכְשׁ אײַך נײַט •

דא שפראך דער קוירן בור זייט דא גיט האלט נאמאן . אא ברוין יך
דיך צו ווייבן זייט דא הריון ביסט קומן . דו בשטעט טבלה נאמן דז
קאן יך וואל בור שטון . דא ברוין ער דא צו ווייבא חסד'ש דא וודד
ען :

דא שפראך אומר הער נַעַם יִתְבָּרַךְ וְאֵן אִיר דִּיד • בִּישְׁטוֹן בִּישְׁטוֹן
אָן אֲבִיהֶם זִיט • דא ענטוורט אים הער דִּיד הער נַעַם יִתְבָּרַךְ לֹאשׁ דִּיד
בֹּן • דורך דיינר דערן ווילן האב אַך עש בָּטוֹן :

דא בי שופטט אט דיין ווארטן האלאנד איך די עידן. אזא איד
דין גאלין הושוטן ווערן. דא שפראכט אט אפגליק איך
ווארד נט ביטען. בון דייד ווארטן דא איך עשטען:

זוהי דוא עט הושט נשפדוק ווא האט עט אנטן דין • דאדוק האן איד
עט גברוק ליבר הערא אים • ווער איד מן בשטאמס דא אונט
שפדעק אים רעכט • דער הער האט בוד לחן געוואסן האט דער
קעכט :

ש וי ו ח ז ט

אז ג'לט איך אין דער וועלט קיין מענטש לעבנדיג ועהן . אי דיין הייליג
ווארט מיט וואלטן ג'שעהן . העטשטו הער ג'שפּרוכן דוד דאס ווערשט
בישלין . איך העט עש מיט ג'ברוכן אלס זאגן :

דוך וויל איך מיט זאגן ליבד הער ג'ט יתברך מיין . דוד זיך איך דוד
זיך איך דש טרייב איך ווידר מיין . דר נאך שיקט ב'ה שבע אומ'ש
דעם קוירן זאגן . אויזא איינר איין איך ב' ווארדן טראגן :

מיין ווידר דאס דאס איין ענד דעה סוד ווערט ברעכ'ן אויט . ווש איך
טעט אלזא שפעט אין קוירן דודש היט . איך אומפ'ינד אין מיין
לייב איך טראגן איין קינדליין . נון האב איך הארדן זאגן אידלר העריא
מיין :

דא אלטן שפּריך ווערט דאס וועלן אליא כ'ט . עש אישט וואלזער
ג'שעהן אלז איך איזנוד ג'שיכט . עז וואר ניא קיינש אלזא קליין ג'שפּונ
עש קאמ נאך ליטן אומ'ן באר אן דאס זאגן :

קוירן דוד ווערט איין בושן לו יאב אלזא דרש . שיק איך הער
אור'ה הער איך ערשטליך ג'בוט . יאב שיקט הער אור'ה דען העלן
אן ב'ור גייט . דאס וואלט אין דער קוירן אליא ג'לעגנהייט :

נוך דעם הערלונג יאב אומ'נאך דעם וואלך נאר . אומ'ווא אליא זאך
שטינד איז דער יורן שאר . דער העלר אור'ה איך עש אלש ב'ור איך
דש וואלט נאך איין ענד דער קוירן לו איך שפּראך :

דאס וואלט אין דיינע היט ג'מאך היינט זיין . אומ'וואלט דאס
פ'לעגן היט דער ווידר דיין . ביז דאס איין ג'מאכט ענטווארט בון איך
ווערשט דאס . אורלייב נאך הער אור'ה בון דעם קוירן לו זאגן :

דער אידל קוירן דוד איך ג'אבן נאך זאנט . ער שפּראך דאס ג'אמא
שענקן אור'ה דעם ווידר . אור'ה דער שטארק וואלט מיט הייט דאס
זאגן . ביז דעם קוירן קנעכטן לונג ער איין דעם פ'לעגן :

ביזא אהרן ג'זיל אין דעם קוירן היט . דא שפּראך דער קוירן
דוד אור'ה ג'אמא היט . איך היט דוד ג'הייטן דאס וואלט הייט דאס
אומ'ווארט בלייבשט דען היט . דש וועלדן לוש איך ב'ור שטען :
אזל

אידל קויניג דוד דא וול געט יתברך בור זיין . דו איך וולט רוא פפֿלעגן
איט דער ורויאן מיין . זייט אל ישראל לייגן אויף דעם ווייטן ועלר . אום
הערלונג יואב אומזיין שטארקן לייגן אין דעם גנעלר :

אום שריין דער הייליגייט זיא אויך ביא אין הון . איט שטוראן אום
איט שטרייטן בור רבֿה ברי עאון . ווא קונט איך דו בור ענטוורטן גיין
גוט . זאלט איך דען רואן פפֿלעגן ווא זיא אל האבן כוט :

זיא שפראך דער קדניג דוד ווא בלייב היינט ביא מיר אל דא . מורגן
וול איך דיר שיקן אין דעם שטרייט יא . אומ דא עש ווארד אובנט אום
דו מן עשן טרון . דער קויניג היש אין טרינקן דעם גוטן וויינט גינגן :
ער מאכט אין גער טרונקן אום היש אין הייס הין גיין . אורֿה בלייב אין
דעם קויניגש הויש שלפֿן אויף דעם פֿלון . נון ווש אין דעם געלובן לייטן
אויבר אל דער זיט . ווש דער קויניג רידט טורשט מן ברעכן כוט :

דא הטער דעם טוט בור שולט דער העלר און בור לייט . דוד וואלט
אין אירן נון הארט ווא ער זייט . ער אישט אין דעם קוינ דש וול ער
גינגשן . איך וול אין כוט לושן טויטן דוד ווערט מן אין דר שישן :

דוד שרייב איין בריב איט אורֿה ער אין זאנט . גיב דיין בריב יואב
געלברט אין דיין האנט . אכט אין דעם שטרייט דש אורֿה ווערט דר
טלאמ . דוא וולט אין כוט געלברט טויטן הויר ווש איך דיר טוא זאמן :

דוא וולשט אורֿה שטיין לו בורדרשט אין דעם שטרייט . בור ביט דעם
אידלן ריקן דש ער כוט ווייך ווייט . ווען דו זיכשט דיא העלרן גיין אים
שטרייטן גיין . וואלט איר אים אנטוויכן אום לושט איר אין אליין שטון :

אורֿה דער חיד דעם בריב געלברט טרון . דא ווש עש דעם הערלונג
יואב בון הערלונג לייך גינגן . דוד שטאלט אין היערלונג יואב בורק מן
דעם שטרייט . דש עש אין דוכט מן דער לייט .

דא ראנטן אן דיא יודן עאון דש אישט וואר . דא טריבן דא דיא יודן
גען רבֿה בור דו טור . דא שושן ער דיא שילן בון דער מויארן גרשוני
יואב ווייך בון דער מויארן איט זינעם גרושן גינד :
אורֿה

אמרי טארשט ביט ווייץ צור הער יאצב לואר . דער העלר ווארד דר
שושן לזרבה צור דעם טאר . דא מער ווארד קוינך צור אנטפונן
אום גייט . אמרי ווארד דר שושן ער טעט אז ווער עש איך לייט :

דא קלאנטן אין בית שבע נאכער זיבן טאגן . דא קלאנן דא נאך איין עס
קוינך צור ליש איר נאגן . דא אלט דעם קוינך צור נעבן דיינן לייבא
ער וויל דך שויכא ורויא נעגן לז איינעם ווייב :

דא נאך דער קוינך צור דא ורויא וואו וואלן גוטן . ער הט זאל לב בון
הערלן דא ווש אלזא שון . דא הט דער קוינך צור נאך ויל אינד גוטן .
ער וואלט דא אן איך רעכע אום וואלט זאל איך ביט ווארן לון :

דא גביל גוט יתברך נאך איביל לז האנט . נען דען גביל גוט יתברך
לז צור האנט . דא קאס נען דער גביל לז צור לז גון . אירלר קוינך צור
איך קאן עש ביט גלון :

איך ווש אייך וואסער נאגן ווש דא אישט נשעהן . איך קאן עש ביט
גלזשן איך ווש עש אייך צור יעהן . עש זיין אין אייערעם לאנט לזון
גלזן גוט . דער איין אישט ארם דער אנדר אישט רייך אום וואל
גאט :

בון זלבר אום בון גלד ווש ער האבן וויל . בון שולן אום בון ריכערן
הוט ער אלזא וויל . אום זיין גלז דער ארם הט איר איר קיינש . דך
העט ער נארט דר לזון איין שעפלין נויארט איינש :

ער הט עש האלט בון הערלן ער עש איט איך עשן לושט . דארום
דש ער עש בון יונט אויף גלזון הוט . אום אן זיינעם ביט ומשט עש
שולן גון . אזיין ויל ליבש ווייב אום זיין קינדער טון :

אין דען זעלבן לייט דעם רייך איין נאשט קאס . דא קאס דער
רייך נשליכע דעם ארעם ער דא נאס . זיין ויל ליבש שעפלין דאש ער
הט דר לזון נארט . אום שעכט ער זיינעם נאשט אן דער זעלבן ווארט :

דעם רייך טויארט לז ער לז נעגן בון דעם זיין . אום שטיין זיינעם
גלזן נאך הייאלדן איין . אום נאך איך זיין ליבש שעפלין דאש ער האט
נארט דר לזון . דש רעכט אלט איר שפרעכען איין ריד זיין ביט גלזון :
קוינך דור

קוין דוד דער ווארד-לורין זיין לורן דער ווש קרוש • דא בוסהייט
בון דעם הייבן אין פאר נער בור דרוש • ער שפראך לו סק דעם בליא
דען און אונש אדך הון • אדך שויר בייא גוט יתברך דעם הערן זיין
לעבן אונש ער לון :

דר לו אונש ער ביזאלן דעם ארמן און נעבן • ויד שוף בון זיין בעלען
אונש ער דעם ארמן נעבן • ווא קונט ער דא אונבארמהערליכייט
אין זיינע הערלעך הון • דאש ער זינע ארמן גיילן זיין שעפלין רט ליש
שטון :

דא שפראך נח דער גביא קוין דא וולשט גראן • גוט יתברך אונז
אלר הער הוט אדך דיר היילן זאן • דא בישט דער קוין דוד עבן
דער נעלבן און • דער זינע ארמן גיילן זיין ליבש שעפלין נאס :

דא האט קוין דוד דער ווייבד אונז ויל • נאך אל דיינע אושט אום
נאך דיינע הערלעך שפיל • דא וולשט דיינע גיילן זיין ווייב גלושן הון •
דיא ער הוט דר נון ליב לארט אום שון :

דא וולשט דיר נין גוט יתברך בור ענטורט דין ענטורט נאר רט
קליקט • עש הייט קוין דוד מיט הונן גדיקט • זא זא אישט
ווארדן שוואנד דין שאנד וואלשטו בידיקן • דא בארעכשט דא לויט
אמער דען גוט יתברך דין ענטורט וול רט קליקן :

דר לו דש דא נאחשט דעם ורומן און זיין ליבש ווייב • דר לו הושטו
נאמן דעם שטארקן זיין ליב • דר טך הושטו נאמן זיין ליבש ווייב
בו דער אי • מיך הוט גוט יתברך דער אלמעכטיג דיר היילן זאן
מי :

דיא הוט בייא דיר נואמן אין הויפלן קנאבן • גוט יתברך דער
אלמעכטיג הוט אדך דיר היילן זאן • דא הושט אן דיינע יונגט
בייארט שוף גוידט • ער הוט דך גאכט לו איינע קוין דיר מיט
הוט ער דך דר וריאט :

ער הוט דיר שטען גיהלפן אויש אלר דיינע כוט • דין הער קוין
שאול דך נא גבארן הוט • אום אדך דעש קוינע ווייבד הוט ער
דיר נעבן • אום אל קוינע דיר ישראל אום ווש דיר נאכט אישט עבן •
ח i יט א נ

מן הוּשט דוא דר ל' דענט גַט יתברך דען הערן דיין • מיט דיין גרושן
גאָרן בישט דוא גשריבן איין יאָרה דען דעך הוּשטו גיטלאָמ טוט •
זיין ווייב הוּשטו גומאן דש אישט זער וודר גַט :

אלוא הוט גיאָט גַט יתברך דיר וול שטיין נוך זיינע לעבן • איינר בֵּן
דיינע גינד דער וול דיר קרן געבן • ער ווערט אן דיר רעכן אונזש
הער גַט ית כֹּחֵן • דש דוא ווערשט קלאָמ דש דוא א ווארשט גבוקן :

דא הוש דעם שטארק ריקן זיין ווייב הייאלך גומאן • דער עש אן
דיר ווערט רעכן אפֿעלך ווערט ער קומן • בור אל גינד ישראָל גאָלן
אפֿען באר • דיין ווייבר ווערט ער ליבן דש גאָל אָך דיר בור וואר :

בייט שיינ דער זאן אונזר הייאלך אלש דוא • אסאונקליך דיינש
גינד דש גאָל אָך דיר דר ל' • אפֿט אין הערטן שטרייטן ווערדן דא
גַטלאָמ טוט • אַהֶה ווערט גיראָן האב דיר דש בוסן ברוט :

דאש שווערט בֵּן דיינע גינד ווערט מיאר אב גון • אסא אַהֶה דען
דוד דאש אישט דיין רעכטר לון • אויזיא שפראך דער קוינך דוד
דעם ביזן בוסן ברוט • אָך האב ווא זער גינדט אלמעכט גַט :

זיין אל שונש לוב גירט אב ליט • ביז דא אסא אַהֶה הער גַט יתברך
גאָל היט • דא הוּשט קוינך דוד דש אַהֶה יל וועלברט גיטפֿרוכט • אָן
דעם רייכן לעבן מוש עש ווערדן גירוכן :

דש געלוב וול אונזר הער גַט יתברך אן דיר ליט גירענן • ער ויל דיר
לושן לעבן דש אַהֶה יל וול ער דיר שענן • דא שפראכשט ער וולט
ביזאלן אסא דש אַהֶה ויל שוף • דאש אין דעם אדאן מאגש היט אסא
לון :

אלוא מושט דא ביזאלן מיט דיינר קינד וד • דיין אן בֵּן בֵּת שבע
ווערט שטערבן שיר • דער אדל קוינך דוד גיראישת שוכה טעט •
ער וואר אין גַט יתברך דישט ורוא אונז אָך שפעט :

אלש אן גינד דער גיאָל בֵּן דעם קוינך גיט • דש קינד וואלט שטערבן
זיין קינד הייט ווא • דא הוט דער קוינך דוד יאָהר גלייך גיט •
מיט בידן דיין הענדן ער זיך וועלברט טאג :

נאר אינקלייבן ער נאָט יתברך באט דעם הערן זין • מיט ואשטן אום
מיט וויינין אום דאט קינדליין • ער לאַן אויף דער ערדן זעכש נאנצ
טאג • זיין זונג אין זיינס אונד אים נאך כא גלאג :

דיא תלמיד תלמיד לו דעס קוירן קאמ • זיין גרושן יאמר אום זין
נבעט זי בור כאמ • זיא וואלט אין בון דער ערדן אויף גהובן הען •
בור יאמר אום בור טבלה וואלט ער ריט אויף שטון :

ער וואלט אויך ריט עטן בון אין קיינלייא • הער נאָט יתברך דורך דיין
דר באראונג קער דרך אן מיין גשריית • אן דעפּ זיבטן טאג דאש
קינד ווש ליידר טוט • דא בורכטן זיך דיא זיין דעש בויזן בוטן ברוט :

דש זיא עש דעפּ קוירן ריט טורשטן זאג • זיא בורכטן דער קוירן
ווארד זיך בור לייד שלאגן • זיין קנעכט נאעליך רדטן ער בריבט אום
וואר אים לייד • אישט דש קינד גשטארבן זאגט איר דיא ווארהייט :

זיא שפראכן עש אישט ליידר טוט נאָט יתברך מיט אויש דרגיין •
אויף שאנר ער בון דער ערדן זיין שטאליש ער אים דאר זעטן • ער
בארט זיך אום זאלבא זיך איז טעט אן נאָט ביוואנט • לו שריין דער
הייליקייט ער זיך וואנט :

ער נאָג ווידר הייס אום היש אים נעבן לו עטן • דש וואנדרט אן דיא
זיין דש וואנדר וואלט זיא ורעטן • זיא שפראכן הער זאגט אומש און
אין האש • איר הט בור זער גטרויארט אום ווארום טוט איר דש :

קיין מעגש בון קיינס קוירן זאכן יאמר הט גזעהן • אלש בייא דעש
קינדש לעבן בון אויך אישט גישעהן • זיא עש אישט גשטורבן זיא
גטרויארט איר ריט מער • דיא ווארהייט ווישטן איר נערן אירלר קוירן
הער :

ער שפראך דא דאש קינד נאָג וואר בייא לעבן • דא באט אדך נאָט ית
ער מלט אים גנאטהייט נעבן • אוב דער קוירן אל דער וועלט זיין דר
באראונג גרעכט • אום וואלט האבן דר באראט דר זיין קנעכט :

נון אישט עט ליידר טוט קיין יאמר אדך בייגער • וואגן אדך שון טרויא
אדך ברענגן עש ריט ווידר הער • אדך קן ענרט ווידר ברענגן אל הער
אויף היין פלען • אדך מוש אין יענר וועלט זעלברט לו אים טאן •
ח ט ב דא

דער קינד טרעטט בײַם שטענדיגן זיך טרעטט נון • זא ניוואן
דעם קינד דוד איין אנדערן נון • דאש קינט ווארט נבורן אום ווארט
שײַנדיג נאנט • אונטער אל דער גאנץ ווארט ער וואל ביקאנט :

קײַ דער קינד דש קינדליין • ער היט עש וריינד נאטש ביא אים
אטשט עש זיין • נון לאמאל ישראל בור רבה דער שטאט זא נט • בור
שטוראן אום בור שטרייטן ווש זא וואל ביהוט •

דא זיטן אל ישראל צו יאב צו האנט • אדלר הערלונ יאב עש ווערט
בור ווארט אונד לאנט • עקר אום וויינארטן ווערדן רט ברייט •
דיא שטאט דיא אישט; ווא ירטט א זיין זא און בור צייט :

וור וועלן אב ציהן אין אונד לאנט היין • זיין שפראך הערלונ יאב
ביא בוך דש זול רט זיין • עש ווער איין גרושיא שאנד קינד דוד דעם
וויינאנט • אונטער אלן בולדד וואו אן אין נויארט קאנט :

אלטן איר אלזא ארט שאנדן צון היין • ערשט ווארדן אויף אונש
ציהן דיא בולדד דיא אונש וליהן • אי אדך היינס הערן גולך שאנד וואלט
דר ווערבן • אי וואלט אדך וועלברט בור דער ווארט שטערבן :

דיא שטאט אישט זא אישט אום ארטש בור שטוראן וואל ביהוט • זא
אישט אן אלן זיטן וויש דר אושן נט • גולן איר זא אישט הונדן הון
צו עשן ולי • וואל היין שפראך הערלונ יאב הורט ווש אדך אויך
ראטן וול •

בינדט אדך אין איין טליידר ווערסט אדך וויבר דיא ווארט איין • היין
הארשט אום היין שווערט גולן אל צייט ביא איר זיין • בינדט אדך אין
אין בײַם אום ווערסט אדך אין דיא שטאט • בלייב אדך אנדערש לעבן
אדך אדך זא שטרייטש זאט :

נרנאד דעש מליש וד וואק ווארטט היין דר בור • איך אדך דאש
באט רינאיש היין בורדש טור • יעבט איר דען דש קיין בלוט צו דעם
טור איש נאט • בור וואד גלט איר ווישן אא בין אדך רבוך טוט :

יאב ווארט נאסמן אין איין שליידר צו האנט • ולי מענד נט ביט אים
אמץ זין נאנט • אסזיין ולי נטשט שווערט אום ריבן שטעהליין • דער
העלד ווארט נאמאקן איבר דיא ווארט היין :

ער ולי

ער ויל אין איינער וויטוויזן הויש מערנך מאן דעם נאך • ער ויל נאך געווענדן
 דעם אים זיין שווערט דר בראך • דא שפראכן עס דא לויט וואס
 מאכט מאגשטונדיג • ער שפראך דא יודן האבן איך בגריסן אום
 ווארען איך הר און :

בישטו בון יודן דא אונט מאכט אונד • ער שפראך וואס האבט אר
 איך נאך אונט נון בין איך דורך בן יוד • איך בין נאך הארט גווארען דו
 איך ריכטט קאן גוטן • וואס הושת דא איך נאך אונט איך יוד דא הורן
 און :

אין דער געלביק וויטוויזן הויש הערנן יאגב לאן • וד נאכער וואכט מאן
 זיין נאך וואל אויס פאלאן • ביז דער דעם קיין ווידר זיין קראפט גוואן
 ער גרעכט אין זיינע זין עס אישט צייט צו היבן אן :

אויס נאך ער זיין געמיינד דא שטאט דא וואל איך בישוואן • נון ליד
 איך אנדרא קליידר שפראך ער צו דער וואל • דא ליד אים וואל
 קליידר ווען דא קיין אנדרא וואלט • דא קליידט נאך הערלעך יאגב אין
 זינער ווידער גוואלט :

ער גינג אין דא שטאט שוואן הין אונט הער • ער נאכט אין שווערט
 מאכט דעם וואס זיין בינער • שמיד נאך גיט אונט אונט אונט
 שווערט • איך וויל דעם וואל בנאן אונט דעם עס אישט מער :

ער מאכט אים אין נאכט שווערט עס דעם דעם שווערט מאכט נאך
 ער שפראך מיט דעם שווערט בישט דא וואל ביהוט • יאגב נאך דעם
 שווערט צו בור נאך ערש בינער • און איין בוליא רובל שפילט ער
 דעם שווערט :

דער שמיד דר שראך בון הערנן דא ער זיין קראפט דר נאך • ער
 מאכט אים נאך שווערט דא ער און דר בראך • נאך אונט אונט
 מאכט דער דעם הער • איין וואל נאכט שווערט דעם וואלט ער נאך
 ער :

עס בישטונד אן און נאך דעם שווערט דעם וואלט • עס נאך דעם
 הערלעך קיין און מיט הוהן אונט • ער שפראך שמיד לבר נאך דא
 ווארדייט גאט אונט • וואס עכשט אים לבישט אונט דעם שווערט דר
 שראך :

ח נאך דעם נאך

דש נאך אדך אין דער וועלט נאנט וואו נאך איד יאלו יאָב דער האַיבט
מאן איד דער יידן היד . וועט לינט אונטער דער אַישן דאש לוש אדך בור
שטען . דער שויד קערט זיך הין אונס אום וואלט אינש וויילן לון :

דא שולן אין בון איין אנדר יאָב דער איינאנט . דער שויד לו לווידאן
שטוקן ויל דער אַישן דש לאנט . ישראָל בור דען טורן נאהן מיט בלוט
רוט . זיא קלמטן דען הערטן יאָב ער אישט טן ליידר טוט :

דא וואר אונטער ישראָל בייד ווייזן אום קלאַן . ער אישט לו טוט נואלן
אנדר אישט ווארדן דר שלאָן . זיא נאמן בייא אלן טורן נאך עבן וואר .
אוב דש בלוט גאט רוט קעטן בלושן דאר :

דא שפראך דער הערלעך יאָב אדך ויל בור נאָן איין שווערט . ער
נאָן בור דעש קוינעש הוב לו שטרייטן ער בינערט . דינר וורטן
קליידר יאָב אן טרון . ער וואר ויר הונדרט מאן דא ער אל דר שולן :

אן אייטל וויאן קליידר איין נוט שווערט ווארד נטראָן . דא שפראַכן
אל דא לויט דער טויביל הוט דא דר שלאָן . דא נאָן ער אין זיין
בערברג יאָב דער ווינאנט . זיין הארשט חום העלס ער באלד חויל
באנט :

דא ליף ער אין דער שטאט אונס ער שפראך אדך ויל אויך אאָן . אדך
בין דער הערטן יאָב אדך ויל אייך אלן דר שלאָן . דא לויט ווארן דר
שרתן בור דעם דעם נט . דא מאכט ער בון אין ולישן דר רוט בלוט :
דא נאמלען זיך דא לויט גיין דעם איינן מאן . דא שולן ער אלש לו
טוט וועט ער קאס אן . ביז דש לו דען טורן אויש ולוש דר רוט בלוט . דא
ווארדן אל ישראָל וזילך אום ווידר וואל נאנט :

דא העפסט אונס אין דער האנט בון דעם בלוט זיין ויל נטש שווערט .
אום היסדרט אן אונס שטרייט דען ויל דעם ווערט . דא ליף ער אין דער
נעמאן היט אד נאכט ער דא וואנט . ווערס אד באלד אין נאשט
אוב ליידן איד איין האנט :

אדך ווערס דר דען טויביל דען נאטו איד דר טראָן . סן הוטט דוא
אל דא איינן איד דעם שווערט דר שלאָן . דא שטיש ער אד דאש
שווערט אום דא האנט אן בוך הייז . דא טרון דא ועלביג אדא
דא אדך דערליין :

דא ווייזט ער דא האט ביז דא לידן ווארד • אים וואלט דא נאך שוין
אן דער זעלבן ווארט • ווידער צו דער ישיטן זיך הער יאזב וואנט • ער
שלאן אלס צו טוט וואס ער כווארט וואנט :

דא שטראמט אל ישראל אן דער ווארד אום אן טאג • כוואנט קונט אים
וויאזוי ער ליש כוואנט דר בור • דא ווארד דא שטאט כוואנט דא אן
דעם וואסער לאג • דא וואך דער קוינע כוואנט אן שוואס אום אן כוואנט :

יאזב שיקט זיין בוסן קוינע בוד וואלט איר זאגן • איך האן איך מיט שוואס
דעכט וואל כוואנט • דא שטאט אן דעם וואסער האב איך אן כוואנט •
סן וואלט איר קוינע בוד זעלבסט קוואנט :

אום וואלט דעם שוואס איין כוואנט אים וואלט עס דוך כוואנט : דאס האן כוואנט
דא אן יאזב וואלט דעם כוואנט • ווערט אן עס כוואנט דר זאגן עס ווערט
דיר זיין קיין איר • דא וואלט קוינע בוד נאך אן שוואס דיר :

יאזב אים דא זיין קוינע בוד איין הין ליש • דער קוינע בוד דא זיין
שטראמן היט • דעם שוואס ווארד איך כוואנט אים אן דעם וואלט דא זעלבן שטאט
כוואנט • ווארד ביז וואנט בוד וואלט דא וואנט :

דא ווארד דער קוינע בוד איין שוואס דער וואס האן ניש • איין וואלט
איר זעלבסט זעה לידן אום וואלט • איין קוואנט אלוו שוין כוואנט איינס זעלבסט
וואלט • אים דר צו אלוו שוין אלס אן דא וואלט וואלט :

אום דער אידן כוואנט ווארד ווארד • איין וואלט דא קוינע בוד וואלט
וואלט ער אן אן אן • אן דער שטאט ווארד דא אשט כוואנט כוואנט
אן בודט נען ירושלים מעגל כוואנט וואנט :

דעם וואך אן דער שטאט אום אן שוואס וואנט • בוד ליש דא צו זאגן אים
צו וואלט דא האנט • אלס שטאט אן דער וואנט ליש ער ווארד דעם
בוד שוואס אן דעם (אין אים אן דעם אן דער עשן •

דער אידן קוינע בוד אים אל וואנט • נאך מיט כוואנט אן דעם
ירושלים קאס • דא האט וואלט נישט כוואנט ער אים דא העלדן זיין •
וואס עשן וואס נישט דעם שוואס דא אן אלס אן :

דא וואס

דא וואס דער קוינץ דוד צו ירושלים און צו צייט . זיין ווינד וואקן
ציל וואקן קיינער מער ווידער אין שטרייט . קוינץ דוד העט איין זון צו
דער גשיכט . אונטער אל ישראל וואר זינט גלייבן ביכט :

ער וואס איז דראמאן שון אפֿשלוסן וואס ער גנאנט . ער הט איין שווי
שוועסטער און זיין דא ברענגט וואנט . זיא וואס בון דער מוטער דא רעכט
שוועסטער זיין . אום היט דא שוין גאר איין יאָרליא קוינצין .

דוד הט ארט שטרייטן קוינץ תלמי זיין טוכטער גנומן . דא טרונ זיא
דיא זעלב גאר אידענע הון צור גוואן . דא זיא נון קוינץ דוד צו איינעם
ווייב נאכ . אפֿשלוסן דען שוין זיא ארט דוד גוואן :

אמאן דודש עלטשטער זון וואס דער גאר האלט . זיין הערץ צור גרוסער
ליבא סך איר שטערבן וואלט . זיא קונט אים דרך מיט ווערדן דא
ליכטיג אום דא גשלאכט . זיא גינג מיט אים אירש ברודרש הערלן
ווידער טאן נאך נאכט :

אמאן הט איין גיין דודש ברודרש קינט . יונגד דער ווייזט דען און
אויף בושעהייט וינט . ער שפראך צו אמאן וואס אהן דר גיין . דאס
דיר זיין צור בליכן דא ליכטיג וואקן דיין :

יונגד איין ליבר גיין איין ווייד אישט נאך דא היין . גאר איין שטיף
שוועסטער ליגט איר און איינע זין . יונגד שפראך צו אים זיא בליג איינעם
רוט . עש גיבט אפֿט איינער איינעם איין ראט דער זעלב קיין הוט :

איד ווייט דיר צו ראטן זיכר וואל . שטיין דיר אלס ווערשט דא קראנק
אזנוד צו דיוס אאל . דא לוייט ווערדן שפרעכען ער אישט קראנק און
מאש . ער אישט זיא זער צור בליכן ער שטירבט און אונטער לוט :

זא ווערט דיין וואס קומן אונזעהן דיין קראנקהייט גאר . זיא שפראך
דא וואלטשט וואל עשן ווען דיר בוך גאר . ווען איד זיא זעך צור
איין און קלדך באכן . איד וואלט זיא וואל עשן ווען זיא אירש וואלט
מאכן :

דא טעט אמאן וואס אין זינד היט . ער ליגט זיך אונזאכט זיך קראנק
ראנט ער צו אים ליט . דא קאמ און צו ביזעהן דוד דער קוינץ דיין .
מאמן וואלט עשן אמאן שפראך זיין :

אמאן

אָמאָן דאָ מוּשט עטן און עטן כּראַנט טוּך . אָס ווען דאָ ניט וואָלט
עטן וואָ שטערבשטאָ אין דין אָין . דאָ שפּראַך אָמאָן ווען אַך זעך
קוֹלִיך בֹּר איר באַך . מיין שוועסטער תּוֹמֵר ווען זאָ אירש וואָלט
אָמאָן :

דאָ שיקט דער קוֹיך דוד נאָך תּוֹמֵר אָלואָ . ניאָנו אָמאָן דיינע ברודר
אָס באַך אַס קוֹלִיך יאָ . דאָנאָך דאָ שטן יונקוואָיאָ אָלש זאָ דער
קוֹיך היִש . אָמאָן דער יונג קוֹיך זאָ גען אין ליִש :

זאָ קנאָט אָס אָמאָט קוֹלִיך דט ער עט זאָך . זאָ בוך זאָ אין דער
פּעֶלֶך דאָ דט נאָן אָלש געטאָך . נאָן אַיש זאָ ליבר ברודר זאָ זין וואָ
רעש אָס זאָ שון . זין עש אַישט אין אָנדרש דט אַך געפּען הון :

אָמאָן וואָלט זאָ כּיט עטן בֹּר דען לויטן אָלואָ . ער שפּראַך אַך קאָן
כּיט עטן עש זיאָ דען כּראַנט דאָ . ברענג איר זאָ אין דאָ קאָמער הָן
אַך איר בֹּר פּעֶלֶכט . דאָ קוֹלִיך וואָ אַך עטן ווען ער כּראַנט זכּט :

זאָ גען אָל הינאָיש נאָך אָמאָן בינער . ער שפּראַך תּוֹמֵר ליִבאָ
שוועסטער טראָך דאָ קוֹלִיך הער . היין אין דאָ קאָמער אָס טשט
דט זאָ הנט . דאָ קוֹלִיך וואָ אַך עטן אַיש דיינר שטראָ ווישן האַנט :

דאָ קנעכט זאָ זאָמאָן שפּראַך דעס זיאָ וואָ אַס זיאָ . אַך טריגן אָל
מיין זין דרויש ווערט אין געטאָיאָ . דאָ ענטוואָרטן דאָ אָנדרן וואָן איר
כּיט לאַכן . דט ווערדן קוֹלִיך און בֹּריאָך גבאָך :

תּוֹמֵר טרונ דאָ קוֹלִיך אין דאָ קאָמער היין . ער בינערין זאָ בייאָ
דעס גען ליִב בייאָ איר שוועסטער מיין . זאָ שפּראַך זין ליבר ברודר
טאָ דער בושהייט כּכט . דט אָן כּכט דאָרף שפּרעכטן אָמאָן דער
בוזזוכט :

אָנער אָל שטאַל וואָ אָן דך נויאָרט נענט . אַך אַישט אַך אָל מיין
טאָך דר זאָ זין געשענט . וואָלט אַיכש ליבר ברודר זאָ כּיט דר לון וואָ
וואָלט דורך אַרן וואָלן בֹּר זאָ דעס קוֹיך נאָן :

דאָ וואָלט דען קוֹיך ביטן זאָ ווערט ער אַך דיר געבן . אַך אַך אַך
אָלואָ ליִש שטענדיג וואָלט אַך בֹּר ליִבן מיין געבן . אָמאָן וואָלט זיך
כּיט קערן וואָ זין שוועסטער רידט . ער אַיִלט אָלואָ ווער אַיִט אַר זאָ
דעס כּיט :

דא ווארט דא זיך געזיגן אירש ברעכט איין. ער וואר שטערק
מער ווען דא דורך ווארט דא זיך איין וויין. דער ויל שוין מאנט
ערדא איר איר. אלס דא לויט טון יענהאלב דעם איר :

דא עש כון ווש גישעהן ער שפראך מן נא דיין שטרוש. ער נאמן דא
וינט בון הערן דא וינטשט דא ווש נישט. ער נאמן דא ויל וינט
דען ער איר בור לבי ווש. דא שפראך דא לבי ברודר ווארד טושט
דש :

לש איר דיין קעבש ווייב בלייבן אלהא אין דיין הייז. וולטו איר
איר שטענדן אומדריט טרייבן אירש. ער וואלט זיך רט דראן קערן
דש נאך איר איר בור וואר. ער הייז דא לויט וינט קעכט שליסן
בור דש טור :

דא טיד וולט איר ביטליש ווען דא קומט הייזש. דא שליסטן דא
דא גאר בור אומנוש הייז. דא טרון אן אירש לייבא אין העמד
פסעלרין. דש דר ריש דא בור ליד בור אומנוש בור פין :

דא גרייף זי דער ערדן איר הענד בולט דא בול קוט. אומטעט עש
אין איר הויבט בור יאמאר אומנוש בור. דא ווארד איר ווייטא הענד
איר איר איר הויבט. דא נאך אומ שרייבא איר ווייטא הענד לייט :
דא קאפ זי אירש בירד אבשלוס לויט. איר ווארד איר ברודר אומנוש
הוט אירש לויט. ער שפראך לבי שוועטער דא וולט שטיל גראפן.
דיין אומ דיינש ברודרש שאנד וולט נאנט זאגן :

דא גאטט אין הייזש הייז אן אליא ווארן זיין. דא וואלט אירש ברודר
דא דא נאך איר וואר אין. דא טרויארט איר איר געברט הייז
איר איר איר. אבשלוס נאמן אומנוש וינט קיין ווארט ער לויט
שפראך :

וודר קוטט מיר ביי ער לויט אירש. עש טעט איר אבר וואר וינט
שוועטער לייט. דש ווערט איר איר וואר לויט נאנט יאר. אבשלוס
בייזא דין שוין אין חלוצ אומנוש באר :

עש ווש טעט געלובן וואר זיין ווען אירש זיין שוין בייזא. דא אומנוש ער
אין פאשט דין ווייזן נאך. דא בייט אבשלוס לויט וינט פאשט
נישט. דא זיין ברודר אומנוש אן זיין ווארט נאנט :

אבשלוס

אָבֿשֿלֿום קאָם לִז דעם קוֹינֿ הער . וואָט אַם אויך הער אַך ביט
אויך נאָר זעך . דאָס איז מיט איר וואָלט עשן אומאָל אויפֿער קנעכט :
מיין שוין האָב אַך נישט אומ האָב איר ויל נישטעכט .

ביין שפּראַך דער קוֹינֿ ליבד וון מיין . וואָלט אַך מיט מיין קנעכט
היינט דיין נאָשט זיין . איר וואָרדן ביר אויף עשן אַל דיין שפּיץ לִז
האָנט . איר העטן דיר דיין דור הוֹלץ נאָר באַר אויף נִבְרֵאנט :

אַן באַט זעך אָבֿשֿלֿום נאָ איז וואָט מיין . דור שפּראַך ליבד וון
עש אַל דיר דיר זיין . דאָ בענט אַן דער קוֹינֿ אומ וואָלט דיר
איז אַל אַן . דאָ שפּראַך ער אַל מיין ברודר וואָלט איר איז אַל אַן :

זייט אַך ליבד וואָט אויך דיר אַל אַן . דאָ שפּראַך דער קוֹינֿ
דור וון דאָס זיין נאָטן . איז אַל שיקט דער קוֹינֿ דור אַל זיין אַן
נאָטן . אַן דען פֿאַלן דאָס הייזן בלייב איר קיין :

דאָס זאָגן שיר האָטן נעשן . נאָך האָבֿשֿלֿום דאָס בושֿהייט דיר
נעשן . דאָס זיין ברודר אַמאָן תּאָר העט נאָטן . ער שפּראַך לִז זיין
קנעכטן וון נעשט אַמאָן זיין אַן :

ווען ער זיין ליבט דאָס נעשן אומ וואָלט ווערט בֿון ווין . וואָס אַל אַן
לִז טוט איר וואָלט וויש אַמאָן זיין . דאָס עשן דיר קנעכט אַל אַבֿשֿלֿום
היט . איז שוין אַן לִז טוט אַן שווערט ער דאָך אַן שטיט :

דאָס שפּראַך בֿון דעם טיש דאָס קינד איז נאָטן . דאָס דאָס ווער
בֿון דאָס איר אויפֿליר ליפֿן באַר . אַן וואָרד דעם קוֹינֿ דור
רושֿלין זאָגן . אַבֿשֿלֿום העט זיין ברודר אַל דיר שוואַגן

דער קוֹינֿ לִז דיר זיין קלייד אומ האָט אומאָל . ער זאָגן לִז דער
ערדן בֿור יאָמאָר וואָרד ער שוואַך . אומ אַל דעם קוֹינֿ קנעכטן לִז
דיר איר קלייד דאָ . דאָס טראָגטן איז דעם קוֹינֿ אַל וואָרד אַל
און וואָרד :

דאָ שפּראַך יאָבֿ דיר ברודר דיר . דאָס שווער זיין בֿון אַל
שוואַגן איר אַל מיין קלייד . אַך וויש דאָס אַבֿשֿלֿום נאָטן אַמאָן האָט
דיר שוואַגן . דאָס בושֿהייט בֿון תּאָר וואָלט ער אַל דיר טראָגן :

כ כ ב א ג ש

וּנְשֵׁט דעש קוֹינֶץ קינט אַשט ורייליך נַכטש נִשְׁעֵהן • דאָרען
לִישט אויער טרוואַרן דא ווארהייט ווערט איר זעהן • דער טורנר
אויף דעם טון שרייא אלזוא הויך • ויל לויט זיך איך הער דעם לוי איהן
אַשט און נאך :

דא שפראך זינען דוד לִיבֵר העריא מיין • אויער קינד דין קומן מיין
כיד אל וואר זיין • אַבְשִׁלֹם ווילך לִי תִלִּי נֶאֱדֵר און נרושר איל • ער וואר
זיין הערלייך ער הילט און איין וויל :

דא קאמן דעש קוֹינֶץ קינד אל דאך נראגט • דער אידל קוֹינֶץ דוד
זיך נאָן זיין קינדן וואנט • דער קוֹינֶץ אומ אל זיין קינד דא וויינט און
הויך • אומ אַמאָן אירן ברודר לוי וויין ווש און נאך :

דער קוֹינֶץ וויינט זער נאך ווש דער שאר דר נאמן • ער הט און זיין
זיין ער וואלט אַבְשִׁלֹם וואמן • אַבְשִׁלֹם ווארד ניוואהן דש זאן איך אויך
בֹּר וואר • לוי זינען עלטערן וואר דער הילט און לוייא נאנער יאר :

דער אידל קוֹינֶץ דוד נאך אַבְשִׁלֹם אש ציהן וואלט • מן ווש דער
הערלעך יאָב דעם קנאבן נאך הולט • יאָב שיקט נען תְּקוּשָׁה און
ווייז אדא ער נאמן • ער בִּבְלוֹ איר און בטשאפט דש זא לוס קוֹינֶץ
קאמן :

זא שפראך העלפט איר לִיבֵר הער און קוֹינֶץ לִיבֵר קרון • זא זאן איר
לִיבִיא וריא ווער הט דיר נטון • נִנְדֵט לֵאנֶדֶש הער מיין קוואר ווש
אך אויך קלאמן • מיין מן איר נַשטערבן אומ ליש איר לוזן קנאבן :
זא ווארן אויף דעם נעלד מיין זון אום אבר מיין זון • אום קריןטן איר
און אסר און אופט קינד טון • דא ביידיא קינד נאנט בייא און
ווש • דא שלום זיך אלזוא זער דש דער און קוֹינֶץ נאש :

דער אסר אשט נַשטערבן און דעם נעלד דא • מייןש נעלבין מאנש
ברודר ווארן דעש טוטש ווא • דא שפראכן אל נאמיין דעם אסר
וואלן איר אדך דר שלאמן • ער האט דר ווייט זיין ברודר מן זא אש
כט בֹּר טראמן :

דש טון זא לִיבֵר הער מייאט אום דש • אדך האב ווא ויל דעש נטש
מיין וואן נארייך ווש • לוי דר שלאמן דעם קנאבן האבן דא און אסר
ווש • דאָרען דש זא וועלן ערבן אדש ברודרש נטש :
דא וואלן

זא וואלן איינע מאן זיין אן דר שלאגן . דארום דש זא דש נאט הייט
הין ווערן טראגן . נון זיין הא קיין גלויבן דש ערש האט גטון . ווער
האט אדאש בור ווארט מן (איש דיין ברודר שטון :

דוד שפראך צו דער וואו צא הייט אין דיין האיש . איך וויל דען לויטן
שרייבן דש זא אין (איש אויש . דא שפראך דא וואו איך בור צייכט
אדש הער און . דש איך ווערד אויבד אילט אום איין קינדליין :

זא ווער דוד אן איך שולדיג דער אידל קוינע רייך . אויער טרושט
אום אויער הילף איך מיט אנטוויך . זא הייט ליבא וואו דא (איש
צו איך קואן . דא אין האבן נואמן אום דא אין האבן נמוק :

זא וויל איך אין נביטן דש זא אין (איש וון . נאנדט אידל הער דער
טונקט וואל איין קדון . ווא קונדט איך דא וחינדא אל ביא אנדער
האבן . ליכט קעס איינר אום דר שלונג איך דען קנאבן :

זא איין וון וליהן אין דער וריאן שטייט איין . דער ווען אישט איס צו
וער דער קנאב אישט נאך צו קליין . נאנדט ליבר הער אן דען
אלמעכטיגן גאט . דש איך איין איינע קינט מיט ווערט געלאגן טוט :

דא דארפסט דוד דוד מיט ווען דער קוינע צו איך זייט . ביא גאט
הערך דעם הערן דיינע קינד גישיכט קיין ליט . נאנדט לאנדש
הער איין ריד וול איך בישלישן . דר ליכט איך מער צו גידן אום לושט
אייכט מיט בור דרישן :

זא אן שפראך דער קוינע ווש גבריכט דיר מן . דא שפראך נאנדט
הער ישראל קיין גאלט טון . דש זא גאלטן טיטן אום געלטש ווילן איין
מאן . נאנט האט עש געזעהן דער געהיט נאמן קאן :

איך האב אייך ליבר הער איין ביא שפיל נאכט . איך אבשלאס וון
גאנצה הון איך עש דר טראכט . נאנדט אייערע קינט דאש זא איט
אייך האט . וואלט איך טיטן אבשלאס זא אישט איך ערב טוט :

זא ווער דער אידל קוינע אלס ווער זא כא נאמן . איין רעכט
האלט איך קינד קוינע איש דר קאן . וואש איינר אסדן רעכט
ווער נאמען לושט איך איך רעכט זיין . אום לושט צו הולדן קונק איך
ליכט קינדליין :

ע זא נא אב

אזכרנו אבשלום קנעבט זאגן האבן דר שלאגן : אזכרנו אבשלום
הוט גהייסן ווער קאך דע בור וואר זאגן . דע זאגן וואר דר שלאגן
אבשלום למכט ליד ווט . האבן אבשלום קנעבט געזינדט ווט זאגן
אבשלום דע :

קוינע איר זייט איין ריכטער אזכרנו דר זיין קנעבטן שון גבול . דא איז
הוט אבשלום מיט גאר שולדט דען שוט . אזכרנו זא העט גהייסן
ווערעטש נאר הר איש נע . דא בויזן גינדט גולטן זא ענדערקע שון :

איר גולט זאכט הער אויער גריכט מיט ברעכ . אזיער איר אום
ארוימדייט גולט איר מיט ווידר שפרעכ . איר הט איר הער גשווארן
דע האלטט הער איר איין . אזיער און אבשלום נעמט ווידר איין :

ווארעק וואלט דער קוינע זיין איין קינד בור טרייבן . עש הייטט איין
קליינא ווייל דע ווידר אל הא הון לו בלייבן . גלייך אלש דא ווארעק דא
אין דעם טאל הין ולישן . אז זיין אויך דא לויט דא לו דעם שוט הין
שישן :

דא ווארעק דא הין ולישן דא זיכט און מיט איר . אז זיין אויך דא
לויט ווען זא לידר בור גין . איר קוינע זא מיט הער זעהן איר אוישן
אל בור גין . איר אוישן זאגן . ווארטן ביז דע דא שטון ווידר אויף שטון

האלטט אויער קינד ביא אויך אין אויערעק היש . זא זיין דורך
אזיער קינד טרייבט איר קינדט מיט אויש . איר זייט איר אלן איר
אין קוינע אלט שון . איר גלייכט ענגל געטש אין זינע הימלישן טרען :

זא זאגן איר ליבא ווארעק און איר ריכטט דאראן . ווט איר דרך וויל
זאגן שפרעק דער וויז און . דא אנטווערט איר דא ארויט זאגן אן
הער איין . איר גולט איר אייטל ווארעקט בון איר בישידן זיין :

זא זאגן איר אויף זיין טרייבן הישטו דא רד דר טראכט . אורד
הוט דך יאג איר עש זאגן גאכט . ווייז קוינע דורך איר האט
גאכערקט נאר רעכט . דא רד גוט איר גבולן יאג אויאר קנעכט :

ווער קאן אויך גלייכ איר ווינהייט אום לו זון . איר זייט אלש ענגל
געטש איר הימלישן טרען . ווא גא דא ליבא ווארעק ווידר היש און
זיין היש . יאג גולטט זאגן איין זאגן זא איר איש :

דער

דער קויפן שפראך צו יואב הוועט דש געטון . אא נא אום הייט
אבשלאס ווירד הייט נון . זיך קיינט דער הערליך יואב קען דעם קויפן
צוואר . סן ווייט אדך אבר מער דעם וואר :

דש אדך נאך אויארט וולן אדך נדינט הון . אום איר דורך איין וולן
אויארן צארן וועלט לון . דא רייט דער הערליך יואב גען גשור אלונא
דראט . אום ואנט אבשלאס איין גוט בטן ברוט :

דש דער קויפן צוד ויין צארן הט גלון . אום וואלט ויין נון אבשלאס
ווירד דא הייט הון . דא בורט אין דער הערליך יואב צון גשור אויט
אום ברוכטן אין דעם קויפן צוד הייט אין ויין הויט :

דער קויפן שפראך צו יואב צוד אין ווירד אין ויין הויט . אדך האן אין
קט אן זעהן הייט אין ווירד נון הימיט . אין וינט הויט גל ער זיט אלט
דא הוועט בור נואן . ער גל איר אנטר איין אמן קט מער קאמן :

אבשלאס נאך אין ויין הויט הייט גאט שון . אום טורשט דעם קויפן
צוד קט מער אנטר דא איין נון . נון וואט דער הערליך אבשלאס דער
אלט שוועט אן . אא אין ביא אונזרן טאמן כא קיין ווירא גראן :

צון הויט ביז צו בויען ויין טאהייט מערן וואלט . ער האט קיין
גברעך אום וואט שון גשטאלט . ויין האר אויף וינט הויט אא דא
גלדן וינט גליין . עש קונט אין דער וועלט קט שונד גיין :

אל יאר אוועט ער צון רעכטער שווער בישערן . ער קונט עש קט דר
טראן צור רעכטער שווער . עש וואן דש הור אל מאל צוויא הונדערט
פסונט גלייך . אויף גיורכט הר צודט דש קויפן גלייך :

אבשלאס האט מיט זייער ורויאן צון גל אלמא צאט . דש דרעט וואט
איין מידליין ויין גלייך כא גבור ווארד . אויף ערד קיין שונד
מעגטיין . עש וואט גהייט מער אבשלאס טעכט גליין :

נאן טורשט דער הערליך אבשלאס קט מ וינט מער נון . וואל אין דש
דרט יאר אלט ווירד עש בור נאמן הון . דש צור דרעט אבשלאס ער
שיקט בטן איש . צו דעם הערליך יואב דש ער קעמט מ אדך אין
דא ויין הויט :

דא וואלטט איר לבר יואב צו איינע ווארן . איין בושטאפט גולטא
ווערן רש' אדך דך בור שטון . יואב שפראך צו דעם בושטן
לויט אין בור שטון . אדך קאן איר זינד נארהייט רש' אל וואס אסן וואס :

אבשלוס שיקט זיין בושט צו דעם אנדרן וואס . יואב דא וואלטט קומן
אדך דארף דין אינזיד וואס . יואב וואלט רש' קומן אלס אין אבשלוס
באט . אבשלוס בורט זיין קנעכט הימיש בור דא שטאט :

ער שפראך צו זיין קנעכטן איר וואלט צו דעם נערשטן וואס . דא אויף
יענעם אדך ביא איינע נערשטן שטון . אומ בור ברענט יואב זיין
נערשטן נאר . דא נעם אבשלוסאש קנעכט צו יואבש נערשטן דאר :

דא בור ברענט אס דא נערשטן ביז אין דעם אקרט נרוד . דא קס
יואב צו אבשלוס אן דער ענליכן שטונד . ער שפראך וואס האב אדך
דייך קנעכטן א צו ליד נטון . דא הון איר בור ברענט איין נערשטן
בינאלט וואס אדך דא הון :

איא שפראך אבשלוס נעלט אדך קאן מאכט . דאש דא וואלט צו איר
קומן רש' גרענעט וואס אדך לאכן . אדך וואלט דך צו דעם קוינע צו מוט
נשיקט הון . גא בישטו איר צו הופרטן אומ וואלטט רש' צו איר וואס :

איין קאסט קונט אדך מאכט דש דא וואלט קומן דוך . רויאן דך דא
נערשטן דך דא ברענט נוך . דא בישט איין אומטולין קנד שפראך
הער יואב צוואר . וואס וואלט בון אבשלוס האב דיר איין קארן יאר :

יואב דואלט נאך דעם לובן וואס איין . וואס אדך אינדקליבן אן און נמרן
זיין . גא ווער איר וואס אדך ווער צו נטור נבליבן . דא אדך איין
ליבר וואס אס נערשטן הוט בור טריבן :

אדך וואס איינע וואס אסער זיין איין וואס . הון אדך דעם טוט בור שולדט
גא גא ער אדך טיטן וואס . דא נאנט יואב דעם קוינע אבשלוסאש בנער
דא שפראך דער קוינע דער גא הייט אן קומן הער :

דא קס דער הער אבשלוס צו דעם קוינע דראט . אומ בור ענליכט
דך אס אבשלוס טוט . אלס אס דא וואס הער נרוד . וואס רש'
ער איין שוועטער רש' בליבן איין אייט :

דא בייט

מן הוט איך קעט זיכערך צווערט דש איך בין ווידר הא . איין טבעה
וול איך האלטן איין קרד בריק איך הא . איין קלוביש וול איך האלטן
צו חבדון נאר . דא שפראך דער קוירן דוד ל בר זוא נע דאר :

וואר אום איך הער איין קרד נון פריי . נעבט איר בריב אום וינל
נעמט איך דא נון וויי . דש ער וול מיט איר קואן נעו חבדון אין דא
שטאט . דש טעט דער קוירן דוד און אבשלוס באט :

ער נדעכט אין זינעם זין ער וול אליין רט רייטן . צוויינליך איר
דריישיק וול זינע בייטן . דא ליינט ער דען בריב צו ירושלם וואל
צוויי הברדט און . דא לזון מיט אבשלוס איין קרש בולך ער קואן :

ער שיקט אן ווייט אלס ישראל לאנט . דא לוייט וול זיך וואויל צו חבדון
צו האנט . ווען מן בלווט איין הארן זא שון . זיא שפדעכט אבשלוס
זיא ניווארדן איין קוירן צו חבדון :

נעכט דעש קוירן בריב איך הון אייך רט נעפט . דער קוירן הוט
עט נבובון אום אישט זין ערשטליך נשפט . דש בולך וואר
ניווארלט נען חבדון אין דא שטאט . ויל מענכר דען קוירן נאך
אבשלוס ער טראט :

עט האט דער קוירן דוד איין רוט נעבר איין . מיט ווייזיהייט אונער
ישראל קנט אים ראנט נליך זין . זין ראט ווא זא נט דען ער אין
אם הט . אלס אירע אום תמים ווען מן זיא צו זאן באט :

דער ווייז ראט נעבר ווא יחדותקל נכנט . זין ראט ווא דער בעשט
אן ווייט אלס אל דא לאנט . יחדותקל ווא בור בוסדן מיט אבשלוס זא
נער . בון זינר ווידר שפערייט וואוואט ראנט מער :

ווען נויארט יחדותקל אום אבשלוס . ויל בולך איש און שיעט
אבשלוס קאם . דש ווארד דעם קוירן דוד ניאנט אלא שון . ווא
אל ישראל אבשלוס צו קוירן וואלטן הון :

צו זינע רעכטן קוירן הון זא אין איש דר קארן . דא הערן בון
ישראל הון אים אל ניווארן . מן האט דער קוירן דוד זין שטארק
אסרע ווא . זא ווארן אין דען שיעט זינר הא דער אסר דא
דא

דא דר שראק דער קוינץ זיין הער'ן דט ווש אים ב'ול . וואל אויף אל
 דיה איינן ווער איד נויארט וויל וואל . ב'ון הינן אוש איד וליהן דורך דע
 טוטש כוט . וינט איד דער ווילר אב'שונס ער דאפ'ט איד שלאגן טוט
 קואט ער אים אל' ישראל הער לו דיור וארט . גא אישט דא שטאט
 אל' הארט וואל ביזוארט . ב'ון הינן אוש איד וליהן אויף דט ועלד המיש
 . ווען אן דען ווערט זאגן דער קוינץ זיכט אויש זיכט הויט :

זא הוירן עט איין שטארקן אומ ווש איד גיכטט הולט הוט . זא קואן
 זא בהענדן ווען אן לו שטרייטן ג'ט . זא הוירן עט דא איינן דש איד
 ב'יכט לו ג'וין . ב'ור איינע וון אב'שונס דער וויל אונש אלן לויזן :

איש אים נאכ ער דער קוינץ דען שאן דען אלר בעשטן . אכ'ליש
 זיהן קעבש ווייבד הויטן דער ועשטן . זיין ווייבד אומ איד זיין
 קינד ב'רט ער אים ווייט . וואל אויף אל' דא איינן עט אישט לו
 וליהן זייט :

דא שפראכן אל' דא זיין אדלר הער איין . וליכט אודר ב'ייבט ביא
 אויך וועלן איד זיין . דא שפראך דער קוינץ ב'וד עט אישט לו וליהן
 ז'יט . איד האב דא איד איין שטארק דש איד אים שטרייט :

איש יאאר אום אים לייד קוינץ ב'וד אויש ירושלים וליך . דא זאגן
 דא דא וואר אים דעם קוינץ לוך . אכ'אל דש קוינץ קעכטן דא
 אים אים ווארן דא . דא שיינן אום דא שלעב'ן דש ווארד דער
 קוינץ ודא :

דער קוינץ אום דא זיין נ'קן ט ב'וש דא היין . ליידיג אכ'באד'וש
 לו וליהן ווש איד זיין . דא קאכט לו אים איד אישט עכש ה'ודרט אים .
 א'ם וליהן אויך זיין שטארק אישט דעם קוינץ היין דאן :

דער קוינץ שפראך לו איד דא וואשט הייט ה'ון . ער שפראך
 הער ב'י א'ג'ט דעם הערן איד וול ביא אויך ב'ישטן . ב'ו אויך וול
 איד כ'ט ווייכן ב'וד הער איין . לו עט איד לו לעב' וול איד ב'י
 אויך זיין :

דא אויבד ב'ור איד אים עכש ה'ודרט אים . אכ'אל דא דער קוינץ
 אן מ'יט א'י ווארן . דא וואר אן דעם איד יאאר אים ק'אן ר'כק .
 יאאר ת'יט'ל ד'ום אכ'ד אכ'ב'ע :

ווער דעם קויכן דוד בון הערצן הולט ווש . דער קלאנט אום ווינט
דין קלאנט ער ריט בור ניש . עש ווש איין און איין קויכן דערווש אלוא
רייך . דער היט קויכן און לאנד דעם ווש הר בוד גלייך

לדון דער כוון אום דא ליניס גליין . דא ברוכטן שריין דער
היליקייט בוד דעם קויכן ריין . דער קויכן שפראך צו לדון אום צו
אבייג . איר צוויין טהאק טראנט דען שריין דאר :

אין דא שטאט ירושלים דא איז אישט בירייט . לושט איך גוט יתב
וודר קערן אום דש ער איך ער ורייאט . נא וויל איך גוט יתברך דין
אום וויל אופסער מאכן . טראנט אין ווידר הייט בור אלן זאכן :

וויל דען גוט יתברך איך ווידר קערן ריכט . זיין שטרוף וויל איך
אויף נעמן ווא איז האלט נישכט . לדון אום אבייג איר ווארט איר
אניטריא . בון היס אום איך ווילן איט יואר אום איט רוייא :

בלייבט נויארט צו ירושלים דורך דען ווילן איין . שטעלט אויך אלש
ומאלט איר אבשלוס נערן נעמן איין . אומאלט איר אן איר ברעכ אלוא
לשט אין בור שטון . איר אלט איר שטעץ אנביטן אום איך ווילן לון :

ווש דער ווילד אבשלוס אויף איך וויל הבן אן . איך וואר איין אום איין
קויכן איין איך אראר מאן . איך וויל אין דא וואו שטייט דא וויל
איך אייאר ביטן . ביז דש איר איר טוט בוטשאפט טוט אירש
נויארט ביזיטן :

איט אדנעץ דש כהן לדון זון . אום איט יהונתן זון אבייג זון כון .
איט דען טריא זיין אנפיט איר אל זאכן . דש איך איך וויש דר נאך
צו ריכטן ווש דער ווילד אבשלוס גיל מאכן :

דש היט אבייג אופסער ברעמן אויף . אבייג לנט דש אופסער אויף
דש ומבד היס . גוט יתברך ומאלט עש ריט אן נעמן אין זינס זין .
אן אמן אלש דש בולק ישראל לוך איבר דש ומאלט היט :

דש שפראך צו לדון בוד עך דוא אויך דש גליין ריין . אוב דיר גוט
יתברך וויל ענמארטן וודר אוב דא שולד אישט איין . אן לדון דער
בון מייארט צו דעם ומבד בן . גוט יתברך ווילן לוך דש אופסער
בון איז אפסיין :

גוט

נָט יִתְּבַרְךָ וּמֵלֶכְךָ בֶּן אֲבִיֶּךָ רַחֵם נַעֲמָן אִיִּן • דִּיא צִיט וּשְׁמֵן
קֶמֶץ דֵּשׁ יֵא כּוֹמֶר כּוֹמֶר נֹטֶן זִיין • דּוּא אִם אֵל אֵל עַל יִשְׁלַעֲכֵט •
צִיד הָאֵט לִיב אֲבִיֶּךָ עַר שְׁפִרְאָךְ אֵיךְ אַךְ דִּר רַעֲכֵט •

דּוּא אִם אֵיךְ צִידֵךְ זִיין כּוֹמֶר נִרְעֵכֵט • דִּיא כּוֹמֶר מוֹשׁ אַבְנֵן בֶּן
עַל יִשְׁלַעֲכֵט • אֵל אִמּוֹר הָעַר נָט דַּעַן נָכִיא שְׁמֹאֵל הוּט וּרִשָּׁן לֹן • בֶּן
דִּיכֵשׁ וּמֵר וּנְעָן וּלְ אֵיךְ דִּךְ רַט לֹן •

עַשׂ נֹל צִידֵךְ אִם זִיין וּזִין דִּיא כּוֹמֶר זִיין • דִּיא טְרוֹן דִּיא לִזְוִן כּוֹמֶר
דַּעַן שְׁרִיין וּדְרֵךְ הִכִּין • אֵין דִּיא שְׁטֵט יְרוּשָׁלַּיִם דִּיא לִזְוִן הִילִיגֵן מֵאן
צִיד אִם דִּיא זִיין וּלְוֹהֵן אֵל הֵן דִּיא •

יֵא נִכְּט אֵיךְ דַּעַן הוּהֵן אֵיל בַּעַר דִּרֵּאט • בִּאֲרֵבֹשׁ אִם בִּאֲרֵהִיבֵט
דִּיא קוֹפֵסִי אֵל נְבֹלֵט מֵט קוֹט • יֵא נִכְּט אֵיךְ אִם וּרִיטֵן עַר אִם אֵל
זִיין מֵאן • לֹו דַּעַם קוֹיֶר צִיד וּלְ דַּעַר זִיין קֶמֶץ •

עַשׂ קֶמֶץ לֹו דַּעַם קוֹיֶר וּלְ זִינֵר שְׁטֵטֶרֶן לֹוִיט • דִּיא זִיטֵן יֵא דַּעַם
קוֹיֶר וּשְׁעַשׂ הָאֵט בִּדְרִיט • אֲחִדְתּוֹסֵל אִשְׁט מֵט אֲבִשְׁלֹס נֶאךְ אֵן
זִינֵךְ דֵּאט • דִּיא שְׁפִרְאָךְ דַּעַר אִרֵּם צִיד הֵילִיגֵן מֵר אִיֶּרֶךְ נָט •

הִלְפֵּשְׁטוּ מֵר רַט שִׁיר זֹא בּוֹיא אֵיךְ אֵיךְ אִיין אִיין • מֵאךְ אֲחִדְתּוֹסֵל
טוֹדִיכֵט רַט לֹושׁ אֵין זִיין וּוִיז • זִיין דֵּאט קֶעַן אֵיךְ וּמֵל עַר אִשְׁט אֵל
מֵל נָט • הָעַר נָט אֵל דַּעַר וּנְעָט נְבֵאִס אִיין נֶאךְ מוֹט •

דִּיא נִכְּט צִיד לֹו אֹבֶרשֵׁט אֵיךְ דַּעַן בַּעַר עַר שְׁטִיין • קִיגֵן דַּעַם בֵּית
הֶאֱקֵבֵשׁ צִיד דַּעַר קוֹיֶר כִּינֵט • דִּיא קֶמֶץ לֹו אִם נִנְאָט בּוֹר וּמֵר אֵן
אֵיךְ אֵיךְ דֵּשׁ • חוּשִׁי דַּעַר מֶרֶךְ דַּעַר נֶאֱלֵן מֵט צִיד וּמֵשׁ •

צִיד שְׁפִרְאָךְ לֹו חוּשִׁי לִיבֵר נִנְעֵל מִיין • אֵיךְ קֶמֶץ לִיבֵר רַט מֵעַר אִשֵּׁשׁ
וּמֵרֵטֵן דִּיין • וּלְשֵׁטוּ מֵר וּמֵל דִּיִּךְ לִיבֵר נִטְרִיאָר קֶמֶכֵט • מֵא נִיא
נְעָן יְרוּשָׁלַּיִם הוּד אִם מֵעַרֶךְ אֵיךְ רַעֲכֵט •

טוֹעַל דִּךְ נִנְעֵלִיךְ אֵל וּמֵלשֵׁטוּ אֲבִשְׁלֹס הֵן • מֵא וּדְרֵךְ דַּעַן
אֲבִשְׁלֹס אֵין זִיין רַט לֹושָׁן • דִּיא מֵלשֵׁט לִיבֵר חוּשִׁי אֵן קֶמֶץ וּלְ אִם
זִין • וּשְׁ אֵיךְ אֵיךְ רַט אֲחִדְתּוֹסֵל דֵּשׁ לִיגֵן אֵל מֵל הֵן •

א כ א

קאנשט דעם וויין אהיהתם ויין ראט אנטר טון • וואו הושוט איר
אין טון וואו רעכט וואו גיטן • ווש דען אין דעם רוט ווירט בשלשן
יא • דש נאך דורך אום אכזר דא וינדשטו ביא אים דא :

חוש דער ערד נען ירושלים היינ • אכשלוס מיט דען ויין ווש
ביר קומן דריין • לי ירושלים ווש ער קויפן כון • שלום עליכם חוש
נאך אן וולשטו טא :

וואו הושוט מן נברוך אן דען נועלן דין • דש דוארט ליכשט מיט
אים אום קומשט צו איר דריין • קויפן אום אוך הער דש איר מיט
וויין וושט לעבן • וועט איר ראט ישראלי דער אשט איר אוך עבן

וועלפן נעט חבדך אום אל ישראלי צו קויפן וועלן הון • מיט נאכדש
מיין הערלן וול איר אים ויין אנטר טון • איר וול דיר קויפן דין
אלש דעם מאט דריין • נערן שפראך אכשלוס איר וול דיר נעמן אין :

אן דער קויפן ביר קאט צון דעם הוהן בערן • דא קאט צו אים
ליבה אים בושט קנעכט • אום ברוכט דעם קויפן ביר אום דען לויטן
וין • שפיין אום אוך ברוט אום אוך געט ווין :

דער שפראך צו ליבה וואו אאן אים בושט וין • דש ער ריט רייט מיט
איר דא וולשט וואו פאלעט וין • איר קויפן ביר ער אישט אין
רעכט באזוכט • ער זינט לי ירושלים מן הויט וואו ער שפריכט :

ביר אישט בלוהן דורך צון הינ צוואר • ישראלי ווערט איר מאן
אין קויפן אפן וואר • מיטש ווארט קויפן דיר ווערט איר ווערן
יא • ער נאנט אל דען לויטן לי ירושלים אלוא :

דער שפראך צו ליבה איר האב אים געט געטן • ווש איר אים האב
געט נעבן דש וולשט האלבר הא • דא כיינט וך ליבה צו דעם
קויפן לי האט • ליבה הט גלונן נען ירושלים ער וך וואט :

דא וואך דער קויפן דער אן דא וואשטגיא • ער אים דא ויין מיט
איר גרונן געלייא • אום דא דער קויפן דיר לי דעם בחגים קאט
• שפעטן געה בן שאל בירש קאט ביר נאט :

ער ווארף אים גרויסן שטיין אויף אין אים אויף אל זיין מאן • אים אויף
אל דא שטארקן דא אים דוד קאס • וליכשטו נא אים שאנדן דא
בלוט בור גישר • דאז ברוכשט אן דיינס הערן דא ואלשר ווידד :

דא נאָל אום דא מאגד רוסח לודר תועבה • דא וליכשט מן הין
אים שאמץ דיינס אונגלייך בין אדך ווא • גיט יתברך וול אן דר
רעכץ שאול אום זיין גינד • דין לעבן אושטו לושן אבשלוס דיינס קינד

דא שטרבשט אן דיינד בשהייט גיט יתברך דר רעכט טוט • דא
הושט נא ויל בור גושן דש אונשולדיק בלוט • דא שפראך דער הילד
אביש דוד הערי איין • לושט אדך הין אויבר וארן זיין ענד אוש ענ זיין

לושט אדך הין אויבר וארן דוד ליבר הער • זיין אויבט וול אדך אס
אב טלאן נא שילט ער אויך רט מער • ווארען וול דער טוט הונט
איין קויכץ וולן • אדך וול איין שארפא קליץ אן זינס הלז בור נא :

זיין שפראך דער קויכץ און לאנד היב איר קיין בבל אן • ער אישט
אין תלמיד חכם נאך איין ערברד מאן • אדך מאיין דש אין עש גיט
יתברך האב גהייסן יא • נע הין אום וולך דוד אלן :

ווא טורשט ער וויכשט נעמן אין זינס אום • אדך איין דש איר
עש גיט יתברך געלברט טוט • נא וול אדך עש אים וולן אלש נערן
נעמן אן • לעכט ווערט זיך גיט דר באראן אויבר אדך אראן מאן :

אדך איין דש גיט בון היול אינס גהייסן הא • זינט איר איין איין
קינד נאך איינס לעבן שטאט • שאנץ בון בראין לו שעלטן האט ער
רעכט • גיט האט אינס גהייסן שילט דוד איינס קעכט :

האט אינס דען גיט גהייסן ווער וואלט אים גידן דריין • לעכט ווערט
זיך גיט איין דר באראן אום ווערט אן געבן איין פין • דוד אן דעס
בערן גיכץ דען רעכטן פסאט • שאנץ וואף יעד זיטן אים שטיין
גן אים טראט :

ער ווארף אים גרויסן שטיין אום שטויבט אים עש ווער • דען אידלן
קויכץ דא אום זיין שטארקס דר • ער גיט לו שעלטן דען קויכץ אום
זיין מאן • ביז דש דער קויכץ דוד לו דעס גידן קאס :

דא קאטן זא בױד אוידיקייט ריט ווייטער קומן דא • דא וואלט דער
קויכנױד אין ווילן בלייבן יא • ביז דש אימ קעמ אין בוטשאפט
בױן דעם לויטן זין • דא ער האט גשיקט גען ירושלים הייזן :

דא מן אבשלום צו ירושלים גאט • אין זיינש וואס האט דער יאן
מבשלום וואס • מבשלום שפראך צו אהתחולל נון ראט דא ווייג האן •
וואס איר דען אלטן צו וועלן גרייפן אן :

דא אנטווערט אימ אהתחולל אדך וול דירש ווערליך זאן • עש ווערט
אל שראל ווירד בױן דיר שלאגן • דא ווערדן אין געדענקן העלפן איר
מבשלום זין • ער צו ריכט זיך איט זיינס וואס איבר אונש ווערט
עש דר גין :

דער וואס אומ דער ון בױד ריכטן זיך יא • אבשלום לושט אונש
שטעקן גא זין איר דעם בלאז • דער קויכנױד אומ דער ון בױד ריכטן
זיך י • גא ווערדן איר צו בעסיה אל יהדות היא :

צוריש טויר אום אנבל ווער זיך לינט איט צוואלט • אומ זאן דא אלטן
דער קלעמט זיך נאך באלד • וואלט אבר ביהאלטן דש קויכנױד
אל דין טאן • זיינס רוט גולשטו בולט מן הויר וואס אדך דיר זאן :

דיין וואס האט גלושן ציהן קעבש ווייבר היא • דען מוסטו אל גרייפן
ווער איבר דא קרא • ביא אין גולשטו שלופן דש עז אל שראל זכט
גא שפרעבן דען דא לויט דער קרין ווירט ריט גריכט :

גא ווערדן דא דיר העלפן אומ ווערדן איט דיר זין • אום טרויאן
שפראך אבשלום דער רוט געט איר וואל איין • ער ליש איין בעט אמן
היך זיך איין טאך • ער לון ביא אל זיין ציהן קעבש ווייברן דש עש
אל שראל זאך :

אבשלום וואלט בױן דעם טאך ריט הראב מן • ביז דש ער דען ציהן
קעבש ווייברן אל איבר דען זין הט געטן • וואס רוטשטו מן אהתחולל
דא נאך אישט געשעהן • עז האט איר אל שראל עבן צו געהן :

אדך וול דיר רעכט רומן דא דארפסט דכט ריט שטען • דא וואלט
בױן אל שראל דא אלר שטערקשטן נעגן • דא צו ירושלים אליה
זינט • צוועלף טאגט שטארק העלדן דא מן אליה וואל זינט :

הינט

היינט גולשט אים נאך יאן ביז דא קומשט צו אים דאך • זיין בולן
אשט אויך אונד דר שראקן נאך • דא ווישן זיך רט צו הויטן דש ווד אין
היינט נאך יאן • זא וועלן מיר אורבנליכן אין דען הויסן שלאן :

זא ווערדן זיין דר שראקן דש אשט אונד בנגער • איינר ווערט הין
וליין דער וליכט הער • זא ווערדן מיר דען קוינך דען שלאן מיר אליין
• געשט אל דעש קוינך קעכט ווירט דר שלאן קיין :

ווען דער קוינך דוד צו טוט ווירט דר שלאן • זא מאנשט דען מיט
אירן דיינט מאטש קרון וואל אויף טראן • דא אנטוודט אים אבשלוס
דער רוט גיאלט מיר וואל • אום שפרוכן אל ישראל מן אים בולן וואל :

דא שפראך צו אים אבשלוס היא אשט נאך איין ווייזר מאן • דער
אויף דען אלטן דוד וואל ראטן קאן • חוש דער ערבי דער רוט אונש
וואל רעכט • ער ווייט דעש קוינך דוד זין אום אל זיין גשעפט :

אבשלוס שפראך צו חוש איד העט גערן בור נואן • ווא מיר דעם
אלטן דוד צו איינשטר גולן קואן • אזא הוט מיר גרונטן אההוסל צו דאס
וואל • מיר אום אל ישראל געעלט דער ראט נאך וואל :

דא אנטווערט אים חוש איד גלויב עש רט ליבר הער איין • דש מיר
אום אל ישראל אזא טורכט זיין • דש מיר איינט צו בולן אההוסל אין
דינס ראט • איין קנד בון איינס יאר איין גליכש וואל בור שטאט :

הוט זיך אההוסל מיט ווייגהייט א גבלישן • זא הוט ער זיך זא
אזנס אין דער ווייגהייט ביישישן • אידלר הער אבשלוס זא מיר זא
מיין רוט ביינערט • ווש אההוסל הוט גרונטן אשט רט איינש גבליש
ווערט :

וואלט מיר מיט צוועלף טויזנט מיט איערס וואט שטרייטן • זא
דאסן מיר היא צו ירושלים אויארר רט בייטן • בון וויש דוך אל
ישראל זיין קראפט דיא אשט זא גרוש • דער שטארק קוינך דוד
ווארזי רא זין לוש :

אום אויך אל דיא שטארקן דיא בייא אים דוד • מיר אום אל ישראל
זייט מיט זעהנדן אויפן בלינד • דש מיר מיט צוועלף טויזנט איינט צו
יאן דיא נאכט • זא העטן אל ישראל מיר לענט גלאכט :

צו א דוד

בְּדִי אִשְׁט וְצִלְלִיךְ אֶלְר וּוִיזֵהִיט בֹּל . עֵר בִּלִּיבֵט רִט בִּיא דַעַן זִינן
עֵר בִּרְנֵט זִיךְ אֶל אֶל וּוֹל . זֵא זִינן זֵא דִיךְ זֵא שְׁטאַרְק דֵּש אָנז
אָנז בֹּר אֶן גְּרִינ . קֹאן אִיר אִיט לֹועֶלְךְ טֹיזנט זֵא ווערדן זֵא
א כֵּש לֹינן :

בֹּר לִרְשֵׁטוּ אָפֶּשְׁלֹסן דַעַן אֶל עֵרשְׁטן שְׁטֵרִיט . דֵּש בֹּלְךְ ווִירט אן
דִיר בֵּרעֶךְ אֶן דַעַן לֵאנֵד זֵא ווִיט . ווער דִיר דִינט אָמ אִישְׁט דִיר
אָנז טֹן . וְ לִרְשֵׁטוּ דַעַן עֵרשְׁטן שְׁטֵרִיט זֵא ווערדן זֵא דִיךְ לֹון :

זֹום ווערן עֵש אִיטִל העלדן אָמ העטן לִיזאן אָט . בֹּר לִרְשֵׁטוּ דַעַן
עֵרשְׁטן שְׁטֵרִיט וועקן וואלט עֵש דֹוכֶן נֵט . נֹון ווִיש דִיךְ אֶל יִשְׂרָאֵל
דִינֵש ואַטֵּש קֵראַפֵּט . אָמ אֶל זִינן שְׁטאַרְקן ווִיר זֵא עֵש האבן גֵּשְׁט

אִינן רוט אָם אִינן לַעַר קֹינֵן אָמ אִיךְ הִיר . זֵא אֶל אֶל יִשְׂרָאֵל זֵא אָנז
אֶן דַעַן זִיר . אָמ זֵא שְׁטערן אן דַעַן הִיר דֵּא כִיאנט לִינן קֹאן .
ווער לִינן אִיט גֹוואלט אִיךְ אֶן אָם אִיךְ זִינן זֵא :

זֵא הִלֵּפֵט זֵא כֵט אִיר זֵא אֵמֵהִיט אָמ אִיר קֵראַפֵּט . אִיר האט זֵא וִיל
דַעַר שְׁטאַרְקן דֵּש זִינן וואָךְ כֵּכֵטש שְׁאַפֵּט . אָ שְׁטֹיב אן דַעַר זֹון
לִינן אִיר לֹון . ווער וועלן זֵא דֵּר שְׁלֵאנֶן אִיר קֵינֵר קֹואט דֵּא הִין :

אִינן רֵאט אִישְׁט דַעַר בעשט אָ אִיךְ עֵש קֹאן בֹּר שְׁטֹן . אִיט לֹועֶלְךְ
טֵיאט אָן ווִיל אִיךְ דֵּש לֹון אִיךְ נֵט . אִישְׁט אֵהִירטֹפֵל אִיר ווִיזֵנן גְּרִינן .
זֵא הֹוט עֵר דֵּא בֹוך שְׁטאַבן אִילֹוז כֵּט גֵּרעכֵט גֵּלענן :

דֵּא שְׁפֵרדֵאָן אֶל יִשְׂרָאֵל אָמ זִינן קֵנעכֵט . חוּשִׁי דַעַר עֵרֵב בִּיא דַעַר
פֵּרֵד דַעַר דֵּרֵט רַעכֵט . עֵש קֹאט אָנז כֵּט גֵּהֵלֹפֵן אָב עֵש אָנז
שֹון גְּרִיט . עֵש אִישְׁט גֵּאָר נֵט לֹון שְׁלֹפֵן אִיךְ גֵּאָלֵד הִיט :

חוּשִׁי וועלן אִיר בֵּלֵט זִינן רוט אִישְׁט אָנז עבן . אָן זֹול דַעַן ווִיזֵנן
אֵהִירטֹפֵל אִיךְ עֵרֵטֵשִׁי זִינן גֵּלֵבן . חוּשִׁי גֵּנֵן בִּיהענד לֹון גֵּרֹוך אָם
אָבֵהֵר . שִׁיקט אִירער לֹון גֵּן בֵּאלֵד לֹון בִּיךְ דֵּא :

דֵּש עֵר אִישְׁט פֵּלֹן דַעַר וואַשְׁטֵטֵיא לִיךְ בִּיהענד אָם דֵּרוט . אֶן זֵא
חוּשִׁי דַעַר עֵרֵב זִינן אָם אֵהִירטֹפֵל רֵאט . לֹיפֵט אָם זֵאט עֵש דַעַר אֶן
קֹולֵד ווִיל . דֵּש וקֵרען לֵאנֵדש הערן כֵּט אֵבֵר אֶל :

סֹון וואָרן

מן ווארן איר לויזן זיין אידעלען אום יהודען . ריט לו ירושלים דא ווארן
נאנטן הין דאן . זיא ווארן לו זיין רונל אין דער זעלבן שאר . דא דא
לויזן כיהדעס דא בוטשאפט ווארדן גימאר :

דיא כוהדעס נדולעס שיקטן דא איין אייט . דש זיא ארין ווינן אין רונל
זיט . דא נון דא לויזן כוהדעס דא שאמעזע ווארדן גימאר . זיא
גיאטן זיך ריט לאנג אום לופן לו דור דאר :

דא הין נען בחורעס נען ירושלים קאמין זיא ריכט . זיא בורכטן עש
ווארד מערקן אבשלוסן דער בויגזיכט . אבשלוסן קנעכט אינער הט
זיא זעהן נון . זיא לופן נאר ביהענדן דא קונט ער וואל בור שטון :

דיא זיא לו דעם קורבן דור אין אילונן וואלטן לויפן . דש ער אין ריט
קונט ווארן בור ליד זיכט ער זיך שלייפן . ער נען לו אבשלוסן אום
ליש אין דש בור שטון . אדך נאך דא לויזן יונגא כוהדעס נאר
באלד נון :

אום לויפן נאר ביהענדן לו דעם אלטן שארף . דא ענטוורט אין
אבשלוסן ווא ווא ארעם באלף . אבשלוסן זיין קנעכט זיא לו וואנטן איש
זאנט . דא ווארד דען לויזן כוהדעס נאר שנעל נאך גראנט :

דש זאהן דא כוהדעס אום ווארדן עש גימאר . דש מן זיא וואלט וואנטן
אום איילט לו אין דאר . דא וואהן זיא ביהענדן אין איינר ורוואן הויש
איר זאגן זאש לו בחורעס אום נען דא איין אום איש :

דער מאן האט איין ברוק אין זיינעס הויב גראבן . דא שטיין אין דע
ברוק דא לויזן ורוואן קנאבן . דש דר נאך דא ווארן איר מאן וואר
ריט איר הויז . זיא לויזן אום בראכט ביהענדן אין גרוש לילך הרוש :

זיא שפרייטט עש איינר דען ברוק דש כראנט וואלטט דא מער .
אום דש איינר שוין ברוק אונטער דעם לילך זעט . און דש לילך
סעט זיא ווייל לו דערן אין דעם טאן . דא ווא אכאט אירן רוקן אום
זיא דאר ביא אום שפין :

דא קאמאן אבשלוס קנעכט אין דעם הויט גראנט . וואו זיין דא לונג
בוהקס נב ויא הרדש לו האנט . זא זיין הדין קומן שפראך דא
וואו דא אישט וואר . דא לונג וודר דימיש לו דעם אנדרן טאר .

זא בורן איבער דעם וואס נאר ביהענד אום שנעל . העט איך עש
נאמאשט איך העט נטון איין גרעל . איך העט נאר לויט נישטאן וואו
זא האלטן . זא זיין איבער דעם וואס איך אויטע ענגט ית' לויט וואלטן :

זא בורן איבער דעם וואס אום יאנטן אין נאך . זא קונטן זא ריט וודן
אום ווער אין נאך וואו נאך . זא רייטן וודר הייט דא זא זא ריט קונטן
נהאבן . דא שטיגן אויט דעם ברויטן דא לויט וואו קנאבן :

זא קאמאן לו הר ביד דעם ויל ווערדן וין . דא ורייט ער זיך בון
הערלן דא ער זא נאך אן . זא זאנטן אים דא מער וואו אל נאך ווער
דער נאנטן . אום וואו זא אבשלוס נאר נעהט העט נאנטן :

אום וואו דא העט גראנט אהיטעל וואו רעכט . אום וואו עש העט
אונטער שטאנדן הויט זיין לבר קנעכט . אויף שטונד דער קויכע דוד
ער אום אל זיין וואו . זא בורן איבער דעם וואס אום אכטן זיך הין דאן

אין דא שטאט אהערק דא וואו לו מיטן נאנט . בור שטוראן אום בור
שטרייטן וואו זא וואו ביהוט . זיכט אויף אים אל ישרא דער אהרן
וודע אים וואו לערן . אום איך אים אים שטרייטן וואו טא איכש דאן
ריט נערן :

נערן אהר אונטערן דעם בילט לידר גלייך . מן הוילף איר נאנט יתב בון
היאל איך וואו איין קויכע גלייך . איין וואו איין קינד וואו איר נאך
יאן . בור גב אירש אום דעם איין אום איך ישרא שאלטן :

אין באלנט הויט דעם ערשט דעם נאך אהיטעל וואו . מן האט אן בור
גבאלנט אהיטעל אל וואו . וואו ער הוט ברויטן הוט אן אלש בטיק . אן
באלנט אהערק הויט דעם ערשט דעם קאנט ער וואו בור שטון :

ער וואו אים לויט באלנט ער קאנט ריט וואו אן . עש אומכט אים
וואו אהערק דעם קאנט ער וואו בור שטון . ער נאנט בור גרשט ליד
לו ירושלים הויט . ער נאנט זיך אויף איין אום רייט הייט אן זיין
דא ער הויט :

דא ער האט גען גילן הייס אין זיין שטאט • זיין ברודער אום אדרבאן
ער ווילן האט • דא טעט אהדערס זיין ברודער לויזא • וואגא
עש גולט האלטן נאך זיין טוט אלוא :

איין לאנגיא האנט צוועהל אן זיין האלז ער נאכ • ער אאכט דארן איין
שלייף דש זיא באלד צו קאכ • ער שטיין אויף איין באנק הינטר דער
טיר דוך • ער קומעסט דיא האנט צוועהל אן איינעם באלקן הוך :

דא האט ער אים איין נלם גמאכט אין איינר איין. אום שטיש ער דא באק דא לאפלט ער איין וויל. נורשן היאל אום ערדן הט ער אים איין גראב גמאכט. ער האט עש סט רעכט אויש גטראכט:

דא מן עש הר כד לו יחזיק ואייט • ער לובט גיט דען הערן וואו ער
ער זיך ורייאט • דעם אישט זיין לון ניווארדן ער טוט איר כיכטש
אער • ער וויל איד דען אן זאכן זיין זין דיא פלעקט ער ער :

ווער נאך איין שענטלכער טאט אין דער וועלט גיגען נאך. אזא העט
אין דער הער אין אונד לושן אן טון. אן זיין קינאקן דיא האנט
זוועהל שטאט. גלובט דיא גוט בון היאל איא ווא אין שעמליכער טאט

דר נאך גארט אַכטלונג דש גרוש דיר • או שטערן אן דעם הייל
אום אז זאגט אים דעם איר • וו מענכן ריט קיין ער דא גוואן •
דא בור ער אויבר דען יידן ער אומ אל זיין מאן :

דא טעט דער ווילד אה'ס לוס אין הער איז ער זיין היר • איין ריטער
קודן דער ווש שטערקער מער • דען קיינר אין דעם הויפן דען אן
ברעט וויש • דורך שטאהל ייגן זיין שטארקער הארטיג וויש :

ער היט דער שטארק געטע און עס געשריבן וועט. געטע און
הערליך יאג ווארן צווייטע שטערקער. אבשולום האט געטע
איינע הויפטאון איז דר וולט. האלד און דע לאנד געט און בולק
דעס און רעט געט:

און קורבן ציד צו נסתרען נאך • דא שטאט וועט נישט שפייזט פאר
העט נישט פאר אים • מן ווארן עס דרייט אאזן זיי שפייזט דעם
קורבן דא • אין אים אלץ אאזן דעם ווארד דער קורבן דא :

אז נאז אים דער

דער איין היט טויזן זון מוט . צון רבתי ברי עמון ער ווש . אים גלייך
און גלייך בודטן בון לודר . אים ברוי דער גלייך בון רונדט וואר
ער קאן דאר :

דא ברויכט דעם קוינן דש ער עטן גוט . אום ווש אן אין דעם
שטרייט ל סטן האבן גוט . זיא ברויכט דעם קוינן בעט אום בעט
גומאט . אום העבן אום שטיין אום אללייט ספיין זו האנט :

גערשטן אום מעל אום גריבן נאמן . בון אום לינן אום ערביש גוט
אר איד אוםפאגן . הויך אום פוט דער אום סוף קעגן . אלס
ווד עש אין דינס בוך הען גלעגן :

דא לוחן אל ישראל צו ווארען דרוט . אן נאנט דעם קוינן צו דא אין
צו בוטן דרוט . דא טיילט דער קוינן דין שטארק אום דין אן
ער שפראך מיט דרייאן הויסן וועלן ווד דא גרייסן אן :

אויבעש בון ישראל דעשטער אינדער ווארדן דר שלחן . ווערדן דא
צו אום גלייך גוט אום איד אין רט נאך אמן . גבט אום גוט דש
גלייך דש דא ווערדן וואנט . ווא שונט ליבן געלן ווש איד נויארט
שונן קאט :

אר באלק ארטט וואויל אא האן מיר איין קליינש הר . דוך אויף דרייאן
זייטן ווארטט אן דך גיר . דא ליילט קוינן דוד דש בולק דש ער גוואן
אר ווארן צו דינען טויזנט איינל שטארקד וואן :

צו מאכט דרייאן הויסן אן ווארען אנט . דש איין טייל נאב ער
נאב אן זיין האנט . דש אנדר טייל נאב ער אגיש דינס ברודר .
דש דרייטל נאב ער איד וע הען האב דרש נאך :

צו קליידט ניד מיט יאמר אן רעגן שטענליך . ער שפראך איד וול
אן סינג ביא אייך לויטן זין . און באנדן דא דא העליט אום לוכט
שטעט אלץ גומאט . צו דש בולק אום זין קעכט זיטן דא לוכט :

אר גוט דא הייז בלייבן צו דער הער איין . דער שטרייט דער ארט
און דא איד טיכט נט דריין . אר אומכט אומש ון לויכט שטיין אן
דונק שטרייט . אר גוט דא הייז בלייבן עש דענקט אומש א דער
אר :

איר וואלט דער יודן שונן הער אים קויפן ריין • נון אישט אל איר
גראנקוייארט אויף אויך אליין • איר ווערט אין ויל לבר אליין דר
שלאגן • דען אונזר ליהן טונט דש הורט מן בון אדן זאגן :

דארום בלייבט דא היימ אונז בולנט אומער לירן • איר מיטן נאך וער
שטרייטן אונז דען לייב מיטן איר אונז ווארן • נון אישט אל איר
גראנקוייארט לט שלאגן טוט • דארום בלייבט דא היימ אונז ביט בור
אונז גוט :

עש אישט אונז ויל מיט דש איר בור אונז ביט • ווען דש איר מיט
אונז אין דען שטרייט טוט • זוא מיטן וור ווילך שטרייטן ווען איר
לט שטרייטן הון • ווא איר וואלט שפראך קויפן בור דש זיא ניטון :

זיך שטעלט דער קויפן בור לט אונז דש טור • דא טהן אל
דיא זיין דעם אירן קויפן בור • בור טושן וואל מיט ולייט אין גוט
שטעהלין גומאנט • ויל מענכר ריט קויפן זיך לט דעם קויפן וואנט :

זא כינטן איר הערן דא דא וואלטן הין ווארן • דא שפראך דער קויפן
בור גוט אונז אויך בווארן • דא נבט דער קויפן בור יאג דעם
וויינט • אביש אונז איר נבט ער אדך לט האנט :

אונז אל דען הויבט לויטן דיא דא ווארן אין דעם היר • ביקומט אויך
מיין אביש אונז ווא שלאגט אין ריט זיך • נעמט אין בואטן שלאגט אין
ריט לטוט • דער קויפן אל דען זיין ער פונשט לך נבט :

זא נאהן אין דען שטרייט אל דש קויפן שווארן • זיא רייכר גוט בון
האל מיין בולק אונז בווארן • דא טהן איף ישראל דיא העלדן נאך
באלד • דא וואנדן זא ישראל אין אביש וואלד :

דא איף באנדן זא דיא העלס דו קויפן צדש קנעכטן • אביש אונז
אונז ישראל הובן מן טעכטן • אביש אונז קאט קיין העלס איף טראגן
דש אישט וואר • ער טרונ איף זיין הויבט אין גרוען טובר הא :

דא נאנד מן אונזר ישראל מענכ שטארקן מן • יאג אונז דא זיין
דש גרוש וואלן ליפן זיא מן • אביש אונז איר דהקט איף דעם פלון •
מן נאך דש קויפן בורש קנעכטן נאך ריט לך ביטען :

דער

דער שטרייט דער ווט בור שפרייט אין דעם וואלד גא ווייט . דעם
קליין בורש קעכט שטריטן אין הערטן שטרייט . דא ווארד בון
דעם הילן מאנהייט ויל גען . דא שולן בון ישראל דא בעשטן און
דעם פלון :

לוינליך טאגט העלדן האטן זאך שולן . אקליכר מושט דא זיין
טוט דין טראן . ישראל מושטן ווייכן בורש שטארקן אכבולייט .
דורך דעם טוט ווילן דעם וואר אכשולן ליד :

דעמך מושטן זא ווייכן פסוליהן איש דעם וואלד . דא טיר אכדא
בולד ויל מענכן בון אין ואלט . גוט דא זאנט דא בזן טיר דעם זא
זא לורשן . אונד דעם לוינליך טאגט האטן דא טיר לו בישן :

זאכ אכדא זיין אין אלש נאך לוך . אכשולן אכדא ישראל זער בור
אין אק . דא קאמאן יאכ קעכט נאך אכשולן לו האנט . אכשולן
אק בון דאגן אייז ווא זער ער דא האנט :

ער ראנט אונד איינר לינדן דין איט זינען גרושן האר . דזדור בור
ווערט דך אן איינע לוייך דעם זאגן אק אויך בור וואר . דעם מויל זאנו
גשורנד אונד אק דין גען . דעם מויל לון זיין שטרושן אכשולן דא
דינ :

לורשן האטן אונד ערדן אן איינע בויש אשט . ער קאט דך ריט אב
לון ער וואר בור ווארן ואשט . ער וואלט דך איט זינען שווערט אב
גשערטן הון . דא זאך ער דעם געהען אונד איט אופן שטון :

איינר בון יאכ קעכט לו זאכ שפראך . אכשולן נאך אק העגן יא
איינר לינדן דין . איי שפראך הערליך יאכ העשטן אין דר שולן
אין גשמעגלן גילדעל העשטן בון איי גטראן :

אס ליהן שטון זאכ דא העט אק דיר געבן . גע דין לו דער לינדן
רעם אק באלד זיין געבן . זיין אק און איין טרויאן אק ספולעכט
דיינע האט . אק דעם ריט טאגט גילדן דעם אק שולן לו טוט :

נא דא אק גילדעט יא ויל אונד זיין . דעם מושט האט גיבן
דעם דער הער איין . און הייבט לויטן איד אונד אייז . דעם זא
נא טא אק געבן אכשולן קיינמאל :

גאלט

וואלט איר דען אבשלוסן צו טוט דר שלאגן . מיר וואוירד עש איין הער
דער קוינץ זיכר מיט בור טראגן . שפרעך איר דא העשט מיכש
נהייטן דא לויקשט עש היין אומהין . אומקעגשט דרך נאך וואל
שטעלן אלש דער אלטאן בון ווין :

איר וויל דרך מיט ואשט ביטן יואב צו איס זייט . יואב ועלברט צו
דער לנר דא היין רייט . דרייא שפיניך הוילנר מאכט איר יואב
דרוט . אומשטעקט איאט אין זיין הערצן דש ווש ער לידר טוט :

ליהן שטארקט מאגן יואב זיין שווערט טרום נאך . דא שלונן אין בון
דער לינרן ישראל בון דאנן וואך . יואב אין דעם שטרייט בלויז איין
הר הינן . דא היט ער אין דעם שטרייט דער זיין קיין בור לורן :

דא זיט הורטן בלאזן אומדא ער דש הארן נאך . דא ליטן דא ישראל
ליהן דא יאנטן אין מיט נאך . דא קאמט דר צו יואב אומאל זיין מאן
דא ווארן זיט איין גוטיא גרובן אין דעם ועלד היין דאן :

דא ווארען דא אבשלוסן אין דא גרוב דא היין . איין גרושן שטיין הרען
ווארען זיט אויף איין . דא נאך אל ישראל ווידר הייס היין דא : אבשלוסן
ווש גשטורבן דש ווארן זיט וואר :

די וויל דש אבשלוסן נאך צו ירושלים נאש . דא שטורבן איר אל זיין
קינדער איר קיינש מיט גנאש . דא האט ער אין דש קוינש טאל איין
הויפטן בויה גמאכט . אומהיש שטאט אבשלוסן דש הט ער איר דר
טראכט :

דא בייא דש זיין נאמאן היין נאך וואוירד גרוכט . איר ער אין דעם
שטרייט וואוירד אומ גברוכט . דאנא דער יונג אבשלוסן צו טוט ווש
דר שלאגן . אחאמץ וון דודן שפראכ צו יואב לוש מיכש הר דוד נאמן :
דוד אונגער הערן איין נט בוסן ברוט . וויר הון דעם שטרייט גוואסן
אבשלוסן דער אישט טוט . קיין שפראך הערליך יואב דא אלשט מיט
צו איס וון אבשלוסן אישט גשטורבן ער גבט דר רכטש צו וון :

דיר גבוירד איהמען איין נט בוסן ברוט צו נאמן . דיר ווירד קיין בוסן
ברוט דש אבשלוסן אישט דש וואוירד . יואב שפראך צו דעם כהן לורן
היין עש מיט צייט . נאך דעם קוינץ דוד אל נאך בון דעם שטרייט :
3 : כנא יד

דך בינא דער בשי אחימעלן שטונד דר נאך • דער כושי לוי גיט
 נאך וואס אים נאך • אחימעלן שפראך צו יאזב כס אדך טון קיין
 בוטן ברוט איין • וואו גערן וואלט אדך לויסן מוילט עס מיט הולד גיין
 וואו לוי • הין שפראך הערליך יאזב וואו עס נאך אשט לייט • אדך
 הון דעם קוינן ביד דין און צו וער גיט • דא לוי • אחימעלן הין דא
 צווערן אלס פארש ווען • ער קאם צו דעם כושי און איין קרוואן
 שטען :

דער טאגער טראג נאך לויט קוינן אדך וול אדך נאך • אדך זיך איין זיך
 הער לויסן הער צו אכט נאך • לויט איינר אליין שפראך דער קוינן
 צו האט • וואו הוט אדך הערליך יאזב איין בוטן ברוט גיט :

אדך זיך דעם נאך איינר זיך דר נאך נאך • לויט ער אדך אליין ער
 ווייט אדך איין בוטן ברוט • און וער אדך אדך צו שטיא צו דער הער
 איין • אחימעלן און צו דעם דער שפרינגט נאך וער הין :

דא אשט נאך שפראך דער קוינן לויט דער וועלדן הער • אדך איין
 און איינר דא ער ברענגט נאך מער • אחימעלן שפראך צו דר לוי
 הער איין • דעם שטרייט הא אדך צוואנן • ישראל צוואנן דין :

דא הייט און אחימעלן איין וויל הייט דך שטון • ביז דער כושי
 קאם אדך באלד צו נאך • נאך אדך הער דעם שטרייט הון ווער
 צוואנן • ווייט דא אדך צו דרושן אלס שטיב און דער ווען :

אשט איין און אבשלום לעבסדיק אדר טוט • אדך ווייט צו לוי דער
 צו לויט וואו אדך נאך • דא אדך הערליך יאזב צו אדך אל הער נאך
 אדך ווייט צו וואו אבשלום אשט מיט און דעם נאך :

און נאך אדך לוי כושי וואו עס אבשלום נאך • אשט איין און אבשלום
 לעבסדיק אדר אשט ער טוט • און אבשלום לעבט און מיטן אויער
 ווייט אדך לעבן • וואו אל דא צו צוואנן • ישראל שטעבן :

און אבשלום לעבט הער און דין נאך • און מיטן אל דא לעבן דא דא
 צו דעם וואו אדך נאך • דא דער שפראך דער קוינן און דא שט
 ער לוי • ער ווייט אלס אדך נאך ישראל ער דא דא :

וואו

אזויא איין און אבשלוס אבשלוס איין ליבר און . ווער איך צור דך
נעטורבן אזויא איין און איין און . דין טוט האן איך צור געט דין ליב
איסט באר און . אזויא איינש ליב און דש איך א ווארד נבארן :

ווע האן איך און דר לאכט דער עמארליכן פיי . אויך רייכר געט צון
הייליגס אויך דש לעבן איין . דא ווארף זיך צו דער ערדן דער קוינע
צור יאמר גרוס . זיין העכט אייבר זיין הויכט ער צו זאמן שלוש :

אויף הוב ער זיין שטיס מיט יאמר אס צו זון . אזויא איינש ליב און
דען איך צור און . און רייכר געט צון היילי ווע גא איך דש לעבן
נא . אזויא איינש ליב קינד אזויא איינש ליב און :

דא נאך דער הערליכן זאכ צו צד הייז . ביא געט יתבון הייל
דא זאכט דער זיין . קואשטע נעט קוינע צד הויז צו דיינע הייז
איך וואר אונקלויף מאכן דא אייבר ווערשטע עס סייאר מער :

עס זעהן אל דיין קעכט דא דיר א ווארן געט . ווערדן דא אל דיר
שלאגן דש איינש זיך דין אונט . ווען צו יאדע דין און אבשלוס נאך
ווער ביא דעס לעבן . גא העכטע אל ישראל גערן אין דא שלאגן
געבן :

געשטע נעט הויז אונט טרוישט דא דיר דין . גא וועלן איך אייבר
היינט נעט לעבן ביא דיר זיין . ווערדן וואל איין קוינע יאכ צו צד
שפראך . איך וועלן דיר ווערד טון דען דיר א נאכא :

דא אונטע דער קוינע צד זיין יאמר אונט שטון . אונט אונט צו זיין
אונט בון טורן האב הער נאן . ער טורשט נעט מער טרויאן צור
הר זאכ צומא . דא זאכ דער קוינע אונט אונט טאר :

דא קאמא אל זיין שטארקן צור דעס קוינע שטון . ישראל צו איך זאכ
איך וועלן אייך גערן האן . איך איינע אל העט אבשלוס צו קוינע
אויש דר קורן . דש ער איינש האט גלונן דש העט איך צור שווארן :

ווער איינע אל זיין ערשטע עס מער איינע נעטעט . ווא חוש אונט
אבשלוס אל זיין געטעט . בון הא איך אונט צו אל אונט ווערדן
גלייך . קאמט ווער ביט צו אונט איינע קוינע זיך :

צ ו א ב ב ד

דוד שפראך צו לרוך אונז אַהֲבֵהָר נעט היינין . ריט מיט אל הוצה
אחרונס זיא דא אפנטן זיין . דע קויכנ צו ווידר קערן דש אישט אנש
איין שאנד . נון הן דוך אל ישראל לענגשט נאך מיר צואנט :

מן זייט איר דוך איין ברודר איין בלוט אונז אויך איין ולייש . אונזאנט
צו עמישה עט זייד דש קויכנש ניהייש . ונש דער הערליך יאכב ווידר
אין התב גטון . ער וויל דען הערליך יאכב צווארצו הויבטאן הן :

ער וול אויבר ישראל אל אול איין הויבטאן זיין . אז יאכב אישט צוואנן
צאט דך דער קויכנ איין . דא אנטוורט אים יהוצה צוד אישט אונז
נרעכט . קואט ווידר הייס איר אונזאל אויער קנעכט :

דא קאס דער קויכנ צוד ער אונז אל זיין אן . ביז דעס ידן דא זיא
אין זאדן אן . דא קאס אל גטלעכט יהוצה צו דעס קויכנ דאר . קדן
דעס קויכנ צוד דא זיא זייער וואורדן צוואר :

דא מיט וואלטן זיא אירן צוד דען קויכנ ייד . הער אויבר דש וואשר
צודטן זיא אין נליך . דא איילט זיך הר שאע דר צוד וער שאלט .
מיט טונט אן בון בבאין קאס ער צו קויכנ צוד באלד :

אס ציכה שאלט קנעכט מיט ציהן זיין קידן . אונז צוויינליך זייער
קנעכט דען קויכנ צוד צו וצדן . דא שפילטן זיא דען ידן מיט אירן
שילטן נליך . דש טעטן זיא צו אירן צוד דעס קויכנ ייד :

זא וול שאע אן ציה דעס קויכנ צוד זיין צווישן אדלר קויכנ דוד איין
אס דא וול איד צווישן . איד הון לבר הער ווידר אויך גטון .
דארום קוס איד צום ערשטן צוד אויך אויף דעס פלון :

דען טוט הון איד צור שולרט צוד נעבט מירש הערי איין . קין אויך
קוס איד צום ערשטן איין זינד דא לושט גוט זיין . דא שפראך דער
הער אַהֲבֵהָר איד רד עש און אל שפוט . ער הוט צוואכט צוואלבער
גט ער הוט צור שולד דען טוט :

צין שפראך קויכנ צוד שאע דעס טוא איד ריכט . ער בידאדן זיך
ריט צו צוואנן דש אים איין ליד גשילט . זאל איד אל דא טיטן דא
אן איר צוואנן הן . זא ווישט איד בון ישראל קיין לעבן אן :
אלט

זאלט איר שטענדיג טויטן היינט אדער מורקן • זאל ווארד זיך אלץ ישראל
זענען בור איר ביורקן • וואס איך שפעטליכן הייסט אין אן • זאל
ווערן אלץ ישראל זעלבסט וואל בור שטון :

עו הוט אן איר צוברעכן קיינער און נאכט אונזער • וואס איך עס און צירוק
אונט וואס איז אונזער • זאל זיין דעם אלץ ישראל בור איר און אלץ אונזער
אך וואל זיין איר קויפן דארום וואל איך איז בורקן :

אך וואל זיך מיט טויטן דוד נאך שפעט זייט • נאכט אונזער הער זאל
שווארט איר אין איר • דא שווארט דער קויפן דוד אונזער אין בור
שטון • דעם ער קיינמאל וואלט נעמט דעם איר דעם שטון :

דא קאמ אים בושט דעם שטארקן • הויפט וואן • ער וואלט דעם קויפן
דוד איר אונזער אונזער • ער האט זיך נאך נאכט אונזער אונזער
דיין • אונזער האט זאל זענען נאכט אונזער דעם קויפן דיין :

ער נאך אין שווארטן קליידן אונזער קיין הער נאכט • אונזער
איר מיט נאכט דא אונזער האט אין שיר צוברעכן • ער האט זאל זענען
נאכט אונזער דעם טאג אן • דא ער אונזער בון • דא ער אין דאן :

דוד שפראך נאך אונזער בושט נאך אונזער איך וואס דך • וואס בלייבט
דא הייזן דעם וואונדער נאך זענען איך • נאכט אונזער הער און
קענט נאך דעם אונזער ביטרום • דעם הוט ער איך נאך זענען אונזער
בורקן :

אך היינט נאך זיין מיט דעם אונזער נאך זענען • אונזער איז אונזער
אונזער נאכט אונזער אונזער דעם הער • ער נאכט אונזער אונזער
וואס איך היינט • ער מיט זעלבסט נאך אונזער אונזער נאכט
ער זייט :

דא שפראך דער קויפן דוד נאך אונזער דא זיין • אונזער האב אונזער
האלבר נאכט וואס דא אונזער דיין • נאכט אונזער אונזער אונזער
זייט קאמ שון • זאל וואל איך נאכט בור זיין אלץ דעם אונזער :

און שטעט קאמ בון האל דוד דא ביטט נאך • קיין דא אונזער
נאכט נאך קיין אונזער דעם • וואס נאכט אונזער נאכט אונזער
דעם זיין אונזער • דעם אונזער אונזער נאכט דעם קיין דעם :

זאל קאמ בון

ברזל דער נאָר אַדזש דעם קורצן קאָפּ. פּר טעט דעם קורצן
אַדזש אַס אַל ווילן. פּר האט דעם קורצן דורט אַדזש שפּיי-
נעבן. קאָפּ אַדזש ברזל דאָ בישט אַדזש עבן :

אָדזש ווילד אַדזש שפּיינ אַל דאָ טאָן דיינש לעבן. דאָ ענטוואַרט אַס
ברזל הער דאָ אַשט אַדזש עבן. אָדזש בון טאָלט וואַרדן אָדזש אַל
סאָר בורן רען. אַן קיינש קורצש האָט ווירט טאָלן נאָך שפּרעכט :
אָדזש וויל דאָ הייזש שטערבן אַן איינש וואַרטש הויט. אָדזש טויג טויאָר
ביי דעם קורצן לוין איין אַס איינש. אָדזש הון איין אַן דער הייטש
קאָפּ דעם אַשט אַדזש בילן ווילן. נאָך שפּראַך דער קורצן אַשט
אָן אַדזש אַדזש רייטן איין :

וואָס דאָס ירושלים בון אַדזש ווילט הון. דאָך דיינש וואַרטש ווילן דאָ
נאָ אַלש וואַרדן נאָן. דאָ בור דאָ בילן הון אויב אַס אַדזש דער
קורצן הער. דער קורצן ביינשט ברזל אַס קושט אַן אַדזש נאָך זעט :
ברזל דער נאָר אַדזש דאָ ווירד הייזש וואַרטש. דאָ נאָך דער קורצן
דאָ קאָפּ לוין אַס אַדזש. אַל געלעבט יהודה וואַרן אַל דאָ. אַס
האָלט אַל ישראָל דאָ וואַרן אַדזש וואָ :

דאָ האָלט אַל דעם קורצן אַס וואַרן. דאָ קאָפּ אַל ישראָל דאָ שטאָט
טעט אַן נאָך. דאָ שפּראַך לוין דעם קורצן יהודה האָט אַשט בור
שטאָלט. דאָ שטאָט אַשט ווירט לוין דאָ האָט נאָך אַדזש עבט :

דאָ בון דאָ אַשט אַס הייזש בור שטאָלן. דאָ דאָ אַדזש לויב
הער דאָ אַדזש האָלן. העט דאָ אַשט אַשט אַס העט אַשט
גרייט. אַדזש אַדזש אַדזש קאָפּ אַס העט אַשט גרייט.

דאָ שפּראַך דאָ געלעבט יהודה אַשט אַדזש ווירד ווילן. דער אַדזש
קורצן דאָ דער אַשט דער קורצן איין. דאָ דאָ בון ווירד אַן בילט
אַן אַס ווילן קעבט. העט אַדזש אַשט ביינשט אַל העט אַדזש אַדזש
עבט :

דאָ אַדזש אַדזש אַדזש געלעבט. בון האָט ווירד דעם קורצן קין שטאָלן
אַדזש געלעבט. דאָ אַדזש אַדזש ישראָל דאָ האָט אַדזש נאָך אַדזש עבט.
בון ווילט אַל יהודה פּרעט אַן געלעבט :

צא זיין מיר ליהן בשלעצט וואס האלט דאס אינעם דר. ל. ליהן מאל
האבן מיר אפ קויפן מער דעם דא. דא וואלט אונזשן הונדערטן דעם
קדינען אנפאנגן. אונז העט איד און קהאלטן ביי דא ביי שטע
ווער ביי נאכט:

**ס' הו' וור ב'ן ערשטן דעם קוירן ב'וטלאפט נטון • דעל רעכטן
לאנדש הערן דען וועגן וור הו' • ס' האט אדראכט איט שאנאן אלז
געב' צור ווארן • עש טוט אכט און אייך ריט אין זיין לאדן :**

דיא אנטוורטן אין יהודה אין נאכט ווייזט האנט • גאט גאטן אל ישראל
ווער נון בון דער וואנט • אד ווייט דא קאפף צו שטופן דש ווערד
איר וואל זעהן • אויט פש אויך שון ווער גאט שטעט עש דך נשעהן

דא כ'ן נאט איר אב טריידן ב'ן דער טאטן. דש איר אויך אן וועג
 מיט וואלט (זיכר קראטן). ווער וואלט דך זיין פארן אנווארטן יאזער און
 אלס א צונד אל ישראלי אויף אונז האבן געטון.

עש ווט בייא דין איין שאַלף שבע ככר און . בון נישלעכט בריוון עג
שפראך אושט אונט דר בון . ער בלוי און איין הארן ישרא אים נאך
טראט . זא שלום אן אב בון דוד אן דער עלובן שטאט :

שָׁבַע אֶן בְּכָרִי דַעַר וואָר אַז בֹּלֶז נֶזֶר: עַר שְׁמַרְאָךְ וּדַר הֶאָן דִּיךְ דִּדִּי
דִּיאַדִּי כִיט גִּישְׁוואַרְךְ. וּדַר וַעֲלֵן אֶכְשָׁא דִּיךְ אֶן יִשְׁרָאֵל כִּיט לְשׁוֹן דִּיךְ
דִּיאַ בְּנֵן אֶל יִשְׂרָאֵל שָׁבַע אֶן בְּכָרִי נֶאָךְ:

זא ספראכן אל ישראל שבע איזט אונזע נבן • ודר וועלן אונז נן יי
 ריט איין זיין נעבן • און וואך טוט עשר דיר ריט זאגן • דא
 דאזשט אל ישראל אבר איין אל בור גאן :

עס בלייב ביידער דער יהודה נישט לעבט. אום זיכט אלץ שראל
ברוכן אן אים רעכט. דא קאמ דער קוינע דער הייס און זיין הויז.
דא ליהן קעבש ווייבר שטייט ער אלץ הרויז:

עב עדייב זא אויש זיינע הויז אפס וואלט זא כטאער הון : ניהרט
 לאנדט העק וואס אונזער הונט נעמט . דא אויער און אפשוואכט אויף
 דעם טיף אונזערע קינדן . דא ווארדן ווער בילאנגען איבער זאגן
 דאנאך : דאנאך :

דארנאך בידורפֿט איר אויך הער ריט בֿון אונש טיידן • ער טעט אונז
אויב אונזן ווילן עש ווש גלייך וויידן • ניין שפראך קוינן דוד עש
אישט ריט וואר • איר טעט עש נאך נערן האבט אויך איין בוייאר :

איר שרייט אונזער אובן אויף דעם גאל • איר שרייט אלז ווער אלש
אין דב אין איינעם שטאל • עש האבט עש אל ישראל זיכר וואל גינען •
אויך אישט מיט אויערן ווילן נאך פֿיטליך גינען :

דא טעט דער קוינן דוד דא גיהן קעבט ווייב אין איין הויש • אום
שפיט דא אל איר לעבטאן דוך איש ער זאכט דחיש • עש קאס
דער קוינן דוד ריט מער לו אין לואר • און אין דער תורה שטעט בור
בוטן וואר :

זאמסטן אל איר לעבטאן א • יא וויטומן זיין • עש טורשט דער
קוינן דוד ריט מער לו אין קומן איין • נון לושן וויר דא ווייב אין אירן
קלאטערן בלייבן • מיט דעם קוינן דוד וועלן איר דא גייט ור טרייבן
ביר דעם מיט ישראל גיין שטייכלן ווש איין וויכט • ער קונט זאכט
בזונדן זאמבן אומן אין ריכט : שבע און בכר דער האט דאט
קומלט • דא שפראך דוד לועמשה נון נע הן נאך באלד :

אום נאמל אל יהודה אום קום דעם ווירד נליך • איר לוש דעם
בזונדט שבע ריט איין קוינע יך • דא לאנד הון איר ביזונדונגן דער
תוסט נון איר קיין • נון וועלן אן איר ברעכן אל ישראל גיין :

איר הון דא לאנד ביזונדונגן ישראל ווירד דר שלאגן • איר וויל דעם
ביזונדט שבע זיין בושטייט ריט בור טראגן : אויב דרייט טאג
דאך דעם ווילן איין • גלשט אום אל יהודה ווירד ביא איר זיין :

גאליך איר אויך לו שטרייטן נאך שבע רעכט • דא נאמלט דער
העלד עמשה אל יהודה גלשעכט • דא בלייב ער איש לו לאקט ווער
אויב דא גייט • דא שפראך דער קוינן דוד זיך בור ריכט לו לאן
דער שטרייט :

דער קוינן שפראך לו אביש נון שבע אישט איר נון • ריט מיט
דיר איין שטאך אום יאן דעם ביזונדט נאך • איר דעם דא
ועשטן שטיט אל ווערט נעשן איין • גא ווירט ער דעם בור אכט אל
אביש ריכט זיין :

אָבִישִׁי יִנְאָבֶשׁ בְּרֹדֶר זִכֵּר כִּט אַב לִישׁ • עַר נֶאֱמַר מִיט אִימ זִין
שְׁטאַרקן און אִין דער קוֹינֶן הִישׁ • עַר אומ אל זִין שְׁטאַרקן זִיא מִיט
אִימ קאַמֶן דאַר • דִיא יאַנְטן נאָך הַר שְׁבַע וואו זִיא זִין וואַרדן בְּוואַר
דען שוֹינֶן אומ דען שְׁלענְקֶרן דען שְׁטאַרקן דען ווֹש נֶאָך • יִנְאָב אומ זִין
שְׁטאַרקן בְּנֶמ אָבִישִׁי נאָך • דִיש אַר דְּרוֹש הַר יִנְאָב דִיש זִין בְּוואַלֶט
וואַר אִיש • עַר שְׁפֶרְאָךְ אַמַר בּוֹקֶשׁ לֹונְךְ בּוֹקֶשׁ לִעבֶר בּוֹקֶשׁ לֹוֹז •

אָךְ קאַן עַש אִין דִיא לֵעֲנֶנְךְ כִּט לִידֶן אָבִישִׁי בְּרֹדֶר מִיין • אָךְ ווֹל אַמַר
בּוֹקֶשׁ לִעבֶר ווֹדֶר אִין הוֹיבֶטאַן זִין • דִיא זִיא נֶעֱנֶה נֶבֶשֶׁה קאַמֶן לֹו דִיש
שְׁטִין זִיא הוֹהֶן • אומ אל בְּשִׁלְעֶכֶט יְהוּדָה קאַמֶן דאַר בְּנִלוֹהֶן •

יִנְאָב נִידֶט זִין שווערט דִיש אומערשט אִויף • דען קנופֿן בְּנֶמ דער
עַרד, כִיאַט מערקט דאָוויף • ווען אִימ דִיש שווערט אִיש שוֹש אומ
וִיל כִדר אִויף דִיש לֵאמֹר • דִיש שְׁטעקט עַש הערנֶן יִנְאָב ווֹדֶר אִין לֹו
האַט •

דִיש טרייב עַר און לֹאמֶן בִּזְדִיש עַר לֹו עַשֶׁא קאַס • יִנְאָב זִין נֶשֶׁט
שווערט בון דער עַרדן נאָס • שְׁלֹסֶן לֹו כֶּם עַשֶׁא לִיבֶר דוֹוִיט
מִיין • וואו בִישֶׁט זִיא לֹאנֶךְ בְּוועגן ווֹש מִאָךְ דִיר בְּזִין •

עַר בִּינְיָיִן אִין בִּיא דען באַרט און אוב עַר אִין קוֹשֶׁן בִּיעַרֶט • דִיש
בֹּאכט זִךְ כִּט עַשֶׁא בור זִינֶךְ נֶטן שווערט • דִיש שְׁטִיש עַר אִימ
דִיש שווערט דִיר דִיש בִּזְנֶשֶׁט רִפֶּן אִין • דִיש אומשט דער העלֶר
עַשֶׁא זִין לִעבֶן לֹושֶׁן זִין •

אִימֶר בֹּון קנעכט יִנְאָב דער רִפֶּט און דִיש לֹויט • ווער דעם קוֹינֶן
בֹּוד אומ אונש וואו ווֹל הִישׁ • דער טִרֶט באלד נאָך הערנֶן יִנְאָב
נֶט • אִימ לֹוש דען העלֶר עַשֶׁא לֹון אִין דעם בלוֹט •

דִיש לֹויט וואַרדן שְׁטון אִין אַמַרדֶר נאָך • אָךְ רִיבֶר נֶט בון הִישׁ
ווער הוֹט דען דִיש שְׁלֹסֶן • דִיש לֹון אִין יִנְאָב קנעכט אִיש דעם וועג
הִין • אִימ בִּדֶעקטן אִין טוֹךְ אִיבֶר אִין •

דִיש לֹוהֶן אל דִיש לֹויט נאָך הערנֶן יִנְאָב דִיש • עַשֶׁא ווֹש דִיש טֹלֶהֶן
אִימֶר אִין דעם קוֹט • דִיש וואַרלט זִךְ אל • שְׁלֹא הערנֶן יִנְאָב כִּי
בֹּון • דִיש שְׁפֶרְאָךְ דִיש קוֹינֶן בֹּוד וועגן ווֹר נֶעֱרֶה הִין •
כִּי אִין

אן אים וועלן איר מױר ברעכ׳ איר הון אים אל רשנארן • אונש העט
 בור שגעכט • יהודה דש טעט אונש אלן זורן • דא נאכן זיא אים
 ארידן אל הערליך יאזב נאך • נען זאל בית העכע שבע בור אין לוך •
 זיא לזה בור זאל בור וואר זאך אייך דו • דא מכתן זיא בול וועניק
 דש בור דער מוארן ווש • זיא ווארען אן דא מואר אים אירן בליאן
 שטיין • דא מואר שפראנגט שטיין דא נרושן ווארדן קליין •
 דא מואר דא מושט ואלן דא שטיין ווארן לו רויט • זיא האטן בור
 דער מוארן איין נרושן בערן נשוט • זיא ווארען אין דא שטאט
 דש דא הייז קלוב • דא מואר ווארד לו ווארען דא שטיין ווארן לו
 שטוב •

זיא האטן דא אין מואר נאך נוארען אין דען טאן • זיא שטראט
 אן דער אסרן יאזב אום זין אים • זיא וואלטן אים נואלט דא שטאט
 אלס נרוק • דא קאט זיא כט נהעלען דא לויט דא דא ווארן דין •
 דא קאט איין דא מואר איין וויזא וואלנון • זיא ריפט דא שטראן
 העלדן דא דא אישן שטארדן איין דעם פאלן • נון רופט איר הערליך
 יאזב אום לושט אייכש כט ביטערן • אך האב אים אן לויט דא
 איין דער מוארן •

דא דער הערליך יאזב לו דער מוארן טראט • דא ריפט אין דא
 ענליכן וואו זער דא אין באט • זייט איר דער הערליך יאזב דער
 האטמאן אין דעם הר • יא אך איין איין טרויאן ווש וואלט איר זון איר
 דא שפראך דא ענליכן וואו וואלט איר איר הוידן לו • יא אך איין
 איין טרויאן זאן אן ווש וולטו • זיא שפראך אך בין שרד אשר טוכט
 נאט • אך זאנט יעקב זיינו דש יוסף נאך ווער אים לאנד •

דא אטמארט איר יעקב אנו מושטו לעבן דוך • נון זעכט ליבר הר
 יאזב דאמט לעב אך נאך • אך זיינט משה רבינו דא יוסף שרין
 שטוב • אום וואער ווש בור זענקט אין דש וואשרש נעט •

איין קינד האבן נבראך אן דר נאך כח • זיא לעבטן ווט אים וויידן
 דש נדד ווש וודד הא • העט איר אגש נראנט וועלכט ווד וואלט
 זין • זיא העטן איר נשפראך נדש דעש הערן איין •

מן ואלט איר איר בור דערבן דא ליבן קינדער מיין . דא שטאט אום
אדך דא לויט דא איר ווארהייט מיט אויך זיין . זיין שפראך יאזב
אלט אלט אדך רעכט בור שטון . שבע און בכרי הוט אורעכט נישטן :

אן דען קוינען דער הוט ער נברוכן . דא אונט אן זיכט האלן ווערדן
גירוכן . גולט אדך בון זיין וועגן אויך און דר שלאגן לון . כון הון אדך
דך אל מיין לעבטאג כא קיין גילכיא ווירד נישטן :

בון בין אדך אל מיין טאג איין ערברר נישטן נישטן . נעבט איר שבע
און בכרי זאג אלט איר און נישטן . דא אנטווארט איר דא אירא הער איר
ווערט עש וואל נואר . זיין הויבט וועלן איר אדך ווערען אויב דא
מיט דא :

דא נאך דא זעלבן וואו און לויטן הון דאן . דא שפראך לון אירן
לויטן עש אישט בעשר אום איין און . דען דא איר אל גלייך וועלן
לון טוט . דר שלאגט שבע און בכרי אום בולגט איינעם רוט :

וויט דא שטאט געמאכט וואו ווערדן איר דר שלאגן . אום שבע אונט
אדך שטערבן דא קאן אדך אויך וואל זאגן . ער אישט אל גלייט אלט
איין טוט און . ער קאן מיט אל זיין זיין דך כט קומן הון דאן :

אב שכרן זאג שבע זיין הויבט דא זאגן אדך אויך בור וואר . אום
גאנץ עש הערליך יאזב בור דא טור . אויף בליז דער הערליך יאזב
זיין הר הארן . דא נאך בון דער וואר דא העלדן איש דר קארן :

דא בלאק נאך ווירד היינט אום דינט דור גלייך . ערשט ווארד דער
אירם בור איין קוילען גלייך . מיט רייכטום אום מיט אירן אונט וואר
ווש נישטן . בור אל זיין ווירדן ווש ער נישטן :

יאזב אום זיין שטארקן קאמאן ווירד אל לון . אדלר קוינען דער איר
הון עש געמאכט וואל . ישראל וויל אויך דיין און זאג אויך דעטן אדך .
איין הויבטאן וואלט אדך בלייבן וועבט אדך בון ווירד היט :

אדך האב דען העלד עמיש געמאכט דער הערשאפט וואט . עש
נישט און בילד כאנט לון טרעטן און מיין שטאט . ווש זעהן שפראך
הער יאזב ווער וויל אדך בור דעטן . אדך נאך אום קומט מיט
מיט שפראך קאמאן :

א זכ ב זיין

זיין חידה האט גבוש'דיג נאך דעם בעשטן • פרוש וואר אהרן
אין געט דינשט נאך געשטן • ער האט אל' זיין לעבטאן קיין זינד אויף
אסן געראטן • וועג' גייארט אויף דעם דעם ער' ש' דר' שלאן :

ד'ש האט אס' געט ור' געבן ד' דעם קוין גייד • ער האט עש' אל'ש
גבוש'ט עש' וואר' בון אל'ש גלייך • דא וואש דער קוין'ן ד'ד ווידר' איין
קוין'ה'ר • דא לויט'ט אושטן אס' דין אויף דעם לאנד אום אויף דעם
ה'ר :

מן וואש דער הער'ליך יואב' געוועל'טן אין דעם ה'ר • אונט'ר אל' ש'כאל
ב'ר ש'ט'ש אין כ'אנט'ה'ר • ב'כ' ה'ו'ן ה'ו'ד'ע אין קוין' וויינט' •
אויב'ר שוין' א'כ' אויב'ר ש'לייד'רן אין דעם קוין'ש' לאנט' :

אד'ו'ר'ס דער רענט'ט גיינשט'ר דער דע'ליכ' נאס' איין • ה'ו'ש'ק'ט
דער יא'ל'וד אין ג'דענ'ך גיינשט'ר אושט' ער זיין • ווער דא קאס' נ'ו
רעכטן אויפ'ן וואר' • ד'ש און אין ל'נס' ערשטן זאל'ט ריכטן אוי'ש ב'ור :

ג'ו'ר'ה דער וואש דעם קוין'ש' שרייב'ר • ג'ד'ו'ך אום א'ב'י'ת'ר דא ס'ה'ר'ס
ב'ו'כטן ד'ש אופ'ס'ר דא'ר • ג'ר'ה דער יע'ר' איין הער' בייא' ד'ד' וואש' •
ג'ד'ו'ר'ט ג'ו'ש'ן א'ר'ן ל'ו' ירוש'ל'ם וואש' :

זיך ד'ב' אין לאנט' ישראל' יואר' אום ג'רוש' ח'ט' • ד'ריי' יאר' וואש' ה'ג'נ'ר
כ'אנט' וואנד' קיין ב'רוט' • דא ב'וט דער קוין'ן ד'ד' געט ער זאל'ט אין
ו'רש'ן ל'ון • ווא האבן איר' עש' ב'ור' זינד'ט וואש' האבן איר' ג'ט'ן :

דא שפ'ר'אך אונז'ר הער' געט ד'ד' א'ך וול' ד'ר' וואן • דא דער קוין'ן
ש'ת'אל ל'ו' טוט וואנד' ד'ר' שלאן • דא ק'אנט'ן אל' ש'כאל אום דעם קוין'ן
ר'כ'ט • ער וואר' וואל' ווערט' ל'ו' ק'אנט'ן דא'ר'ס אויך ד'ש ג'ש'כ'ט :

אום דא דא ס'ה'ר'ס ל'ו' מ'ב' וואר'ן טוט ג'שלאן • אוי'ר'ס אום ח'ו'ר'ס
האט'ן דא אן ג'ט'ראט'ן • אום ד'ב'ן ג'בע'ו'ק'ס וואר'ן ל'ו' מ'ב' אין דער שט'אט
דא דא'ן דער אד'ו'ר' גען נ'וב' איינ'ה'ן טראט' :

מן ה'ן ד'ך אל' ישראל' ג'שווא'ך איי'ן רעכטן אייד' • ל'ו' ד'כ'ר'ן דא
ג'בע'ו'ק'ס אום ה'ון דא ג'דייט' • דער אייד' דער א'שט' ג'ב'ראכ'ן ד'ש ק'אן
א'ך ד'ר' וואל' וואן • ש'ת'אל דער קוין'ן ל'ש דא ל'ו' טוט דער שלאן •
דא

דא שיקט דער קוינע דעם דער העלד ווארען • דא נאָבעלעך וואָלט
קומן גען ירושלים אל גאנץ • דא קאמאן דא נאָבעלעך צו דעם קדוש
דער דאך • אין דא שטאט ירושלים נאך איין גרויס שאר :

דא כיינטן דא דעם קוינע ער וואלט אירן ווערט • וואש וואלט איר
לאנדט הער דא איר אנדער ביי ערט • ער שפראך איר וואלט אויך
ביטן צו געבט שאול דא • דא ער דר שולן דא נאָבעלעך וואלט איר
אין כוב וואש :

ווא ווארט אכט גאט דר דר אום לויזן אויס דעם הויכר גרוש • אדאך
קוינע דער לויט אכט גאט פון אונז שטודש • איר וואלט דעם קוינע שאול
דא ריט צו געבן • ער נאך אונז אראפן לויטן יעמאלען אונז געבן :

דא שפראך דער קדוש דער איר בוויזט אבר בייט • דא איר צו
ישראל ריט גארן גייט • איר וואלט אויך ריט דר באראפן אבר אונז
קיינ • אויפאר הערן אישט אום דר באראפן ויל הערט דעם איין שטיין

דא שפראך דער קדוש דער נאטאן וואלט איר הון • אכט ביט
גאט ית אום ישראל איין זיכט הייליגן כהן • דא שפראך דאבר נאך
גאט געהן ווארט אן • ווא וואלט איר צו געבן ישראל טוטן קיינ מאן :

וואש וואלט איר דעם שפראך דער קדוש דאשט איר צו שטון •
וואש איר אן איר טורשט אומן דא נאך איר צו לויזן • דא שפראך
לאנדט הער דא וואלט איר איר נאך • דאש קדוש שאול ערבן
וואלט איר דאשטאן :

געבעט אונז צו מאכן דא צו אים געבן נאך • איר הערן דא צו
געבן אן איינע נאמן דאך • דא שפראך דאך קדוש דאך וואלט אויך
זא געבן • דא איר אין דעם הויכר ריט צו איר אונז געבן :

דא דר באראפ דער קדוש דאשט אויפאר אכט בושט יאקאב • דאך
יאקאב וואלט ער אים כעשט טון • צו דא ריכט טאכט איר צו לויזן
אין לואד • איר דעם קדוש שאול דאשט איר איר צו וואד :

דער איין היט אכט בושט דער אכט אונז • דאש דעם קדוש
דא ברענגן צו דא • אכט דא צו דאשט דא אכט דאשט דאשט
צו אכט איר שוועט א שטאד אכט דאשט דאשט :

צו אכט איר שוועט א שטאד אכט דאשט דאשט

מן תב דמן נִכְעֵרִים זבן מאן דא • דא הענן נא לו נִכְעֵה אן איינס
נאמן הוא • דא שטארבן מיט איינערד איר קיינר רט נִכְאָ • מן לוא
דך גַּט דער באראן דער יאמר דער דא וואס •

לִפְסֵה טוֹכֵר זִיִּה איין נאך נאך טעט • דא בליב ביא דעם נאמן
אויא אום איד שפעט • דא ליט ביא טאן קיין בִּנְיָן אויף דא טוטן
קומן • אום הייטט ביא דער נאכט דש דא ליט ווארן בִּנְוּאן •

צור דען בויגן טוירן הייטט דא וואו קלור • מיט יאמר אום מיט ווייט
וואל אין האלש יאר • אן ווארד עט דעם קוירן צור לו ירושלים
נאמן • צור לִפְסֵה הייטט דער טוטן מיט יאמר אום מיט קלאמן •

דש דר באראט דען קוירן אין דען הערלן זיין • בִּנְיָן קוירן שאלוש
קעבש וויב צור איה טוכטליין • דער אידל קוירן צור נען גֵּשׁ
גַּל גַּר רייט • ער אום אל דין שטארקן עט ווארן העלדן אונדורלייט •

דא ליט דער קוירן צור שאלוש אויט נראבן • אום איד בִּיִּין יִהְיֶה
דא דא ווארן בִּיִּין נראבן • דא האטן דא נשטולן בִּנְיָן דער אויאר בית
שמן • אום האטן דא בִּיִּין נראבן דא הייזן אידן דעם פלון •

דא ליט הר צור טראן דא אידלן טוטן בִּיִּין • אן דא שטאט נִכְעֵה
דער אידל קוירן ריין • ער נאכ איד דא טוטן בִּנְיָן דעם נאמן לוואר
• אן בִּיִּין דא איד לו נִכְעֵה וואס איד נאך דש מיטט וואר •

אן נראב קיט שאלוש וואר ווארדן דא בִּיִּין נראבן • צור היט יִשְׂרָאֵל
דעם קוירן שאלוש קלאמן • דא קלאמן אל יִשְׂרָאֵל קוירן שאלוש לו האט •
דער האקד נאכ איין עבר אין דער זידן לאנט •

דא נאש דער קוירן צור מיט ווייזן אום מיט דעכט • אן דער שטט
יִהְיֶה ער אום אל זיין קעכט • קיין מעגש אן דער וועלט דער
ווארד אן מער שטרייט • ער לובט גַּט דעם הערן לו נאמן וואס דין לייט •

דא וועלט וועלט דין צור דעם קוירן ריין • אונזר אל דעם הייזל
גאט ער דער דערקין • אן האט גַּט דער אונדורטן דר לויט וואס
עלסט • דא לובט ער מיטליש דעם אונדורטן גַּט •

רש נאמן צור :

אך לוב דרך געט מיט ווידן לז נאכטן אישט מיין ליד . מיין ווינד דיא
זיין בור שידן דיין נכור הוט איך דר וויאט . מינגע הערן שאול
הושטו איך רט בלון . דא האלפסט איר בון אל מיין וינדן דש דא
הושטן לז נון :

אייניך געט ישראל ווער קן דיין לוב וואל ענדן . דיין ווינד קואן אין דיא
העל דיין ווידן הילפסטו ביהענדן . דו האלפסט איר וואונדלויך
מיין איין ועלן הוך . דו שיקסט איר ביאנד אירן ענדן לז איר טך :

דא וואר איך לידך בור איך לוב דרך הערי מיין . דו האלפסט איר אין
דעם וואלד דא שאול טך הייך . דיין שלוש אס דיין ועסט אונ דיין
הוילף זא נרוש . דו ביסט געט דער בעסט מיין דעם איך בור לוש

מיין בישראר אונ מיין העלפר אונ מיין שטערקר . דא הילפט איר
אונ נבשט איר געט קראפט דיין הוילף איך בנער . איך לוב מיט
הוהר שטיק געט דעם הערן מיין . מיין קעל איך דר קלינג לוש דר
עש נהרוס זיין :

דו הילפסט אין אלן מיטן דור דיין קנעכט . דיין ווינד קאכט וואל
טויטן זיין זאך מאכטו אל אול שלעכט . ווען ז איך אונ דש לעבן שון
אונ רינגלט הון . דיין הוילף קאכטו איר נעבן דא וואלן מיין דעם פלן :

אך רוף אין מיין ליד געט דעם הערן מיין . ער הורט איך בון ווינד
היליקייט מיין נבעט נאט ער אין . מן לובט געט מיט רעכט פש
זיין נכט אור טאן . ער הילפט זיין קנעכטן זיין הוילף סך דא נאך :

נאך מיר אונש מיין ער הילפט דעם קנעכטן זיין . מיין קעל זאל
דר קלינג געט לוש דיש נהרוס זיין . ער הוט אונש נרוש זיין
נטון . ער הילפט אונש אונש שפעט זיין קראפט קאן רט לז נון :

ער הוט אונש בייא מרשע נרוש וואונדן נטון . דא ערד האט דך
נשטוידט אונ וואלט דא לז נון . דא האל וואלן שווינדן בון געט
לזון נרוש . געט ית האלף זיין קינדן ביז דא ווארן לוש :

דש איר הוט ער נשפאלטן אונ בורט אונש טרוקנש בוש . מלך
מיט נרוש דעם ער ווידן בוש . איין חוד בון דעם בורל נגד הן
דאן . איין ביאד און זינג נרוש לזון נרוש קעל ברוש :

ער

ער בארט אומ קרעטציקלען מיט זיין גרושן שטערק . קען בון הייל
רייך בון סיר דעם בערג . מירק מושטן בור זיין אומ און דע
וואר בור פון . ווער קאן עס אלס גרענקן וואו נישט ער אונז
הוט געטן :

דער הייל ווארד הראב גלויבן אומ דע טעט אונז נוט . איין
געבן וואו שוין ראנט קונט געהן קען . ער קאן מיט שטול
דער הייליג מיט כחדיק אום אפערק . ישראל ווארד זענען דר
וויאט זאל זוכטן קען מיט שטיק :

אום אין ווארד וויטער וואלן ראנט קונט געהן קען . מיט וואר מער
וואלט אום אל דעם הייליגן רוט . בון דעם ליכט דעם גרושן דע קען
אין וואו . האלן אום קולן געטוטן דע בייאר קיט בור לאש :

ער שטארמט בון דעם הייל מיט זיין הייליגן שטיק מירק גען איר
אל אים אין דעם וואר שווער . ער שוואט מיט בייארן פערלן ווער אין
דיא לאנט . מיט דוסיד אום מיט בליץ בור טואלט ער זאל האנט :

אל דיא ווארד ווארן געפאלטן דיא אין דער וועלט ווארן . קען הוט
אין דיא דיאלטן זיין גרושן לאזן . קען ריכט אן דיא ווארד זאל גולטן
דע שפאלטן . דיא שפאלטן זאל דעם איר דורך גוהן מיט גימאלטן :

קען שיקט משה אום געדון אין מירק לאט . איין ענגל בון דעם הייל
ער זאל געמאלט . ער האלן איר בון מיינס הערן אז ער מיינס עלטרן
טעט . איין קען ית וול דעך אירן אום אום אום שפעט :

קען ית בארט אונז דורך דיא ווארד מיט הייליגן שיינ . קען האלן איר
אל אום בון דעם זיידן איין . מירק בלומאך אונז זענען דע דע וויזט
אנט קען . מיר היילט אום קען מיין הער אום אל איינר נוט :

קען ית ליט אונז גרשן דיא איר אין דיא ווא. שטניא קאמ . חילן אין
מיר אונז בור ליטן קיין שפיין מיר מיט אונז כאמ . קען ית וול אום
אום גרענקן וול דער ווארד איין . איין ווייזט קען ער וואלן גרענקן
גרוש קראפט געטע איר אין :

אל געט קען ישראל טעט אום עבן . איין דינס דענט בון דעם
לאט איין מיט זיין איר בור געבן . קען ית ריכט דיא אל ישראל
געטעט . אום גרענקן אום אין דיא תורה אום האלט זאל אום
ישראל . רעכט :

ישראל אל תהיינן שריאן אל זו עֵט . דא גרושן אומ דא קליין האלף
ער איז כז . היין הערץ איט אר שטעטיקייט זו עֵט שטעט היין
אומ . אל אונרעגט אישט אר ליד דא תורה דא אישט עט :

עֵט ית קאן איד וואל רעכץ ווער איין וינד וויל ווערדן . זיין לוב קאן
ניאנט איש שפרעכץ דער דא לעבט איין ערדן . אומ אין דש היאלש
ווערדן קאן איד כראנט גיין . דער דיין לוב קאן ענדן איד לוב דיד
הער איין :

ווער אונזרס הער עֵט דינט זיין דינשט ווארד כא צור לון . זיין
עטהייט אין אל אולט וואל וינד זיין לון אישט אישט דער קורן . אברהם
ווש בידר זיין וויאקייט ווש גרעכט . ער טעט אים עטש הר וודר
אם אומ אל זיין גשעכט

אל הא אר גומלטן גאבשטו אים זיין לון . זיין ויל הושטו ביהאלטן אין
דש היאלשן טרון . יעקב אר וינד וויאקייט שטערקט זיך אין
דיינע רעכט . זיין לון ווארד וואל ברייט יעקב דיינע קנעכט :

לכך דיינע ריין קאכשטו לון וואל . דיין עטשט אים דר שיין דר
באראונץ ביטטו בול . געז דער ווש שטרייטן דעם גאבשטו זיין
לון . דש ער אין דעם היאל קיין טיל גלט האן :

אם איד דער שטרייטן פרעה דער ליש אים ככטש גאמן . ישראל
הט ער גומלטן דא ווארד ער האט גשלאגן . דא ביי קיין איד מערקן
דא האלפט אר הער עֵט וור . דא שומאכן טשטו שטערקן דא
הואן מאכשטו כדר :

עֵט ית מאכט שיין איין ליכט אא גליך . דא אר ער איד דר גייאט
אין מינע קוידן גליך . דש הוט ער אר ברייט איד הון גרוש רייכטס
גליט . ער לושט אר עש איד וואל ען דאט אין יענר וועלט :

עֵט יתברך קאן איד וואל בזוארן אר הופט אל אל איין עֵט . איד לון
אין גומלטן שארן איין וינד שארן איד לונט . דא איד בון אר ערטן
ירושלם אין באץ . איד דרפסט אר אר דא אר שטייט דא איד
הן איבר קאס :

איד הופט אר איבר דא אר אר אין בויע האט איד איד . עש
ווארד אר איד כט אר דער בויע שווארן איד היין . עֵט הוט ליב
ב ו א כה א אומקייט

אויסקייט נר הילפט זיין קנעכטן לעבן • איין הערץ האן אדן צו געט
בידייט דאס וויל אדן האן דעם לעבן :

וואס ער צור הייסט זיין קנעכטן דעם טוט ער אלס וואס • וואס זאגן געט
איט רעכטן זיין כבוד דאס טוט אונז וואס • קיין געט איט מער ווען
געט ית'ליין • איין אייניקל שופער דעם איט דער דעם אדן איין :

אונז געט ית'ליין אייניקל געט • ער ביהויט אונז ליב אונז זיין
דאס ער אונז נעבן הוט • ער שטערקט אונז איט קדעםטן ער געט
אדן געט קראפט • איין שווערס מאכט ער העפטן דעם עש וואס
שאפט :

ער אכט אדן באר לויפן אז דאס היינט אונז דעם ועלד • איין ווינדא
טא אדן צו שלייען ער שטעלט אדן אונז דאס הויך אז איין העלד • ער
לערנט אדן טערייטן שיראן קאן אדן וואס • וואס טורשט אדן לענג
בייטן איין געט אדן לובן זאל :

עש הענט אן איינער שטאנקן איין קופערן אראברושט געש • ווען
איין ווינד צו אדן קאמאן איין קראפט זאגער צור דרוש • קיין מענטש
שפאנט עש אדן האט אונז שפאנט דאס מאק • ער וואס אונז
אדן געזאגן ער קאן עש אדן עש שפאנט :

ווען אדן אדן שטעלט דרום הוט ער עש געט • אדן קאנט עש
לענג בייטן אדן אדן עש זעהן לון • אדן שפאנט עש איט צו קיין
געדעםטן קיין איין • אונז רייש עש עש שטיין איט דעם אראן איין
דאס געשט ליבדער געט דין הילף אונז געשט קראפט • דאס
בייטראשט אדן צו אלס דין דעמוטקייט אן אדן האפט • דאס
אכט אדן גאר וויט שטייט דעם אדן געשט שטיא • איין ווינדא
אדן גאר לאנג בייטן זאגן אדן אדן אדן :

איין ווינד טא אדן אדן ווייט וואס וואס אדן איין • בז אדן דאס האן
דעם אדן אדן אדן אדן • אדן אדן דאס אדן אדן אדן אדן
בא איין בויטן • דאס אדן אדן אדן אדן אדן אדן אדן :

דאס געשט אדן אדן געשט געשט קראפט צו האנט • אדן
שלינגן איין ווינד וואס דאס אדן אדן אדן אדן • דאס קען
אדן דעם דעם אדן אדן אדן • דאס אדן אדן אדן אדן אדן
אדן אדן אדן :

אך כוונתו היא מיט ניוואלט דא קירן ווא דרא שוויין . איך לוש איר לעבן
 קיין דא מוישן דר שטוכן זיין . דא שראקט אירן אפגאנגן דא האלפן און
 דא . איר נארהייט מוט איר שפטן איר בן שטערקער מער ווען דא :
 איר נגט קאן מיט גלייכן איינער נרושן קראפט . דען רופט ער אן נגט ית
 דען רייכע דעגן ער עש מיט וואל שאפט . ווא שפירך איר העשטו
 איין הערן נאך ערשטן נרושן אן . ער העט דך וואל קויפן דר דך
 איר מוישט דך לעבן און :

דא רופטט אן דיין נגט ווא נך . דא ער דר מיט קאן העלפן א נעשטו
 איינעם נגט נאך . איין וינד וויל איר בור ומושטן אן שטויב אויך דער
 ערדן . אן מוירער אויך דער נאשן דא וואל נא דרושן ווערדן :

בון דואן דען אדווי איר בור שאולשטוט . האלפטטו איר אן אונז
 דא בור שטורשט איהם וואל רוט . אונז אויך דא בוי קולר איר רכילת
 מיט האלף . שאול וואג איר סוואר מיט וינד קלינגן שארף :

דא הושט איין זיל ביהאלטן דא איר הר נאך וואל גל זיין . מיט איר
 ניוואלט ווא העלפן דעם וואל דין . נגט ית מאכט דוד נעם מאכט
 דער זוכן שיי . וועלכש וואל איר מיט טוקען דעגן וואל איר קורצן דין
 אונז איר זאלן מיט רעכט ריכט דאמס איר מיט נישכט . נאך דיר וואל
 איכט וואל שליכטן שראלטווא איר ריכט . דען באלד איר מיט בירן
 איר כוונת דא אונז וואר . דא דא בור נרושן אונז איר אונז אונז בא :
 איין וינד וואל איר באלד ווערן ער איר מיטשט אטלף . און איין אונז
 און שטוק אונז און טארן טיף . איר קאן און מיט וואל אונז קאן דא און
 איין הויז . דא מוישן און אונז הייבן ווען דא קאן וואר דא אונז :

נגט נאב אונז דא אונז אונז אונז דעם בערן . מיט זיין אונז
 וואגער אונז מיט נרושן שטערק . לעבדער נגט און שפיר אונז
 איין העלפן אונז אונז . איינער נגט הייבן קורצן ריך :

נגט הוט איר נרושן און דען וינדן איין . איין וינד דא און אונז
 דא מוישן איין קנעכט דין . דא אונז וינדן אונז וואר אונז דא אונז
 און נאט . דא דין און אונז נאמל נגט אונז דא אונז :

א ב ס ג

אלי שטיק איין פערדן איר ביישהייט האלן זיא ניכט . לוי כפרה אוישן
דא ווערד דא וואישן בייזויכט . געט קאן מיך וואלדן לוי איר לוב געט
מיט רעכט . ער הולפט בון אלס בוין דוד זיינע קנעכט :

אפן וואר וויל איך דיר לוב פור דען בולקראל . אין דיינע האל
דב איך לוב דיר געט מיט שאל . ער הלפט מיט קרעפטן זיינע
קנעכט דיר . מיט ורד וויל ער מיך העפטן לוי נאכט א שט מיין ליד :

פאר דינט האב איך כט אס זיין פנוד דא נרושן . דר לוי וויל ער מיין
קיסר אין קיינסטן לושן . ווא קונט איך אין בול לובן וושער אונט
הוט געטן . דא בישט לוי אונברשט דובן אין דיינע האלשן טרון :

עס אישט געט שווייגן דין לוב קאן כמנט ענדן . קיין דר וויל איך
איך זיין מיין לונג וויל איך ווענדן . ויכוד מיר לבר הער דא מיט
טריט איך היז דאן . מיין הערן וולשטן לערנן דש איך דיר דין קאן :

דאס דער קוצין דוד דש לוב האט גייט . דא קאס כבואה געט
לוי אונטער לייט . איך וואס חנוס מער דין שפראך דער ווערד
און . עס שפרייט געטן ישי דער כט שווייגן קאן :

עס שפרייט דער ועלדין אן דער דא אישט דער דאס . איך הוט
נאכט איין קוצין דער איס האל דובן . מיין געט געט יעקב האט
איך נאכט לוי . מיין נאכט בון ישראל האב איך ויל געטן

וואס איך געט ית הון נלובט אס הון לוי געטאן . דש וויל אן אין דעם
בית האקדש געט ית לוי נאך . אס הוט נישט דאס געט דעב אונט
אלר הער . הורט מיר לוי ישראל איך וויל אייך נאך אס :

עס רעט כבואה געט נאך איש מיידל לונג . עס אישט אייטל
כבואה וואס איך הון נאכט . עס שפרייט געט ישראל איך וויל איין קוצין
זיין . געט וויל ישראל העלסן נאך דעם ווילן מיין :

דר לוי בן איך איין לדיק האט איך געט ווישן לוי . ער הייליגט זיין נאמן
וואס איך כבואה קאס . מיין קוצין דוד וורט דש שטערקן אס
וואכטן נאך דעם . ווא דש געט בון רעטן איין טייל אישט ווארדן לויש :
אום

אומ' אז דיא זון ב'ור מיטאן שני'ערקט זיך זער . און ווערט זיך אויך
שטערקן איין קוינ'דיך איינער מער . אום דש עש איין קינדן הר
נאך זול וואלן . דז הוט איך ג'ט דער אלמעכטיג אלזנד ודשן לן :

אז לאנג אלש איין קינד דא תוצה האלטן עבן . הוט איר ג'ט דער
אלמעכטיג גרוש ג'כד נעבן . איך הון ב'ון ג'ט ית אל דא ב'נערוק
איין . ג'ט ווערט קיינע קוינ'ג מער אזא גנעדיג זין :

אלש ער איר אישט אל אול ווען איך אין רויף אן . איך ג'ווערט אל אול
איין ג'ט ווען איך אין ב'יט אן . אבר דא ב'יאן א'ינדער זין ג'לייך איינע
דורן . דא איך דא לויט איין שטעכן דש טוט זען לויטן ג'ארן :

ווער זא וול אן רודן דער שטיכט זיך דש עש בלוט . דא דארט
אוש אן ב'ור ברעק זא זין ל' ריכט מער ג'ט . און זין דא ב'יודעט
ר'כטש ווערט אויף ערדן . ביז דא אין ג'יהאם ב'ור בדענט ווערדן :

נון הארט איין ב'ולף ישראל דארום ג'ולט איר ורום זין . דש הוט איך
ג'ט ית היישן זאמן דער הער איין . דער אדל קוינ'ג ד'ד ל' ירושלים
זאש . מיט אלזא גרוש ורוחאדיט קיין ורוחאדיט ער ב'ור נאש :

איין קוינ'ג אום איין ג'דיא א'ם נאך איין ורוח ווייז אן . ג'ט האלף
דעם קוינ'ג ד'וד ווש יער מ'יארט הוב אן . אום דא דער קוינ'ג ד'וד
כן ווש ווארדן אלט . ער שפראך ל' הערל'יג יאב' נון גע'הן נאך
באלד :

אום זיך אין לאנד ישראל אין שטיט אום אנדערש וואו . אום ל' איר אל
ישראל דש וול איך האבן נון . ווא ו'ל איין מאלק ישראל שטארק און
זין . אום ברענג איר דא לאל ג'שריבן גען ירושלים הרין :

אום כ'ס מיט דר איין הערן אום ל' ישראל רעכט . יאב' שפראך
ג'ודט הער יאב' איינערס קנעכט . ווארום וול דער קוינ'ג אין
ב'בלו הבן אן . אום איין גרוש מאלק ל' ל'ן דש ר'אנט ל'ן קאן

ג'ט יתברך אל זא בערשן אום מערן ל' דעם ל' . אזול אום נאך ווא
ול אום האדערט אל אלש ול . דש עש איין הער דער קוינ'ג מיט
אידן ווש אנהן . ל'וט דש ב'ולק ר'ט ל'ן איך ב'ולעט און מ'כט
אש ג'שען :

אז מיד בן אומרן אילען נהרט האבן בור • נלילט שוין וון נערן אב
דש נאך איך ווייך בור וואר • דרוש טרייב דער קוינ • דוד אבר ויין
שפוט • נע הין אס ליל ישראל מיר הילפט אל אול מיין גוט :

איש נאך הערליך יאז אומאל ישראל הערן • אום נילטן אל ישראל דא
טעטן עש כט נערן • דא נאהן אין דא שטיט נרוש אום קליין • אום
נלטן אל ישראל נמיין :

דא נאהן אין דא לאנט בן שטאט כו שטאט • אויס שריבן אן דא לאל
ווען אן דא נלילט האט • דש ווערט נויין אונעט אים נוייליך טאן
• ביו דא דעם קוינ • דוד דא ווארהייט קונטן זאגן :

דא קאמט בור דעם קוינ • דוד בור וואר זאגן איך ווייך דש • דא
נאבן אים דא לאל דא אן נשריבן ווש • דא ווארן עש ישראל שטארק
מאבן אונבול צייט • דרייט אול הונדרט טויזנט אין דעם לאנד בור
שפרייט :

דש ווארן אייטל העלדן אום טרון טווערט נט • דא אל וואל קונטן
נעכטן אום האטן ליזאן אומ • אום דא דער קוינ • דוד דא נרוש לאל
בור נאמ • אז באלד נבואה געט בן דעם קוינ קאמ :

דא וואו שטואל דער קוינ • דש ער אונרעכט האט נטון • דש ער אל
ישראל האט נילן • ער שפראך ליבר הער געט איינער טרעכטיין •
איך הען ווא ער ניימט בור נב מיר עש ליבר הער מיין :

איך הען אין מיין זינדן נאך טויליך נטון • בור נב מירש ליבר הער
געט אין דיינס הייליגן טראן • דער קוינ שטונד בור טאן זיין אוב
ער כט בור נאש • לו אובן געט דעם הערן אז זיין נואנהייט ווש :

דא קאמט נד דער נביא אס קוינ • דוד לו נון • קוינ אום ווייך הער
געט האט ווייך ורשן לון • איך האט געט דער הער לו ווייך נואט •
אבער דרייטאלייט געט איר דר נאך איינע אין ווייטאק לאנדא :

אבער דעם דרייטן נאש דא איינע נדיין • דש עש נוייארט נט דא
איך בורכט איך הער מיין • דא שפראך נד דער נביא איך ווייט
כעט געט לו זאגן • אבער דעם דרייטן שטיין ווייטן מיר איינע
דא האבן :

דר ווילט אויך איש דען דרייא דש אלר בעשט צו האנט . וואלט איר
הון זיבן יאר האנג אין אויארק לאנד . אודר וואלט איר דרייא מונעט
בור אויערן ווינדן וליהן . דש זא אויך וולן יאן אונס נאך זיהן :

אודר וואלט איר דען דער דרייא טאן אין דעם לאנד . וועלכש איר
וועלט האבן דש ווערט קומן צו האנט . ישראל ווערדן אינדער דש הוט
זיך גיט גלישן . איר וולט קויפן הער דא נאלט מער ווישן :

דא דר שראק דער קויפן דש ער קיין ווארט שפראך . גר דער גביא
דען קויפן יעמאלדן אן אדך . נון זאנט איר ליבר הער איין קויפן אין
דעם לאנד . ווש אנטווערט איר דעם הערן דער אדך הוט גינאנט :

דער קויפן שפראך נוס גביא אדך בין לידן גינאנט . אונטער דען דרייא
שטיקן אישט קיינש איינש בון . דוך וילן אדך נט ואלן אין קיינש
מענטש האנט . נא וילן אדך הון קיין הונד אין איינש לאנד :

אדך וילן אין גיטש גינאנט ליב אונס זיל דר געבן . זיין דר באראונק אישט
נא גרוש ער לויטש אונש לעכט לעבן . גיטש נא אונש גינאנט דורך זיין
דר באראונק גרוש . בור טרייב גרושן יאמא גר וואלט נון זיין שטרוש

דער קויפן שפראך נוס גביא דען אורט נעמן איר איין . דען אראן
אס דען רייכן ווערט עש גלייך זיין . העט אדך גינאנט דען הונד אדך
העט גינאנט שפיל . ברוט קאן איר נט לויפן אדך האב נועטן ויל :

ווש העטן דען דא אראן אין דעם לאנד איין . וולט זיבן יאר האבן
אין אמאן שטיין זיין . העט אדך דען דר ווילט בור איין ווינדן
וליהן . לעכט ווארד אדך נט דר שלאן אב דא איר שון נאך זיהן :

אדך וואלט אין איט איינש שווערט נאך לאנג בור שטון . נא הילסן
איר איין שטארקן ווער נא איר וואלט נון . ווש טעט דען אל ישראל
אין איינש קויפן גלייך . איר ווארדן ויל דר שלאן דש ווער אב
אונגלייך :

דען גיבן וועלן איר דר וולן דעם אראן אדעם ריך . דעם שוואך
אלש דעם שטארקן גלט עש אלש גלייך . הער גיט דר בארם דך
איבן דיין בולן גלייך . דאך דיינר גרוש דר באראונק אב דרך
דיין נאמן דען ריך :

אז באלד זיך נד דער נליא בון דעם קוינץ וואנט • דא שיקט גוט דעם
 דער או ווייט אז ישראל לאנט • בון דעם זעלביקן זאך בון דעם
 אהרןארגן רעכט • שטארבן זיבליך טויזנט בון אל ישראל נישלעכט •
 דא קאם דער מלך האמל אין דש לאנד מוריה • דא שטוד איין
 קרוש טויזאר איין דעם בערג דא • דער מלך האמל טרונ זין
 שווערט בלוש אין זינד האנט • אומטויט אל ישראל נען ירושלים ער
 זיך וואנט :

קוינץ בוד זאך דעם מלך האמל וויא ער דא לוייט דר שולן • ער דר
 שראך בון נאכנס הערן ער ווש ליידיג נחץ • ער ריכט אן מיט
 נאכנס הערן דעם אלמעכטיגן גוט • אך רייכר גוט בון האל שולן
 מך בור זא טוט :

דש גריכט גולשטו ביזן אן דיינע האל רעכט • הער גוט
 אך בן אין בור שפרעך אל ישראל נישלעכט • דין ארמי שפעליך
 גולשטו לעבן לון • אן איר גולשטו עש רעכט אך דין איר גען :

אז דא דער קוינץ בוד בון גוט דש רעכט ביערט • גוט שפראך ל
 דעם מלך האמל שטעך נון זין דין שווערט • עש וול מיין קנעכט
 בוד זין גריכט בון איר הען • בוד ריכט אן גוט אן זינע האלשן
 טרונ :

גוט דא בישט איין רייזר דש ווייט אך אינדר וואל • העטן ישראל
 בור שולט דעם טוט דר באראונן בישט בול • העטן אל ישראל בור
 שולר דעם טוט • דא ווארשט דך הער דר באראן ווען דא זעכט

איר חט :

נחד אן לבר הער זנט דש דא שולר אישט מיין • אן איר אום אן
 דעם מיין לוש עש נחד זין • נון הון זא ריט בור אינדט דא אראן
 שפעליך רעכט • דא גולשט דך בער דר באראן וואל מיין עש דין
 קנעכט :

דא בור נאב אים גוט ית אל זין אינד דחט • גוט שפראך ל דעם
 מלך האמל שולר דין מער ל טוט • אך וול דעם קוינץ בוד זין
 וולן טען • דעם מלך האב אך בור נעבן ווש זא העבן געטן :

דא

דא קױפן גר דער נביא לױ דעם קױפן לױ וויסן • קױפן אר גולט אױן
אום גולט דא שױאר קױפן • אום בױט אן דער שױאר אױן מױבן
דעם • דער אורט ווירט אױף גהאלטן און הוט גשפרוכן געט :

גוט הוט דא שױאר לױ אױנען אױפן גרױכט • אן דער געלבן שטאט
ווארד יצחק לױ אופער גרױכט • גוט וול דא האבן אױן מױבן רעכט :
דא אױף באלד קױפן דוד ער אום אל גיין קנעכט :

נאן האט דא געבן שױאר ארונה דער גױס אױן • אום דער האט
זיך בױר בורקן בוד דעם אלאך האלד דין • דא ארונה דער גױס
הר בוד קואן זאך • אױט אל גיין קנעכטן נאן האט וואו ער שפראך :

ער כױפן זיך אום שפראך קױפן ווארום קואט אר הער • ווש וול
אױן הער דער קױפן דש גיין וואו געלעבט אער • דש אר לױ אױערס
קנעכט געלבר אל הער קואט • אידלר קױפן דוד דש ער אערס אױט
אדואט :

דוד שפראך לױ ארונה איד בן דארום הער גלױסן • דש איד דר דין
גרױס שױאר אום געלט גול אב קױפן • אױן אערס וול איד דין גיין
אונזרן געט • גא ווערדן עט • שראל דר לױט בױן דעם טאט :

אױן אופער וול איד אױף ברינגן דש אום אן דוד שױאר גשעפן •
ארונה דער גױס בױנגן לױ בוד לױ יעהן • אידלר קױפן דוד דא
שױאר גול אױאר גיין • דא האלדן אום דא ריסד אום אל דש זיך
אױן :

דש וול איד אױך אלש געבן אידלר קױפן הער • גוט אל אידלר בודלדן
אום אױאר בעט גוערן • דא שפראך דער קױפן דוד דש וול איד
גיט טון • איד וול אן דין זאכן רעכט גשעפן האן :

איד וול דירש ביזאן אױט זלבר אום באר • דר נאך וול איד אױף
ברינגן לױ געט דש אופער דאך • ארונה שפראך לױ דוד דש אר דש
וועלט אנדערס טון • אום בעפעלדן אידלר זלבר גולט אר דא שױאר
האן :

דוד קױפט דא שױאר אום גױסעלדן אידלר זלבר גלד • אױף
ברוכט ער גיין אופער דער אידלר קױפן דין • דא גוערדט געט דש
קױפן אום • שראל לױ האט • דער אורט וואו אױף גהאלטן אן דער
ער אום :

דער מיט גרושן אירן דש קוינדייך ביזאש • אל לייד ווש ער דר געלט
ווש אים געעהן ווש • דר נאך ניט אויבר לאנג דער אידל קוינין
שטארב • זיין ליבשטער זון שלמה דש קוינדייך דר ווארב :

ער ביזאש מיט גרושן אירן זיינש וואטר קוינדייך • דעם אידל קוינין
שלמה אל בולקר דינטן אים גלייך • ער ווש איין מעכטיג קוינין
גיוועלטיג אויבר אל • ער זאמלט אז ויל דש געטש און מיש אום אן זאל :

איין בית האקדש ליט ער בוואן דער אידל קוינין ריין • בון אייטל
גולד אים זילבר אים גוט אידל געשטיין • קיין זובליכר ווערק אונטער
דער זון כח ווארד גמאכט • גוט לו זוב אום לו אירן העט ער עש
גמראכט :

אום וועלכר נאכץ וול ווישן ווארעש וואר גבויט • דער ליין דש ספר
מלכים אוב ער איר ניט טרויט • דאריין שטעט עש גשריבן דש זאן
אך אויך בור וואר • מיט אל זיינע גבויא אויף אום כדר אום וועלט
ניט אום איין האר :

דא מיט וויל איך עש ביטלישן דש בוך איין ענד הוט • גוט זול אונש
גשיח זענדן • דש ביט איך אל זייט גוט • אום זול אונש שיר בורן
אין דש הייליק לאנט • דש איר עש אל דער לעבן שפר געט זאן לו
האנט :

גלויבט זיא זוט דער איר האט געבן קראפט אום שטערק :

זו אן הבן אים לו בלענדן דינש ווערק •

אין גוט אברהם : לזק אום יעקב •

אום דער דעם ביד אויש אל זיין מיטן האלף •

דער וועל איר אויך זיין הויף לו שיקן •

דש איך אין זיין ווערקן זול בילויקן •

זו דרוקן אדרי ספרים מער •

אלש איך האב געטון ביז אל הער •